**Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия**

(КРДОПБГДСРСБНА)

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА (1944–1991 г.)

ЧАСТ III

НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ СЕ ПРЕМАХВА!
КРДОПБГДСРСБНА
Дата.....20.....8
Правно основание: &17 от ПЗР на ЗДРДОПБГДСРСБНА
Длъжност: секретар на КРДОПБГДСРСБНА

Committee for Disclosing the Documents
and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens
to the State Security and the Intelligence Services
of the Bulgarian National Army
(CDDAABCSSISBNA)

STATE SECURITY AND THE BULGARIAN ECONOMY (1944–1991) PART III

Documentary Volume

Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия

(КРДОПБГДСРСБНА)

Държавна сигурност

И БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА

(1944–1991 г.)

ЧАСТ III

Документален сборник

София, 2018

Комисия за разкриване на документите и за обявяване принадлежност
на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби
на Българската народна армия, 2018 г.

ISBN – 978-619-7361-49-0

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение 6

Списък на документите с анотация 23

Факсимилета на документите 42

Справочен апарат 515

1. Списък на по-важните съкращения и термини 515
2. Списък на използваните фондове и архивни единици 519

CONTENTS

Introduction 15

List of documents with annotation 33

Facsimiles of documents 42

Report mechanism 515

1. List of most commonly used abbreviations 515
2. List of the archival funds used 519

Въведение

Документалният сборник „Държавна сигурност и българската икономика 1944–1991 г.“ е петдесетото издание от поредицата „Из архивите на ДС“, съставен е изцяло от материали, съхранявани в Централизирания архив на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия и ще бъде публикуван в три части.

Темата за развитието на българската икономика през обхванатия период буди несъмнен обществен и изследователски интерес. Публикуваните документи не само ще обогатят наличната литература[1], но и ще дадат възможност на читателя да открие панорамна картина на българското стопанство през погледа на службите за сигурност[2], както и ролята, която БКП им е отредила. В едно свое изказване, очевидно базирано на случващото се през годините, вътрешният министър ген. Атанас Семерджиев много ясно очертава тази роля, а именно да се обхване „необятното“ и от позицията на силата да се направи опит да се разрешат недъзите на командно-административната система. Според ген. Семерджиев органите на МВР са превърнати образно в „настойници, а в много случаи в патерици на едни или други структури“.[3] Държавна сигурност е превърната от комунистическата партия в своеобразен „втори канал за обратна връзка“ или в инструмент за регулиране на стопанския живот в рамките, заложени от партийното ръководство.

Въпросът за развитието на българското общество, политика и икономика след края на Втората световна война е предрешен още с включването на страната в съветската сфера на влияние и с окупацията й от страна на Червената армия. След 9 септември 1944 г. за сравнително кратък период от време в страната се осъществяват радикални преобразования във всички сфери на обществения живот, чиято основна цел е изграждането на социалистическа система от съветски тип. Тези промени съпътстват развитието на България в продължение на близо половин век, а техните последици се преодоляват и до ден днешен.

Разривът в отношенията между Сталин и Тито през 1948 г. и последвалата мощна кампания от страна на Коминформбюро срещу политиката на Югославската комунистическа партия, дават недвусмислен сигнал към останалите източноевропейски комунистически партии, че Москва няма да допусне изграждането на политически и стопански модел на социализма, различен от съветския. Пълният контрол над икономиката е ключов фактор за укрепването и съществуването на социалистическата система. Започва национализирането и одържавяването на всички средства за производство, ликвидиране на частната собственост, конкуренцията и свободното действие на пазарните механизми.[4] Установява се пряко командвана от държав-

1 Тук ще посочим само някои от основните съчинения, появили се през последните години, в които читателят може да открие допълнителна литература по темата. Вж.: **Луджев, Д.** Град на две епохи. История на обществените групи в българските градове в средата на XX в. С., 2005; **Вачков, Д. и Иванов, М.** Българският външен дълг 1944–1989. Банкрутът на комунистическата икономика. С., 2008; **Христов, Х.** Империята на задграничните фирми. С., 2009; **Иванов, М.** Реформаторство без реформи. Политическата икономия на българския комунизъм 1963–1989 г. С., 2012; **Вачков, Д.** Представите за икономиката на НРБ като източник на носталгия към комунизма. – В: Българският комунизъм. Дебати и интерпретации. С., 2013; **Марчева, И.** Тодор Живков – пътят към властта. Политика и икономика в България 1953–1964 г. С., б.г.; **Марчева, И.** Политиката за стопанска модернизация в България по време на студената война. С., 2016; **Вачков, Д.** Аварии и катастрофи. Хроника на социалистическата индустриализация. С., 2018; **Димитров, М.** Политическата логика на социалистическото потребление. С., 2018.Политическата логика на социалистическото потребление. С., 2018.

Трябва да се подчертае, че темата на настоящия сборник може да бъде разпозната и в други издания на Комисията, които имат пряко отношение към визираната проблематика, а именно: „Държавна сигурност и научно - техническото разузнаване.“ С., 2013; „Държавна сигурност и туризмът“ С., 2014; „Държавна сигурност и колективизацията (1944–1959). С., 2015“; „Държавна сигурност – профсъюзите, стопанският живот и работниците“. С., 2015; „Държавна сигурност и българската енергетика (1944–1991). С., 2016“; „Държавна сигурност в структурите на транспорта (1944–1991). С., 2016“; „Държавна сигурност и „врага с партиен билет“ (1944–1991). С., 2017“; „Държавна сигурност и опазването на държавната тайна (1944–1991). С., 2018“.

2 През 1947 г. в рамките на I-ви отдел за борба с контрареволюцията съществува служба „Производство“, която отговаря за обектите в икономиката. През следващата година службата преминава към отделение „Б“, където е и транспорта. Последният по-късно е обособен в отделение „Г“. На 22 март 1949 г. отделение „Б“ при отдел I-ви ДС се разширява и обособява като самостоятелен отдел IV-ти ДС. През 1952 г. се създава III-то управление ДС за борба с контрареволюцията, а две години по-късно към него се формира III-ти отдел с пет отделения, който отговаря за икономиката. Със заповед № I-62 от 7 януари 1963 г. отдел III-ти ДС „Икономически“ се включва към състава на Управление II-ДС като отдел VI-ти ДС „Икономически“. Със заповед № I-7374 от 31 декември 1970 г. икономическия отдел вече присвоява номер X-ти в структурата на управлението. С решения на Секретариата на ЦК на БКП от 18 март 1982 г. към ВГУ-ДС се създава специализирано управление „И“ за обслужване на икономиката, което от 16 януари 1986 г. се трансформира в самостоятелно управление. Вж. справките към ф. 2 и ф. 13 от служебния архив на МВР.

3 Вж. Секретна стенограма с рег. №I-134 от съвещание на Колегиума на МВР с офицерския състав на ВГУ-ДС, и бившето Шесто управление на ДС, проведено на 20 януари 1990 г. **АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а.е. 992, л. 1-48** Документът е публикуван В:- „Държавна сигурност - структура и основни документи.“ С., 2010.

4 В България национализацията е повсеместна и обхваща дори дребни работилнички и магазинчета.Тези процеси се извършват през

ната власт централизирана планова икономика. Възприема се тезата за ускорено развитие на индустрията, като се отдава приоритетно значение на производството на средства за производство, а не на средства за потребление. Това налага усилено да почне да се развива тежата промишленост – рудодобив, металургия, машиностроене, енергетика, химия и др.[5] От Москва е наложена абсурдната в икономическо отношение теза за автарктичното развитие[6] на т. нар. народно-демократични държави. Съгласно нея тези страни трябва да произвеждат всичко, от което имат нужда техните стопанства, без оглед на суровините, с които разполагат, техническия потенциал, капиталовите ресурси и не на последно място индустриалните традиции, които имат. Твърдението на съветските партийни функционери и икономисти е, че така тези държави ще бъдат икономически независими от капиталистическия свят. Всъщност с тази идея се полагат основите оттук нататък към изграждането на една абсолютно неконкурентноспособна икономика, която ще се развива без да отговаря на каквито и да са изисквания на световните пазари. Залагат се условията за появата на изключително много дисбаланси в планово-административното стопанство.[7]

На V конгрес на БКП от декември 1948 г. е прието решението, че няма друг път към социализма освен съветския и че новият строй може да се гради само на основата на диктатурата на пролетариата при ръководната роля на комунистическата партия. Като главна цел на стопанската дейност на страната още през първия петгодишен план (1949–1953 г.) се определя курсът на мащабна индустриализация. Предвижда се до 1953 г. съотношението между селското стопанство и промишлеността да се измени от 70:30 на 55:45. Следвайки тази политика, в плана е заложено в отраслите на тежката индустрия да се вложат 83% от всичките инвестиции, определени за промишлеността.[8]

Амбициозните цели на първата петилетка за превръщането на България в аграрно-промишлена държава в следвоенните условия изискват значителни външни капитали. На фона на разразилата се Студена война през 1946 г. България е принудена да отхвърли американската помощ по плана „Маршал“ и с това да понесе последиците от изолирането си от Западна Европа под формата на възможности за стокообмен, получаване на технологии и развитие.

Създаденият през януари 1949 г. в Москва Съвет за икономическа взаимопомощ (СИВ) открива пред българската икономика възможност за получаване на значителни кредити. В началния етап от развитието на СИВ не се предвиждат мащабни процеси за стопанската интеграция, а по-скоро за разширяване на търговията между страните от Източния блок, както и за регулиране на икономическите контакти със Западните държави и организиране на бойкот над Югославия. За тези цели се възприема идеята за подпомагане на вноса на по-изостаналите държави по линията на взаимното кредитиране. Така през 1949 г. България получава няколко стокови кредита на стойност около 60 млн. рубли. Финансовите параметри на кредитите са благоприятни за България, но реално не малка част от внесените от СССР машини и съоръжения не са на задоволително техническо равнище и не отговарят на съвременните изисквания. Опитите на българските представители да поставят някои рекламации се провалят поради отказа на съветските обединения да обсъждат тези въпроси.[9]

Особено значение за прилагане на съветския модел на индустриализация имат и съпътстващите първата петилетка репресии на българския комунистически елит, които в голяма степен са насочени към стопанските кадри групирани около личността на Трайчо Костов. И тук

1947-1953 г. Още през 1948 г. държавната собственост заема водещи позиции в промишленото производство и дава 81% от него. Според министерска комисия от 16 юли 1951 г. в страната са били национализирани 6971 предприятия. Една голяма част от бившите собственици са оставени за технически директори, но скоро, във връзка с политическите репресии, те са уволнени. Вж. **Марчева, И.** Проблемите на модернизацията при социализма – индустриализацията в България. В: – Изследвания по история на социализма в България 1944–1989, С., 2010, с. 188.

5 История на Народна република България. Режимът и обществото. Под общата редакция на Ивайло Знеполски. С., 2009, с. 187.

6 Автаркията е свързана с представата от 1924-1925 г., че победата на социализма е възможна в една отделно взета страна и че това е СССР с неговия огромен потенциал, в условия на изолация. Съветската рецепта за стопански прогрес включва цялостно одържавяване на икономиката, пълна мобилизация на всички материални, финансови и човешки ресурси в условията на диктатура, централизирано планово перспективно насочване на тези ресурси, в резултат на което с бързи темпове се изграждат основите на цялостен стопански комплекс на индустриалното общество. Тя предполага развитие именно на средства за производство и отлагане на модернизацията на производствата на средства за потребление, както е в класическия капиталистически модел, защото изключва значението и функционирането на пазара за средствата за производство. Функциите на пазара поемат централните административни органи, както и всички обществени органи и институции, които съдействат за мобилизацията, включително чрез пропаганда и репресии на трудовите ресурси, включително и чрез експлоатацията на селото. Вж. **Марчева, И.** Проблемите на модернизацията при социализма..., с. 187.

7 Цит. по: **Вачков, Д.** Аварии и катастрофи..., с. 41.

8 Вж. Пети конгрес на БКП 18–25 декември 1948 г. Стенографски протокол. Ч. 1 и 2. С., 1949. http://politburo.archives.bg/component/content/article/43-knigi/1732--1825-1948- Посетен на 30.07.2018 г.
От 1944 до 1989 г. комунистическата партия има възможност да реализира политика за стопанско развитие, пряко свързана с индустриализацията, която трябва да доведе и до социални промени – изграждане на урбанизирано общество с водещата роля на индустриалния пролетариат. Изграждането на индустриалното общество е необходимо и за извършване на социално инженерство – създаване на работническа класа, която да е опора за властта на БКП.

9 НРБ от началото до края. Под общата редакция на Ивайло Знеполски. С., 2011, с. 138-139.

съветския опит е изцяло копиран като през неговата призма под вредителство в икономиката не се има предвид само предизвикването на някакви аварии или повреждането на технологии или обикновени машини. В това понятие се включват всички икономически негативи на планово-административната икономика като ниското качество на продукцията, лошото планиране, ниската производителност на труда, използването на огромни количества суровини и енергия и още много други обективни недъзи на съветския стопански модел. В последвалите процеси срещу враговете с партиен билет държавата е лишена от малкото стопански специалисти, както и от хората, натрупали вече някакъв опит в управлението на икономиката.[10] Така на най-високо ниво стопанските въпроси започват да се решават от Политбюро на Централния комитет на БКП и от съветските съветници.

През втората половина на 50-те години политиката на интензивна индустриализация и концентриране на трудови ресурси в градовете довежда до значителен икономически растеж. Този процес продължава до средата на 80-те години, макар и с далеч по-малки темпове. Изградена е значителна по обем индустриална база, която обаче в огромната си част не е в състояние да отговори на изискванията на световния пазар за качество и ефективност на продукцията и не може да реагира адекватно на динамично променящата се световна икономическа конюнктура.

През 60-те и 70-те години на миналия век са предприети редица реформи в икономиката, целящи подобряване на търговския обмен, производителността и качеството, придружени със значително икономическо експериментиране – т.н. „Нова система на планиране и ръководство на народното стопанство“. За известен период през 60-те и началото на 70-те, както и първата половина на 80-те комунистическата власт преодолява непосредствените икономически проблеми[11], но промените остават само в експериментална фаза и плановата икономика не е сменена с пазарна.

Съобразно визията на БКП индустриализацията на България трябва да е своеобразен мотор за икономическото развитие на страната. Тя се осъществява автарктично, първоначално в мащаба на националното стопанство, а в последствие и от „парниковите условия“, които осигурява СИВ. Преференциалните цени в социалистическия блок допринасят да продължи доминацията на вносните суровини, независимо от усилията за разработване на собствена суровинна база за промишлеността. Разполагайки с лостовете на одържавената външна търговия, със съветските заеми и евтини суровини, БКП с голяма последователност влага средства в основните капиталоемки отрасли на добивната, енергийната и тежката промишленост. Основни приоритетни отрасли стават тези на преработващата промишленост, и то главно машиностроенето, електрониката, електротехниката, химията. Там се създават основните мощности, там се привличат основните трудови ресурси, за подготовката на които се създават средни и висши технически училища. Формираната научно-техническа интелигенция и висококвалифицирана работна ръка са едни от трайните последици на индустриализацията, заедно с напредналата урбанизация. Леката промишленост дълго време остава в сянката на тези приоритети, преживява главно реконструкция, реорганизация и промени в управлението. В резултат на това съществува постоянен дефицит на стоки от тази промишленост на вътрешния пазар, което ражда трайно недоволство в обществото. [12]

Нежеланието на управляващата комунистическа партия да ликвидира или реформира редица губещи производства през 80-те години, съчетано с неспособността на икономиката да привлича и използва финансов капитал, необходим за модернизация, води до натрупване на значителен външен дълг. Поддържането на изкуствено занижени цени води до редица негативни ефекти, сред които режим на електроснабдяването и недостиг на стоки за крайно потребление. Към края на десетилетието България изпада в ситуация, при която е невъзможно спазването на финансовите задължения към кредиторите по погасяване на този дълг.[13]

През 1989 г. експорта почти изцяло е насочен към страните от СИВ и в частност към СССР. Условията на свободния пазар водят до срив в производството и икономиката като цяло. Последното много ясно личи от думите на вътрешния министър ген. Атанас Семерджиев, изречени на съвещание на Колегиума на МВР проведено на 20 януари 1990 г., когато се обсъжда структурата и задачите на бъдещата Служба за защита на Конституцията: „Имайте в предвид, че икономиката не работи. Не зная какви данни ще публикува статистиката за изпълнението на плана през януари, но каквито и да са данните, реалното състояние е плачевно.“[14]

10 Повече по темата вж. „Държавна сигурност и „врага с партиен билет“ 1944–1991.“ С., 2017.

11 За повече информация по въпроса вж. **Иванов, М.** Реформаторство без реформи... С., 2012.

12 **Марчева, И.** Проблемите на модернизацията при социализма..., с. 223-224.

13 Вж. напр. **Христов, Х.** Тодор Живков. Биография. С., 2009, с. 422-477.

14 Вж. Секретна стенограма с рег. №I-134 от съвещание на Колегиума на МВР с офицерския състав на ВГУ-ДС, и бившето Шесто управление на ДС, проведено на 20 януари 1990 г. **АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а.е. 992, л. 1-48** Документът е публикуван В:- „Държавна сигурност - структура и основни документи.“ С., 2010. През същата година започва най-мащабното разследване в

*
* *

Част III

През 80-те години на XX в. се засилва значението на външния фактор върху развитието на българската икономика. България е участник в разразилата се икономическа война, която САЩ и членовете на Организацията на Северноатлантическия договор провеждат срещу социалистическите страни. Икономическата война е в изпълнение на обявения през юни 1982 г. от президента Рейгън курс за ускоряване „гибелта“ на марксизма-ленинизма и цели да отслаби икономическия и военния потенциал на социалистическата общност, да се създадат затруднения и огнища на социално напрежение по подобие на събитията в Полша. За осъществяването на този курс специалните служби работят заедно с държавния апарат, неправителствени учреждения, международни корпорации, банки, национални концерни и фирми. ***(Вж. Документ № 2 от сборника)*** Американската администрация засилва контрола върху дейността на фирмите от САЩ, Западна Европа, и Япония за недопускане износа на ембаргови стоки за страните от СИВ. За осъществяването на този контрол и за разкриване на нарушителите и тайните канали за продажба на стоки и технологии, поставени под ембарго, в САЩ е разкрит щат и са назначени 500 подготвени служители на ЦРУ. В това отношение САЩ оказват натиск върху съюзниците си от НАТО, като към отделни „непокорни“ фирми и техни представители се прилагат санкции. Непрекъснато се увеличават митническите и финансово-кредитните ограничения, което създава условия за компрометиране на български външнотърговски фирми и предприятия. (***Вж. Документ № 27 от разширения електронен вариант***) На всички американски посолства е разпоредено да следят отблизо дейността на българските външнотърговски обединения и на смесените фирми. Според нашите служби за сигурност това цели основно да се дискредитира българската икономика, а успехите й да бъдат представени като „временно явление, дължащо се на реализирани сделки с оръжие и наркотици“. Ето защо ДС е ангажирана с обезпечаването на надеждна защита и сигурност при осъществяването на операциите по „скрития транзит“ с цел недопускане дискредитирането на страната и нанасянето на значителни щети за икономиката. ***(Вж. Документ №№ 14 и 20 от сборника)*** Налаганата от американска страна тарифна дискриминация и нетарифни (ембаргови) ограничения възпрепятстват съществуващите реални възможности за развитие и разширяване на търговско-икономическите отношения между НРБ и САЩ. На България са поставени редица „неприемливи“ за тогавашната власт политически условия за предоставянето на клаузата на най-облагодетелствана нация. ***(Вж. Документ № 4 от сборника)***

От 1980 г. започва създаването на смесени дружества главно в областта на леката промишленост и машиностроенето. Дейността им се изразява основно в рекламиране продажбата и сервизното обслужване на българска продукция. Такива дружества са регистрирани в Англия, Франция, ФРГ, Италия, Япония, Филипините и Нигерия. ***(Вж. Документ № 12 от сборника)*** През първата половина на 80-те години на XX в. 106 смесени фирми и дружества развиват външнотърговска дейност, а 413 различни предприятия от цялата страна осъществяват контакти със западни търговски и промишлени партньори. ***(Вж. Документ № 8 от сборника)*** По това време 80% от националния доход се формира от външнотърговската дейност. Българската страна контактува с повече от 2000 големи капиталистически фирми, 15 от които имат временни представителства в София.[15] Като основна цел на „противника“ е посочено намерението му да ограничава и да създава сериозни затруднения на външнотърговската дейност на страната, с което да отслаби валутния й потенциал и да спъва икономическото й развитие. Друг характерен момент от оперативната обстановка са опитите с всевъзможни форми и средства да се оказва влияние върху „работническата класа и трудовите колективи“. Последните да бъдат настройвани срещу партията и да се насажда недоверие към провежданата от нея социално-икономическа политика. Специалните служби на САЩ, ФРГ, Англия и Франция чрез добре подготвени и легендирани във фирми и организации лица все по-често прибягват към изграждането на професионални

историята на България – дело №4/ 1990 г. известно като делото за икономическата катастрофа. В него Главната прокуратура е събрала множество строго поверителни и секретни материали за стопанската политика в периода 1958-1989 г. Повече по въпроса вж. **Христов, Х.** Тайните фалити на комунизма. С., 2007.

15 В края на 1984 г. сключените с капиталистически фирми сделки в стойностно изражение надхвърлят 5 млрд. долара годишно. Особено внимание ДС отделя на етапа на формиране на техническо-икономическата оценка при оферирането на сделките. Създадена е организация за наблюдение на отделните фази от изпълнението на монтажа, окомплектовката, обучението на български специалисти, извършването на 72-часовите проби, осигуряването на оборудването с резервни части и др. ***(Вж. Документ № 19 от сборника)***

доверителни отношения с български специалисти. ***(Вж. Документ № 9 от сборника)*** В процеса на разширяване на външноикономическите връзки на НР България противниковите специални служби, западни концерни, търговски фирми и др. все по-широко и по-настойчиво използват корумпирането на податливи икономически кадри с цел извличането на необходимата им информация и реализирането на максимална изгода. За целта са заделяни специални фондове от значими суми за корумпиране и пряк подкуп.[16] Ръководни политически, икономически, научни и др. кадри биват изучавани с цел корумпиране и разлагане на по-податливите от тях. „Разложените кадри“ представляват потенциален контингент за вербовка и източник на информация.[17] От дребните фирмени подаръци и уреждане задгранични командировки за сметка на чужди фирми постепенно се стига до комисионни и тайни влогове в западни банки, което неусетно поставя тези хора в услуга на вражеските разузнавания. ***(Вж. Документ №№ 18 и 22 от сборника)*** Наред с това „отбранителните позиции“ на българските служби не позволяват решителното пресичане на опитите на „противника“ да корумпира податливите, защото сред тях и конкретно сред тези зад граница има и агенти на органите на ДС. ***(Вж. Документ № 1 от сборника)***

По отношение на развиваната от българска страна задгранична инженерингова дейност, на която се разчита за свежи валутни постъпления, средата на 80-те години на XX в. бележи рязък спад в капиталовложенията за сметка на засилена конкуренция от страна на западни фирми вследствие на икономическата криза. Южна Корея и Китай, които работят с военнослужещи, провеждат дъмпинг на цените. Наблюдава се силна девалвация на местните валути спрямо долара. В редица случаи инженеринговите предприятия изкуствено завишават цените на обектите, което при защитата на офертите може да доведе до компрометирането и елиминирането на страната ни. ***(Вж. Документ №№ 12 и 15 от сборника)*** По това време зад граница работят 28 хил. български граждани – специалисти, инженери, технически кадри, медицински кадри, учители, строителни работници, специализанти и др., пръснати предимно в Либия, Ирак, Мароко, Алжир, Сирия, Кувейт, Ангола. (***Вж. Документ № 26 от разширения електронен вариант***) Поради принципни съображения за надеждност, сигурност и конспиративност, организирането и провеждането на каквато и да е агентурно-оперативна дейност извън пределите на страната, включително и оперативното обезпечаване на задграничните икономически и инженерингови обекти се осъществява само от ПГУ-ДС. Вътрешното разузнаване формира заедно с външното резидентурни групи в задграничните икономически обекти. Обикновенно дейностите в тях са многообразни и сложно обвързани и предполагат системното им наблюдение. Тази агентура се подготвя от управление „И“ ДС, а при необходимост и от ГСУ-МВР и управление „Стопанско“ на ДНМ. ***(Вж. Документ №№ 23 и 27 от сборника)***

Ако се абстрахираме обаче от външния фактор се вижда, че и без него в икономиката има редица проблеми, които са обусловени от обективните условия, при които тя се развива. Сред тях могат да се посочат недостатъците на административно-командния модел, които се задълбочават с времето. На първо място, може да се посочат форсирането на работата в края на плановите периоди, съчетано с фиктивно отчитане на показателите и често и значително неизпълнение на плановите задачи по обем, качество и ритмичност. В рамките на този модел влияние оказват и чисто субективни фактори и редица организационни слабости. Наблюдава се неефективно използване на труда на хората съчетано с неоправдан престой на машините. Продължава практиката да се компенсира неизпълнението на плана с полагане на нерегламентиран извънреден труд. Често срещано явление са проявите на субективизъм при определяне на целеви награди, премии и други поощрения, водещи до противопоставяне на работническия и административно-управленческия състав на предприятията. Логично от своя страна това създава недоволства, като са регистрирани случаи за масовото напускане на до 50% от работниците на даден колектив. ***(Вж. Документ № 17 от сборника)***

При това положение на нещата не бива да буди учудване факта, че проблемът с качеството на произведената продукция е определен като първостепенен. Множество стопански организации и предприятия продължават да произвеждат изделия, без да спазват изискванията на сключените договори и съществуващите стандарти в грубо нарушение на производствената и технологичната дисциплина. Това се отнася и за продукцията, която

16 За противодействие на това и с цел недопускане въвличането на специалисти и работници в престъпна дейност, за опазването на социалистическата собственост, за укрепването на законността и трудовата дисциплина се използват възможностите на партийните, профсъюзните, комсомолските и стопанските органи и организации за провеждане на активни и целенасочени профилактични мероприятия. ***(Вж. Документ № 16 от сборника)***

17 ДС разработва специални списъци с признаци, по които може да се установи съпричастност на български граждани към дейността на чуждите разузнавания. ***(Вж. Документ № 43 от сборника)***

има решаващо значение за българската икономика и по която страната е специализирана в рамките на СИВ. Ето защо, на агентурата и доверените лица в икономическите обекти е възложено своевременно да долавят и сигнализират за наличието на предпоставки и явления, оказващи отрицателно влияние върху качеството на произвежданата продукция. ***(Вж. Документ № 5 от сборника)*** На органите на МВР е вменено да оказват непосредствена помощ на ЦК на БКП, правителството и другите държавни и партийни органи при разкриването, изясняването и отстраняването на причините, факторите и условията за незадоволителното качество на произвежданата продукция[18], както и оказването на съдействие за изпълнение на икономическата политика на партията. ***(Вж. Документ № 6 от сборника)*** Органите на ДС също така трябва редовно да предоставят сведения за проблемите, слабостите, грешките и пропуските, които спъват внедрителската дейност. Трябва да търсят и придобиват информация за причините от обективен и субективен характер, за преките и косвените загуби на страната в стойностно или друго изражение. Това се налага тъй като по качествени показатели и особено по материални разходи изоставането в рентабилността е значително, а ефектът от внедрените научно-технически постижения е много по-нисък от предвидения. ***(Вж. Документ №№ 13 и 26 от сборника)***

Друг сериозен проблем пред българската икономика по това време е въпросът с изразходването на бюджетни средства и конкретно с капиталните вложения. Един от изводите на службите е, че след утвърждаването на програмите за развитие от страна на висшите партийни и държавни органи, инвеститорите и съответните министерства не извършват необходимата подготвителна работа за тяхното цялостно обезпечаване с проекти, валута, машини и съоръжения, кадри и др. Наблюдава се изменение в структурата на капиталните вложения за някои отрасли. Това произтича: от превишаване на разчетения обем на строително-монтажните работи; от чувствителното надхвърляне на лимитите за внос на машини и съоръжения, особено по второ направление; от поддържането на прекалено широк фронт на строителство, който не е осигурен със строително-монтажни мощности и валутни ресурси, съчетано с недобро управление на инвестиционния процес. При определянето на икономическата ефективност на инвестиционните проекти не се държи сметка за фактора „време“, т.е. за влиянието на сроковете на строителството и усвояването на новите мощности. Така има стотици обекти, които се изграждат по повече от 10 години и не достигат проектните си качествени показатели продължително време след влизането си в действие. ***(Вж. Документ № 21 от сборника)*** През 1983 г. при направена проверка на капиталните вложения на около 1900 обекта около 20% не отговарят на посочените изисквания и инвеститорите не могат да оправдаят направените вложения. Една от причините за увеличените разходи за вложения е т. нар. „частична проектна готовност“. При нея се строи по работни проекти и се разплаща по сметна документация, без да е утвърдена генерална сметка на обекта и технико-икономическият доклад. По такъв начин дълги години в процеса на строителство на даден обект инвеститорът остава с „развързани ръце“ и харчи пари без ограничение. ***(Вж. Документ № 10 от сборника)***

Независимо от голямото разрастване на агентурния апарат не се полагат необходимите усилия за правилната му разстановка. Според анализаторите на службите слабостите при подбора и вербовката на агентура не са преодолени. Малко са провежданите мероприятия за проверка на агентурата и контролните срещи от ръководния състав. Не е решен проблема с агентурното осигуряване на обкръжението на крупните обекти, новото строителство и разширението на производствените мощности. Общото заключение е, че оперативният отчет не отговаря на обстановката и активността на противника. По-голямата част от получената информация е за противодържавна агитация и пропаганда. Не във всички поделения е завършена работата по установяването и наблюдението на „вражеския контингент от средите на синовете и дъщерите на лицата, по отношение на които е било наложено смъртно наказание или лишаване от свобода по политически причини“. ***(Вж. Документ №№ 3 и 11 от сборника)***

По непълни данни през периода 1983–1984 г. са регистрирани близо 10 хил. произшествия. На икономиката са нанесени преки материални щети за повече от 40 млн. лева, включително за 9,5 млн. валутни лева. Загинали са 210 души, а над 2000 работници са преминали болнично лечение. ***(Вж. Документ № 25 от сборника)***

В края на 1985 г. е отчетено, че успоредно с дейността на „противника“ в стопанството възникват негативни процеси и социални деформации, които нанасят значителни материални щети и спъват ускореното му развитие. Негативни явления се наблюдават в сферата на

18 Един от примерите в това отношение е лошото качество на произвежданите кари. Съчетано с неосигурен сервиз и неспазването на сроковете за доставката им от страна на „Балканкар“ това води до загуба на пазарите в Ирак, Испания и редица страни в Европа, Азия и Южна Америка. Поради тази причина ДС предизвиква финансова ревизия на предприятието. ***(Вж. Документ № 15 от сборника)***

планирането, инвестиционната дейност, използването на енергийно-суровинните ресурси, експлоатацията и поддържането на производството на значими български и чуждестранни научно-технически постижения, лицензи и технологии. Окръжните управления изпращат към Управление „И“, ВГУ-ДС малко количество информация, която не е обвързана с останалите направления на оперативната дейност. Отделите, отделенията и оперативните работници слабо се ангажират да правят анализи и обобщения. По този начин голяма част от първичната информация „потъва“ и не се реализира. Поделенията на ДС действат мудно, по остарял и неефективен начин. Сигнализира се едва след като вече са настъпили вредните резултати и са нанесени материални и морални щети. Отправено е предложение за създаване на информационно-аналитичен отдел в системата на Управление „И“. Направен е извод, че работата срещу корупцията трябва да се изведе като основна задача за подпомагане икономическото развитие на страната. ***(Вж. Документ №№ 28 и 29 от сборника)***

Направеният анализ показва, че с всяка изминала година проблемите на икономиката нарастват и се задълбочават. След проведени консултации с Виктор Михайлович Чебриков от КГБ е постигнато съгласие, че е добре Икономическото управление да се отдели и да работи самостоятелно по задачите си. С Решение „Б“ № 1 на Секретариата на ЦК на БКП от 16 януари 1986 г. на базата на съществуващото управление „Икономическо“ към ВГУ-ДС е създадено IV-то централно самостоятелно управление на ДС, известно още като поделение 72100 МВР за контраразузнавателно обслужване на икономиката. Задачата на управлението е да работи в тясно взаимодействие с централните поделения на ДС, милицията и пожарната и да осъществява методическо ръководство, контрол и помощ на териториалните поделения на МВР по линия на икономиката. Основната дейност на управлението е да разкрива опитите на специалните органи на противника да използват външноикономическия, научно-техническия, транспортния и други канали за провеждането на шпионска дейност в икономиката; да пресича опитите на противника по обработването и вербуването на икономически кадри, както и подбуждането им към измяна на Родината. ***(Вж. Документ №№ 30, 31, 34 и 35 от сборника)***

Паралелно със създаването на новото управление се наблюдава усложняване на оперативната обстановка през призмата на „възродителния процес“. Регистрирано е напрежение сред голяма част от „турцизираните в миналото българи“. Направен е изводът, че поради наличието на многоброен контингент от вражески и националистически настроени лица обектите от икономиката се нуждаят от по-активна и комплексна охрана от страна на стопанските ръководства и органите на МВР. ***(Вж. Документ № 32 от сборника)***

Икономическата война продължава да оказва пагубното си въздействие върху развитието на страната. Новите списъци на КоКом обхващат вече близо 90% от българските търговски интереси към Запада в сферата на върховите научно-технически постижения и главно по най-модерните направления и производства в електронната техника. В областта на микроелектрониката се следва тактиката да се доставят на българската страна скъпоструващи основни съоръжения и оборудване, но да се обявяват за ембаргови отделни спомагателни материали. Така техниката не може да функционира нормално или за дълго се забавя нейното използване. ***(Вж. Документ № 33 от сборника)*** През 1987 г. все още са налице бавни темпове на „технологично превъоръжаване и обновяване на продукцията“. Темповете на нарастване на основните икономически показатели са по-ниски в сравнение с предишните две години, въпреки това се реализира нарастване на фонд „Работна заплата“. До 30 юни 1987 г. държавният план за валутните постъпления е изпълнен на 43,4%. В строителството има незавършени обекти на стойност 12,7 млрд. лева. Направен е изводът, че развитието на икономиката през годината се извършва без достатъчно резерви, при голямо напрежение на материалните и валутни баланси. На органите на ДС е вменено да „подпомогнат народното стопанство за изпълнение утвърдените мероприятия на Министерския съвет за догонване изоставането от плана за 1987 г.“ ***(Вж. Документ № 40 от сборника)***

Мнозинството от държавните и стопански органи и организации се оказват неподготвени за работа при новите условия на принципа на самоуправление, което дава непосредствено отражение върху дейността на органите на ДС. Същевременно редица производствени мощности продължават да работят при завишени рискови условия. Това се съпътства от сериозни пропуски в технологичната и трудовата дисциплина, лоша поддръжка на съоръженията и неспазване на сроковете за профилактични прегледи. От органите на МВР се изисква „пълен оперативен контрол и създаване на надежден режим и условия за безаварийна работа на производствените мощности“. От своя страна службите все по-трудно се ориентират в динамичната икономическа обстановка, а сигналната информация вместо да

се увеличава – намалява. ***(Вж. Документ № 41 от сборника)*** Постъпващата в аналитичните звена информация е повърхностна, тя не е значима и оперативно-интересна. Изведен е изводът, че е налице „бюрократизъм и формализъм“, колкото да се отчете дейност. ***(Вж. Документ № 42 от сборника)***

С приемането на Указ № 56 за стопанската дейност[19] се създават условия за ликвидиране на старите командно-административни форми на управление на народното стопанство и се утвърждават принципите на „демокрация, самоуправление, самофинансиране и валутна самоиздръжка“. Въвеждат се икономическите нормативи и регулатори, като основни движещи лостове за управление на икономиката. В процеса на изграждането на фирмите се наблюдава тенденция да се включват само организации с добри икономически показатели. Това се дължи на факта, че предприятията, които реализират добри валутни постъпления не желаят да влизат в състава на фирми. Те се стремят да се регистрират като самостоятелни, защото се опасяват, че валутата им ще бъде пренасочена за покриване на задълженията на други предприятия. Това не слага край на порочната практика да се изготвят нереални планове, а на различни нива продължават да се укриват или фалшифицират данни за резултатите от стопанската дейност. В разработените нормативи и регулатори, данъчната система и ценообразуването съществуват сериозни несъответствия, които създават значителни диспропорции в производството и потреблението. Така процесът на преустройство на икономиката се забавя и се влошава икономическото състояние на страната. Закъснялото решаване на тези проблеми генерира социално напрежение сред трудещите се. ДС продължава да отделя особено внимание на създаването и укрепването на агентурните позиции за покриването на канала на външноикономическия обмен, смесените дружества и фирми и борбата срещу шпионажа. Оперативното взаимодействие между IV-то управление ДС и териториалните органи все повече се влошава. ***(Вж. Документ № 45 от сборника)***

От един доклад на Областно управление на МВР-Пловдив за защита и подпомагане развитието на икономиката през първата половина на 1989 г. се обобщава, че във всички отрасли в областта се наблюдава тенденция към съкращаване на работна ръка. Поради неблагоприятни условия на труд, нерешени социални проблеми и амортизирано оборудване има текучество на кадрите в редица предприятия на леката, химическата и металургичната промишленост, строителството, в железопътния и автомобилния транспорт. Съществуват сериозни затруднения при изпълнението на производствените планове заради слабости в организацията на труда, системни нарушения на трудовата, финансовата и технологичната дисциплина, неизпълнени договорни задължения по кооперираните доставки и производство на неконкурентноспособна и некачествена продукция. Независимо от създадените условия за чуждестранни инвестиции, западните фирми се въздържат от участие в съвместни производства, а предпочитат да изучават условията и да изчакват. Причините са, че техните представители изразяват съмнение в успеха на преустройството, не одобряват честите промени в нормативната база. Като допълнителни аргументи се изтъкват и ниското технологично равнище и качество на българските стоки. НР България се счита за неплатежоспособна и се искат сигурни гаранции за ефективността на евентуалните капиталовложения. ***(Вж. Документ № 47 от сборника)***

В средата на 1989 г. във вътрешното министерство са обсъдени новите моменти от оперативната обстановка по икономиката. В свое изказване вътрешния министър Георги Танев говори за цялостна преоценка на позициите на службите, които до този момент сами са набелязвали и осъществявали целите си. Изказано е мнение много сериозно да се проучи опита на западните страни по отношение на фирменото разузнаване и контраразузнаване и пробно да се направи прилагането му в някои по-големи държавни фирми. Началникът на управление IV-то ДС ген. Величков подчертава, че с отварянето на НР България към света съществуващия проблем за задоволяването на населението с потребителски стоки и услуги се очертава като важен и траен елемент от оперативната обстановка по линия на икономиката. Диспропорцията между платежоспособното търсене на населението и предлагането е 52 %. За да се сдобият с валута стопанските организации извършват нерегламентиран износ, като ощетяват стоковия фонд на страната и допълнително стимулират развитието на валутно-контрабандната дейност. На база опита на КГБ началникът на следственото управление ген. Коцалиев посочва, че „ние не можем да избягаме от нещо, което в последните няколко месеца с голяма сила се появи в практиката в Съветския съюз – появата на т. нар. рекет“ – изнудвачи, които превръщат изнудването в своя професия под формата на охрана. В СССР има тенденция КГБ да бъде насочена и към решаването на задачите свързани с организираната престъпност. Изказано е мнение, че и в работата на ДС трябва да има преориентация в тази посока. Вътрешният министър акцентира на спешната

19 Обн. ДВ. бр.4 от 13 Януари 1989г.

необходимост от усъвършенстване на нормативната уредба тъй като в момента страната е оставена като „разградена мандра“. (***Вж. Документ № 77 от разширения електронен вариант***)

В края на ноември 1989 г. е отчетено бързо нарастване на диспропорцията между паричните доходи на населението и стоковите фондове, което води до рязко влошаване на вътрешния пазар. Постоянно се увеличава бюджетният дефицит и застрашително нараства вътрешния държавен дълг. Сериозно е разклатено финансовото състояние на страната, а външните й задължения са достигнали горната критична граница, което е причина за изнасянето на национален доход в големи размери. Всичко това обуславя засилването на инфлационните процеси и вредните последици от тях. Някои райони са обезлюдени следствие на „възродителния процес“, което нарушава нормалния ритъм на редица производства. Постоянният дефицит на стоки и нарушените материални и финансови баланси стимулират нарастването на корупцията и разложението. Отчуждението на хората от властта и социалистическата собственост придобива траен характер и стимулира проявите на безстопанственост, разхищаване на материални ценности и присвояване. Българската икономика се намира във все по- задълбочаваща се криза, която ще доведе до влошаване на социално-политическия климат. ***(Вж. Документ № 48 от сборника)***

* * *

Сборникът „Държавна сигурност и българската икономика 1944–1991 г.“ част III включва 47, а разширеният му електронен вариант 86 документа, подредени по хронологичен принцип. Приложен е списък с оригиналните заглавия на документите, като при малък брой от тях заглавието е разширено с информативна цел. Към всеки документ има кратка анотация и подробни искови данни. При отсъствието на датировка върху документа са търсени индиректни връзки със съседни документи от архивната единица или сверяване с други исторически събития, за които има информация. Датировката на съставителите, както и всяка друга намеса от тяхна страна, е поставена в квадратни скоби. Сред документите има няколко, които не са публикувани в цялост, а са подбрани части от тях, които ни дават синтезирана информация по темата. В изпълнение изискванията на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към ДС и РС на БНА в незначителна част от архивните материали е заличена чувствителна информация.

За съставянето на сборника са прегледани над 150 архивни единици, една значителна част от които многотомни. Подбраните документи основно са от фондовете на служебния архив на Министерството с източник МВР (АКРДОПБГДСРСБНА – М), както и запазени от унищожение литерни дела от Центъра и от областните дирекции на МВР.

КРДОПБГДСРСБНА

Introduction

The documentary collection 'State Security and the Bulgarian Economy 1944 – 1991' is the fiftieth edition from the series 'From the Archives of State Security', entirely composed of materials stored at the Centralized archive of the Committee for Disclosing the Documents and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens to the State Security and the Intelligence Services of the Bulgarian National Army and will be published in three parts.

The theme concerning the development of the Bulgarian economy during the period mentioned arises a certain public and research interest. Not only will the documents published enrich the existing literature[1], but they will also provide readers with the opportunity to find a panoramic picture of Bulgarian economy through the eyes of the security services[2], as well as the role the Bulgarian Communist Party has assigned to them. In one of his speeches, apparently based on what has happened over the years, the Minister of Interior, Atanas Semerdzhiev very clearly outlines this role, namely to cover what is 'boundless' and from a position of strength to attempt to solve the ills of the command-administrative system. According to gen. Semerdjiev authorities of the Ministry of Interior are transformed into 'guardians and in many cases as crutches of some structures'[3]. State Security has been transformed by the Communist Party into a 'second channel of feedback' or a tool for regulating economic life within the framework set by the leadership of the party.

The issue of the development of Bulgarian society, politics and economy after the end of the World War II was foretold with the country's involvement in the Soviet sphere of influence and its occupation by the Red Army. After September 9, 1944, in a relatively short period of time, radical transformations took place in all spheres of public life, the main purpose of which was the construction of a socialist Soviet-type system. These changes have accompanied the development of Bulgaria for almost half a century and their consequences are being overcome even today.

The rupture in the relations between Stalin and Tito in 1948 and the post-communist campaign against the Yugoslav Communist Party's, gave an unequivocal signal to the other Eastern European Communist parties that Moscow would not allow the building of a political and economic model of socialism, different from the Soviet one. The total control over the economy is a key factor in strengthening the existence of the socialist system. Nationalization and privatization of all means of production, liquidation of private property, competition and the free operation of market mechanisms began.[4] A centralized planned economy is directly commanded by the state. The assumption connected with the accelerated development of the industry is accepted, giving priority to the

1 Here are some of the major works that have appeared in recent years where readers can find additional literature on the topic. See: Ludzhev, D. City of Two Epochs. History of the social groups in the Bulgarian cities in the mid-twentieth century, 2005; Vachkov, D. and Ivanov, M. The Bulgarian Foreign Debt 1944-1989. The Bankruptcy of the Communist Economy. S., 2008; Hristov, H. The Empire of Overseas Companies. S., 2009; Ivanov, M. Reformation without reforms. The Political Economy of Bulgarian Communism 1963-1989 C., 2012; Vachkov, E. The notions of the economy of the People's Republic of Bulgaria as a source of nostalgia for communism - B: Bulgarian Communism. Debates and interpretations. C., 2013; Marcheva, I. Todor Zhivkov - the Way to Power. Politics and Economics in Bulgaria 1953-1964 г. C; Marcheva, I. The Policy for Economic Modernization in Bulgaria during the Cold War. C., 2016; Vachkov, E. Accidents and catastrophes. The Chronicle of Socialist Industrialization. C., 2018. It should be emphasized that the subject of this volume can be recognized in other editions of the Commission, which are directly related to the subject matter, namely: State security and scientific and technical intelligence. C., 2013; State Security and Tourism, S. 2014; State Security and Collectivization (1944-1959). C., 2015; State Security - Unions, Economic Life and Workers; C., 2015; State Security and Bulgarian Energy (1944-1991). C., 2016; State Security in Transport Structures (1944-1991). C., 2016; State Security and 'the enemy with party ticket' (1944-1991). C., 2017; State Security and State Confidentiality (1944-1991). C., 2018.

2 In 1947, there was a Production Department in charge of the sites in the economy within the I Counter Counterrevolution Division. In the following year, the service goes to Section B, where transport also takes place. The latter was later detached in division 'D'. On March 22, 1949, Department B of the First Department of Commerce and Industry expanded and became a separate unit 4th to the State Security. In 1952, the Third Command for Combating Counter-Revolution was established, and two years later Unit III with five divisions responsible for the economy was established within. By Order No I-62 of January 7, 1963, Unit III of the Economic and Social Committee was included in the composition of Managing body II-SS as Section VI of the Economic and Social Committee. By Order No I-7374 of 31 December 1970, the Economic Department already assigned number X to the management structure. By Decisions of the Secretariat of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party of 18 March 1982, a specialized management Unit 'I' for servicing the economy was established at the UGS-DS, and since 16 January 1986 it has been transformed into self-management. See references to f. 2 and f. 13 of the official archive of the Ministry of Interior.

3 See secret stenograph No. I-134 from a meeting of the board of the Ministry of Interior with the officers of the Secong Chief State Security Service and the former Sixth Command of the State Security, held on January 20, 1990. ACCRDBGDDSBSTY-M, ф1, оп. 12, а.е. 992, 1-48 The document was published in: - 'State Security - Structure and Basic Documents', C., 2010.

4 In Bulgaria the nationalization is ubiquitous and covers even small workshops and shops. These processes took place in 1947-1953. As early as 1948, state property occupied leading positions in the industrial production and gave 81% of it. According to a ministerial commission of 16 July 1951, 6971 enterprises were nationalized in the country. A large number of former owners were left as technical directors, but soon, in connection with political repression, they were dismissed. See Marcheva, I. Problems of Modernization in Socialism - Industrialization in Bulgaria. B: - Studies on the History of Socialism in Bulgaria 1944-1989, C., 2010, p. 188

production of means of production rather than consumption. This necessitates the development of the heavy industry - mining, metallurgy, machine building, energy, chemistry etc.[5] From Moscow, the economically absurd thesis of the autocratic development[6] of the so-called national-democratic states has been imposed. According to it, these countries must produce everything their farms need, regardless of the raw materials they have, the technical potential, the capital resources and, last but not least, the industrial traditions they have. The assertion of Soviet party functionaries and economists is that these countries will be economically independent of the capitalist world. In fact, this idea sets the basis for building an absolutely uncompetitive economy that will evolve without meeting any requirements of world markets. Conditions are established for the appearance of very many imbalances in the planning-administrative economy.[7]

At the Fifth Congress of the Bulgarian Communist Party in December 1948, the decision was made that there was no other way to socialism but Soviet, and that the new system could be built only on the basis of the dictatorship of the proletariat in the ruling role of the Communist Party. As the main objective of the country's economic activity in the first five-year plan (1949-1953), the course of large-scale industrialization is determined. It is envisaged that by 1953 the ratio between agriculture and industry would change from 70:30 to 55:45. Following this policy, the plan puts 83% of all industrial investment in the heavy industry sectors.[8]

The ambitious goals of the first five-year plan for the transformation of Bulgaria into an agrarian and industrialized state in post-war conditions require significant external capital. Against the backdrop of the Cold War in 1946, Bulgaria was forced to reject US aid under the Marshall Plan and thereby suffer the consequences of its isolation from Western Europe in the form of opportunities for commodity exchange, technology and development.

The Council for Mutual Economic Assistance (CMEA), established in January 1949 in Moscow, opens to the Bulgarian economy an opportunity to obtain significant loans. At the initial stage of the development of the CMEA, no major processes of economic integration are envisaged, but rather of expanding trade between the Eastern bloc countries, regulating economic contacts with Western countries, and organizing a boycott of Yugoslavia. For these purposes, the idea of supporting the imports of the more underdeveloped countries into the line of mutual crediting is perceived. Thus, in 1949, Bulgaria received several commodities worth about 60 million rubles. The financial parameters of the loans are favorable for Bulgaria, but in reality not a small part of the machines and equipment imported from the USSR are not at a satisfactory technical level and do not meet the current requirements. The attempts by Bulgarian representatives to make some claims fail because of the refusal of the Soviet unions to discuss these issues.[9]

Of particular importance for the implementation of the Soviet model of industrialization are the first five-year repressions of the Bulgarian Communist elite, which are largely directed at the economic staff grouped around the personality of Traycho Kostov. Here, too, the Soviet experience is fully copied, as in its prism of economic downturn, it is not only the induction of any failure or the damage to technology or ordinary machinery that is meant. All economic dangers of the planning and administration economy, such as low production quality, poor planning, low labor productivity, the use of huge amounts of raw materials and energy, and many other objective shortcomings of the Soviet economic model are included in this term. In the ensuing processes against enemies with a party ticket, the state is deprived of the few economic specialists, as well as by the people who have accumulated some experience in managing the economy.[10] Thus, on a very high level, the economic issues began to be settled by the Politburo o the Central Committee of the Bulgarian Communist Party.

During the second half of the 1950s, the policy of intensive industrialization and concentration of labor resources in cities led to significant economic growth. This process continued until the

5 History of the People's Republic of Bulgaria. Regime and Society. Under the general editing of Ivailo Znepolski. S., 2009, p. 187.

6 The autocracy is related to the idea of 1924-1925 that the victory of socialism is possible in a separate country and that it is the USSR with its huge potential, in isolation. The Soviet recipe for economic progress includes a complete privatization of the economy, a full mobilization of all material, financial and human resources in dictatorship, a centralized planned outlook of these resources, resulting in a rapid growth of the foundations of a comprehensive industrial complex of industrial community. It implies the development of means of production and the postponement of the modernization of the production of consumer goods as in the classical capitalist model because it excludes the importance and functioning of the market for the means of production. Market functions are taken over by central administrative bodies, as well as by all public authorities and institutions that support mobilization, including through propaganda and repression of labor resources, including through the exploitation of the village. See Marcheva, I. The Problems of the Modernization in Socialism ..., p. 187.

7 Quotation by **Vachkov, D.** Accidents and Catastrophes..., p. 41.

8 See the Fifth Congress of the Bulgarian Communist Party 18-25 December 1948, Stenographic Protocol. T. 1 and 2. S., 1949 http://politburo.archives.bg/component/content/article/43-knigi/1732--1825-1948 - Visited on 30.07.2018. From 1944 to 1989, the Communist Party has the opportunity to implement a policy of economic development directly linked to industrialization, which should also lead to social changes - building an urbanized society with the leading role of the industrial proletariat. The construction of the industrial society is also necessary for carrying out social engineering - creating a working class that is to support of the power of the Bulgarian Communist Party.

9 People's Republic of Bulgaria from beginning to end. Under the general editing of Ivailo Znepolski. S., 2011, p. 138-139.

10 For more information on the matter see **Ivanov, M.** Reformation without reforms... C., 2012.

mid-1980s, albeit at a much lower pace. A significant industrial base is built, but it is largely unable to meet the demands of the global market for quality and efficiency of production and cannot respond adequately to the dynamically changing world economic situation.

During the 1960s and 1970s, a number of economic reforms were taken aimed at improving trade, productivity and quality, accompanied by significant economic experimentation – the so called 'New system of planning and leadership of the national economy'. For some time in the 1960s and early 1970s, as well as the first half of the 1980s, the communist power overcame the immediate economic problems[11], but the changes remain only in the experimental phase, and the planned economy has not changed to a market one.

According to the vision of the Bulgarian Communist Party, the industrialization of Bulgaria should be an engine for the economic development of the country. It takes place automatically, initially in the scale of the national economy and subsequently by the 'greenhouse conditions' provided by the CMEA. Preferential prices in the socialist bloc contribute to the continued dominance of imported raw materials despite the efforts to develop its own raw material base for the industry. With the leverage of nationalized foreign trade, Soviet loans and cheap raw materials, the Bulgarian Communist Party has invested heavily in the capital-intensive industries of the mining, energy and heavy industries. The main priority sectors are those of the manufacturing industry, mainly machine-manufacturing, electronics, electrical engineering, chemistry. There the basic capacities are created, the main labor resources are attracted there, for the preparation of which secondary and higher technical schools have been established. The scientific and technical intelligentsia formed and the highly skilled workforce is one of the lasting effects of industrialization, along with advanced urbanization. Light industry has remained in the shadow of these priorities for a long time, experiencing mainly reconstruction, reorganization, and changes in governance. As a result, there is a persistent shortage of goods from this industry on the domestic market, which gives rise to persistent dissatisfaction with society.[12]

The reluctance of the ruling Communist Party to eradicate or reform a number of losing industries in the 1980s coupled with the inability of the economy to attract and use the financial capital needed for modernization leads to the accumulation of significant external debt. Maintaining artificially low prices leads to a number of negative effects, including power supply regime and shortage of end-use goods. Towards the end of the decade, Bulgaria is in a situation where it is impossible to meet the financial obligations to creditors to repay this debt.[13]

In 1989, exports were almost entirely aimed at the countries of the CMEA and in particular the USSR. Free market conditions lead to a collapse in production and the economy as a whole. The latter is very clear from the words of the Minister of Interior gen. Atanas Semerdzhiev at a meeting of the Ministry of Interior Collegium held on January 20, 1990, where the structure and tasks of the future Constitutional Protection Service were discussed: 'Keep in mind that the economy is not working. I do not know what data will publish the statistics on the plan's implementation in January, but whatever the data, the real situation is deplorable.'[14]

*

* *

Part III

The significance of the external factor for the development of the Bulgarian economy is strengthened in the 1980s. Bulgaria is a participant in the raging economic war that the United States and the members of the North Atlantic Treaty Organization are conducting against the socialist countries. The economic war follows the policy of President Reagan from June 1982, namely to accelerate the 'ruin' of Marxism-Leninism and aims to weaken the economic and military potential of the socialist community, to create difficulties and outbreaks of social tensions similar to the events in Poland. For the implementation of this policy the special services work together with the state apparatus, non-governmental institutions, international corporations, banks, national corporations and companies. ***(See Document No2 of the Collection)*** The American administration strengthens the control over the USA, Western Europe and Japan businesses to prevent exports of

11 For more information on the matter see. **Ivanov, M.** Reformation without reforms... C., 2012

12 **Marcheva, I.** The problems of modernization during socialism..., p. 223-224.

13 See for instance. **Hristov, H.** Todor Zhivkov. Biography. C., 2009, p. 422-477.

14 See Secret Registry No. [1] 134 from a meeting of the Collegium of the Ministry of Interior with the officers of the Second Chief State Security Service and the former Sixth Command of the State Security, held on January 20, 1990. ACCRDBGDDSBSTY-M, 1, op. 12, a.e. 992, par. 1-48; the document was published in: - 'State Security - Structure and Basic Documents' C., 2010. In the same year the largest investigation in the history of Bulgaria began - Case № 4/1990 known as the case for the economic catastrophe. In it the Chief Prosecutor's Office collected a number of strictly confidential and classified materials on economic policy in the period 1958-1989. Christov, X. The Secret Bankruptcies of Communism; C., 2007.

embargoed goods to the CMEA countries. In order to carry out this control and to reveal offenders and secret channels for the sale of embargoed goods and technologies, a staff of 500 persons have been recruited has been recruited in the Central Intelligence Agency, USA. In this regard, the US put pressure on its NATO allies by applying sanctions to individual 'disobedient' companies and their representatives. Customs, financial and credit constraints are constantly increasing, creating conditions for compromising Bulgarian foreign trade companies and enterprises. (***See Document No 27 form the extended electronic version***). All American embassies are instructed to closely monitor the activities of the Bulgarian foreign trade unions and joint ventures. According to our security services, this aims to mainly discredit Bulgarian economy and its success to be presented as 'a temporary phenomenon due to realized arms and drug transactions'. Therefore, the State Security is committed to ensuring reliable protection and security in the implementation of 'hidden transit' operations in order to prevent the country from being discreditable and causing significant damage to the economy. ***(See Documents No 14 and No 20 of the Collection)*** The tariff discrimination imposed by the United States and non-tariff (embargo) restrictions hinder the existing real opportunities for developing and expanding the trade and economic relations between the People's Republic of Bulgaria and the United States. There are a number of 'unacceptable' political conditions for Bulgaria for the granting the clause to the most favoured nation. ***(See Document No 4 of the Collection)***

Since 1980, joint ventures have been established, mainly in the light industry and mechanical engineering. Their activity consists mainly of advertising the sale and servicing of Bulgarian products. Such companies are registered in England, France, FRG, Italy, Japan, the Philippines and Nigeria. ***(See Document No 12 from the Collection)*** During the first half of the 1880s, 106 mixed companies and enterprises developed foreign trade activities, while 413 different companies from all over the country made contacts with Western trade and industrial partners. ***(See Document No 8 of the Collection)*** During that time 80% of the national revenue comes from foreign trade. Bulgaria is in contact with more than 2 000 big capitalist companies, 15 of which have representations in Sofia.[15] The main objective of the 'enemy' is its intention to limit and create serious difficulties for the foreign trade activity of the country, thereby weakening its currency potential and hampering its economic development. Another characteristic point of the operational situation is the attempts by all forms and means to influence the 'working class and the groups of workers'. The latter should be set against the party and mistrust the socio-economic policy it pursues. The special services of the USA, England, FRG and France through their well-trained persons in companies and organizations increasingly build professional relationships based upon trust with Bulgarian specialists. ***(See Document No 9 of the Collection)*** In the process of expansion of the foreign economic relations of the Republic of Bulgaria, the enemy special services, Western companies, trade unions and others, increasingly and more extensively use the corrupting of vulnerable economic staff in order to retrieve the necessary information and maximize their profit. For that purpose, special funds have been earmarked for significant amounts for corruption and direct bribery.[16] Leading political, economic, scientific and other cadres are being studied for the purpose of corrupting and decomposing the more susceptible of them. 'Decomposed footage' is a potential recruiting contingent and source of information.[17] Small business gifts and settled foreign missions at the expense of foreign firms gradually grow to commissions and secret deposits in Western banks, which unnecessarily puts these people at the service of the enemy intelligence services. ***(See Documents No 18 and No 22 of the Collection)*** Moreover, the 'defence positions' of the Bulgarian services do not allow the decisive interruption of the attempts of the 'enemy' to corrupt the susceptible ones, because among them and especially among those abroad, there are agents of the State Security bodies. ***(See Document No 1 of the Collection)***

With regard to the engineering activity developed by abroad by Bulgaria, which is reliant on fresh foreign currency supplies, the 80s mark a sharp decline in capital investment at the expense of increased completion on behalf of Western companies due to the economic crisis. South Korea and China, working with soldiers, are dumping prices. There is a strong devaluation of local currencies against the dollar. In a number of cases, the engineering firms artificially inflate the prices of the sites, which in defence of the offers could lead to the compromise and the elimination of our country.

---

15 At the end of 1984, the deals with capitalist companies in terms of value exceeded $ 5 billion a year. The State Security pays particular attention to the stage of formation of the technical and economic evaluation in the bidding process. An organization was set up to monitor the different phases of the installation, fitting out, training of Bulgarian specialists, carrying out the 72-hour samples, providing the equipment with spare parts, etc. (***See Document No 19 of the Collection***)

16 In order to counteract this and to prevent the involvement of specialists and workers in criminal activity, the preservation of socialist property, the strengthening of lawfulness and labour discipline, the capacities of the party, trade union, Komsomol and the economic authorities and organizations to conduct active and purposeful preventive measures. (***See Document No 16 of the Collection***)

17 The State Security develops special lists of indications on which affiliation of Bulgarian citizens can be established to the activities of foreign intelligence. (***See Document No 43 of the Collection***)

(See Documents No 12 and No 15 of the Collection) At that time, 28,000 Bulgarian citizens - specialists, engineers, technicians, medical staff, teachers, construction workers, post-graduate students, etc., work abroad, mainly in Libya, Iraq, Morocco, Algeria, Syria, Kuwait, Angola. (***See Document No 26 of the extended electronic version***) Due to the principle of reliability, security and conspiracies, the organizing and conducting of any operational activity of agents outside the country, including the operational provision of overseas economic and engineering sites, is carried out only by the First Chief State Security Service. The home intelligence services formed alongside the foreign intelligence bodies resident groups in overseas economic sites. Typically, the activities within them are diverse and complexly bound and imply systematic observation. This agency is being prepared by office 'И' - State Security, and if necessary, by the Chief Investigation Service – Ministry of Interior and the Economic Department to the People's Militia Directorate. ***(See Documents No 23 and No 27 of the Collection)***

However, if we ignore the external factor, it can be seen that without it in the economy there are a number of problems that are conditioned by the objective conditions in which it develops. These include the shortcomings of the administrative and command model, which are widening over time. First of all, it may be pointed out that the workload at the end of the planning periods, coupled with fictitious reporting of indicators and often significant failure to fulfil the tasks planned in terms of volume, quality and rhythm. Within this model influence are also purely subjective factors and a number of organizational weaknesses. There is an inefficient use of people's labour combined with an unjustified stay of machines. The practice of compensating for the non-fulfilment of the overtime plan. The phenomena of subjectivism in the determination of targeted prizes, bonuses and other incentives, leading to opposition to the workers' and administrative-managerial composition of enterprises, are frequent phenomena. This, in turn, raises complaints, with cases of mass exodus of up to 50% of a team's employees being reported. ***(See Document No 17 of the Collection)***

In this situation, one should not be astonished that the problem of quality of production is defined as a primary one. Numerous business organizations and enterprises continue to produce products without complying with the requirements of the existing contracts and existing standards in a gross violation of production and technological discipline. This also applies to production that is crucial for the Bulgarian economy and in which the country is specialized within the framework of the CMEA. Therefore, agents and trusted persons in the economic sites have been instructed to detect on time and alert about the existence of preconditions and phenomena, which have a negative impact on the quality of the produced products. ***(See Document No 5 of the Collection)*** The Ministry of Interior authorities are obliged to provide immediate assistance to the Central Committee of the Bulgarian Communist Party, the government and other state and party bodies in the disclosure, clarification and elimination of the causes, factors and conditions for the unsatisfactory quality of the production produced[18], as well as assistance for the implementation of the economic party policy. ***(See Document No 6 of the Collection)*** The State Security authorities should also regularly report on the problems, weaknesses, errors and omissions that hamper the involvement of agents. They must seek and obtain information about the subjective and objective reasons, the direct and indirect losses of the country in value or any other expression. This is due to the fact that in terms of qualitative indicators and in particular on material costs the profitability gap is significant and the effect of the implemented scientific and technological achievements is much lower than the ones predicted. ***(See Documents No 13 and No 26 of the Collection)***

Another serious problem facing the Bulgarian economy at that time was the issue of budget spending and, in particular, the capital investment. One of the conclusions of the services is that after the approval of development programmes by senior party and government bodies, investors and relevant ministries do not carry out the necessary preparatory work for complete provision of projects, currency, machinery and equipment, cadres and others for them. There is a change in the structure of capital investments for some industries. This is due to: exceeding the estimated volume of construction and assembly works; of the significant overrun of the import limits for machinery and equipment, especially for the second direction; from the maintenance of an overly wide construction front, which is not provided with building and fitting capacities and currency resources, coupled with poor management of the investment process. In determining the cost-effectiveness of investment projects, the time factor is not taken into account, i.e. the impact of the terms for construction and the use of new capacities. So, there are hundreds of sites that are built for more than 10 years and do not reach their projects performance for a long period of time after their being put into operation. ***(See Document 21 of the Collection)*** In 1983, when about 1900 sites were inspected, about 20% did not meet the requirements and investors could not justify the

18 One of the examples in this respect is the poor quality of the produced electric trucks. Combined with uninsured service and failure to meet delivery times by Balkancar, this leads to loss of markets in Iraq, Spain and a number of countries in Europe, Asia and South America. For this reason, the State Security ordered a financial audit of the enterprise. (***See Document No 15 of the Collection***)

investments made. One of the reasons for the increased cost of investment is so-called 'partial design readiness'. In compliance with it, it is built based on working projects and it is paid on the basis of documentation without a valid general account of the site and the technical and economic report. Thus, for many years in the process of construction, the investor remains with 'open hands' and spends money freely without any limitation. ***(See Document No 10 of the Collection)***

Irrespective of the large expansion of the agents, the necessary efforts are not made for their proper disposition. According to analysts, weaknesses in the selection and recruitment of agents are not overcome. Few events have taken place to check the agency and control meetings of the managing body. The problem with the provision of agents on the large sites, the new construction and the expansion of the production facilities has not been solved. The overall conclusion is that the operational report does not does not correspond to the enemy's activity and the situation as a whole. Most of the information received is about anti-state agitation and propaganda. Not all divisions have completed the activities on the establishment and monitoring of the 'enemy contingent of the sons and daughters of persons who were forced to death or imprisonment'. (***See Documents No 3 and No 11 of the Collection***)

According to incomplete data, during the period 1983-1984, nearly 10,000 accidents were registered. The economy suffered direct material damage for more than BGN 40 million, including BGN 9.5 million. 210 people died, and more than 2,000 workers were hospitalized. ***(See Document No 25 of the Collection)***

At the end of 1985, it was reported that alongside the activity of the 'enemy' some negative processes and social deformations occurred in economy, causing considerable material damage and hampering its accelerated development. Negative phenomena are observed in the sphere of planning, investment activity, utilization of energy resources, exploitation and maintenance of the production of significant Bulgarian and foreign scientific and technological achievements, licenses and technologies. Regional offices send a small amount of information to office 'И', Second Chief State Security Service, which is not related to the other directions of the operational activity. Departments, departments, and operatives are poorly committed to making analyses and generalizations. Thus, much of the primary information 'sinks' and is not realized. The State Security divisions operate very slowly, in an outdated and ineffective way. It is only alerted when the harmful effects have already occurred and material and moral damages have been caused. A proposal was made for setting up of an information and analytical department in office 'И'. It is concluded that the fight against corruption should be a major task for supporting the economic development of the country. (***See Documents No 28 and No 29 of the Collection)***

The analysis shows that with every passing year the problems of the economy grow and deepen. After consultations held with Mihailovich Chebrikov from the KGB, it was agreed that it is good for the Economic Administration to separate and work independently on its tasks. By Resolution 'B' No 1 of the Secretariat of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party of 16 January 1986, on the basis of the existing 'Economic' Directorate to the Second Chief State Security Service, the IV Central Self-Government Office of the State Security Service was also established, also known as the 72100 Ministry of Interior sub-unit for counterintelligence in service of the economy. The task of the directorate was to work in close interaction with the central units of the State Security Service, the militia and the fire and to carry out methodical management, control and assistance to the territorial units of the Ministry of Interior in the economy. The main activity of the management is to reveal the attempts of the special authorities of the enemy to use the external economic, scientific, technical, transport and other channels for conducting spy activity in the economy; to cross the enemy's attempts to process and recruit economic cadres, as well as to incite them to treason to the Motherland. (***See Documents No 30, No 31, No 34 and No 35 of the Collection***)

Parallel to the creation of the new directorate, there is a complication of the operational situation through the prism of the 'revival processes'. There is tension among a large number of 'Bulgarians forced to become Turks in the past'. It is concluded that due to the existence of a large number of enemy and nationalistic entities, the objects of the economy require more active and complex guarding by the economic managers and the bodies of the Ministry of Interior. (***See Document No32 of the Collection***)

The economic war continues to have its devastating impact on the country's development. The new inventory of the Coordinating Committee for Multilateral Export Controls (CoCom) covers nearly 90% of Bulgaria's commercial interests in the West in the field of cutting-edge scientific and technological achievements and mainly in the most modern fields and industries in electronic equipment. In the field of microelectronics, the tactics are to be delivered on the Bulgarian side expensive basic equipment and machinery, but to be declared as embargoed individual spare materials. The technique cannot function properly that way and its use is significantly delayed.

(***See Document No 33 of the Collection***) In 1987, there was still a slow pace of 'technological re-equipment and upgrading of production'. The growth rates of the main economic indicators are lower than in the previous two years; however, the 'salary' fund is rising. Until 30 June 1987, the State Plan for Foreign Exchange Receipts was 43.4%. In construction there are unfinished objects worth BGN 12.7 billion. It is concluded that the development of the economy during the year is carried out without sufficient reserves, with great tensions in the material and foreign exchange balances. The State Security authorities are entrusted with 'helping the national economy to implement the approved measures of the Council of Ministers to catch up with the 1987 plan'. ***(See Document No 40 of the Collection)***

The majority of state and economic bodies and organizations are unprepared to work under the new conditions of the self-government principle, which has a direct impact on the activities of the State Security. At the same time, a number of production capacities continue to operate under heightened risk conditions. This is accompanied by serious deficiencies in the technological and labour discipline, poor maintenance of the facilities and failure to meet the prophylactic examination deadlines. The Ministry of Interior authorities are required 'full operational control and establishment of a reliable regime and conditions for faultless operation of the production facilities'. The services are increasingly finding their way into the dynamic economic environment and the number of alerts instead of increasing - decrease. ***(See Document No 41 of the Collection)*** The information received in the analytical units is superficial, it is not significant and operationally interesting. It is concluded that there is 'bureaucracy and formalism' to account for some activity implemented. ***(See Document No 42 of the Collection)***

With the adoption of Decree No 56 on economic activity[19], conditions are created for the liquidation of the old forms of management based on orders and administration of the national economy and the principles of 'democracy, self-government, self-financing and currency self-reliance' are established. Economic regulations and regulators are introduced as key drivers of economic governance. In the process of building the companies there is a tendency to include only organizations with good economic indicators. This is due to the fact that enterprises that make good foreign exchange earnings do not want to enter into companies. They seek to register as self-employed because they fear that their currency will be redirected to cover the debts of other businesses. This does not put an end to the vicious practice of making unrealistic plans, and data on business performance continues to be hidden or falsified at various levels. There are serious inconsistencies in the established norms and regulators, the tax system and pricing, which create significant disproportion in production and consumption. Thus, the process of restructuring the economy is slowing down and the economic situation of the country is deteriorating. The delayed resolution of these problems generates social tension among the working people. The State Security continues to pay particular attention to the creation and strengthening of agency positions to cover the channel of foreign exchange, joint ventures and companies, and the fight against espionage. The operational interaction between the Fourth State Security Service and the territorial authorities deteriorates. ***(See Document No 45 of the Collection)***

A report by the Regional Administration of the Ministry of Interior - Plovdiv on the Protection and Support of Economic Development in the first half of 1989 concludes that there is a tendency for the reduction of labour in all sectors of the region. Due to unfavourable working conditions, unresolved social problems and depreciated equipment, staff turnover in a number of light, chemical and metallurgical industries, construction, railway and road transport. There are serious difficulties in the implementation of production plans due to labour shortages, systemic violations of labour, financial and technological discipline, unfulfilled contractual obligations on cooperative supplies and the production of uncompetitive and poor quality products. Regardless of the conditions created for foreign investment, Western firms refrain from participating in joint productions, preferring to examine the conditions and wait. The reasons are that their representatives have doubts about the success of the reorganization, they do not approve the frequent changes in the normative base. What is more, the low technological level and quality of Bulgarian goods are also highlighted. People's Republic of Bulgaria is considered insolvent and requires assurance on the effectiveness of any possible investments. ***(See Document No 47 of the Collection)***

In mid-1989, the Ministry of Interior discussed new developments in the operating environment. In his speech, The Minister of Interior Georgi Tanev spoke of a complete reassessment of the positions of the departments that had so far set themselves and accomplished their goals. It has been widely argued that the Western countries' attempts to investigate company intelligence and counterintelligence should be very seriously explored and that some of the larger state-

19 Published in State Gazette, issue No 4, January 13, 1989

owned companies should be tested. Chief of the Fourth State Security Service, gen. Velichkov underlines that with the opening of the People's Republic of Bulgaria to the world, the existing problem of satisfying the population with consumer goods and services is emerging as an important and lasting element of the operating environment in the economy. The disproportion between solvent demand for the population and supply is 52%. In order to acquire currency, the economic organizations carry out unregulated exports, damaging the country's commodity fund and further stimulating the development of currency-smuggling activity. Based on the experience of the KGB, the Chief of the State Security Investigation Department, gen. Katsaliev, points out that 'we cannot escape from something that has been in the last few months with great force appearing in the practice of the Soviet Union - the emergence of the so-called racketeering' - extortionists who turn extortion into their profession in the form of security. In the USSR, the KGB tends to focus on tackling organized crime. It has been argued that there should be a reorientation in the work of the State Security. The Interior Minister stressed the urgent need to improve the legislation as the country is now left as a 'fenceless yard'. (***See Document No77 of the extended electronic version***)

At the end of November 1989 there was a rapid increase in the disproportion between the monetary incomes of the population and the commodity funds, which led to a sharp deterioration of the domestic market. The budget deficit steadily increases and the domestic government debt is becoming increasingly threatening. The country's financial condition has been severely shaken, and its external obligations have reached the upper critical limit, which is the reason for the export of large-scale national income. All this is conditioned by the intensification of inflationary processes and their harmful consequences. Some areas are depopulated as a result of the 'revival process' that violates the normal rhythm of a number of industries. The persistent deficit of goods and the material and financial balances shocks stimulate the growth of corruption and decomposition. The alienation of the people from power and socialist property acquires a lasting character and stimulates the manifestations of idleness, waste of material values and embezzlement. The Bulgarian economy is in an ever-worsening crisis that will lead to a deterioration of the social and political climate. ***(See Document No 48 of the Collection)***

* * *

The documentary collection 'State Security and the Bulgarian Economy 1944–1991' Part III, comprises 51, and the extended electronic version 88 documents, arranged in chronological order. A list of original document titles is attached, and in a small number of them the title has been expanded for informational purposes. Each document has a short annotation and detailed claim details. In the absence of a date on the document, indirect links to neighboring documents from the archive unit are sought or correlated with other historical events for which information is available. The date of the compilers, as well as any other intervention on their part, is placed in square brackets. Among the documents there are several that are not published in their entirety, but some of them have been selected in order to give us synthesized information on the subject. In fulfilment of the requirements of the Law on Disclosing the Documents and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens to the State Security and the Intelligence Services of the Bulgarian National Army, sensitive information has been deleted in a minor part of the archive materials.

More than 150 archive units were reviewed for making the compilation, a significant number of which were of several volumes. The selected documents are mainly from the archives of the Ministry with the MoI as a source of information (АКРДОПБГДСРСБНА – М), as well as letter files preserved by the central and regional directorates of the Ministry of Interior from being destroyed.

CDDAABCSSISBNA

СПИСЪК НА ДОКУМЕНТИТЕ С АНОТАЦИЯ

1. **Изказване на ген.-майор К. Величков, зам.-началник на ВГУ-ДС и началник на Икономическото управление пред разширеното заседание на Колегиума на МВР относно работата на ДС, НМ и ПО за подпомагане развитието и защитата на икономиката, София, 30 юни 1983 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 471 Д, л. 25-34
   Посочено е, че „отбранителните позиции“ на българските служби не позволяват решителното пресичане на опитите на „противника“ да корумпира податливите, да подхожда с цел събиране на информация, вербовка и склоняне към невъзвращенство, защото сред избягалите зад граница има и агенти на органите на ДС.

2. **Заключително слово на министъра на вътрешните работи ген.-полковник Д. Стоянов, произнесено пред разширеното заседание на Колегиума на МВР от 29-30 юни 1983 г., София, 30 юни 1983 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 471, л. 100-130
   Особено внимание се обръща на масираната икономическа война, която САЩ и членовете на НАТО провеждат срещу социалистическите страни. Последната е в изпълнение на обявения през юни 1982 г. от президента Рейгън курс за ускоряване „гибелта“ на марксизма-ленинизма и цели да отслаби икономическият и военният потенциал на социалистическата общност, да се създадат затруднения и огнища на социално напрежение по подобие на събитията в Полша. За осъществяването на този курс специалните служби работят заедно с държавния апарат, неправителствени учреждения, международни корпорации, банки, национални концерни и фирми. Набелязани са пет проблемни кръга, които стоят за разрешаване в работата на ДС по икономиката.

3. **Оценка за дейността на Софийското градско и окръжните управления на МВР за защита и подпомагане развитието на икономиката на НРБ, София, 6 юли 1983 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 471, л. 85-93
   Дава сведения за работата с агентурния апарат за периода от 1981 до 30 май 1983 г. Вербувани са общо 727 агента, а са изключени 328. За първите пет месеца на 1983 година броят на придобитите и изключени агенти е равен – 62. Според анализаторите на службите тези данни говорят, че „не са преодолени посочените и по-рано слабости при подбора и вербовката на агентура“. Малко са провежданите мероприятия за проверка на агентурата и контролните срещи от ръководния състав. Някои обекти и отрасли на икономиката не са осигурени с достатъчно агентура и доверени лица. Към 30 май 1983 г. регистрирания вражески контингент е около 12 000 души. От тях 961 лица се водят на дело за оперативно наблюдение.

4. **Справка за подривната дейност на специалните служби на САЩ против икономиката на НРБ, София, 14 септември 1983 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 85, л. 66-77
   Изказано е мнение, че търговско-икономическите отношения между НРБ и САЩ не отговарят на съществуващите реални възможности за тяхното разширяване. Като причина е посочена налаганата от американска страна тарифна дискриминация и нетарифни (ембаргови) ограничения. Те са следствие на обвързването на предоставянето на клаузата на най-облагодетелствана нация на България с редица неприемливи политически условия.

5. **Окръжно за взимане на мерки от страна на ДС за подобряване качеството на продукцията, София, 20 септември 1983 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 4, л. 155-158
   Посочва се, че множество стопански организации и предприятия продължават да произвеждат изделия, без да спазват изискванията на сключените договори и стандартите, грубо се нарушава производствената и технологичната дисциплина. Това се отнася и за продукцията, която има решаващо значение за българската икономика и по която страната е специализирана в рамките на СИВ. На агентурата и доверените лица в икономическите обекти е възложено своевременно да долавят и сигнализират за наличието на предпоставки и явления, оказващи отрицателно влияние върху качеството на произвежданата продукция.

6. **Мероприятия за изпълнение на задачите, произтичащи от речта на Тодор Живков пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив във Варна по проблемите на качеството и за достойно посрещане на Националната партийна конференция по качеството, София, 30 септември 1983 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 4, л. 263-279
Проблемът за качеството е определен като ключов за изграждането на зряло социалистическо общество. В това отношение основната задача на органите на МВР е оказването на непосредствена помощ на ЦК на БКП, правителството и другите държавни и партийни органи при разкриването, изясняването и отстраняването на причините, факторите и условията за незадоволителното качество на произвежданата продукция, както и оказването на съдействие за изпълнение на икономическата политика на партията.

7. **Окръжно с набелязани мероприятия по обслужването на строителни обекти с важно стопанско значение, София, 11 октомври 1983 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 4, л. 188-191
Съобщава се, че на някои строителни обекти вражеският контингент въобще не е установяван, а на други – не е установен напълно. На повечето обекти той не е обезпечен с необходимата агентура. Много окръжни управления подценяват работата по новопроявяващия се контингент.

8. **Информация за дейността на управление „И“, ВГУ-ДС, Софийското градско и окръжните управления на МВР по контраразузнавателното осигуряване на външноикономическия обмен, София, 15 ноември 1983 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 4, л. 296-311
Външнотърговска дейност развиват 106 смесени фирми и дружества, а 413 различни предприятия от цялата страна осъществяват контакти със западни търговски и промишлени партньори.

9. **Информация за по-характерни моменти в оперативната обстановка по направление на икономиката и основните насоки за планирането на контраразузнавателната работа за 1983 г., София, 18 ноември 1983 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 93, л. 36-55
Отчетено е, че „противникът“ възнамерява да ограничи и да създава сериозни затруднения на външнотърговската дейност на страната, с което да отслаби валутния потенциал на НР България и да спъва икономическото й развитие. Друг основен момент са опитите с всевъзможни форми и средства да се оказва влияние върху „работническата класа и трудовите колективи“. Последните да бъдат настройвани срещу партията и да се насажда недоверие към провежданата от нея социално-икономическа политика. Характерна особеност е, че специалните служби на САЩ, ФРГ, Англия и Франция чрез добре подготвени и легендирани във фирми и организации лица все по-често прибягват към изграждането на професионални доверителни отношения с български специалисти. Опитват се да подкупват последните и да ги поставят в материална зависимост чрез предоставяне на скъпи подаръци, комисиони от сключени сделки, преки подкупи, откриване на лични сметки в западни банки и други облаги.

10. **Информация за целесъобразността на изразходването на капитални вложения, тяхното разпределение и рационално използване, София, 26 ноември 1983 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 4, л. 212-218
На проверка са подложени капиталните вложения на около 1900 обекта. Особено внимание е обърнато на доказването на вложенията в новоизграждащите се 540 обекта. Инвеститорите са задължени да доложат за осигурената нормална експлоатация на строящите се мощности след техния пуск, съответствието на качеството на продукцията, нейната реализация, доставката на спецификации, местни и вносни машини и съоръжения и др. Около 20% от проверените обекти не отговарят на посочените изисквания и инвеститорите не могат да оправдаят направените вложения. В резултат от плана за 1984 г. са снети редица обекти, а на други е намалена сумата за капитални вложения. Сметните стойности на предвидените за изграждане обекти по плана за 1984 г. са увеличени с над 2 млрд. лева в сравнение с утвърдения петгодишен план. Една от причините за увеличените разходи за вложения е т. нар. „частична проектна готовност“. При нея се строи по работни проекти и се разплаща по сметна документация, без да е утвърдена генерална сметка на обекта и технико-икономическият доклад. По такъв начин дълги години в процеса на строителство на даден обект инвеститорът остава с „развързани ръце“ и харчи пари без ограничение.

11. **Доклад за работата на органите на ДС за изпълнение на постановление № 52 на Министерския съвет от 17 октомври 1978 г., София, 29 декември 1983 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 4, л. 281-289
Отчетено е, че за последните пет години агентурния апарат е нараснал с 40%, но е необходимо да се положат допълнителни усилия за правилната му разстановка. Не е решен проблемът с агентурното осигуряване на обкръжението на крупните обекти, новото строителство и разширението на производствените мощности. Общото заключение е, че оперативният отчет не отговаря на обстановката и активността на противника.

12. **Справка за инженеринговата и задгранична дейност на обслужваните ведомства, София, 13 април 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 100, л. 1-11
Дава сведение, че от 1980 г. започва създаването на смесени дружества главно в областта на леката промишленост и машиностроенето. Дейността им се изразява основно в рекламиране продажбата и сервизното обслужване на българска продукция. Такива дружества са регистрирани в Англия, Франция, ФРГ, Италия, Япония, Филипините и Нигерия. Международната обстановка дава своето отражение върху инженеринговата дейност на НР България. Последните години се наблюдава рязък спад в капиталовложенията за сметка на засилена конкуренция от страна на западни фирми вследствие на икономическата криза. Южна Корея и Китай, които работят с военнослужещи, провеждат дъмпинг на цените. Наблюдава се силна девалвация на местните валути спрямо долара.

13. **Окръжно за внедряването на постиженията на науката и техниката в материалното производство и задачите на органите на ДС, София, 10 юли 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 1-3
Органите на ДС се задължават редовно да предоставят сведения за проблемите, слабостите, грешките и пропуските, които спъват внедрителската дейност. Да търсят и придобиват информация за причините от обективен и субективен характер, за преките и косвените загуби на страната в стойностно или друго изражение.

14. **Информация за организацията и ефективността на агентурно-оперативната работа на управление „И“, ВГУ-ДС за разкриване подривната дейност на противника по канала на външноикономическия обмен, София, 13 юли 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 100, л. 12-26
Голямо значение се отдава на обезпечаването на надеждна защита и сигурност при осъществяването на операциите по „скрития транзит“ с цел недопускане дискредитирането на страната и нанасянето на значителни щети за икономиката.

15. **Информация № 166 за неблагополучия в задграничната икономическа и инженерингова дейност, София, 23 юли 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 16, л. 8-11
Отчита се, че в редица случаи инженеринговите предприятия изкуствено завишават цените на обектите, което при защитата на офертите може да доведе до компрометирането и елиминирането на страната ни. Поради лошото качество на карите, неосигурен сервиз и неспазването на сроковете за доставката им от страна на „Балканкар“ са загубени пазарите в Ирак, Испания и редица страни в Европа, Азия и Южна Америка. Поради тази причина ДС предизвиква финансова ревизия на предприятието.

16. **Мероприятия относно задачите на органите на ДС, произтичащи от 32 ПМС от 29 юни 1984 г. за изменение и допълнение на 52 ПМС от 1978 г., София, 13 август 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 26-30
Предвидено е по-пълноценното използване възможностите на партийните, профсъюзните, комсомолските и стопанските органи и организации за провеждане на активни и целенасочени профилактични мероприятия с цел недопускане въвличането на специалисти и работници в престъпна дейност, за опазването на социалистическата собственост, за укрепването на законността и трудовата дисциплина.

17. **Информация за получените оперативни данни за възникнали социални напрежения и конфликтни ситуации в отделни предприятия и трудови колективи в страната и предприетите мерки за своевременното им преодоляване, София, 3 септември 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 44-50
Приложени са примери за масовото напускане на до 50 % от даден колектив. Изложени са по-важните причини за възникналите недоволства, които се коренят в няколко основни проблема: 1. Форсирането на работата в края на плановите периоди, съчетано с фиктивно отчитане на показателите; 2. Често и значително неизпълнение на плановите задачи по обем, качество и ритмичност; 3. Неефективно използване на труда на хората и неоправдан престой на машините, поради организационни слабости; 4. Продължаване практиката да се компенсира неизпълнението на плана с полагане на нерегламентиран извънреден труд; 5. Прояви на субективизъм при определяне на целеви награди, премии и други поощрения, водещи до противопоставяне на работническия и административно-управленческия състав на предприятията.

18. **Информация за организацията и състоянието на работата на управление „И“, ВГУ-ДС, по оперативните дела за корупция и мерки за нейното подобряване, София, 11 ноември 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 78-86
Отчетено е, че в процеса на разширяване на външноикономическите връзки на НР България противниковите специални служби, западни концерни, търговски фирми и др. все по-широко и по-настойчиво използват корумпирането на податливи икономически кадри с цел извличането на необходимата им информация и реализирането на максимална изгода. За целта те заделяли специални фондове от значими суми за корумпиране и пряк подкуп на своите контрагенти. Обобщено е, че „разложените кадри“ представляват потенциален контингент за вербовка. От дребните фирмени подаръци и уреждане задгранични командировки за сметка на чужди фирми, те постепенно стигат до комисионни и тайни влогове в западни банки и неусетно се поставят в услуга на противника.

19. **Информация за организацията и ефективността на контраразузнавателната работа на управление „И“, ВГУ-ДС, по оперативното обслужване на по-важните сделки с капиталистически фирми през 1984 г., София, 14 ноември 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 87-99
Съобщава се, че сключените с капиталистически фирми сделки в стойностно изражение надхвърлят 5 млрд. долара годишно. Особено внимание ДС отделя на етапа на формиране на техническо-икономическата оценка при оферирање на сделките. Създадена е организация за наблюдение на отделните фази от изпълнението на монтажа, окомплектовката, обучението на български специалисти, извършването на 72-часовите проби, осигуряването на оборудването с резервни части и др.

20. **Мероприятия за подобряване на ефективността на агентурно-оперативната работа за разкриване и пресичане подривната дейност на противника по канала на външноикономическия обмен, София, 28 ноември 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 119-129
Информира се за провежданите от ЦРУ операции „Екзодус“ и „Сократес“, които засягат и НР България. На всички американски посолства е разпоредено да следят отблизо дейността на българските външнотърговски обединения и на смесените фирми. Целта е да се дискредитира българската икономика, а успехите ѝ да бъдат представени като „временно явление, дължащо се на реализирани сделки с оръжие и наркотици“. В това отношение особено внимание трябва да се обърне на международния автомобилен и въздушен трънспорт. При подбора на кандидати за работа в СО „МАТ“ трябва да се внимава да не се допускат хора склонни да извършват услуги на изменници на Родината, да пренасят инкриминирани материали, оръжие и наркотици.

21. **Справка за резултатите от проведения през 1984 г. конкурс за капиталните вложения, София, 7 декември 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 100-108
Констатирано е, че след утвърждаването на програмите от висшите партийни и държавни органи, инвеститорите и съответните министерства не са извършили необходимата подготвителна работа за тяхното цялостно обезпечаване с проекти, валута, машини и съоръжения, кадри и др. Констатирано е изменение в структурата на капиталните вложения за някои отрасли. Това произтича от превишаване на разчетения обем на строително-монтажните работи и от чувствителното надхвърляне на лимитите за внос на машини и съоръжения, особено по второ направление. Също така и от поддържането на прекалено широк фронт на строителство, който не е осигурен със строително-монтажни мощности и валутни ресурси, съчетано с недобро управление на инвестиционния процес. При определянето на икономическата ефективност на инвестиционните проекти не се държи сметка за фактора „време“, т.е. за влиянието на сроковете на строителството и усвояването на новите мощности. Така има стотици обекти, които се изграждат по повече от 10 години и не достигат проектните си качествени показатели продължително време след влизането си в действие.

22. **Информация за организацията и ефективността на контраразузнавателното осигуряване на проведените в страната крупни международни прояви през 1984 г., София, 26 декември 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 16, л. 14-22
Анализът на получените оперативни данни от контраразузнавателното осигуряване на проведените международни прояви показва, че противниковите специални служби активно ги използват за събиране на разнообразна разузнавателна информация. Редица ръководни политически, икономически, научни и др. кадри биват изучавани с цел корумпиране и разлагане на по-податливите от тях. Особено силно тази активност се проявява по време на пролетния и есенния международен панаир в Пловдив.

23. **Предложение за подобряване на оперативното и следственото осигуряване на задграничната икономическа и инженерингова дейност на НРБ, София, 29 януари 1985 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 6-9
Поради принципни съображения за надеждност, сигурност и конспиративност, организирането и провеждането на каквато и да е агентурно-оперативна дейност извън пределите на страната, включително и оперативното обезпечаване на задграничните икономически и инженерингови обекти се осъществява само от ПГУ-ДС. Вътрешното разузнаване формира заедно с външното резидентурни групи в задграничните икономически обекти. Тази агентура се подготвя от управление „И“ ДС, а при необходимост и от ГСУ-МВР и управление „Стопанско“ на ДНМ.

24. **Списък на видовете изследвания, които се извършват в институтите, научно-техническите отдели и лаборатории на МВР, във връзка с разследването на пожари, София, 14 февруари 1985 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 180-188

25. **Информация за възникналите през 1983–1984 г. извънредни произшествия в икономиката, нанесените от тях морални и материални щети и оперативна оценка на породилите ги причини, София, 25 април 1985 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 10-23
През периода по непълни данни са регистрирани близо 10 хил. произшествия. На народното стопанство са нанесени преки материални щети за повече от 40 млн. лева, включително за 9,5 млн. валутни лева. Загинали са 210 души, а над 2000 работници са преминали болнично лечение.

26. **Окръжно за проведено инструктивно национално съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществен актив, София, 16 юли 1985 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 33-34
Отчетено е, че по качествени показатели и особено по материални разходи изоставането в рентабилността е значително, а ефектът от внедрените научно-технически постижения е много по-нисък от предвидения.

27. **Оценка за работата на управление „И“, ВГУ-ДС, по контраразузнавателното обезпечаване на икономическата и инженеринговата дейност на НРБ зад граница през периода 1984–1985 г., София, 23 юли 1985 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 105, л. 18-21
Посочено е, че най-резултатна контраразузнавателна работа може да се върши чрез изграждане на резидентурни групи в обектите. Обикновенно дейностите в тях са многообразни и сложно обвързани и предполагат системното им наблюдение. Изказано е мнение за постепенно изграждане на резидентури във всички по-отдалечени обекти, които да бъдат на цялостно ръководство към ПГУ-ДС, а управление „И“ да съдейства при подбора и подготовката на подходяща агентура.

28. **Информация за характерни моменти в оперативната обстановка по линия на икономиката и основните насоки за планиране на контраразузнавателната работа за 1986 г., София, 10 декември 1985 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 22, л. 36-54
Съобщава се, че успоредно с дейността на „противника“ в стопанството възникват негативни процеси и социални деформации, които нанасят значителни материални щети и спъват ускореното развитие. Негативни явления се наблюдават в сферата на планирането, инвестиционната дейност, използването на енергийно-суровинните ресурси, експлоатацията и поддържането на производството на значими български и чуждестранни научно-технически постижения, лицензи и технологии. Посочено е, че окръжните управления изпращат към Управление „И“, ВГУ-ДС малко количество информация, която не е обвързана с останалите направления на оперативната дейност. Отделите, отделенията и оперативните работници слабо се ангажират да правят анализи и обобщения. По този начин голяма част от първичната информация „потъва“ и не се реализира. Направен е извод, че работата срещу корупцията трябва да се изведе като основна задача за подпомагане икономическото развитие на страната.

29. **Мероприятия за подобряване дейността на органите на ДС по обслужването на икономиката в изпълнение на задачите, които произтичат от „Съображения по някои актуални проблеми на нашето развитие“ на др. Тодор Живков и Решението на ПБ на ЦК на БКП „На решителна борба срещу отрицателните явления в нашия живот“, София, 12 декември 1985 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 80-95
Съобщава се, че поделенията на ДС действат мудно, по остарял и неефективен начин. Сигнализира се след като вече са настъпили вредните резултати и са нанесени материални и морални щети. Отправено е предложение за създаване на информационно-аналитичен отдел в системата на Управление „И“.

30. **Докладна записка от вътрешния министър до Секретариата на ЦК на БКП за създаване на самостоятелно управление на ДС за контраразузнавателно обслужване на икономиката, София, б.д.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 66, оп. 1, а. е. 141, л. 4-9
Предвижда се управлението да работи в тясно взаимодействие с централните поделения на ДС, милицията и пожарната и да осъществява методическо ръководство, контрол и помощ на териториалните поделения на МВР по линия на икономиката. Основната дейност на управлението ще е да разкрива опитите на специалните органи на противника да използват външноикономическия, научно-техническия, транспортния и други канали за провеждането на шпионска дейност в икономиката. Да изучават, разлагат, обработват и вербуват икономически кадри и да ги подбуждат към измяна на Родината.

31. **Решение „Б“ № 1 на Секретариата на ЦК на БКП за създаване на самостоятелно управление на ДС за контраразузнавателно обслужване на икономиката, на основата на съществуващото управление „Икономическо“ към ВГУ-ДС, София, 16 януари 1986 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 66, оп. 1, а. е. 141, л. 1-3
Очертават се рамките на действие, правомощията и задачите на новата структурна единица.

32. **Информация за диверсионно-терористичната и вредителска дейност в обектите на икономиката за 1985 г., София, 17 януари 1986 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 22, л. 55-63
Отбелязва се усложняване на оперативната обстановка през призмата на „възродителния процес“. Направен е изводът, че поради наличието на многоброен контингент от вражески и националистически настроени лица обектите от икономиката се нуждаят от по-активна и комплексна охрана от страна на стопанските ръководства и органите на МВР.

33. **Оценка за подривната дейност на противниковите специални служби, провеждана по дипломатическия канал и контра-разузнавателните мерки за защита на икономиката, София, 17 януари 1986 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 105, л. 32-43
Установено е, че в посолствата на страните членки на НАТО и консулствата на Турция и Гърция в България са изградени 9 резидентури с около 50 разузнавачи и агенти от средите на служителите и дипломатите. Последните провеждат идеологическа диверсия и шпионаж във всички области на обществено-политическия живот на страната. Военните аташета годишно осъществяват над 500 пътувания из страната с цел „визуално разузнаване“.
Отчетено е, че новите списъци на КоКом обхващат вече близо 90% от българските търговски интереси към Запада в сферата на върховите научно-технически постижения и главно по най-модерните направления и производства в електронната техника. В областта на микроелектрониката се следва тактиката да се доставят на българската страна скъпоструващи основни съоръжения и оборудване, но да се обявяват за ембаргови отделни спомагателни материали. Така техниката не може да функционира нормално или за дълго се забавя нейното използване.

34. **Стенограма от заседание на Колегиума на МВР с разгледано предложение за създаване на самостоятелно икономическо управление, София, 24 януари 1986 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 715, л. 1-13
Отчетено е, че с всяка изминала година проблемите на икономиката стават все по-отговорни. След проведени консултации с Виктор Михайлович Чебриков от КГБ е постигнато съгласие, че е добре Икономическото управление да се отдели и да работи самостоятелно по задачите си.

35. **Окръжно с информация за структурата на IV-то управление ДС за обслужване на икономиката, София, 25 март 1986 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 78-79
В явната номерация IV-то централно самостоятелно управление ДС ще бъде известно като поделение 72100 МВР и ще разполага с шест отдела. Сред новите моменти е появата на отдел „Информация и анализ“.

36. **План за мероприятията, които ще бъдат провеждани от органите на МВР за своевременно предоставяне информация на партийните, административните и стопанските органи за извършени престъпления в икономиката, както и даване гласност за тях в средствата за масова информация и разобличаване на извършителите пред трудовите колективи, София, 13 юни 1986 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 729, л. 6-9
Предвидено е ЦИОУ, отдел „Пропаганда“, да организира обработката на получените информации за партийните и стопански органи и в подходяща форма да ги предоставя на средствата за масова информация.

37. Окръжно с информация за големи пожари във важни предприятия в Унгария и Полша и с изискване да се извърши преоценка на равнището на охраната и защитата на икономическите обекти, София, 17 юни 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 124-125
Направен е изводът, че трябва безкомпромисно отношение към стопанските и административните ръководства що се касае до охраната и защитата на обектите.

38. Окръжно с набелязани задачи по линия на икономиката пред службите за сигурност, София, 22 юли 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 126-128 и гърбове
Посочено е, че главните усилия трябва да се насочат към разкриване и „своевременно пресичане на крупни, дълбоко замаскирани присвоителни и други престъпления“.

39. Справка за състоянието на контраразузнавателната работа по защитата и опазването на икономиката от посегателствата на противника и другите враждебно-престъпни елементи, Хасково, 9 октомври 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 144-154
Съобщава се, че в хода на „възродителния процес“ е създадено определено напрежение сред голяма част от „турцизираните в миналото българи“. Наличието в някои обекти на икономиката в Хасково и окръга на компактни маси от такива лица чувствително усложнява оперативната обстановка по линията. Нереалните планове и лошите резултати в отрасъл машиностроене в окръга създават недоверие в ръководствата относно правилността и обосноваността на разработените планове и залегналите в тях пропорции и темпове на растеж. Създава се напрежение в трудовите колективи поради намаляването на работните заплати.

40. Окръжно относно резултатите в развитието на икономиката за първото полугодие на 1987 г., София, 17 юли 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 199-203
Съобщава се, че резултатите от изпълнението на държавния план в частта му за баланса на технологичните връзки показват, че все още са налице бавни темпове на „технологично превъоръжаване и обновяване на продукцията“. Темповете на нарастване на основните икономически показатели са по-ниски в сравнение с предишните две години, въпреки това се реализира нарастване на фонд „Работна заплата“. До 30 юни държавният план за валутните постъпления е изпълнен на 43,4%. В строителството има незавършени обекти на стойност 12,7 млрд. лева. Направен е изводът, че развитието на икономиката през годината се извършва без достатъчно резерви, при голямо напрежение на материалните и валутни баланси. На органите на ДС е вменено да „подпомогнат народното стопанство за изпълнение утвърдените мероприятия на Министерския съвет за догонване изоставането от плана за 1987 г.“

41. Оценка на обстановката по линия на икономиката и предстоящите задачи, София, 7 октомври 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 815, л. 89-106
Отчетено е, че се предприема курс към „дълбоко преустройство в материалния и духовния живот, в обществените отношения, в цялото ни развитие.“ Тези процеси засягат преди всичко икономическия живот в страната и дават непосредствено отражение върху дейността на органите на ДС, защото мнозинството от държавните и стопански органи и организации се оказват неподготвени за работа при новите условия. Същевременно редица производствени мощности продължават да работят при завишени рискови условия. Това се съпътства от сериозни пропуски в технологичната и трудовата дисциплина, лоша поддръжка на съоръженията и неспазване на сроковете за профилактични прегледи. От органите на МВР се изисква „пълен оперативен контрол и създаване на надежден режим и условия за безаварийна работа на производствените мощности“.От своя страна службите все по-трудно се ориентират в динамичната икономическа обстановка, а сигналната информация вместо да се увеличава – намалява.

42. Из Стенограма от националното съвещание на МВР, съдържаща информация за оперативната обстановка по линия на икономиката и задачите на органите на МВР до края на годината, София, 13 октомври 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 815, л. 11-12; 33-47; 62
Наред с редица наболели въпроси за агентурното и противопожарното обслужване на обектите е обърнато внимание и на характера на постъпващата оперативна информация. Посочено е, че в Министерството не постъпват данни, които да отразяват процесите в областта на икономиката в дълбочина. Постъпващата в аналитичните звена информация е повърхностна, тя не е значима и оперативно-интересна. Изведен е изводът, че налице е „бюрократизъм и формализъм“, колкото да се отчете дейност.

43. Признаци за разкриване на български граждани – специалисти, търговци, научни работници и други лица, работещи в икономиката, които са установили престъпни връзки със специалните служби на противника, София, 25 май 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 292-298
Актуализиран списък с признаци, по които може да се установи съпричастност на български граждани към дейността на чуждите разузнавания.

44. Информация за влошеното финансово състояние на ТП „Кинтекс“, София, 7 октомври 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 29, л. 45-47
Задълженията на предприятието възлизат на стойност 598 млн. лева. Това основно се дължи на затруднения на реализацията на стоките в чужбина, несвоевременно събиране на вземанията за изнесена продукция, както и на забавянето на изплащането от страна на комбинатите на доставените им от „Кинтекс“ машини и съоръжения по второ направление. Съобщава се и за нередности в системата на СО „Металхим“ и за създаване на умишлени заблуди по отношение на реалните производствени възможности на комбинатите.

45. Доклад за оперативната обстановка и дейността на органите на ДС за защита на икономиката и подпомагане на нейното развитие след приемането на Указа за стопанската дейност и въвеждането на фирмената организация, София, 11 май 1989 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 903, л. 2-15
Отчетено е, че в процеса на изграждането на фирмите има тенденция да се включват само организации с добри икономически показатели. Това се дължи на факта, че предприятията, които реализират добри валутни постъпления не желаят да влизат в състава на фирми. Те се стремят да се регистрират като самостоятелни, защото се опасяват, че валутата им ще бъде пренасочена за покриване на задълженията на други предприятия. Продължава и вредната практика да се изготвят нереални планове, а на различни нива продължават да се укриват или фалшифицират данни за резултатите от стопанската дейност. В разработените нормативи и регулатори, данъчната система и ценообразуването съществуват сериозни несъответствия, които създават значителни диспропорции в производството и потреблението. Така процесът на преустройство на икономиката се забавя и се влошава икономическото състояние на страната. Закъснялото решаване на тези проблеми генерира социално напрежение сред трудещите се.

46. Доклад за дейността на органите на ПО по защитата и подпомагане икономическото развитие на страната, в изпълнение на задачите, произтичащи от Указ № 56/ 1989 г. на Държавния съвет, София, 15 май 1989 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 903, л. 33-42
В процеса на „самоуправление и самоиздръжка на стопанските организации“ редица фирми отказват да изплащат издръжка на служителите от ведомствена охрана и противопожарните служби, което създава сериозни затруднения за дейността на органите и поделенията на противопожарната охрана.

47. Доклад за контраразузнавателната работа на Областно управление на МВР-Пловдив за защита и подпомагане развитието на икономиката в изпълнение на Юлската концепция с приложена информация в табличен вид, Пловдив, 1 юни 1989 г.
а*Във всички отрасли на икономиката в областта се наблюдава тенденция към съкращаване на работна ръка. Поради неблагоприятни условия на труд, нерешени социални проблеми и амортизирано оборудване има текучество на кадрите в редица предприятия на леката, химическата и металургичната промишленост, строителството, в железопътния и автомобилния транспорт. Съществуват сериозни затруднения при изпълнението на производствените планове заради слабости в организацията на труда, системни нарушения на трудовата, финансовата и технологичната дисциплина, неизпълнени договорни задължения по кооперираните доставки и производство на неконкурентноспособна и некачествена продукция. Независимо от създадените условия за чуждестранни инвестиции, западните фирми се въздържат от участие в съвместни производства, а предпочитат да изучават условията и да изчакват. Причините са, че техните представители изразяват съмнение в успеха на преустройството, не одобряват честите промени в нормативната база. Като допълнителни аргументи се изтъкват и ниското технологично равнище и качество на българските стоки. НР България се счита за неплатежоспособна и се искат сигурни гаранции за ефективността на евентуалните капиталовложения.*

48. Ориентировка за оперативната обстановка по линия на икономиката и насоки за планиране на контраразузнавателната работа през 1990 г., София, 24 ноември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-103 (Вд), л. 6
Отчетено е, че бързо нараства диспропорцията между паричните доходи на населението и стоковите фондове, което води до рязко влошаване на вътрешния пазар. Постоянно се увеличава бюджетният дефицит и застрашително нараства вътрешният държавен дълг. Сериозно е разклатено финансовото състояние на страната. Външните задължения на страната са достигнали горната критична граница, което е причина за изнасянето на национален доход в големи размери. Всичко това обуславя засилването на инфлационните процеси и вредните последици от тях. Някои райони на страната са обезлюдени следствие на „възродителния процес“, което нарушава нормалния ритъм на редица производства. Постоянният дефицит на стоки и нарушените материални и финансови баланси стимулират нарастването на корупцията и разложението. Отчуждението на хората от властта и социалистическата собственост придобива траен характер и стимулира проявите на безстопанственост, разхищаване на материални ценности и присвояване. Българската икономика се намира във все по- задълбочаваща се криза, която ще доведе до влошаване на социално-политическия климат.

49. Информация № 97 за повишен интерес от някои западни фирми към икономическите връзки с България, София, 10 април 1990 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 36, л. 1-2
Съобщава се за проявен инвеститорски интерес от австрийски компании за 4-5 млрд. шилинга към държавна фирма „Метал“ – заводът за тежко машиностроене в Радомир.

50. Писмо за проявен интерес от Западногерманското разузнаване към икономически и политически въпроси касаещи България с приложен въпросник, София, 11 април 1990 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 36, л. 3-5
Съобщава се, че има възможност да бъде предоставена на западногерманското разузнаване изгодна за НР България информация.

51. Информация № 108 за проявен интерес от представители на западни държави във връзка с икономическото положение в България, София, 19 април 1990 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 36, л. 7-8
Съобщава се, че след обявеното от Българска външнотърговска банка прекратяване на разплащанията в конвертируема валута, българските фирми и техните западни партньори търсят начини за благоприятно уреждане на финансовите си взаимоотношения в интерес на бъдещите икономически връзки между тях. Пребиваващи в страната чужди туристи и търговци с недоумение и задоволство коментират промяната в курса на българския лев. Казват, че в страната липсват далновидни банкови специалисти, тъй като новият курс на лева водел до рязко съкращаване на приходите от пребиваването на чужденците в България.

LIST OF DOCUMENTS WITH ANNOTATION

1. **Statement by major-general K. Velichkov, Deputy Chief of the Second Chief State Security Service and Chief of Economic Management Office at the meeting of the collegium of the Ministry with regard to the State Security Service activities, the operations of the People's Militia and the Fire Protection Department for supporting the development and protection of the economy, Sofia, June 30, 1983**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 471 Д, л. 25-34
   It is pointed out that the 'defence positions' of the Bulgarian services do not allow the decisive interruption of the attempts of the 'enemy' to corrupt those susceptible to corruption, to approach information gathering, recruitment and retaliation, because among those who escaped abroad there are State Security agents.

2. **Closing speech of the Minister of Interior, colonel-general D. Stoyanov, delivered at the extended session of the College of the Ministry of Interior of 29-30 June 1983, Sofia, June 30, 1983.**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 471, л. 100-130
   Particular attention is paid to the massive economic war that the US and NATO members are leading against the socialist countries. The latter is in pursuit of President Reagan's course of actions, announced in June 1982, namely to accelerate the 'ruin' of Marxism and Leninism and aims to weaken the economic and military potential of the socialist community, to create difficulties and outbreaks of social tension similar to the events in Poland. For the implementation of this course of actions, the Special Services work with the state apparatus, non-governmental institutions, international corporations, banks, national corporations and companies. Five problematic rounds have been identified to address and extend the activities of State Security with regard to the economy.

3. **Assessment of the activity of Sofia city and regional offices of the Ministry of Interior for protection and helping the development of the economy of the People's Republic of Bulgaria, Sofia, July 6, 1983**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 471, л. 85-93
   It provides information about agents within 1981 and May 30, 1983. A total of 727 agents were recruited, and 328 excluded. For the first five months of 1983, the number of agents recruited and excluded was equal to 62. According to analysts, these data indicate that 'the above mentioned weaknesses in the selection and the recruitment of an agent have not been overcome'. Few events have taken place to check the agency and control meetings of the management. Some objects and industries of the economy are not provided with enough agents and trusted persons. As of May 30, 1983 the registered enemy contingent was about 12,000 people. Of these, 961 individuals are subject to a case for operational surveillance.

4. **Reference on the subversive activity of the USA special services against the economy of the People's Republic of Bulgaria, Sofia, September 14, 1983**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 85, л. 66-77
   Opinion was expressed that the trade and economic relations between the People's Republic of Bulgaria and the United States do not correspond to the existing real possibilities for their expansion. The reason is the US-imposed tariff discrimination and non-tariff (embargo) restrictions. They are the consequence of linking the granting of the most favoured nation clause to Bulgaria with a number of unacceptable political conditions.

5. **Circular letter for taking measures on behalf of the State Security for improving the quality of production, September 20, 1983**
   АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 4, л. 155-158
   It is pointed out that many business organizations and enterprises continue to produce products without complying with the requirements of the contracts and the standards, grossly disturbing the production and technological discipline. This also applies to production that is crucial for the Bulgarian economy and where the country is specialized within the framework of the CMEA. The agents and the trusted persons in the economic sites have been instructed in time to detect and signal the presence of preconditions and phenomena, which have a negative impact on the quality of production.

6. **Arrangements for the fulfilment of the tasks resulting from the speech of Todor Zhivkov before the National Meeting of the party, state, economic and social assets in Varna on the problems of quality and the worthy meeting of the National Party Conference on Quality, Sofia, September 30, 1983**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 4, л. 263-279
The issue of quality is identified as a key to building a mature socialist society. In this respect, the main task of the Ministry of Interior authorities is to provide immediate assistance to the Central Committee of the Bulgarian Communist Party, the government and other state and party bodies in the disclosure, clarification and elimination of the causes, factors and conditions for the unsatisfactory quality of the produced production, as well as the assistance to implement the Party's economic policy.

7. **Circular letter with measures for the service of construction sites of significant economic importance, Sofia, 11 October 1983**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 4, л. 188-191
It has been reported that some enemy contingents have not been identified at some sites, but others have not been fully established. Most sites are not secured with the necessary agents. Many district governments underestimate the work on the newly emerging contingent.

8. **Information on the activities of office 'И', Second Chief State Security Service, Sofia city and the regional offices of the Ministry of Interior on the counterintelligence provision and the external economic exchange, Sofia, November 15, 1983**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 4, л. 296-311
106 joint ventures and companies, and 413 different companies from all over the country have contacts with Western trade and industrial partners developed foreign trade activity.

9. **Information on more typical moments in the operational situation in the direction of the economy and the main directions for the planning of counterintelligence work for 1983, Sofia, 18 November 1983.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 93, л. 36-55
It is reported that the 'enemy' intends to restrict and create serious difficulties for the country's foreign trade activities, thereby weakening the currency potential of the People's Republic of Bulgaria and hampering its economic development. Another fundamental point is the attempts by all forms and means to influence the 'working class and the working groups'. The latter should be set against the party and mistrust the socio-economic policy it pursues. A peculiar feature is that the USA, the FRG, UK and France special services, through well-trained in companies and organizations, are increasingly resorting to building professional trust relationships with Bulgarian specialists. They try to bribe the latter and put them in material dependence by offering expensive gifts, commissions from concluded deals, direct bribes, opening private accounts in Western banks, and other benefits.

10. **Information on the expedience of capital investment, its distribution and rational use, Sofia, November 26, 1983**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 4, л. 212-218
The capital investments of about 1900 sites were subject to inspection. Particular attention was paid to the proof of the investments in the newly built 540 sites. Investors are obliged to provide for the normal operation of the construction facilities after their launch, the conformity of the quality of the production, its realization, the delivery of specifications, local and imported machinery and equipment, etc. About 20% of the sites checked did not meet the specified requirements and investors could not justify the investments made. As a result of the 1984 plan, a number of sites have been taken, while others have reduced the amount of capital investment. The estimated values of the planned sites for the 1984 plan were increased by over BGN 2 billion compared to the approved five-year plan. One of the reasons for the increased cost of investment is so-called 'partial design readiness'. It is built on working projects and is paid on the basis of documentation without a valid general account of the site and the feasibility report. Thus, for many years in the process of construction of an object, the investor remains with 'open hands' and spends money without any limitation.

11. **Report on the activities of State Security in the implementation of Decree No 52 of the Council of Ministers dated October 17, 1978, Sofia, December 29, 1983**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 4, л. 281-289
It has been reported that over the past five years the agent has grown by 40%, but further efforts are needed to ensure that it is properly allocated. The problem of providing the agents on the big sites of the new construction and the expansion of the production facilities has not been solved. The overall conclusion is that the operational report does not match the enemy's activity and activity.

12. **Reference on the engineering and overseas activities of the offices served, April 13, 1984**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 100, л. 1-11
It is reported that since 1980 joint ventures has been set up, mainly in light industry and mechanical engineering. Their activity consists mainly in advertising the sale and servicing of Bulgarian products. Such companies are registered in England, France, Germany, Italy, Japan, the Philippines and Nigeria. The international environment has its impact on the engineering work of the People's Republic of Bulgaria. In recent years, there has been a sharp decline in capital investment at the expense of increased competition from Western firms as a result of the economic crisis. South Korea and China, working with soldiers, are dumping prices. There is a strong devaluation of local currencies against the dollar.

13. **Circular letter on the implementation of the achievements of science and technique in material production and the tasks of the State Security bodies, Sofia, July 10, 1984**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 1-3
The State Security authorities are obliged to provide regular information on the problems, weaknesses, errors and omissions that hinder the implementation. They are obliged to seek and obtain information about the reasons of an objective and subjective nature for the direct and indirect losses of the country in value or other expression.

14. **Information on the organization and effectiveness of the operation and activities of agents in office 'И', Second Chief State Security Service for disclosing the subversive activities of the enemy with regard to the foreign economic exchange, Sofia, July 13, 1984**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 100, л. 12-26
Great importance is attached to securing reliable protection and security in the implementation of 'hidden transit' operations to prevent the country from being discreditable and causing significant damage to the economy.

15. **Information No 166 on failures in the overseas economic and engineering activities, Sofia, July 23, 1984**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 16, л. 8-11
It is reported that in many cases the engineering enterprises artificially inflate the prices of the sites, which in the defence of the offers could lead to the compromise and the elimination of our country. Due to the poor quality of the trucks, uninsured service and failure to meet the delivery times on behalf of 'Balkancar', the markets in Iraq, Spain and a number of countries in Europe, Asia and South America have been lost. For this reason, the State Security has ordered a financial audit of the enterprise.

16. **Events relating to the tasks of the State Security bodies stemming from Decree 32 of the Council of Ministers dated 29 June 1984 amending and supplementing the Decree No 52 of the Council of Ministers dated 1978, Sofia, August 13, 1984**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 26-30
The fullest use of the possibilities of the party, trade union, Komsomol and economic authorities and organizations was foreseen to carry out active and targeted preventive measures in order to prevent the involvement of specialists and workers in criminal activity, the preservation of socialist property, the strengthening of the lawfulness and the labour discipline.

17. **Information on the received operational data on emerging social tensions and conflict situations in individual enterprises and working groups in the country and on the measures taken for their timely overcoming, Sofia, 3 September 1984 АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 44-50**
Examples are given of mass vacating, up to 50% of the staff. The following are the most important reasons for the grievances that arise from a number of major issues: 1. Forcing work at the end of the planning periods, coupled with fictitious reporting of indicators; 2. Frequent and significant failure of the planned tasks in terms of volume, quality and rhythm; 3. Ineffective use of people's labour and unjustified stay due to organizational weaknesses; 4. Continue the practice of compensating for the non-fulfilment of the plan for illegal overtime; 5. Evidence of subjectivism in defining target prizes, bonuses, and other incentives leading to opposition to the workers' and administrative and managerial bodies of enterprises.

18. **Information on the organization and the state of the work of office 'И' of the Second Chief State Security Service, on the operational cases on corruption and measures for its improvement, Sofia, November 11, 1984.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 78-86
It is reported that, in the process of expansion of the foreign economic relations of the People's Republic of Bulgaria, the enemy special services, western companies, trade companies, increasingly and more extensively use the corrupting of vulnerable economic staff in order to retrieve the necessary information and maximize their profit. To this end, they set aside special funds for significant amounts of corrupt and direct bribery to their counterparts. It is summed up that 'deferred personnel' are a potential recruiting contingent. From small business gifts and settled foreign missions to the expense of foreign firms, they gradually arrive at commissions and secret deposits in Western banks and are imperceptibly placed in favour of the enemy.

19. **Information on the organization and effectiveness of the counterintelligence activities of the office 'И', Second Chief State Security Service, on the operative servicing of major transactions with capitalist companies in 1984, Sofia, November 14, 1984**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 87-99
It has been reported that deals with capitalist companies in terms of value exceed $ 5 billion a year. Particular attention is paid to the State Security in the stage of formation of the technical and economic evaluation in the bidding process. An organization was set up to monitor the different phases of the installation, fitting out, training of Bulgarian specialists, carrying out the 72-hour samples, providing the equipment with spare parts, etc.

20. **Activities for improving the effectiveness of the operational work of agents for detecting and interrupting the subversive activity of the enemy with regard to the external economic exchange channel, Sofia, November 28, 1984**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 119-129
It provides information about the Central Intelligence Agency (CIA) operations 'Exodus' and 'Socrates', which also affect Bulgaria. All US embassies are required to closely monitor the activities of Bulgarian foreign trade unions and joint ventures. The aim is to discredit the Bulgarian economy and its successes to be presented as a 'temporary phenomenon due to realized arms and drugs deals'. In this regard, particular attention should be paid to international road and air traffic. When selecting candidates for work at 'SO MAT', people willing to perform services of the country's traitors, to carry out criminals, weapons and drugs should not be allowed.

21. **Reference on the results of the capital investment competition held in 1984, Sofia, December 7, 1984**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 100-108
It has been established that after the approval of the programs by the supreme party and state bodies, the investors and the respective ministries did not carry out the necessary preparatory work for their complete provision with projects, currency, machines and equipment, cadres and others. A change in the structure of capital investment for some industries has been observed. This is due to the surplus of the estimated volume of construction works and to the considerable overrun of the import limits for machinery and equipment, especially in the second direction. Also, maintaining an overly broad front of construction that is not provided with building and fitting capacities and currency resources, coupled with poor management of the investment process. In determining the cost-effectiveness of investment projects, time factor is not taken into account, i.e. the impact of construction times and the use of new capacities. So there are hundreds of objects that have been built for more than 10 years and have not reached their design qualities long after they came into action.

22. **Information on the organization and effectiveness of the counterintelligence support of the major international events held in the country in 1984, Sofia, December 26, 1984**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 16, л. 14-22
The analysis of the received operational data from the counterintelligence provision of the international events shows that the enemy special services actively use them to collect a variety of intelligence information. A number of leading political, economic, scientific and other cadres are being investigated for the purpose of corrupting and decomposing those of them most susceptible to corruption. Particularly strong this activity is manifested during the spring and autumn International Fair in Plovdiv.

23. **Proposal for improvement of the operational and investigative provision of the economic and engineering activities of the People's Republic of Bulgaria, Sofia, January 29, 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 6-9
Due to the principle of reliability, security and conspiracies, the organizing and conducting of any operational activity of agents outside the country, including the operational provision of overseas economic and engineering sites, is carried out only by First Chief Office – State Security. Internal intelligence formed alongside external resident groups in overseas economic sites. This agency is being prepared by office 'И' – State Security and, if necessary, by the Chief Investigation Service – Ministry of Interior and the Economic Department of the People's Militia Directorate.

24. **List of the types of research carried out in the Ministry of Interior institutes, scientific and technical departments and laboratories in connection with the investigation of fires, Sofia, 14 February 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 5, л. 180-188

25. **Information on the extraordinary accidents in the economy in 1983-1984, the moral and material damages caused by them and the operational assessment of their causes, Sofia, 25 April 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 10-23
During the incomplete data for the period, nearly 10,000 accidents have been recorded. On the national economy, direct material damages for more than BGN 40 million were incurred, including BGN 9.5 million. 210 people have died, and more than 2,000 workers have been hospitalized.

26. **Circular letter on the national instructional meeting of the party, state, economic and social officials, Sofia, July 16, 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 33-34
It is reported that, in terms of quality indicators and especially material costs, the profitability gap is significant and the effect of the implemented scientific and technological achievements is much lower than predicted.

27. **Assessment of the work of the office 'И', Second Chief Office – State Security regarding the counterintelligence provision of the economic and engineering activities of the People's Republic of Bulgaria abroad in the period 1984-1985, Sofia, July 23, 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 105, л. 18-21
It is pointed out that the most effective counterintelligence work can be done by building residential groups at the sites. Typically, the activities in them are diverse and complexly bound and imply systematic observation. An opinion was expressed on the gradual construction of residences in all the remote sites to be entirely managed by First Chief State Security Service, and office 'И' to assist in the selection and preparation of appropriate agents.

28. **Information on characteristic moments in the operational environment and the counterintelligence planning for 1986, Sofia, December 10, 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 22, л. 36-54
It is reported that alongside the activity of the 'enemy' in the economy, negative processes and social deformations arise, causing considerable material damage and hampering the accelerated development. Negative phenomena are observed in the sphere of planning, investment activity, utilization of energy resources, exploitation and maintenance of the production of significant Bulgarian and foreign scientific and technological achievements, licenses and technologies. It is pointed out that the district offices send a small amount of information, which is not tied to the other directions of the operational activity, to office 'И', Second Chief State Security Service. The departments, units, and operational workers are poorly committed to making analysis and generalizations. Thus much of the primary information 'sinks' and is not realized. It is concluded that the fight against corruption should be a major task for supporting the economic development of the country.

29. **Measures to improve the functioning of the State Security services in the service of the economy in the implementation of the tasks, which derive from the 'Reflections on some current problems of our development' Todor Zhivkov and the Decision of the Politburo of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party 'on a decisive struggle against the negative phenomena in our lives', Sofia, December 12, 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 80-95
It is reported that the State Security divisions operate in a slow, obsolete and ineffective way. It is signalled after the harmful effects have already occurred and material and moral damages have been caused. A proposal was made to set up an information and analytical department in office 'И' management system.

30. **Report by the Minister of Interior to the Secretariat of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party for the establishment of independent State Security office for counterintelligence services of the economy, Sofia, б.д.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 66, оп. 1, а. е. 141, л. 4-9
It is envisaged that the government will work in close cooperation with the central units of the State Security Service, the militia and the fire department, and will provide methodological guidance, control and assistance to the Ministry of Interior territorial units within the economy. The main activity of the management will be to disclose the attempts of the special authorities of the enemy to use the external economic, scientific, technical, transport and other channels for conducting spy activity in the economy. To study, decompose process and recruit economic cadres and incite them to treason to the Homeland.

31. **Decision 'B' No 1 of the Secretariat of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party for establishment of a separate office of the State Security for counterintelligence service of the economy on the basis of the existing Economic Department at the Second Chief State Security Office, Sofia, January 16, 1986**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 66, оп. 1, а. е. 141, л. 1-3
The frameworks of activities, the powers and tasks of the new structural unit have been outlined.

32. **Information on the divertive, terroristic and harmful activity at the sites of the economy for 1985, Sofia, January 17, 1986**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 22, л. 55-63
There is a complication of the operating environment through the prism of the 'revival process'. It is concluded that due to the existence of a large number of enemy and nationalistic entities, the objects of the economy require more active and complex guarding by the economic managers and the Ministry of Interior authorities.

33. Assessment of the subversive activity of the enemy special service, conducted under the diplomatic channel and the counterintelligence measures to protect the economy, Sofia, 17 January 1986
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 105, л. 32-43
It has been established that in the embassies of the NATO member states and the consulates of Turkey and Greece in Bulgaria, 9 residences were built with about 50 intelligence officers and agents from the staff and diplomats. They conduct ideological diversion and espionage in all areas of the country's social and political life. Military attachés annually carry out more than 500 trips across the country for 'visual intelligence' purposes. It is reported that the new inventory of the Coordinating Committee for Multilateral Export Controls (CoCom) covers almost 90% of the Bulgarian commercial interests towards the West in the sphere of scientific and technical excellence and mainly in the most modern fields and industries in electronic equipment. In the field of microelectronics, the tactics are to be delivered on the Bulgarian side expensive basic equipment and equipment, but to be declared as embargoed individual auxiliary materials. Thus, the technique cannot function normally or its use is delayed for a long time.

34. Stenography of a meeting of the collegium of the Ministry of the Interior with a considered proposal for the establishment of an independent economic governance, Sofia, January 24, 1986
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 715, л. 1-13
It is reported that every year the problems of the economy are becoming more and more responsible. After consultations with Viktor Mihailovich Chebrikov from the KGB, it was agreed that it is good for the Economic Administration to separate and work independently on its tasks.

35. Circular letter containing information on the structure of Fourth State Security Service for servicing the economy, Sofia, March 25, 1986
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 78-79
In the obvious numbering, the Fourth Central Self-Government Office will be known as the 72100 division of the Ministry of Interior and will have six departments. Among the new moments is the establishment of the Information and Analysis Department.

36. A plan of the events to be conducted by the Ministry of Interior authorities for timely provision of information to the party, administrative and economic bodies about crimes committed in the economy and giving them publicity in the mass media and expose the perpetrators to the working groups, Sofia, June 13, 1986
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 729, л. 6-9
It is envisaged that the Central Information Organizational Management Office (MoI), the Propaganda Department, will organize the processing of the received information for the party and economic authorities and in an appropriate form to provide the mass media with them.

37. Circular letter regarding big fires in major enterprises in Hungary and Poland and requiring a reassessment of the level of security and protection of economic sites, Sofia, June 17, 1986.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 124-125
It is concluded that there is an uncompromising attitude towards the economic and administrative guides regarding the security and protection of the objects.

38. Circular letter with tasks outlined before the security services with regard to the economy, Sofia, July 22, 1986
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 126-128 и гърбове
It is stated that the main efforts should be directed to the discovery and 'timely crossing of large, deeply masked appropriation and other crimes'.

39. Report on the state of the counterintelligence work on protecting and preserving the economy from the attacks of the enemy and other hostile and criminal elements, Haskovo, October 9, 1986
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 144-154
It is reported that during the 'revival process' a certain tension has been created among a large part of the 'Turkish in the past Bulgarians'. The presence on some sites of the economy in Haskovo and the district of compact masses of such persons considerably complicates the operational situation on the line. Unrealistic plans and bad results in the machine industry sector in the county have created distrust in the management of the correctness and validity of the plans being developed and the proportions and rates of growth in them. There is tension in the work force due to the reduction in wages.

40. Circular letter regarding the results in the development of the economy for the first period of six months of 1987, Sofia, July 17, 1987
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 199-203
It is reported that the results of the implementation of the state plan in its part on the balance of technological links show that there is still a slow pace of 'technological re-equipment and upgrading of production'. The growth rates of the main economic indicators are lower than in the previous two years, however, there is an increase in the Wage Fund. By June 30, the state's foreign exchange earnings plan was 43.4%. In construction there are unfinished sites worth BGN 12.7 billion. It is concluded that the development of the economy during the year is carried out without sufficient reserves, with great tensions in the material and foreign exchange balances. The State Security authorities are entrusted with 'helping the national economy to implement the approved measures of the Council of Ministers to catch up with the 1987 plan'.

41. Assessment of the situation of the economy and the forthcoming problems, Sofia, October 7, 1987
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 815, л. 89-106
It is reported that a course is being made to 'deeply reorganize in material and spiritual life, in public relations, throughout our development.' These processes primarily affect the economic life of the country and have a direct impact on the work of the State Security authorities because the majority state and economic bodies and organizations are unprepared to work under the new conditions. At the same time, a number of production capacities continue to operate under heightened risk conditions. This is accompanied by serious deficiencies in the technological and labour discipline, poor maintenance of the facilities and failure to meet the prophylactic examination deadlines. The Ministry of Interior authorities require 'full operational control and creation of a reliable regime and conditions for the faultless operation of the production facilities'. On their part, the services are increasingly difficult to orientate in the dynamic economic environment and the signal information instead of increasing - decreases.

42. Extracted from a shorthand record of the national meeting of the Ministry of Interior, containing information on the operational situation in the economy and the tasks of the Ministry of Interior authorities by the end of the year, Sofia, October 13, 1987
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 815, л. 11-12; 33-47; 62
Along with a number of pressing questions about the agent and fire service of the sites attention is paid to the nature of the incoming operational information. It is pointed out that the Ministry does not receive data that reflects the processes in the field of economics in depth. The information received in the analytical units is superficial; it is not significant and operationally interesting. It is concluded that there is 'bureaucracy and formalism' to account for any activity.

43. Signs of disclosure of Bulgarian citizens - specialists, traders, researchers and other persons working in the economy who established criminal relations with the special services of the opponent, Sofia, May 25, 1988
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-7 (Хс) т. 8, л. 292-298
An up-to-date list of indications upon which Bulgarian citizens can become involved in the activities of foreign intelligence;

44. Information on the deteriorated financial status of the trading enterprise 'Kintex' Sofia, October 7, 1988
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 29, л. 45-47
The liabilities of the enterprise amounted to BGN 598 million. This is mainly due to difficulties in the realization of the goods abroad, the inappropriate collection of export receivables, as well as to the delay in the payment of the combinations of machines and equipment supplied by Kintex machines and equipment in the second direction. Irregularities have also been reported in the 'Metalhim' enterprise system and the creation of deliberate misconceptions about the real production capabilities of the combinations.

45. Report on the operational situation and activity of the State Security bodies for the protection of the economy and support for its development after the adoption of the Decree on business activities and the establishment of the corporate organization, Sofia, May 11, 1989.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 903, л. 2-15
It is reported that only companies with good economic performance tend to be involved in the process of building companies. This is due to the fact that companies that make good foreign exchange earnings do not want to enter into companies. They seek to register as self-employed because they fear that their currency will be redirected to cover the obligations of other businesses. Unfair plans continue to be unfair, and data on business performance continue to be hidden or falsified at various levels. There are serious inconsistencies in the established norms and regulators, the tax system and pricing, which create significant disproportion in production and consumption. Thus, the process of restructuring the economy is slowing down and the economic situation of the country is deteriorating. The delayed resolution of these problems generates social tension among the working people.

46. Report on the activities of the Fire Protection Authorities for the protection and support of the economic development of the country, in fulfilment of the tasks resulting from the Decree No 56 of 1989 of the State Council, Sofia, May 15, 1989.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 903, л. 33-42
In the process of self-governance and self-supporting economic organizations', a number of companies refuse to pay maintenance to the employees of the departmental security and the fire departments, which creates serious difficulties for the operation of the fire-fighting authorities and divisions.

47. Report on the counterintelligence activities of the Regional Administration of the Ministry of Interior - Plovdiv for the protection and support of the economic development in the implementation of the July Concept with attached information in tabular form, Plovdiv, June 1, 1989
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 12, а. е. 903, л. 43-56
In all branches of the economy in the region there is a tendency for labour shortages. Due to unfavourable working conditions, unresolved social problems and depreciated equipment, staff turnover in a number of light, chemical and metallurgical industries, construction, rail and road transport. There are serious difficulties in the implementation of production plans due to labour shortages, systemic violations of labour, financial and technological discipline, unfulfilled contractual obligations on cooperative supplies and the production of uncompetitive and poor quality products. Regardless of the conditions created for foreign investment, Western firms refrain from participating in joint productions, preferring to study the conditions and wait. The reasons are that their representatives have doubts about the success of the reorganization; they do not approve the frequent changes in the normative base. As a further argument, the low technological level and quality of Bulgarian goods are also highlighted. The People's Republic of Bulgaria is considered insolvent and requires assurance on the effectiveness of any possible investments.

48. Guidance on the operational situation of the economy and counterintelligence activities planning guidelines for 1990, Sofia, November 24, 1989
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-103 (Вд), л. 6
It is reported that the disproportion between the monetary incomes of the population and the commodity funds is rapidly increasing, which leads to a sharp deterioration of the domestic market. The government deficit is steadily increasing and the domestic government debt is becoming increasingly threatening. The financial situation of the country is seriously shaken. The country's external obligations have reached the upper critical limit, which is the reason for the export of large-scale national income. All this is conditioned by the intensification of inflationary processes and their harmful consequences. Some areas of the country are depopulated as a result of the 'revival process', which violates the normal rhythm of a number of productions. The persistent deficit of goods and the material and financial disequilibrium shocks stimulate the growth of corruption and decomposition. The alienation of the people from power and socialist property acquires a lasting character and stimulates the manifestations of idleness, waste of material values and embezzlement. The Bulgarian economy is in an ever-worsening crisis that will lead to a deterioration of the social and political climate.

49. Information No 97 on the increased interest of some Western firms in the economic relations with Bulgaria, Sofia, April 10, 1990
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 36, л. 1-2
It reports about the interest of Austrian companies into 4-5 billion shillings to the state-owned company 'Metal' - the heavy machinery plant in Radomir.

50. Letter of interest from the West German Intelligence to economic and political issues concerning Bulgaria with attached questionnaire, Sofia, April 11, 1990
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 36, л. 3-5
It is reported that there is an opportunity to provide West German intelligence with information about Bulgaria.

51. Information No 108 on interest shown by representatives of Western countries into the economic situation in Bulgaria, Sofia, April 19, 1990
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 5, а. е. 36, л. 7-8
It is reported that following the termination of payments in convertible currency by Bulgarian Foreign Trade Bank, Bulgarian companies and their western partners are looking for ways to favourably settle their financial relations in the interest of future economic relations between them. Staying foreign tourists and traders with perplexity and satisfaction comment on the change in the Bulgarian lev (BGN) exchange rate. They say there are no far-sighted bank specialists in the country, as the new exchange rate of the BGN has led to a sharp reduction in the income from foreigners' residence in Bulgaria.

Ген.-майор К. ВЕЛИЧКОВ,
зам.-началник на ВГУ и началник на Икономическото управление

Другарю Министър,

Другари,

Във внесения в Колегиума доклад от управление Икономическо при Второ главно управление – Държавна сигурност, в основни линии са посочени постигнатите резултати и допусканите слабости в контраразузнавателната работа по защитата и подпомагане развитието на икономиката. Поради това ще се спра само на някои проблеми, които не са засегнати в доклада, и по наша преценка имат съществено значение за по-цялостното и надеждно обслужване на народното стопанство. Както е известно, изпълнението на решенията на XII партиен конгрес и реализацията на партийната програма за по-нататъшното социално-икономическо развитие се осъществяват в условията на изключително напрегната и сложна международна политическа обстановка. Тази сложност в значителна степен затруднява успешното развитие на външноикономическия обмен, който има важно значение за народното стопанство. Развитите капиталистически страни създадоха трудно преодолими митнически бариери за нашите експортни стоки, непрекъснато разширяват ембаргови списъци, почти преустановиха отпускането на кредити и влошиха кредитните условия до краен предел. Естествено е, че тези груби репресивни мерки не могат да отклонят страната от социалистическия път на развитие, но те принуждават стопанските организации да полагат значителни допълнителни усилия за преодоляване на допълнително създадените изкуствени затруднения. На съвременния

етап противникът се стреми да използва икономическите проблеми за решаване на главната политическа задача — чрез подриване на икономиката да отслаби отбранителния потенциал на страните-членки на Варшавския договор и да ликвидира социалистическия строй. Именно поради това икономиката на страната се превърна в един от най-важните обекти на разузнавателно проникване и друга подривна дейност на противниковите служби, висши държавни органи, концерни и др. банкови корпорации. Това всестранно настъпление на противника ние чувствуваме по-осезателно в нашата ежедневна контраразузнавателна работа по всички линии и обекти на обслужване. Значително увеличеният брой на посещаващите страната чужди търговци, специалисти и други представители създава допълнителни проблеми в контраразузнавателната работа по обезпечаването им с надеждно оперативно наблюдение. Усложненията в това направление произтичат и от обстоятелството, че в условията на повсеместно внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм се предоставиха права на стопанските комбинати, организации и предприятия по места да контактуват с капиталистическите партньори. Това улеснява противника за пряк достъп не само до централните ведомства и специализираните външнотърговски организации, но и до конкретните производители, заводите и предприятията в цялата страна. Практиката показва, че поради съществуващи слабости в организацията на работата и неефективното използване на наличните сили и средства както в Центъра, така и в окръжните управления на Министерството на вътрешните работи, не малко чужденци, заслужаващи нашето оперативно внимание, остават извън полезрението на Държавна сигурност. Всичко това налага извода, че е необходимо да се създаде по-надеждна организация на оперативния контрол върху поведението на чужденците, представляващи оперативен интерес, и да се осигури неговият непрекъснат процес в центъра и окръзите. Тази организация не трябва да има конюнктурен характер. Тя трябва да бъде трайна, разположението на нашите сили и средства да бъде такова, че да отговаря на всички евентуалности на оперативната обстановка. Усъвършенстваната организация следва да осигури пълна ангажираност на всички окръжни управления на МВР в тясно взаимодействие и под ръководството на Икономическото управление при ВГУ — ДС. Въпреки наличието на утвърдени инструкции във ведомствата за реда за контактуване

с чужденците с делови функции, продължават извънслужебните контакти на наши граждани с тях. За решаването на този сериозен проблем е необходимо да се предприемат енергични и действени мерки съвместно с административните и партийните ръководства на обслужваните икономически обекти, като на нарушителите се търси най-строга служебна и партийна отговорност.

Органите на Държавна сигурност в центъра и по места трябва да вземат най-активно участие в усвояването и прилагането на новата инструкция на Министерския съвет за контакти на служебните лица с чужденци, публикуването на която е предстоящо.

Организираните на наша и чужда територия международни прояви по линия на научно-техническия, външноикономическия и търговския обмен постоянно се увеличават. Контраразузнавателното обезпечаване на българските участници в тези прояви и контрола върху чужденците, когато мероприятията се провеждат на наша територия, не са достатъчно ефективни. Макар и да сме получили някои нелоши резултати, трябва определено да заявим, че нашите отбранителни позиции не ни позволяват решително да пресичаме опитите на противника да корумпира податливите, да подхожда с цел събиране информация, вербовка и склоняне към невъзвращенство. Между незавърналите се има и агенти на органите на Държавна сигурност. Считаме, че този въпрос не подлежи на коментар. Решителни мерки трябва да се вземат не само за отстраняване на съществуващите недостатъци, но и за по-активното използване на международните прояви за придобиване на икономическа, научно-техническа и друга информация, както и за обработка на подходящи за целта чужди граждани.

Смесените фирми и дружества с делово участие на капиталистически партньори по необходимост непрекъснато се увеличават. Разполагаме с данни, че някои от тях съществуват просто заради себе си и едва покриват своите разходи, а други приключват финансовата година с големи дефицити. В някои случаи тези смесени дружества се използват от неблагонадеждни партньори, бегълци, невъзвращенци и чужденци, които се обогатяват за сметка на нашата страна. Ние нямаме оперативен контрол върху тяхната дейност, което налага да интегрираме по-тясно усилията си с Първо главно управление — ДС за осигуряване необходимия оперативен контрол върху тези организации.

Съществен проблем в нашата работа представлява и непълноценното контраразузнавателно обезпечаване на временните представителства на чужди фирми на наша територия. На сегашния етап е осигурено агентурно наблюдение и са оборудвани с оперативно-технически средства само някои техни офиси. Необходимо е да се подходи комплексно и да се оборудват и домовете на представителите им с нужната за целта допълнителна техническа апаратура, за да можем да контролираме поведението им и действията на чужденците в извънработно време.

Въпросът за оперативното наблюдение на задграничните строително-монтажни и инженерингови дейности е заемал важно място в работата на управление „Икономическо" при ВГУ, окръжните управления на МВР, както и в съвместната дейност с ПГУ — ДС. Въпреки това, трябва определено да кажем, че в нашите задгранични обекти се развиват негативни процеси и явления, на които ние трудно можем да се противопоставим засега. А нанесените щети на народното стопанство в някои случаи възлизат на десетки милиони валутни левове. Причините за тези неблагополучия са от чисто субективен характер — лош подбор на кадрите, недостатъчна агентурна обезпеченост на обектите и несвоевременно реагиране на сигналите. Пряко отношение към решаването на тези неотложни задачи имат Икономическото управление при ВГУ — ДС, ПГУ — ДС и почти всички окръжни управления на МВР.

Друг важен проблем представлява недостатъчно ефективното обслужване на обектите на отбранителната промишленост. През настоящата петилетка се предвижда значително нарастване на производството и усвояване на нови видове изделия от ДСО „Металхим" и ДСО „Електрон", които чрез увеличаване на експорта следва да осигурят валутни постъпления по второ направление в размер над 1 милиард валутни лева. Това налага да се разширят, модернизират и реконструират съществуващите производствени мощности. По този повод се разшириха контактите с редица западни фирми, традиционни производителки на оборудване за производство на различни видове оръжие. Броят на посещаващите страната техни представители постоянно нараства. През 1981 г. бяха 200, през 1982 г. са 400, а за 1983 г. се очертават да станат към 600—700 души. Обективно сложилите се обстоятелства предоставят допълнителни възможности на противника да проникне и да събира информация,

както и да провежда друга подривна дейност в режимните обекти и да разлага податливите наши граждани. В над 140 комбината, заводи и цехове, разположени на територията на цялата страна, значително се разшири кръгът на запознатите лица със секретното производство. Създадоха се реални условия за нарушаване на режима в тези обекти, както и за проникване в тях на значителен брой работници от страните на малцинствените групи, предимно български турци и цигани. Когато говорим за комбинатите и предприятията на отбранителната промишленост, нас много ни тревожат нарушенията на технологичните процеси, нормативните предписания за съхраняване и транспортиране на готовата продукция, правилата за техническата безопасност и пр., които създават реални предпоставки за възникване на тежки аварии и произшествия. Особена тревога будят получаваните сигнали за производство на некачествена военна продукция, която занижава боеспособността на въоръжените сили на държавите—участнички във Варшавския договор. Така например при производството на зенитната ракета „Стрела 2М" се допуска влагането на топлинни глави с изтекъл гаранционен срок. При заготовката на редица детайли и военни изделия бракът е твърде голям и по същество цели партиди стават негодни. Най-лошото е, че тези и други случаи от подобен характер не са изолирани, а са рецидивни явления. Въпреки голямата опасност, тук в Центъра, и в окръжните управления на МВР не реагираме своевременно, проявява се неоправдана мудност и либерализъм спрямо виновните лица, на които не се търси наказателна отговорност. Подобни пропуски следва да се отстраняват бързо, енергично и безкомпромисно. Анализът на данните от проверките показва, че агентурната обезпеченост на много възлови и уязвими места в комбинатите и заводите е незадоволителна, поради което по-голямата част от чужденците и някои явления остават извън полезрението на Държавна сигурност. Наложително е ръководствата на съответните окръжни управления на МВР основно да преразгледат състоянието на контраразузнавателното осигуряване на обектите на отбранителната промишленост, да внесат прелом в него и да въведат задължителна практика редовно да се информира Центъра по всички проблемни въпроси.

Почти същите проблеми стоят и при обслужването и на другите промишлени, строителни и транспортни обекти. Извънредните произшествия в промишлеността, транспорта и

селското стопанство за съжаление станаха постоянен спътник на нашето развитие. От многото разследвания, които сме извършили досега, винаги сме стигали до едни и същи заключения — нарушения на технологичната дисциплина, неспазване на правилници и инструкции, проявено нехайство, немарливост и пр. Само в отделни случаи сме разкривали умисъл. Пред нас се поставя логичният въпрос: къде е мястото на органите на Държавна сигурност в борбата срещу тези явления, вследствие на които народното стопанство понася огромни за нашите мащаби загуби. Отговорът може да бъде само един: борбата срещу престъпната небрежност трябва да бъде толкова упорита и безкомпромисна, колкото и борбата срещу контрареволюционните посегателства спрямо народната собственост. В този смисъл нашите усилия в Центъра и в окръжните управления на МВР трябва да се удвоят и насочат преди всичко за своевременното долавяне на сигнали за предпоставки за произшествия с оглед те да не се допускат. Квалифицираните разследвания на произшествията не ни задоволяват, защото по същество ги извършваме след настъпилите събития. Практиката обаче показва, че поделенията на Държавна сигурност, обслужващи икономиката, не водят такава упорита борба срещу предпоставките за произшествията и продължават да приключват разследвания на крупни аварии, пожари, катастрофи с неизяснени причини и неразкрити извършители. Само в единични случаи са заведени оперативни дела по факти, като са изяснени причините и са разкрити авторите на престъпните деяния. Тези данни показват, че в болшинството от случаите се подхожда дилетантски към разследването и издирването на виновните лица. Определено може да се каже, че възникнало произшествие при обслужване на икономически обект и особено в отбранителната промишленост трябва да послужи като достатъчен повод не само за ново оглеждане на контингента, но и за цялостна преоценка на контраразузнавателната работа в този обект. В съвременната международна сложна обстановка и при откритата подготовка на противника за война срещу страните на реалния социализъм в по-изгодна позиция ще бъде този, който знае повече за другата страна. Ето защо опазването на държавната и служебната тайна в отраслите на народното стопанство не трябва да фигурира като пожелание в нашите планове и програми, а да се счита като едно от първостепенните ни задължения. За опазването на нашите секре-

ти непрекъснато трябва да се укрепва пропускателния режим, да се усъвършенствува организацията на работата, да се завишават критериите и да се стеснява до минимум кръга на запознатите с държавни секрети лица. В това отношение съществуват сериозни проблеми по опазване на общите секрети на СИВ, които неведнъж са обсъждани на вътрешни и международни форуми. Въпреки това контраразузнавателното обезпечаване е незадоволително, в резултат на което получаваме тревожни сигнали за изтичане на информация към противника.

Считам за необходимо накратко да се спра и на превантивно-профилактичната дейност, която при съвременната обстановка придобива изключително важно значение. Все още обаче тя не се третира дори равнозначно с основните направления на контраразузнавателната работа и до голяма степен се подценява. Една от причините е прекомерната натовареност на състава с много оперативни дейности и липса на време. Но другата се крие в недостатъчното оценяване и стимулиране на тази дейност от ръководния състав. Ключов проблем на сегашния етап е да не се допусне посегателство против обектите на икономиката и нейните кадри. Ние трябва да воюваме за предпазването на всеки български гражданин от въвличане в престъпна дейност. Своевременно да долавяме действията на отклонилите се от правия път граждани и да ги връщаме на наши позиции. Само тогава можем да считаме, че сме извършили добра работа, добра и полезна за общото дело на партията, на народа. Във връзка с това искам да подчертая необходимостта от по-голяма активност и по-пълна ангажираност на окръжното управление на МВР за максимално обхващане потока на излизащите и завръщащите се от чужбина български граждани, тъй като повечето от тях се изпращат на задгранична работа от самите окръзи. Практиката показва, че подборът на кадрите за задгранична работа е много слаб. Нашите строително-монтажни, инженерно-технически работници са се прочули със своите кражби, разпуснатост, валутно-контрабандни аферн и пр. С негативните си прояви те не само уронват престижа на България, но създават предпоставки за неизпълнение на поетите ангажименти, което крие сериозни опасности за изплащане на неустойки от нашата страна в значителни размери. По-голямата част от кадрите не се проучват задълбочено от органите на Държавна сигурност, в резултат на което се допуска да бъдат изпраща-

ни в чужбина лица без необходимите политически и морално-волеви качества, печалбари и др. с всички неблагоприятни последици за страната.

Известни недокрай решени проблеми съществуват и при използването на силите и възможностите на органите на ДС за подпомагане развитието на икономиката. Важно място в тази наша дейност заема оперативното обслужване на сделките с капиталистическите партньори, при което оказваната от нас помощ е най-ярко изразена. Трябва да се отбележи, че в това направление не са използвани всички резерви. Необходимо е да се прилага комплексен подход в Центъра и окръзите, за да се обхванат всички етапи. Сериозен проблем в нашата работа представлява оперативното обслужване на водените зад граница преговори по сключване на сделки със западни партньори и инженеринговата дейност. Тук контролът е напълно изпуснат. Не са редки случаите, при които буквално се продават интересите на страната за лично облагодетелствуване и се нанасят невъзвратими щети на народното стопанство. Корумпирани наши граждани все по-често нахално и безогледно искат от чуждите партньори комисиони, като съдбата на редица изгодни за страната сделки в големи размери се поставя в зависимост от личното облагодетелствуване на тези наши специалисти. При това добре е известно, че капиталистическите партньори винаги и без изключение предварително осчетоводяват разходите си за скъпи подаръци и комисиони, които включват в стойността на сделката. Ние не можем постоянно да виним само противника. В редица случаи един получен видеомагнетофон за лично облагодетелствуване може да струва на държавата милиони и милиони левове. В борбата с корупцията успех имаме, но все още сме на изчаквателни позиции. Въпросът продължава да бъде открит, тъй като в редица от случаите ние просто констатираме щетите и нищо не можем да направим за тяхното възстановяване. Очевидно е, че в тези случаи успешно воденото и приключено оперативно дело със следствие и съд не е най-доброто решение за опазване на икономическите интереси на страната. Тук вероятно на нас ни пречи и професионалната ограниченост. Оперативни дела ние трябва да водим, но целта трябва да бъде недопускане нанасянето на материални щети на народното стопанство.

Друг съществен проблем е слабата работа по дезинформацията на чуждите представители при водените с тях раз-

говори на наша и чужда територия. Оперативният състав няма необходимия опит, за да се използва пълноценно съществуващият резерв. Като център ние още не сме решили този важен въпрос за специализираното провеждане на такава дейност, с която ще дадем своя по-съществен принос за подпомагане увеличаването на валутния ефект за страната по второ направление. При съвременните условия сигналната функция на органите на Държавна сигурност играе съществена роля за подпомагане развитието на икономиката. В редица случаи обаче действуваме мудно и по остарял и неефективен начин, вървим след събитията, сигнализираме след като са настъпили нежеланите резултати и вече са нанесени материалните и моралните щети. Очевидно следва да се преустроим, да изменим подхода и да се стремим да изпреварваме с информацията, т. е. да не допускаме възникването на лоши последици. Ето това е защитата и оказване на непосредствена помощ за развитието на икономиката в истинския смисъл на това понятие.

Не рядко обаче се задоволяваме само със сигнализирането на съответните инстанции, не се осъществява обратната връзка и не водим упорита борба до окончателното отстраняване на недостатъците. Не задоволява получаването в управление „Икономическо" при ВГУ — ДС на информация от окръжните управления на МВР по линия на икономиката. В повечето случаи те се ограничават само със сигнализирането на местните партийни, държавни и стопански органи, които не винаги са в състояние да отстранят негативните явления, а в някои случаи се отнасят и пристрастно към тези явления.

В заключение искам да отбележа, че мерките, които Икономическо управление при ВГУ — ДС и окръжните управления на МВР ще предприемат за решаване на стоящите проблеми и отстраняване на допусканите слабости в контраразузнавателната работа за защита и подпомагане на икономиката произтичат и от речта на др. Т. Живков пред Националното съвещание от 30 май във Варна по въпросите на качеството. Първият наш партиен и държавен ръководител дебело подчерта, че на сегашния етап постигането на високо качество във всяка една дейност е ключов проблем за ускореното развитие на икономиката и за изграждането на развито социалистическо общество в нашата родина. Органите на Държавна сигурност имат определена роля и мя-

сто във всенародната борба за качеството. Преди всичко трябва да усъвършенствуваме контраразузнавателната си работа по всички направления на дейност, в резултат на което по-качествено и по-ефективно да осигуряваме защитата на икономиката от вражески посегателства и да подпомагаме ускореното ѝ развитие. С това ние ще дадем своя по-съществен принос за претворяване в живо дело предначертанията на XII конгрес на партията.

Вх 66

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

№ I-96
05.07.1983 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ЗАКЛЮЧИТЕЛНО СЛОВО

НА МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК ДИМИТЪР СТОЯНОВ, ПРОИЗНЕСЕНО НА РАЗШИРЕНОТО ЗАСЕДАНИЕ НА КОЛЕГИУМА НА МВР ОТ 29-30 ЮНИ 1983 г.

С О Ф И Я
1 9 8 3

101

ДРУГАРИ,

Задачата на органите на Министерството на вътрешните работи за защита, охрана и подпомагане развитието на икономиката, която разглеждаме на днешното заседание, е главна наша задача. Нейната особена актуалност, както и отговорността ни за ефективното й решаване бяха подчертани от др.Тодор Живков в словото му пред Националното съвещание на МВР от 1 юли 1981 г.

Днешното заседание на Колегиума провеждаме непосредствено след Варненското съвещание по качеството и това основателно определи подхода и критериите, с които оценяваме изпълнението на задачите по икономиката.

Въпросите, поставени от др.Тодор Живков на Варненското съвещание, тепърва ще бъдат осмисляни и ще се разкриват конкретните пътища за тяхната реализация. По линия на нашите органи вчера и днес ние направихме първите стъпки в тази насока. Основното за нас в цялостната ни работа по това направление е да подпомагаме икономическата политика на партията и целенасочено да разкриваме пътищата за качествен прелом в собствената ни дейност.

Определящото при решаването на тази двуаспектна задача е необходимостта от ново мислене, нови критерии, по-висока отговорност. Внесените на Колегиума доклади и направените изказвания могат да служат като основа за

утвърждаването на такъв дух. Той трябва да бъде пренесен във всяко наше поделение, да достигне до всеки служител, да се превърне в решаващ фактор за извършването на качествен прелом в нашата работа. Ние даваме положителна оценка на изнесения опит и подетите инициативи от централните, окръжните и районните управления на МВР.

Ръководството на министерството винаги е отделяло необходимото внимание на задачите на органите на МВР в областта на икономиката. Решени бяха редица структурни, кадрови и други въпроси по насочване и ръководство дейността на нашите органи по линията. Стремежът винаги е бил цялостната ни работа да се осъществява в съответствие с изискванията на партията и съобразно с конкретното състояние на оперативната обстановка. Особено място в това отношение имат Националното съвещание от 1981 г., Специалният колегиум по разработките на др. Т.Живков от януари тази година, съвещанията по икономическия подход през 1982 г. и по икономиката през 1975 и 1978 г.

Настоящият Колегиум провеждаме при изключително сложни външнополитически отношения и някои неблагоприятни тенденции в състоянието на вътрешната оперативна обстановка, които създават затруднения в икономическото развитие на страната.

В изпълнение на обявения от Рейгън през юни 1982 г. курс за ускоряване "гибелта" на марксизма-ленинизма САЩ и страните от НАТО провеждат масирана икономическа война срещу социалистическите страни. Чрез нея се цели да се отслаби икономическият и военният потенциал на социалистическата общност, да се създадат затруднения и огнища на социални напрежения по подобие на събитията в Полша.

В осъществяването на този курс, наред с подривните служби, са интегрирани държавният апарат на империалистическите държави, неправителствени учреждения, международни корпорации, банки, национални концерни и фирми.

Специалните служби на противника разширяват мащабите и остротата на провежданата подривна дейност срещу икономиката на нашата страна. Активизира се използването на всички легални и агентурни възможности за събирането на разузнавателна информация. Нарастват опитите за разложение и вербовка на наши икономически и научни кадри.

Съществен момент в тази обстановка е засилването на дейността на противника за непосредствено подриване на икономиката и особено на селското стопанство. Увеличават се подстрекателствата, насочени към извършването на вредителска и разложителна дейност в икономиката и сред трудовите колективи.

Сериозно безпокойство поражда проявилата се в последните години тенденция на нарастване престъпността в икономиката. Само през 1982 г. от органите на МВР са

Из архивите на ДС

разкрити 10 057 стопански престъпления с евентуални вреди по тях за над 26 млн.лева.

Голям е броят на престъпните посегателства в търговията (27-30% от разкритите престъпления), селското стопанство (13-15%), промишлеността (8-10%), транспорта (8-9%).

Нарастват валутно-контрабандните престъпления (486 за 2 млн.лева през 1971 г. и 1224 за над 5 млн.лв. за 1982 г.), кражбите и присвояванията на големи количества благородни метали, престъпленията в страничните и съпътствуващите производства. В сериозен социален проблем се превърнаха дребните, но масови кражби в селското стопанство.

Значителни загуби се нанасят на народното стопанство от некачествена продукция, презапасяване и преразход на суровини и материали, неизползване на производствени мощности, нарушения на финансовата, договорната и технологическата дисциплина, от пожари, аварии и злополуки.

Не малка част от престъпленията в икономиката се извършват от лица с по-високо образователно равнище и социално положение (през 1981 и 1982 г. за стопански престъпления са осъдени 2160 комунисти, над 2000 комсомолци, 418 ръководни служители).

В настоящия момент престъпността в икономиката е значително по-замаскирана, по-крупна, с по-висока степен на престъпно умение и организираност. В много случаи престъпленията сега надхвърлят рамките на отделния стопански

105

обект, селищна система и окръг.

В изпълнение на отговорната задача за защита, охрана и подпомагане развитието на икономиката през последните години органите на Държавна сигурност, Народната милиция и Противопожарната охрана постигнаха редица положителни резултати.

Второ главно управление - ДС по-активно подпомага нашите търговски и стопански министерства за сключване на изгодни сделки и за добиване на ценова информация и техническа документация. Управление "Икономическо" - ВГУ все повече се утвърждава като специализиран координиращ и ръководен орган в работата на Държавна сигурност по защита, охрана и подпомагане развитието на икономиката.

Положителни изменения има и в работата на Софийското градско и окръжните управления на МВР. Подобрена е организацията на работа в крупните национални и други обекти на икономиката. В повечето от обслужваните обекти е изграден необходимият агентурен апарат. Осигурена е по-надеждна защита на икономиката от престъпни посегателства. Подобрява се и сигналната функция.

Ръководният и изпълнителският състав от Народната милиция и Противопожарната охрана в централните и териториалните поделения съсредоточиха вниманието си към предотвратяване, пресичане и разкриване на по-крупни, организирани и замаскирани престъпни посегателства, към ограничаване на пожарите, авариите и другите нарушения в икономиката, към отстраняване на причините и условията, които ги благоприятствуват.

Органите на Държавна сигурност, Народната милиция и Противопожарната охрана извършиха значителна работа в изпълнение на Постановление № 52 на Министерския съвет. Особено добри резултати в това отношение се постигнаха в големите национални обекти, които се водят на контрол от ръководството на министерството.

Посочените положителни изменения са следствие от подобрената работа и повишената активност, от порасналата взискателност, професионално и управленческо умение на оперативния и ръководния състав в Центъра, окръжните и районните управления. Те са безспорно удовлетворение от положения труд, база за бъдещата ни дейност, гаранция за още по-ефективно решаване на възлаганите задачи.

ДРУГАРИ,

На настоящия Колегиум ние си поставихме задачата да оценим критично и трезво равнището, до което сме достигнали в изпълнение на отговорната задача за опазване на икономиката, да разкрием основните проблеми, които трябва да решим за повишаване ефективността и качеството на нашата работа.

Критериите за извършването на тази оценка са едни – критериите на Политбюро, на Централния комитет на нашата партия и на нейния генерален секретар др.Тодор Живков, критерии, които не търпят самодоволство и примиренчество, бавни темпове и формализъм, които с априлска непримиримост утвърждават интензивното развитие, качест-

Из архивите на ДС
56

вото и дисциплината като основни фактори за социалистическото изграждане.

На Варненското съвещание др. Тодор Живков направи задълбочен критичен анализ на причините за незадоволителното състояние на качеството. Тези изводи напълно се отнасят и за работата на органите на МВР.

Продължава, както се подчерта вече, робуването на количествените показатели при оценка на работата.Предприетите в това отношение мерки са все още незадоволителни. Трудът на оперативния състав не винаги се оценява конкретно и най-правилно, липсва система за оценка на качеството на неговата работа.Използваните стимули не са насочени към постигането на по-високо качество и ефективност на агентурно-оперативната работа, не са свързани с внедряването на научно-техническия прогрес.

Допускат се сериозни нарушения на основните изисквания на оперативната теория и технологията на оперативната дейност.

Всичко това говори за наличието на съществени слабости в организацията и управлението на нашата дейност, в т.ч. и по защитата, охраната и подпомагане развитието на икономиката.

Кои са основните проблеми, на които ръководството на министерството счита, че трябва да се обърне сериозно внимание?

I. По линия на Държавна сигурност

Първият проблем е свързан с повишаването на ефективността на организацията и управлението на контраразузнавателната работа по линия на икономиката.

През последните години под ръководството на партията се утвърждават нови форми на икономическо развитие. Засилват се процесите на кооперране и уедряване на промишленото производство. Изграждат се крупни корпорации на машиностроителната, химическата, хранително-вкусовата и металургичната промишленост, в които се асоциират заводи и предприятия, разположени на територията на цялата страна. Същевременно новият икономически подход и прилагането на неговия механизъм разширяват пълномощията, производствената самостоятелност на отделните предприятия и тяхното ръководство. Дават се пълномощия на отделните предприятия да преговарят и сключват договори с капиталистически фирми.

Настъпващите изменения и новите форми на промишлено развитие изискват качествено нова организация на контраразузнавателната работа за защита на икономиката от посегателствата на противника, изискват пренагласа и преосмисляне на цялостния подход към възникващите проблеми.

На практика това означава:

- издигане на качествено ново равнище координацията и взаимодействието между управление "И" - ВГУ, Софийското градско и окръжните управления на МВР на осно-

109

вата на съвместно целево планиране за единно и целенасочено решаване на възникващите оперативни проблеми по защитата, охраната и подпомагане развитието на икономиката;

– прилагането на системен подход при определянето от гледна точка на опазването на сигурността и държавната тайна на уязвимите и възлови места в отделните отрасли, структуроопределящите обекти на икономиката и производствените процеси на базата на комплексна оценка на стремежите и посегателствата на противника и нашите възможности за тяхното разкриване и пресичане;

– последователно разработване на организационни и агентурно-оперативни мерки за обезпечаване сигурността и държавната тайна в определените възлови места и обекти от посегателствата на противника, както и оценка на тяхната ефективност;

– ешелониране на контраразузнавателната работа по основните направления – икономика, външна търговия,задгранична строителна и инженерингова дейност, транспорт, по структуроопределящите отрасли на промишлеността, селското стопанство, транспорта, строителството, по цялостните процеси на инвестиране, проектиране, строителство производство, кооперране, внос и износ.

Тези въпроси трябва да намерят своето място в организационната и управленческата дейност на ръководството на управление "И" – ВГУ. Управлението трябва да поеме своята ръководна, методическа и организационна роля за

110

тяхната реализация, както и да оказва непосредствена помощ на окръжните управления при решаването на произтичащите за тях задачи.

Вторият проблем е обезпечаването на ефективен контрол върху чуждите търговци и специалисти и прикритите сред тях разузнавачи и агенти на противника, пребиваващи в столицата и на територията на окръжните управления на МВР. Значението на този въпрос нараства във връзка с новите форми на икономическо развитие, разширяването на външноикономическите връзки с капиталистическите държави и активизирането на разузнавателната и подривната дейност на противника.

През последните години се увеличава броят на постоянно пребиваващия контингент от чужди търговци и специалисти в отделните окръзи. Разширяват се техните възможности за контакти с наши специалисти и за непосредствен достъп до промишлените предприятия на място.

Констатират се нарастващи нарушения на регламентирания от Министерския съвет ред за установяване на контакти от стопански кадри с чуждестранни контрагенти. Ръководители и специалисти поради неопитност и недостатъчна бдителност създават предпоставки за изтичане на информация или за сключване на сделки при неизгодни условия.

Изместването в определена степен на тежестта на работата по тези категории лица от столицата в окръзите поставя изискването за изграждане на ефективна организация за контрол. Особено тревожен е въпросът за организа-

цията на работата по чуждите търговци и контрола над сключваните сделки. Необходимо е да се установи по-тясна координация между центъра и окръзите и по-гъвкаво взаимодействие между обектовите, линейните и териториалните отделения на място. Това е важен проблем, от който до голяма степен зависи качеството и ефективността на работата на Държавна сигурност по защита на икономиката от подривната дейност на противника.

Третият проблем е ефективността на работата по водените дела за шпионаж и другите форми на непосредствено подриване на икономиката от страна на противника и враждебно-престъпните елементи.

Борбата срещу шпионажа винаги е била едно от основните направления в работата на Държавна сигурност по линия на икономиката. Израз на това е фактът, че делата с окраска шпионаж съставляват 45% от всички ДОП и ДОР, водени за непосредствени посегателства срещу икономиката. Делата за шпионаж, заедно със свързаните с него окраски за подозрителни връзки с чужденци и за корупция, съставляват 73% от делата, водени на активен оперативен отчет от управление "И" – ВГУ, Софийското градско и окръжните управления на МВР (без делата, водени за бягство зад граница, идеологическа диверсия и незаконно притежаване на оръжие).

Същевременно не може да отминем обстоятелството, че от приключените през отчетния период 20 дела за шпионаж само в две от тях е доказана при следствието шпионска

Из архивите на ДС

дейност по чл. 104 и са издадени ефективни присъди.

Тенденцията за намаляване на разкриваемостта на шпионската дейност на противника, въпреки констатациите за неговото активизиране, е особено убедителна в сравнение с минали периоди. Така например за приблизително еднаквия двегодишен период от 1976 г. до 1978 г. по чл.104 бяха приключени 10 разработки с 11 обекта, от които 8 български и 3 чужди граждани.

За това състояние оказват влияние важни фактори - противникът раздробява своите разузнавателни акции между отделни изпълнители и щателно маскира тяхната дейност зад фирмени и други интереси, корумпира и използва на доверителна основа отделни български граждани. Същевременно за това способствуват и редица неведнъж констатирани и неотстранени слабости - напр.,несвоевременно разкриване, документиране и доказване в процеса на разработката и следствието на извършената шпионска дейност.

Безспорно в борбата срещу шпионажа е извършено не малко. Но когато оценяваме качеството на работата, основен критерий трябва да бъде доколко ние усещаме противника и разкриваме неговата дейност. Затова при решаването на този проблем трябва да се проявява загриженост, висок професионализъм и отговорност.

Недостатъчна е и ефективността на борбата на органите на Държавна сигурност срещу диверсията, вредителството, изтичането на държавна тайна, валутно-контрабандните и стопанските престъпления, които са съпроводени с

113

нанасянето на значителни вреди на народното стопанство. На оперативен отчет сега се водят 111 такива дела.

Тревожен е преди всичко въпросът за резултатите от работата по делата, водени за диверсия и вредителство. Броят на сигналите, регистрирани за диверсия и вредителство, нараства. За отчетния период са получени над 450 сигнала по тези окраски. Не са малко сигналите за аварии, пожари и други произшествия с подозрения за умисъл. В същото време на оперативен отчет се водят само 17 дела за вредителство и 5 за диверсия. Успешното приключване на такива дела е рядкост.

Очевидно е, че проблемът за ниската разкриваемост при тези особено опасни форми на подривна дейност трябва да се търси преди всичко в качеството на работата по изясняване на сигналите и разследването на извънредни произшествия в промишлеността, транспорта и селското стопанство. Не е нужно да се спираме на слабостите в работата по сигналите и делата за диверсия и вредителство. Те са известни. Но резултатите говорят за ниско качество на агентурно-оперативната и издирвателната работа, за незадоволителни резултати от неотложните оперативно-следствени действия, за слаба агентурна работа, чрез която най-успешно, а в редица случаи и единствено може да се документира и докаже вражеският умисъл и разкрие съставомерността на деянията по чл. 106 и чл.107 от Наказателния кодекс.

114

Причините за неведнъж констатираните слабости се коренят във вредното разбиране, че тези форми на подривна дейност трудно се доказват, в недостатъчното умение, квалификация и амбиции на оперативния състав да разкрива такъв род престъпления, в принизената взискателност, контрол и отговорност. Крайно време е ръководствата на поделенията по този въпрос да вземат мерки. Неразкритите престъпления от такова естество не само нанасят значителни материални и морални щети на икономиката, но и укрепват чувството на безнаказаност у извършителите и намаляват доверието към нашите органи.

Четвъртият проблем е ефективното използване и работа с наличния агентурен апарат. Агентурата е основното средство на Държавна сигурност, чието качествено формиране и пълноценно използване в значителна степен обуславя ефективността от цялостната работа по долавяне и разкриване на престъпните посегателства срещу икономиката, резултативността на работата по сигналите и делата на оперативен отчет и на борбата срещу отрицателните явления. През изтеклия двегодишен период агентурният апарат е нараснал с 4,7%. Подобрен е неговият качествен състав. Може да се каже, че сега разполагаме с мощен агентурен апарат по линия на икономиката. Въпросът е как се използва този апарат за изпълнение на задачите, които решават органите на Държавна сигурност по линия на икономиката.

В различните сфери на икономиката работят повече от половината от агентите на Държавна сигурност, но само 53% от тях са регистрирани и се използват по линия на

икономиката. Това означава на практика, че разполагаме с още един мощен агентурен апарат, който поради тесноведомствена специализация не се използва достатъчно ефективно и целенасочено за решаване на главната задача на Държавна сигурност – защита, охрана и подпомагане развитието на икономиката.

Този агентурен апарат следва да се включи и в решаване на задачите по икономиката. Не е целесъобразно да вербуваме и тясно да профилираме агентите само за борба с определено разузнаване, само за борба с шпионажа или идеологическата диверсия. Този въпрос трябва да бъде решен между ръководствата на централните поделения, както и в самите окръжни управления, да се внесе яснота. Оперативният състав трябва да познава проблемите, които се решават в икономиката, и да поставя съответни задачи на своите агенти, без да пречи за изпълнение на конкретните задачи по линията, по която работят.

Необходимо е да се повиши качеството на използване и ръководство на агентурния апарат в окръжните управления. Показателно е, че в окръжните управления при по-голям оперативен състав, работещ по линия на икономиката, и два пъти повече агентура се получават приблизително еднакъв брой сигнали с Второ главно управление – ДС и Софийското градско управление, взети заедно, и се водят еднакъв брой дела.

Крайно време е да се ликвидира и количественият подход при формирането на агентурния апарат и работата с

агентурата, както се оценява качеството и ефективността от постигнатите резултати. Всеки оперативен работник трябва да вербува и работи с толкова агенти, с колкото може да решава поставените пред него задачи. И неговата работа следва да се оценява не само по броя на получените сведения и заведените сигнали, а и по качеството на тяхното изясняване, не само по брой на водените дела, а и по резултатите, по разкритите и предотвратени посегателства и вреди в икономиката, по реалната безопасност, осигурена в дадената област. Не се ли реши този въпрос, няма да се постигне качествен прелом в работата с агентурата, по сигналите и делата на оперативен отчет.

Петият проблем е ефективността от превантивната дейност, сигналната функция и оказваната помощ при решаването на икономическата политика на партията. Няма друга област в дейността на Държавна сигурност, в която да се чувствува с такава острота необходимостта от засилване и усъвършенствуване на превантивната дейност и сигналната функция. Тук не става дума за подценяване на извършеното досега, а за нова постановка и нов подход в дейността за по-ефективно подпомагане развитието на икономиката.

Обект на вниманието на Държавна сигурност трябва да станат всички по-сериозни и социално значими слабости, нарушения, прояви на бюрократизъм или безотговорност, които могат да породят затруднения в икономиката и производствения процес, да предизвикат нарушаване в социално-психо-

логическия климат на колективите, конфликти или недоволство сред тях. При констатирането на такива прояви трябва да се разкриват и анализират действителните причини, които са ги породили, да се търсят възможните пътища и средства за тяхното отстраняване, като се предизвика намесата на държавните, партийните и стопанските органи и обществените организации. Всяко подценяване на този въпрос означава, че ние не действуваме като политически органи, в съответствие с отговорните задачи, които партията поставя пред нас.

Това трябва да се превърне в основна задача на обектовото обслужване. Нейното изпълнение не пречи да се води борба срещу другите прояви и посегателства, които са обект на Държавна сигурност. Нужно е да се разбере от всички, че там, където се води непримирима борба срещу тези явления, фактически се решава въпросът за ликвидирането на условията, които улесняват осъществяването на всички остри форми на посегателство.

Решаването на тази задача е база за усъвършенстването и на сигналната функция в сферата на икономиката. За това са необходими действен политически подход в оперативната работа, съответна организация, компетентност и професионализъм.

Засега нашата работа в това отношение е незадоволителна. Правят се отделни констатации,и то предимно за вече нанесени вреди. Малко е постъпващата информация за отклика на трудещите се по мероприятия, провеждани от

Из архивите на ДС

партията, за наличието на недоволство и други негативни прояви сред трудовите колективи и причините, които са ги породили. Не постъпва достатъчно информация как се прилагат икономическият подход и неговият механизъм, за причините, които забавят неговото внедряване, слабости и недостатъци при прилагането му, не се предлагат мерки за преодоляване на констатираните недостатъци. Във връзка с полските събития на тези въпроси ние обръщахме неколкократно внимание.

В редица случаи окръжните управления на МВР не информират управление "И"-ВГУ за някои съществени недостатъци и негативни процеси в икономиката, а се задоволяват само със сигнализиране на местните стопански, държавни и партийни органи, които в една или друга степен са отговорни или съпричастни за тези явления. Не се проявява достатъчно настойчивост пред съответните компетентни органи и висшестоящи инстанции за предприемането на необходимите мерки и за проверка на резултатите от тях.

За отстраняването на тези недостатъци сигналната информация, предоставяна на окръжните комитети на БКП и стопанските ръководства в окръзите,следва да се дублира и изпраща в управление "И"-ВГУ, като се посочват и взетите мерки. В случай на неотстраняване на констатираните слабости и недостатъци да се изпраща повторно с допълнителна преценка.

Цялостната превантивна и сигнална дейност на Държавна сигурност изисква нова постановка и по-рационална организация на информационната и аналитичната дейност.

II. По линия на Народната милиция

Първият основен проблем в дейността на органите на Народната милиция по защита, охрана и подпомагане развитието на икономиката е привеждане на работата в съответствие с бурните темпове на изменения в икономическото развитие.

През последните години, в резултат на повсеместното прилагане на новия икономически подход, на естествените процеси на интеграция и разширяване на икономическата самостоятелност на стопанските организации, настъпиха сериозни изменения в оперативната обстановка, за които независимо от предприетите мерки и някои положителни резултати нашите органи не се оказаха напълно подготвени.

Недостатъчно настойчиво, а в редица случаи и боязливо се работи за разкриване на престъпления и нарушения при конкретното прилагане на новия икономически механизъм. Отделни са случаите на доказани престъпления при лошокачествено производство, безстопанственост, разхищения, фиктивно отчитане на стопанските резултати, формиране на фонд "Работна заплата" и пр. В това отношение значително се изостава в отраслите на промишлеността, строителството и други.

Вторият проблем в работата на органите на Народната милиция по опазването на икономиката е свързан с утвърждаването на обществено-държавното начало при изпълнението на тази задача.

Из архивите на ДС

Независимо от ясната партийна линия за повишаване отговорностите на стопанските ръководства, трудовите колективи и цялата общественост в опазването на обществените блага, от възможностите, които предоставя двойното подчинение на органите на НМ и ПО, работата за опазването на социалистическата икономика не се е превърнала във всенародно дело. За изоставането в това направление наред с пропуските извън нашата система не малко влияние оказва и недостатъчната активност на органите на Народната милиция. В резултат на това нашите органи често се нагърбват с решаването на всички задачи, което разпилява силите и намалява общата ефективност от работата.

Тук категорично и точно трябва да се осигури реализация на постановката на др. Тодор Живков трудовият колектив да се превърне в стопанин на повереното му имущество и всеки да носи отговорност за изпълнение на възложените му задачи.

Третият проблем е състоянието на агентурно-оперативната работа. Излишно е да подчертавам значението на тази дейност в условията на все по-организираната, крупна и замаскирана стопанска престъпност.

Задачата за решително подобряване работата с агентурата по стопанска линия беше поставена още на съвещанието през 1978 г. С нея ние се занимавахме и на Националното съвещание през юли 1981 г. Тя непрекъснато стоеше на внимание-

на ръководството на министерството и Дирекцията на Народната милиция.

Какви цели си поставихме за решаването на тази изключително важна задача? Целта беше ясно определена. Работата с агентурата на стопанските служби да се издигне на равнището на Държавна сигурност; да бъде в състояние да разработва сложните проблеми на посегателствата в икономиката при новите условия. Съставът да е с необходимата икономическа квалификация и оперативни възможности.

Какви са резултатите в настоящия момент?

През изминалите пет години негласният апарат е увеличен с 43,1 на сто, а само агентурата – със 73,7 на сто. Извършеното в това отношение доведе до подобряване натовареността на състава с негласен апарат, до положителни промени в качествената структура на агентурата.

Независимо от повишената натовареност все още има отрасли, в които негласният апарат е недостатъчен за придобиване на нужната оперативна информация. Такива са отраслите на леката, тежката, минно-добивната и хранително-вкусовата промишленост, горското стопанство, непроизводствената сфера и др. В повечето от тези отрасли придобитите през последните две години негласни сътрудници са по-малко от изключените.

Като цяло все още е с ограничени възможности агентурата по борбата срещу подкупите, нетрудовите доходи, престъпните посегателства в страничното и съпътствуващите производства.

Из архивите на ДС

Обобщеният извод от оценката на извършеното за подобряване на агентурното осигуряване на работата по икономиката е, че до настоящия момент, с известни изключения, реализирахме преди всичко количествени изменения. Все още бавно се осъществява качественият прелом.

За тази констатация говорят и допусканите пропуски в дейността по оперативните дела.

Безспорно е, че през последните години бяха реализирани някои крупни разработки, което е положителен факт и той правилно е посочен в доклада на др. Иван Димитров.

Наред с постигнатото трябва ясно да посочим, че работата по делата изостава.

Какво показват данните?

През изминалите пет години броят на наличните разработки в стопанските служби ежегодно намалява и в края на 1982 г. е с 18,9 на сто по-малко от 1978 г. Следствие на това през целия период ние продължаваме да водим на оперативен отчет едва 25 на сто от извършителите на стопански престъпления.

Ясно е, че все още не са преодолени увлеченията към явна издирвателна работа, към бързи, но в не малко случаи по-повърхностни действия за доказване на престъпната дейност. Редица оперативни работници предпочитат да не завеждат оперативни дела поради необходимостта от планова и целенасочена оперативно-издирвателна работа по тях.

Из архивите на ДС

Качеството на водените дела е значително под необходимите изисквания. Независимо от техния неголям брой използването на агентурата по делата е незадоволително.

През 1982 г. само 42,1 на сто от негласните сътрудници са ползвани по делата. Особено тревожно е състоянието на работата в това отношение в окръжните управления на МВР в Силистра (14,8 на сто), Смолян (17 на сто), Ямбол (18 на сто), Търговище (23,3 на сто), Пловдив (23,4 на сто).

По голяма част от делата не се прилагат оперативни комбинации, липсват целенасочени планове, не се използват оперативно-технически средства, което, съчетано с незадоволителното използване на агентурата, намалява ефективността от тази основна форма на работа по разкриването на престъпления.

Явно е, че една от основните задачи, които неотложно трябва да бъдат решени, е дефиренцираното провеждане на конкретни мерки за решително подобряване качеството на агентурно-оперативната практика.

Четвъртият проблем е свързан с някои нерешени задачи в областта на профилактиката.

Основна слабост в профилактичната работа на органите на Народната милиция в областта на икономиката е нейната все още разпокъсаност, единичност, липсата на комплексност, единно ръководство и перспективност. Често се действува индивидуално, съобразно с личната преценка на оперативния или

Из архивите на ДС

охранителния състав, в пряка връзка с отделни престъпни посегателства, без задълбочен анализ и целенасочено планиране. В немалко случаи на извършвани профилактични мероприятия териториалният ръководен състав и ДНМ осъществяват предимно методическо ръководство и общ контрол без необходимото регионално и отраслово интегриране на работата.

Сериозна слабост в извършваната профилактична работа е недостатъчната й насоченост към конкретния човек – обикновен работник, материално-отговорно лице, ръководен служител В по-голяма част от състава се счита, че истинската профилактична работа по стопанска линия е отстраняването на причините и условията за престъпления и нарушения. Подценяват се възможностите за превантивно-възпитателно въздействие чрез целенасочени съвместни мерки с профсъюзните и комсомолските организации, със съветите за профилактика, комисиите за народен контрол и другарските съдилища.

Извършената работа в изпълнение на Постановление № 52 на Министерския съвет, независимо от посочените положителни резултати, се нуждае от постоянна активност. Изпълнението на този особено важен правителствен документ и в бъдеще трябва да бъде една от основните задачи, която осигурява опазването и охраната на стопанските обекти.

III. По линия на Противопожарната охрана

На всички ни е известно какви несравними по размера си вреди причиняват пожарите в народното стопанство.

Кои са основните проблеми за повишаване ефективността и качеството от работата по противопожарната защита на икономиката?

Първият от тях е за качеството и ефективността на организаторската и превантивната дейност на специализираните органи.

Организацията на противопожарната охрана на страната като цяло е решена успешно. В окръзите и другите големи административно-териториални единици са създадени необходимите условия за ефективна профилактична работа, за своевременен контрол и прилагане на противопожарните правила и изисквания.

Въпреки извършеното данните показват увеличение на пожарите в промишлените обекти. Най-големите и сериозни пожари са също в тези обекти. Получава се парадоксално положение: създаваме образцови в противопожарно отношение обекти, не малка част от които впоследствие изгарят. Фуражът например най-често изгаря на площадки, които са специално определени, оградени и оборудвани за неговото съхраняване. Това говори за известен формализъм в работата. Ежегодно органите на Противопожарната охрана подлагат на детайлна проверка над 10 хиляди обекта, а броят на предписанията не намалява.

Не е изменена и технологията на работа на обектните служители. Повечето от тях работят така, както са работили при обслужването на една селищна система – с предимно общи указания и провеждане на мероприятия с агитационно-пропагандан характер. Не е осмислено, че обектният служител е пред-

Из архивите на ДС

ставител на специализираните органи и помощен орган на директора по всички въпроси на противопожарната охрана, че трябва да познава пожарните възли в най-големи подробности и да упражнява ежедневен контрол за състоянието им. До голяма степен се подценява работата с кметствата и обществените органи в малките населени места.

Пътищата за решаването на този проблем са преди всичко коренно изменение на взискателността към организацията, ефективността и качеството на превантивната работа на противопожарните служители, към тяхната професионална подготовка.

Вторият проблем е свързан с внедряване постиженията на науката и техниката в противопожарната охрана. Обект на противопожарно въздействие е най-динамично изменящата се част от материалното производство – технологиите. Това означава, че при внедряване на авангардни технологии следва да се извършва оценка на пожарната им опасност, да се използват техническите възможности, които обективно съществуват, и предлагат адекватни противопожарни мерки.

На практика техническият прогрес в Противопожарната охрана изостава от техническия прогрес в производството. Да вземем въпроса с електронизацията на производството. Докато в обектите широко се внедрява електронна техника за управление на технологичните процеси, противопожарните системи за защита са не само недостатъчни, но и не са свързани с тази високоефективна производствена автоматика. Затова сега в химическите комбинати в Девня, Бургас, Ямбол и други автома-

Из архивите на ДС

77

тизираните системи за управление на производството не се използват и за противопожарна охрана.

Очевидно е, че научният подход изисква внимателно и задълбочено да се изяснят всички въпроси, които произтичат от икономическото и общественото развитие и се нуждаят от научно разработване. Под ръководството на научните и преподавателските кадри от Факултет ПО и НЛПБ да се организират колективи за решаването им на равнището на най-добрите постижения в световната практика.

Следващият проблем е свързан с поддържане на висока бойна готовност на поделенията от Противопожарната охрана. Актуалността на този въпрос произтича от два главни фактора: възможностите за възникване на сложни пожари поради съвременната концентрация на големи материални ценности и подобрената техническа въоръженост на противопожарните служби.

Тези изменения недостатъчно се отчитат в подготовката на личния състав и обектите за успешно пожарогасене. Сериозни пропуски съществуват при ежедневното и периодичното обслужване и ремонт на противопожарната техника. Анализът на големите пожари показва, че подготовката за ръководство на повече сили и средства е недостатъчна.

При бойната подготовка и проверка на състоянието й не винаги се отчита възможното развитие на пожара, очакваната оперативна обстановка. Въпреки създадената класна специалност в системата на Противопожарната охрана недостатъчно се работи за изграждане на необходимите умения и знания по

водене на оперативно-тактически действия, за задълбочено познаване и използване на противопожарната техника.

ДРУГАРИ,

На Варненското съвещание др. Тодор Живков очерта качеството като определящ показател и критерий за оценка дейността на всяко звено от обществено-държавната система.

В условията на нашето министерство това изисква да оценяваме нашата работа по крайните й резултати и реалния ни принос за защита, охрана и подпомагане развитието на икономиката. Да се осигури постоянна, конкретна и целенасочена оценка на измененията в оперативната обстановка, набелязване на необходимите мерки за нейното овладяване, оптимална организация и ръководство за изпълнение на всяка задача, постоянен текущ и последващ контрол върху дейността на всяко звено и изпълнител.

Изпълнението на тези задачи е немислимо без промяна в подхода, стила и методите на работа и ръководство. Ефективният и качествен прелом в стила и методите на работа и ръководство изисква комплексен подход при тяхното осъществяване. Подход, който да осигури интеграция на усилията на Държавна сигурност, Народната милиция и Противопожарната охрана, на държавните, стопанските и профсъюзните ръководства, на трудовите колективи и цялата общественост. Подход, който да се прилага при всеки стопански обект, селищна система, район, окръг в рамките на цялата страна.

Из архивите на ДС

Въпросът тук не се свежда само до разработването на специални мероприятия и нови планови документи. Той е свързан с конкретна практическа работа, с ежедневно делово и ефективно изпълнение на възложените задачи, с промяна в мисленето и критериите.

Следователно, определяща роля в изпълнение на задачата за качествен прелом в работата има субективният фактор. От равнището на неговата политическа зрелост и непримиримост в значителна степен зависи общата резултатност от работата на всяко наше звено. Изискванията за решително преодоляване на остарелите вече подходи в работата, създаването на най-благоприятни условия и творческа атмосфера за разгръщане инициативата и възможностите на състава не са нови. Партията и лично др.Т.Живков нееднократно са обръщали внимание, че пасивността, равнодушието, бягството от лична и обществена отговорност са недопустими за истинския комунист. Подобни личностни характеристики спъват колективите, пречат за правилното протичане на служебния процес и определено нанасят вреда на цялостната дейност на министерството.

Ето защо отново искам да припомня за личния пример на ръководителя. От това, доколко умеем да градим изцяло собствената си работа на принципите на партийния подход, винаги и навсякъде да действуваме като политически дейци, с висок професионализъм, да съсредоточаваме вниманието върху най-същественото и най-важното, да отделяме време за най-пряк, непосредствен контакт с подчинените,

да взискваме от тях,но и да ги учим, подпомагаме - от това в края на краищата зависи да издигаме непрекъснато равнището на работа на поверените ни поделения. С още по-голяма непримиримост да воюваме срещу нарушенията на служебната и воинската дисциплина, решително да пресичаме и най-дребните прояви на оеснафяване, използване на служебното положение за лично облагодетелствуване, потъпкването на нормите на социалистическата законност, морал и начин на живот.

ДРУГАРИ,

Това са основните проблеми по отделните направления на работа, които ръководството на министерството сметна за целесъобразно да постави пред вас.

Наш дълг е като отговорни работници и комунисти в най-кратки срокове да осигурим необходимите предпоставки за изпълнението на произтичащите за нашите органи задачи по защитата, охраната и подпомагане развитието на икономиката.

Убеден съм, че вие разбирате важността на разгледаните проблеми и ще положите всички усилия за тяхното решаване.

Отп. в 1 екз.

Размн.в 70 екз.
Нап.:Атанасова,Евтимова-1414
05.07.1983 г.

Подлежи на отчет в дневник приложение № 6

85

Строго секретно!

Вх. № 10580 от 5.XII.1983 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Рег. № 642 1
6-07. 83
София

О Ц Е Н К А

За дейността на Софийското градско и окръжните управления на МВР за защита и подпомагане развитието на икономиката на НР България

В изпълнение на задачите, произтичащи за органите на Министерството на вътрешните работи от решенията на XII конгрес на БКП, ръководствата на Софийското градско и окръжните управления на МВР взеха организационни мерки и проведоха редица мероприятия за мобилизиране усилията на служителите за защита и подпомагане развитието на икономиката.

При провеждането на тези мероприятия са взети пред вид и задачите, произтичащи от Националното съвещание по икономиката през 1978 г., Националното съвещание през 1981 г., разширеното заседание на Колегиума на МВР от 28.I.1983 г., нормативните документи, регламентиращи дейността на органите на МВР по линия на икономиката, указанията на ръководството на министерството и централните поделения по този въпрос.

За по-нататъшното подобряване и усъвършенствуване работата за защита и подпомагане развитието на икономиката в почти всички поделения е създадена добра организация. На основата на Програмата на МВР от 20.VII.1981 г. са разработени целеви програми за периода до 1985 г. В годишните планове на поделенията и на техните подразделения са включени мероприятия за обслужването на икономиката. Правят се анализи и оценки на изпълнение-

то на получените резултати в края на всяка година в някои поделения като Окръжното управление на МВР - Варна - те се правят месечно, на тримесечие и шестмесечие.

С тези въпроси са се занимавали партийните органи и организации. Основната задача на тези обсъждания е била да се разкрият и анализират причините за съществуващите слабости и недостатъци, да се набележат мерки за повишаване качеството и ефективността на оперативно-издирвателната, охранителната, следствената и сигнално-превантивната дейност на органите на МВР.

Проведоха се конкретни мероприятия за усъвършенстване структурата и организацията на работата на Държавна сигурност в редица окръжни управления на МВР. Извършена е концентрация на оперативния състав по НМ в стопанските отдели. В икономическите звена на ДС и НМ се назначават служители, предимно с висше образование. Проявява се стремеж тяхната специалност да съответствува на обслужваните обекти. Полагат се постоянни грижи за тяхната подготовка и служебна квалификация.

Особено внимание се отделя на измененията в оперативната обстановка по линия на икономиката и своевременно се набелязват и провеждат допълнителни мероприятия.

След разширеното заседание на Колегиума на МВР във връзка с новите теоретически разработки и подходи, развити от др, Тодор Живков след XII конгрес, годишните планове се актуализират, като важно място в тях е отделено на задачите по обслужването на икономиката.

В дейността си териториалните поделения са се ръководили от МЗ № I-104/1980 г., инструкциите № I-2348 и I-2350/1975 г. и другите основни нормативни документи, които се познават от състава. Има стремеж за точното им спазване и приложение.

Ръководствата на Софийското градско и окръжните управления на МВР по-непосредствено са се занимавали с работата на агентурата, по сигналите за вражеска дейност, делата на оперативен отчет и с наблюдението на вражеския контингент. В резултат на по-целенасочената им дейност и на извършените подобрения в организацията на контраразузнавателната работа по линия на икономиката сега защитата на същата е по-надеждна и оказваната по-

мощ по места - по-осезателна. Поделения като районните управления на МВР - Кремиковци, СХК гр. Девня, НХК - Бургас, АЕЦ "Козлодуй", гр. Казанлък, гр. Раднево и гр. Димитровград се утвърдиха с постигнати трайни резултати в обслужването на икономиката.

Положителни изменения има във формирането и работата на агентурния апарат. За периода 1981 до 30.V.1983 г. по линия на икономиката са вербувани 727 агента. От тях през 1981 г. са вербувани 343, 1982 г, - 322 и 1983 г. - 62 агента. Анализът показва, че в по-голяма част от обслужваните обекти на икономиката вече е формиран немалък агентурен апарат. С всяка измината година той се обновява и работата с него се подобрява. В повечето от окръжните управления на МВР е създадена организация, която позволява да се контролира редовността на срещите и качеството на получаваната информация от агентурата, което улеснява ръководенето на тези процеси.

Постигнатите резултати в работата с агентурата в някои поделения не задоволяват. Една, макар и малка част от ръководния състав, продължава да не се занимава постоянно с проблемите на агентурата, поради което главно се допускат нарушения на основни принципи. Голям е броят на изключената агентура. През 1981 г. - 135, 1982 г. - 131 и за 5-те месеца на 1983 г. - 62 агента. Изключените агенти по стаж се разпределят: до 1 година - 7, до 3 години - 33, до 5 години - 59 и над 5 години - 232 агента. Тези данни говорят, че не са преодоляни посочените и порано слабости при подбора и вербовката на агентурата.

Малко са провежданите мероприятия за проверка на агентурата и контролните срещи от ръководния състав. Някои обекти и отрасли на икономиката не са осигурени с достатъчно агентура и ДЛ. В столицата сравнително големи обекти на икономиката и транспорта са оставени без агентура и ДЛ, а се обслужват по сигнал. Отдел III на СГУ обслужва 211 обекта в 76 от които няма агенти и ДЛ. В крупни обекти като СКОЦМ "Д. Ганев" има само двама агенти.

Не е преодоляно погрешното схващане, че необходимостта от изграждането на резидентурните групи възниква едва тогава, когато оперативният състав е количествено претоварен с агентура.

Своевременното им изграждане ще позволи на оперативните работници да концентрират усилията си по делата на оперативен отчет. Редица поделения все още не са се освободили от количествения подход за сметка на качеството, поради което не рядко агентура има, но не могат с нея да се решават важни задачи.

Към 30.V.1983 г. са регистрирани около 12 000 лица на вражески контингент. От тях 961 лица се водят на ДОН. По-голяма част /56%/ от вражеския контингент работи в икономиката. Повечето от констатираните по-рано слабости са преодоляни. Във взриво- и пожароопасните, и на отбранителната промишленост обекти вражеските елементи своевременно се извеждат. Полагат се грижи за наблюдението и на оперативно-интересните лица. В поделения като Плевен, Перник, Видин, Михайловград, Пазарджик, Хасково, контингентът е обезпечен с агентура и ДЛ. По-голяма част от получаваната информация е за провеждана противодържавна агитация и пропаганда. В някои крупни строителни обекти на икономиката, поради голямото текучество на работна ръка, установяването и оперативното наблюдение се забавя. Една от причините за това положение е ненавременното изпращане на данните за тези лица от поделенията на МВР, където са работили преди това.

Не във всички поделения е довършена работата по установяването и наблюдението на вражеския контингент от средите на синовете и дъщерите на лицата, по отношение на които е било наложено смъртно наказание или лишаване от свобода по политически причини. В Софийското градско управление на МВР бавно се отстраняват констатираните слабости от Колегиума през 1979 г. и по следващите проверки. В V районно управление на СГУ се водят като вражески контингент само 20 души. Подобно е положението и във II районно управление. Такова е състоянието и в някои обекти на обслужване от другите поделения. Неуверено се подхожда при използването на негласния апарат на НМ и районните инспектори.

Работата на органите на МВР за защита и подпомагане на икономиката ярко изражение намира във водените дела на оперативен отчет.

По години са водени следните дела на оперативен отчет:

	1981 г.	1982 г.	1983 г.
ГДОР	3/10	6/19	7/19
ДОР	27	35	35
ГДОП	9/20	8/22	11/32
ДОП	152	168	200
Всичко:	191	217	253

По окраска делата се разпределят:

1. Корупция ..	15 ДОР и 30 ДОП	общо	45
2. Шпионаж	22 ДОР и 86 ДОП	"	108
3. Валутни и контрабандни	5 ДОН и 34 ДОП	"	39
4. Подозрителни връзки с чужденци	49 ДОП		49
5. Диверсия	2 ДОР		2
6. Вредителство	3 ДОР и 14 ДОП	общо	17
7. ПАП	19 ДОР и 35 ДОП	"	54
8. Стопански престъпления	15 ДОР и 12 ДОП	"	27

Данните показват, че най-много дела се водят за шпионаж /108/, за противодържавна агитация и пропаганда, подозрителни връзки с чужденци, корупция и за валутни и контрабандни престъпления. От приключените дела за шпионаж в СГУ и окръжните управления на МВР само по едно е доказана дейността на обектите, за което са и осъдени. По-голяма част от обектите по делата за шпионаж се подвеждат под наказателна отговорност по други състави на НК или се прекратяват. Това се дължи на липса на неоправдано увлечение, на недостатъчно задълбочена оценка на данните при откриването на делата и на неумението своевременно да се провеждат активни и комплексни агентурно-оперативни и технически мероприятия за документиране престъпната дейност на лицата. Това ангажира неоправдано много сили и средства.

Тревожен е фактът, че много дела се водят за корупция и валутни престъпления. През 1981 г. са осъдени 57 български

граждани. Това налага сериозно да се преоцени нивото на превантивната работа, нейната ефективност.

Слабостите и недостатъците в работата по делата на оперативен отчет се дължат на недостатъчната настъпателност и темп за изясняване основният факт по делата и документиране дейността на обектите, поради което някои дела се водят продължително време.

Сериозен проблем в дейността на органите на МВР по разкриване на престъпленията в икономиката е организацията на работата по сигналите за замислена, подготвена и извършваща се вражеска дейност.

Значително е подобрено завеждането и отчитането на сигналите. По-целенасочено се ползва агентурата за своевременно получаване и изясняване на сигналите. Над 60% от сигналите са получени от агентурата и ДЛ. За периода след 1981 г. са изяснени 776 сигнала. Най-много са за противодържавна агитация и пропаганда - 370; подозрителни връзки с чужденци - 140; вредителство - 107; за валутно-контрабандни престъпления - 92; диверсия - 88; аварии - 88; шпионаж - 22 и др. В дела на оперативен отчет са прераснали 209 сигнала.

Голям е броят на непотвърдените сигнали - 62% от общия им брой. Това говори за количествен подход, стремеж да се покаже, че в поделението се получават сигнали, сочи за недостатъчна професионална квалификация и оценка на първичните данни. Всичко това води до загуба на време, липса на качество и ефективност в работата.

Малко сигнали се получават за лошокачествена продукция и за отрасли като: транспорта, съобщенията и селското стопанство.

Работата по сигналите за аварии, произшествия и пожари показва, че не са изключени и вражески актове. Недостатъчно активно и настъпателно се работи за разкриване и доказване умисъла в тяхното извършване. Все още се допуска прибързано и незадълбочено изясняване на сигналите, без да се използват необходимите агентурно-оперативни средства.

91

Работата на Софийското градско и окръжните управления на МВР за подпомагане икономическото развитие на страната чрез придобиване и предоставянето на ценна икономическа и техническа информация и да засилва сигналната функция за допускани слабости в организацията на работата, усвояването на нови технологии и оборудване, бележи подобрение.

Придобита и предадена е на заинтересованите ведомства икономическа и техническа информация, която подпомага предприятията за по-качествена изработка на изделията, спестява ценна валута на народното стопанство. Възможностите на териториалните поделения в това отношение не се използват напълно. В това отношение е необходима помощта на ВГУ.

Сигналната функция на органите на МВР за изминалия период непрекъснато се е подобрявала. Увеличен е броят на подадената информация до ГК на БКП в София, ОК на БКП и до централните поделения на министерството, а чрез тях - и до съответните ведомства. С оглед подобряване работата в това направление е необходимо информацията да е своевременна, обективна и точна и да се води борба за реализацията, след като е подаден сигнал до съответния партиен, държавен и обществен орган.

В резултат на активната работа на органите на Народната милиция са разкрити по-крупни и замаскирани стопански престъпления. По-добре е работено по възстановяването и обезпечаването на нанесените щети от стопанските престъпления в окръжните управления на МВР - Толбухин, Кърджали, Търговище, Видин, Софийско окръжно управление, Смолян, Бургас, Враца, Кюстендил, Силистра и Шумен, където са възстановени и обезпечени над 90% от нанесените щети.

В работата на органите на стопанската милиция в териториалните поделения по защитата на икономиката от престъпни посегателства съществуват сериозни слабости и недостатъци.

Недостатъчно своевременно се предотвратяват и разкриват крупните и замаскирани присвоявания на социалистическа собственост от окръжните управления на МВР - Смолян, Велико Търново, Перник, Благоевград, Стара Загора и др. Това се дължи на някои недостатъци в работата по подбора на качествена агентура и на

все още слабото използване на оперативно-икономическия анализ и оперативно-техническите средства. В Софийското градско и окръжните управления на МВР - Ямбол, Сливен, Русе, Ловеч и Михайловград мерките по възстановяването и обезпечаването на нанесените от стопански престъпления щети са недостатъчно ефективни.

Основна форма за опазване на трудовите колективи в икономиката от влиянието на противника е профилактичната дейност.

Анализът на данните показва, че общата и частната профилактика са провеждани, но в много случаи страдат от шаблон и формализъм, Необходимо е в тази дейност по-активно да се включи и ръководния състав.

В изпълнението на 52-то ПМС се затвърдява взаимодействието между органите на ДС, обслужващи обектите на икономиката с тези на НМ и Противопожарната охрана. Успешно се изпълняват планираните мероприятия, но не всичко е доведено до край. В някои от обслужваните обекти има проблеми с пропускателния режим, по охраната, изграждането на надеждни огради, сигнализационни системи и такива за пожароизвестяване и пожарогасене.

Разглеждайки дейността на Софийското градско и окръжните управления на МВР в светлината на постановките и изискванията, съдържащи се в речта на др. Т. Живков на Националното съвещание по качеството във Варна, могат да се направят някои изводи:

1. В почти всички окръжни управления на МВР се усъвършенствува организацията на контраразузнавателната работа по линия на икономиката. Защитата на икономиката сега е по-надеждна и оказваната помощ - по-осезателна.

2. Контраразузнавателната работа в някои отношения не е съобразена със структурните изменения в икономиката, които се извършват в съответствие с изискванията на новия икономически механизъм. Недостатъчна е насочеността в работата към структуроопределящите отрасли, обединенията, крупните комбинати и комплекси, кооперирани в рамките на СИВ, с фирми от капиталистическите страни и предприятия в страната. В това отношение е необходимо да се набелязват и провеждат по-целенасочени мероприятия и се оказва по.конкретна помощ от управление "И" на ВГУ.

3. В обектите на икономиката, обслужвани от органите на МВР, е формиран немалък агентурен апарат и са придобити голям брой ДЛ и консултанти. Бележи подобрение работата по ръководството и възпитанието на агентурата, но недостатъчно се използват възможностите й за разкриване причините и условията за посегателствата на социалистическата собственост, за аварии, произшествия и пожари, безстопанственост, разхищения, лошокачествена продукция и пр.

4. Сериозни слабости съществуват в работата на ДС по сигналите за вражеска дейност и по делата на оперативен отчет.

Голям е процента /62%/ на непотвърдените сигнали, което говори за неправилен подход и недостатъчно квалифицирана професионална оценка на първичните данни. Недостатъчно активно се работи за срочното изясняване на сигналите за диверсия, вредителство, аварии и пожари с неизвестни причини и извършители.

Голям е броя на заведените ДОР и ДОП за шпионаж /108/. От приключените 20 дела за шпионаж, само за едно е доказана шпионската дейност на обектите. Това говори за сериозни слабости в работата по делата за оперативен отчет,за неоправдано увлечение и липса на професионална оценка на фактическите данни.

Недостатъчно активно се работи по ДОР и ДОП с окраска "противодържавна агитация и пропаганда" за своевременното документиране, разобличаване и пресичане дейността на обектите.

Въпреки многото сигнали за диверсия и вредителство, малко дела на оперативен отчет се завеждат с тези окраски.

5. Управление "И" на ВГУ е необходимо да оказва посистемно конкретна помощ на Софийското градско и окръжните управления на МВР по организацията на контраразузнавателната работа и взаимодействието с другите поделения на МВР и с централните ведомства и организации.

НАЧАЛНИК НА ИНСПЕКТОРАТ - МВР
генерал-майор
/Н. Черкезов/

СТРОГО СЕКРЕТНО! 66 02121

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-ИНЕ – ДС
Рег. № 25895 Екз. 1
14.СЕП. 1983 19 ГОД.

0214
89
01

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Подривната дейност на специалните служби на САЩ против икономиката на НР България

В условията на ускореното развитие на нашата икономика все повече се разширяват икономическите, търговските и научно-техническите връзки с развитите капиталистически страни. Това създава допълнителни възможности на противника както за разузнавателно и идеологическо проникване, така и за спъване развитието и подриване на нашата икономика.

В икономическите си отношения със социалистическите страни, включително и НРБ, САЩ прилагат диференциран подход за създаване противоречия между тях и противопоставянето им на СССР, с крайна цел постигане на изменения в обществено-политическата им структура. Те отчитат, че колкото са по-отслабени интеграционните връзки между СССР и социалистическите страни, толкова по-лесно биха могли да въздействуват върху тяхната икономика. Главно и най-ефикасно средство за реализация на тази цел, според тях, е икономическото обвързване на отделните

91

Из архивите на ДС

социалистически страни и поставянето им в зависимост от икономиката на Запада.

Търговско-икономическите отношения между НРБ и САЩ не отговарят на съществуващите реални възможности за тяхното разширяване. Основна причина за това са налаганите от американска страна силно изразена тарифна дискриминация и нетарифни (ембаргови и др.) ограничения. САЩ обвързват предоставянето на клаузата на най-облагодетелствувана нация с редица неприемливи за нас политически условия. Известно оживление в двустранните търговско-икономически отношения настъпи след създаването през 1974 г. на Българо-американския икономически съвет (последната четвърта сесия бе през 1981 г.). През 1982 г. от страна на Търговската палата на САЩ беше взето едностранно решение да не отделя повече сили, време и средства за този съвет, което неминуемо ще доведе до стагнация в двустранните търговско-икономически отношения.

При тази обстановка подривната дейност на американските специални служби против нашата икономика е насочена към:

– Спъване на интеграционните процеси със страните-членки на СИВ и преди всичко със СССР, всяване недоверие и противоречия между тях, с крайна цел постигане на изменения в обществено-политическата им структура;

– Последователно и целенасочено използване на външно-търговските, финансово-кредитните, научно-техническите и други взаимоотношения, за обвързване на отделни наши производства с американски фирми и поставяне на неизгодни за нашата страна икономически условия;

Из архивите на ДС

– Спъване на икономическото ни развитие чрез внос на морално остарели и укриване на нови по-прогресивни технологии, поставяне под ембарго износа на важни суровини и материали, налагане митнически ограничения за нашия износ и др.;

– Провеждане на разложителна дейност и постепенно обвързване на наши икономически кадри, с цел въвличането им в различна подривна дейност и провеждане на изгодна за САЩ икономическа политика;

– Проникване чрез нас в икономиката и секретите на другите социалистически страни и преди всичко на СССР.

За реализиране на тези дългосрочни цели американските специални служби събират всестранна информация за състоянието, проблемите и плановете за развитие на нашата иконмоика и на външно-икономическите ни отношения.

Предмет на повишено внимание и подчертан интерес са: плановата политика на нашата страна; финансирането и кредитирането на различните подотрасли на народното стопанство; външно-икономическите връзки със СССР и другите социалистически страни; търговските взаимоотношения с капиталистическите и развиващите се страни; валутната политика и проблеми; ценообразуването, държавните резерви и складова база; резултатите от геоложките проучвания за търсене на суровини и енергийни източници; състоянието на научно-техническия потенциал на страната; развитието на енергетиката, машиностроенето и електрониката; изграждането на третата металургична база край Бургас; разработването на черноморския шелф и др. В областта на селското стопанство предмет на специално изучаване са годишните добиви, семепроизводството, растителната защита, структурата на почвите, размерът на

обработваемата земя, механизацията, производителността на труда, недостигът на хранителни стоки и реакцията на населението и др. С особено внимание се изучават някои обективни затруднения в икономиката, с цел използването им за подклаждане на негативни настроения сред различните слоеве на населението от икономическата политика на партията.

Характерът на събираната разностранна икономическа информация дава възможност да бъде използвана от американска страна при конкретни преговори за сключване на сделки при неизгодни условия за нашата страна, за оказване на икономически натиск, а също така и за военно-политически цели.

В подривната дейност на американските специални служби против нашата икономика важно място заема посолството на САЩ в София. Служителите в политико-икономическата секция, в състав от трима дипломати и на първо място икономическият секретар, провеждат активна и целенасочена дейност по събиране на разностранна информация, касаеща състоянието, проблемите и перспективите на нашата икономика. През 1982 г. в състава на секцията беше открит нов пост - аташе по научно-техническите въпроси, като на него беше назначена жена, кадрови разузнавач от ЦРУ.

Посолството на САЩ играе ръководна и координираща роля по събирането, обобщаването и анализа на икономическа информация Пребиваващите в страната представители на американските делови кръгове, търговци, специалисти, журналисти и пр., осъществяват своята дейност по установяване на контакти с наши стопански ведомства и организации и събиране на икономическа информация в тясно взаимодействие със служителите от посолството. Придобитите

 70

данни се концентрират в политико-икономическата секция, където секретарят по икономическите въпроси (обикновено служител в Бюрото за разузнаване и изследване при Държавния департамент) ги сверява, обобщава и анализира, след което изготвя информации и доклади (годишни или за определен период), касаещи цялостното положение в икономиката, или в даден отрасъл. Изхождайки от тясната връзка и обусловеност между политика и икономика се прави анализ до каква степен недостатъците в икономиката оказват влияние върху политическата надстройка и върху мисленето и политическото съзнание на различните слоеве от населението. Счита се, че едно влошено икономическо положение може да доведе, подобно на Полша, до изгодна за САЩ политическа ситуация.

Голяма част от информацията се извлича от официалните източници – пресата, радиото и телевизията, специализираната литература и пр. Посолството е абонирано и редовно следи публикациите в ежедневния и периодичния печат (както централния, така и окръжния), а също и някои специализирани издания (сп. "Енергетика", издания на БАН, статистически годишници и пр.). Особено внимание се обръща на партийни и правителствени решения и нормативни актове в областта на икономиката (новия икономически подход и неговия механизъм, партийната концепция за нов Кодекс на труда и др.), кадрови промени в ръководния състав на министерства, ведомства и организации, интеграцията в рамките на СИВ, строеж на крупни национални обекти и др.

През последните години се забелязва активизиране на служителите при посолството за установяване на широки контакти с наши стопански ръководители, при официални посещения в наши

учреждения, предприятия и ведомства. Анализът на данните показва, че американските дипломати използват създадените контакти, делови срещи и консултации за събиране на интересуващата ги информация чрез умело водене на разговорите и предварително подработени въпроси, по метода "на тъмно", а в отделни случаи за оказване на давление при решаване на някои наши икономически проблеми.

През последните 3–4 години посолството създаде обстановка на непрекъснати контакти с Министерството на металургията и минералните ресурси (МММР), Министерството на енергетиката и Националния аграрно-промишлен съюз (НАПС).

При многобройните си посещения в МММР интересите на американските дипломати са насочени главно към изграждането на третата металургична база край Бургас, разработването на Добруджанското каменновъглено находище и проучването на Черноморския шелф, цялостното развитие на металургичната промишленост и пр.

По линия на Министерството на енергетиката интересите са насочени към перспективите за развитието на атомната енергетика до 1990 г.; проблемите по експлоатацията, доставката на оборудване и пр., както и проблемите на безопасността и опазването на околната среда от АЕЦ; какви проекти за изграждане на реконструкция имаме, в които е предвидено участието на американски и западни фирми; вноса на петрол от СССР и проблеми в това отношение и пр. Особен интерес проявяват към създадения Съвет по енергийните проблеми към Министерския съвет, който ръководи в национален мащаб работата по седем валутни програми.

72 7

Селското стопанство и хранителната промишленост са обект на активно и системно изучаване, което обяснява повишения интерес на посолството към НАПС и неговите подразделения. В изпълнение на специална директива на Държавния департамент се събира информация по широк кръг въпроси като: същността на новия икономически подход и неговия механизъм в селското стопанство, отношенията между държавата и НАПС; производството и съхранението на зърнените култури; фуражния баланс; обезпеченост на животновъдството; тютюнопроизводството; внос и износ на тютюни; нуждите от препарати за ветеринарна и растителна защита; капацитетни възможности на хранително-вкусовата промишленост; описание на почвите и т.н. Събирането и анализът на тази информация се координира и направлява от акредитирания в нашата страна селскостопански аташе, със седалище в Белград.

През последните години се утвърди практиката периодически служители от посолството, включително и посланика да организират официални посещения в различни окръзи. При тях те систематично и целенасочено извършват комплексно изучаване на състоянието, проблемите и развитието на икономиката в тях. Разговорите с наши политически, стопански и културни дейци, посещенията им в предприятия. АПК, редакции и др. им позволяват да изучават на място и по-детайлно интересуващите ги въпроси. Анализът на поведението им, умело подготвените и систематизирани въпроси при водените разговори, показват една добра и системна предварителна подготовка. Може да се предполага, че тази практика под официалния предлог за по-добро взаимно опознаване,ще продължи и в бъдеще.

Американското разузнаване активно използва научно-техническия, икономическия обмен и банковия канал за събиране

на интересуващата го информация. По линия на научно-техническия обмен интересите му са насочени предимно към следните области: нови енергийни източници; машиностроене, електроника; състояние и развитие на молекулярната биология и генно инженерство; развитие на космическите изследвания; фотографските процеси; микробиологията; биофизиката и биомеханиката.и др.

Противникът използва естествените контакти между учените и специалистите на международните форуми за изучаване на наши граждани с оглед създаване условия за подхождане към вербовка, за идеологическата им обработка и склоняне към невъзвращенство, както и за създаване на контакти с учени и специалисти от СССР и другите социалистически страни.

Проблем за нас представлява и безконтактния обмен на информация между научни работници от системата на БАН и американски учени, осъществяван чрез изпращането на научни доклади, съобщения монографии и пр. по пощата или изнасянето им чрез научни конгреси, конференции, симпозиуми и други международни форуми.

Икономическият обмен между НРБ и САЩ предоставя големи възможности за провеждане на подривна дейност от страна на американските специални служби. Основните направления на дейност по този канал се свеждат главно до следното:

– Събиране на разнообразна икономическа информация в различните фази на инвестиционния процес. Тук събираната информация има предимно икономически финансов характер: перспективи и планове, залегнали в петгодишните планове за внос на оборудване; заплануване и отпуснати средства; условия и срокове за сключване

на договорите и доставката на съоръжения по линия на второ направление;към кои фирми има ориентация за сключване на сделките; какво оборудване предлагат конкурентните фирми, на какви цени и при какви срокове за доставка и т.н.

– Изучаване, обработка, корумпиране на наши специалисти и въвличането им в закононарушения и престъпна дейност срещу нашата страна;

– Нанасяне на финансови щети, внос на некачествено, морално остаряло или неокомплектовано оборудване, внос на вредни за здравето на хората и животните препарати и др.;

– Използване на деловите контакти с нашата страна като трамплин за проникване в икономиката на СССР и другите социалистически страни;

– Провеждане на идеологическа подривна дейност и т.н.

Наред с информация от икономически и финансов характер в редица случаи представители и специалисти от фирмите събират и такава от политически и военен характер. През последните години в такава дейност са засечени представители и специалисти от "Ай-Би-Ем" "Абот", "Корн Стейтс Интернешънъл", "ФВС", Истман Кодак" и някои други фирми.

Много често представителите на фирмите поддържат тясна връзка с разузнавачи и дипломати от посолството, с които координират усилията си по събирането на интересуващата ги информация. През 1981 г. в страната пребиваваха представители на американската фирма "Драво", които изучаваха възможностите за евентуално сътрудничество по разработването на Добруджанското въглищно находище. Още първия ден представителят на фирмата Джеймс Кели проведе

Из архивите на ДС
99

разговор с посланика на САЩ у нас. Последният му предложи услугите си за съдействие по сключване на договора и го информира за конкурентните страни.

През последните години, в резултат на нарастналото участие на страната ни в международното разделение на труда и въвеждането на новия икономически подход и неговия механизъм, значително се повиши ролята на банката и се разшириха нейните контакти с банките от капиталистическите страни, включително и с тези от САЩ.

От страна на американските банки е налице ясно изразена линия на диференциран подход в кредитната политика към отделните социалистически страни, осъществяван чрез лимитиране обема на кредитите, диференциация на лихвените проценти и други условия. От август 1980 г. те рязко ограничиха финансовите кредити за социалистическите страни, като са възприели линия за компрометиране на тяхната стабилност и платежоспособност.

В тази насока ролята на своеобразен център за натрупване и обработка на банкова информация за социалистическите страни играе Банката за международни плащания в Базел. Освен това, всички по-големи американски банки имат отдели за икономически проучвания на социалистическите страни.

Конкретният анализ на посещенията на представители на американските банки у нас показва, че в разговорите те поставят две основни групи въпроси. Едни от тях са свързани с конкретни банкови сделки и операции, както и с обслужване на външната търговия, а други имат проучвателно-разузнавателен характер. Оперативен интерес представляват въпросите от втората група, които в основни линии се свеждат до следното:

– състоянието на външнотърговския и платежен баланс на НРБ и размера на външните ни дългове;

– валутните резерви на страната;

– каква част от търговията ни със социалистическите страни се извършва в свободно конвертируема валута;

– какви кредити предоставяме на ПНР, УНР и СРР;

– влиянието на новия икономически механизъм върху търговията ни със САЩ и отражението му върху платежния ни баланс;

– как се гледа на въпроса за евентуално членство на НРБ в Международния валутен фонд;

– текущите планове за развитие на икономиката;

– какви големи инвестиционни обекти се строят в страната;

– структурата на износа ни за развитите капиталистически страни;

– на какъв етап е превръщането на преводната рубла в конвертируема валута и пр.

Тези въпроси са поставяни от представители на "Бенк във Америка", "Питсбърг нешънъл банк", "Марин мидланд банк", "Фърст нешънъл банк във Чикаго", "Кемикъл банк", "Банкърс тръст", "Уелс Фарго банк" и др. Характерно за посочените банки е, че всичките в една или друга степен са свързани с военно-промишления комплекс на САЩ.

В условията на непрекъснато изостряща се международна и оперативна обстановка може да се очаква още по-голямо активизиране на подривната дейност, провеждана от американските специални служби против икономиката на социалистическите страни. Това налага

87 12

все по-тясна координация с братските страни за сигурност и преди всичко с КГБ по обмяна на информация за интересите, формите и методите на подривна дейност на противника, както и по организацията на контраразузнавателната работа.

ЗАМ.-МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И
НАЧАЛНИК НА ВГУ - ДС:
Ген.-пейтенант
(Г. Аначков)

Отп. в 3 екз.
№ 1 - др. Лаповенко
№ 2 - отдел 01
№ 3 - отдел 14
Изп.: Кръстанов/14
Нап.: Христова/21836
14.09.1983 г.

23.09.83

СТРОГО СЕКРЕТНО

КОПИЕ

155

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Окръ
4138 22.09.83

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 27548 Екз. 34
20.СЕП.1983 19___ год.

ДО
НАЧАЛНИКА НА
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ НА МВР
Гр. Хс

ЦК на БКП поставя въпроса за качеството на продукцията като ключов проблем в борбата за динамично и ефективно развитие на народното стопанство. След насрочването на Националната партийна конференция и проведеното Варненско съвещание през май тази година, Политбюро на ЦК на БКП и Правителството с тревога констатират занижаване на качеството в редица производствени звена.

Особени грижи създава качеството на предназначената за износ продукция. Много стопански организации и предприятия продължават да произвеждат изделия, без да спазват изискванията на сключените договори и стандартите, грубо се нарушава производствената и технологичната дисциплина. Това се отнася и за продукцията, която има решаващо значение на нашата икономика и по която страната е специализирана в рамките на СИВ.

Министерският съвет на НРБ прие решение № 135/26 август 1983 г., в което се дава незадоволи-

156

телна оценка на работата на отраслевите министерства и стопанските организации по подобряване качеството на продукцията. Предвидени са мерки за извършване на прелом в работата по повишаване качеството на продукцията. Наказани са редица стопански обединения и техните ръководства от системата на машиностроенето и електрониката, НАПС, химическата и леката промишленост.

Досега по линия на Държавна сигурност епизодично са получавани и регистрирани сигнали за условия предпоставки и производство на лошокачествена продукция. Това показва, че ръководствата на окръжните и районните управления на МВР все още не са се обърнали с лице към този важен проблем, който е поставен за решаване от партията.

За изпълнение указанията дадени от др.Министър на разширеното заседание на Колегиума на МВР от 30.06.1983 г. и с оглед активното включване на органите на ДС във всенародната борба за повишаване качеството на производството, ОУ на МВР следва незабавно да предприемат следните мерки:

1. Ръководният и оперативният състав по ДС, работещ по обслужване на икономиката, своевременно и задълбочено да изучава решенията на партията и разпоредбите на правителството за подобряване качеството на продукцията. Особено внимание да се обърне на решението на Политбюро на ЦК на БКП във връзка с рекламациите по качеството на продукцията за износ през първото полугодие на 1983 г., съответните решения на Министерския съвет в тази връзка и мерките, които вземат ръко-

водствата на окръзите. На тази основа и в зависимост от конкретната оперативна обстановка, да се полагат системни усилия за оказване помощ и съдействие на партийните и стопански ръководства при решаване на задачата за повишаване на качеството.

2. На агентурата и доверителните лица, които работят в обслужваните икономически обекти - да се поставят конкретни задачи по своевременно долавяне и сигнализиране за наличието на предпоставки и явления оказващи отрицателно влияние върху качеството на произвежданата продукция. Да се долавят своевременно причините, които водят или биха могли да доведат до лошо качество, като нарушения на технологичната и производствена дисциплина, невнедряване на нови технологии, закупени лицензии "ноу-хау", ефективни рационализации, научно-приложни разработки и др.

3. Получаваната информация по тези проблеми, след проверка на нейната достоверност, да се предоставя на местните партийни и компетентни стопански ръководства. Копия от тези информации задължително да се изпращат на ВГУ-ДС, управление "Икономическо" за обобщаване и при необходимост за информиране на ЦК на БКП, Министерския съвет и ръководствата на отраслевите министерства и ведомства.

4. При установяване на умишлени действия или бездействия, както и прояви на нехайство, безотговорност и немарливо изпълнение на служебни задъл-

жения, които водят или могат да доведат до влошаване качеството на продукцията, към съответните лица да се взема незабавно оперативно отношение или се налагат санкции съобразно законите и другите правно-административни разпоредби.

Отп. в 1 екз.
№ 1 - КД
Изп.: Стоев/14
Нап.: Пенева-22296
20.09.1983 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС
И НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ"И"
Ген.-майор
(К. Величков)

11.09.83
Размножено в 35 екз.
с-к

Др. Т. Атанасов

ВЗЕТО НА КОНТРОЛ

4122-10 10

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Министерство на вътрешните работи
ЦЕНТР. ИНФ. ОБЩ. У-НИЕ
Рег. № Т-4056 Екз. № 96
30.СЕП.1983 19 г.
СОФИЯ

УТВЪРЖДАВАМ:
МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ГЕН.-ПОЛКОВНИК:
/Д. Стоянов/

София, ...1983 г.

МЕРОПРИЯТИЯ

за изпълнение на задачите, произтичащи от речта на др. Тодор Живков пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив във Варна по проблемите на качеството и за достойно посрещане на Националната партийна конференция по качеството

Решението на ЦК на БКП да се проведе Национална партийна конференция, посветена на качеството, дисциплината и повишаване производителността на труда, е нов ярък израз на далновидността и умението на нашата партия последователно, творчески и неотклонно да разкрива, анализира и поставя за решаване обективно назрели проблеми на социалистическото ни общество.

Из архивите на ДС

В програмната реч пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив, състояло се на 30 май 1983 г. във Варна, др. Тодор Живков определи проблема за качеството като ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество.

Партийните постановки и изисквания за повишаване на качеството на работата и дисциплината имат важно значение и за дейността на органите на МВР. Ролята и мястото на Министерството на вътрешните работи в политическата организация на обществото и изпълняваните от него функции непосредствено определят същността на задачите, произтичащи от новите партийни постановки.

Първата основна задача за органите на МВР е оказването на непосредствена помощ на ЦК на БКП, правителството и другите държавни и партийни органи при разкриването, изясняването и отстраняването на причините, факторите и условията за незадоволителното качество на произвежданата продукция, както и оказването на съдействие за изпълнение на икономическата политика на партията.

Втората основна задача е извършването на качествен прелом и постигането на висока ефективност в собствената дейност на органите на МВР в изпълнение на функциите по осигуряване на държавната сигурност, опазването на социалистическата собственост, личността, живота и неприкосновеността на гражданите от престъпни посегателства и пожари и осигуряването на здрав обществен ред и безопасност на движението по пътищата.

Изпълнението на основните задачи, които произтичат от новите партийни постановки, изисква, по думите на др. Тодор

живков, да се приведе в действие система от фактори и условия, да се разкрият нови форми за морално и материално стимулиране с оглед постигането на високо качество, ефективност и дисциплина в цялостната дейност на органите на МВР. Това означава, че проблемът за качеството е преди всичко управленчески проблем, който засяга всички функции, направления и сфери на дейност на министерството. Неговото решаване предполага внасянето на ново съдържание и насоченост в организацията на работа на всички звена, усъвършенстване на стила и метода на ръководство на всички равнища, повишаване личната и колективната отговорност, непримирима борба срещу формализма, некомпетентността и рутината.

Важна предпоставка за решаването на основните задачи е провеждането на цялостен преглед на качеството и дисциплината в поделенията на МВР. Предназначението на прегледа е да се направи задълбочен анализ и оценка на причините за незадоволителното качество в работата на отделни поделения и звена, да се разкрият съществуващите резерви и да се намерят необходимите пътища и средства за повишаване на качеството и постигане на висока трудова и войнска дисциплина. По време на прегледа следва да се приведе в действие изпълнението на разработените мероприятия за повишаване на качеството и дисциплината в поделенията на министерството, като ходът от тяхното изпълнение се отчете в навечерието на Националната партийна конференция.

За повишаване на качеството, ефективността и дисциплината в изпълнение на партийните постановки и за достойно посрещане на Националната партийна конференция в поделенията на

Министерството на вътрешните работи да се проведат следните

М Е Р О П Р И Я Т И Я:

I. ЗА ОПЕРАТИВНО ОСИГУРЯВАНЕ И ПОДПОМАГАНЕ НА ПАРТИЙНАТА ЛИНИЯ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

1. Да се актуализира категоризацията на обектите на икономиката от гледна точка на тяхното значение за сигурността на страната в съответствие с настъпилите структурни изменения в отраслите на народното стопанство, партийните изисквания за повишаване на качеството и ефективността и конкретните задачи, произтичащи от Разширеното заседание на Колегиума на МВР от 30 юни 1983 г.

Целта на категоризирането на обектите на икономиката следва да бъде създаването на единен подход при оценката на важността на икономическите обекти и комплексно използуване на силите на ДС, НМ и ПО за тяхното оперативно, охранително и противопожарно обслужване.

Срок: 30.XII.1983 г.
Отг.: н-ците на ВГУ-ДС, ДНМ, ЦУПО, Софийското градско и окръжните управления на МВР

2. На основата на извършената категоризация ВГУ - ДС, ДНМ и ЦУПО-МВР да направят преценка на състоянието на сигурността, охраната и противопожарната безопасност на най-важните обекти на народното стопанство, да усъвършенствуват нормативната база, управлението на обектовото обслужване, осъществявано от централните поделения на МВР, и разработят конкретни указания за повишаване качеството на оперативната работа, за подобряване на координацията и взаимодействието между зве-

Из архивите на ДС
109

ната и службите на териториалните поделения.

Срок: 30.VIII.1984 г.
Отг.: началниците на ВГУ-ДС,
ДНМ и ЦУПО

3. Да се разработят мерки за по-непосредствено обвързване на оперативната работа по придобиването на научно-техническа, технологическа, финансова и търговска информация, документация, образци и материали със стратегическите задачи, стоящи пред националната икономика, както и да се окаже практическа помощ на Софийското градско и окръжните управления на МВР по провеждането на агентурно-оперативни и технически мероприятия в тази насока.

Срок за разработване на мерките: 30.III.1984 г.
Отг.: началниците на ВГУ-ДС
и ПГУ-ДС

4. Да се определят, заведат на специален отчет и да се обезпечат с оперативно наблюдение водещите и перспективните научноприложни разработки, залегнали в плановете на научните и проектантските институти, лаборатории, бази за развитие и внедряване в системата на БАН и отраслевите министерства, чието успешно и бързо внедряване в материалното производство ще допринесе за значително повишаване качеството на продукцията и производителността на труда.

268

Срок: 30.III.1984 г.
Отг.: началникът на у-ние "И"
при ВГУ-ДС и началниците на Софийското градско и окръжните управления на МВР

5. Управление "И" при ВГУ-ДС, съвместно с управление НТР при ПГУ-ДС чрез ДКНТП и Центъра за ускорено внедряване "Прогрес", да установи по-важните закупени технологии, лицензии, "ноу-хау" и промишлено оборудване. Същите да се вземат на оперативен контрол, като особено внимание се обръща на причините, които забавят тяхното внедряване. Началниците на Софийското градско и окръжните управления на МВР да създадат организация за своевременно долавяне на предпоставки и факти за груби нарушения на предписанията и нормативните документи за внедрени технологии, лицензии и "ноу-хау", водещи до влошаване на качеството на произвежданата продукция, и след проверка на достоверността на получената информация своевременно да я изпращат на управление "И" при ВГУ-ДС.

Срок: 30.XII.1983 г.
Отг.: началниците на управление "И" при ВГУ-ДС, УНТР при ПГУ-ДС, Софийското градско и окръжните управления на МВР

6. ВГУ-ДС, ДНМ, ЦУПО, Софийското градско и окръжните управления на МВР да обезпечат надежден оперативен контрол и

Из архивите на ДС

подобрят административно-служебната дейност в основните отрасли и обекти на икономиката по спазването на държавните стандарти и отраслевите нормали, за недопускане производството на некачествена продукция, натрупване на свръхнормативни запаси, нереално отчитане на стопански резултати, опити за прикриване на рекламирана експортна продукция, преки присвоявания и кражби.

При установяване на умишлени действия или бездействие, както и прояви на нехайство и безотговорно изпълнение на служебни задължения, които водят или могат да доведат до влошаване на качеството на продукцията и извършването на стопански престъпления, към съответните лица да се вземе незабавно оперативно отношение и се налагат санкции съобразно със законите и другите правно-административни разпоредби.

Срок: постоянен
Отг.: началниците на ВГУ-ДС,
ДНМ, ЦУПО, Софийското градско
и окръжните управления на МВР

7. ВГУ-ДС, ДНМ и ГСУ-МВР да извършат анализ на разкритите особено тежки престъпления (диверсии, вредителство, икономически шпионаж, крупни присвоявания, корупция и др.), на работата по тях, на причините и условията, довели до извършването им, на социалната и психологическата характеристика на извършителите и на адекватността на наложените санкции съобразно с обществената опасност на деянието. На тази основа

да внесат в ръководството на МВР предложения за повишаване ефективността от борбата срещу тези престъпления.

Срок: 30.VIII.1984 г.
Отг.: началниците на ВГУ-ДС, ДНМ, ГСУ-МВР

8. Да се проучат материалите за възникнали по определен повод социални напрежения и локални конфликти в отделни предприятия и трудови колективи в страната и се създаде съответна организация за тяхното своевременно долавяне, анализ и противодействие.

Срок: 30.VIII.1984 г.
Отг.: началникът на ВГУ-ДС

9. ВГУ-ДС, ДНМ, ЦУПО и ГСУ-МВР да активизират и усъвършенстват сигналната дейност на органите на МВР към съответните партийни, държавни и стопански органи и организации за своевременно отстраняване на причините и условията за извършване на противодържавни и стопански престъпления и други правонарушения в икономиката. За целта, съгласувано с ЦИОУ-МВР да организират периодичното информиране на стопанските министерства и ведомства за комплексното състояние на сигурността, защитата и опазването на основните икономически обекти.

Началниците на териториалните поделения на МВР да организират информирането на съответните им равнища и задължително да изпращат подготвените информации в централните

поделения на МВР.

Срок: 30.IV.1984 г.
Отг.: началниците на ВГУ-ДС, ГСУ-МВР, ДНМ, Софийското градско и окръжните управления на МВР.

10. Цялостното повишаване на качеството на работата по защита, опазването и подпомагането на икономиката да се извършва с активното използуване на силите и възможностите на държавните и обществените органи и организации, като за целта до 30.IV.1984 г. се направи цялостна преоценка на профилактичната дейност на органите на МВР и се набележат и проведат конкретни мерки за активизиране и повишаване на нейната ефективност.

В светлината на новите изисквания до 30.XII.1983 г. да се извърши анализ на работата по опазване на икономиката и изпълнението на Постановление № 52 на Министерския съвет, да се актуализират задачите и се набележат мероприятия за активизиране дейността на стопанските ръководства в тази насока.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, ДНМ, ЦУПО, Софийското градско и окръжните управления на МВР

Из архивите на ДС

II. ЗА РЕШАВАНЕТО НА ОСНОВНИТЕ ПРОБЛЕМИ ПО ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА РАБОТА И ДИСЦИПЛИНАТА В ПОДЕЛЕНИЯТА НА МВР

1. Да се организират необходимите проучвания по главните проблеми на управленческата дейност на министерството и се предложат мерки за по-нататъшното усъвършенствуване на процесите на взимане на решения, планирането и контрола, за подобряване на работата по внасяните документи във вишестоящите партийни и държавни органи, за намаляване на "книжнината" и усъвършенствуване на взаимодействието между поделенията на министерството при осъществяването на основните управленчески функции.

Срок: 30.VI.1984 г.
Отг.: началниците на ЦИОУ-МВР, ВСШ "Г. Димитров"-МВР при съдействието на началниците на централните поделения

2. Централните и териториалните поделения на МВР с помощта на ЦИОУ-МВР и научните звена към министерството да проучат извършеното до сега и да набележат мероприятия за по-нататъшното интензифициране на оперативния и управленческия труд, като обърнат внимание за повишаване качеството на оперативната информация и нейния анализ, на организацията на работата по подготовката и внасянето на документи в Колегиума и ръководството на министерството, на осигуряването на необходимата организационна и друга техника на работните места на ръководния състав от началник на отделение и нагоре, както и за намаляване на

излишната "книжнина" в управленческата дейност.

Срок: 30.III.1984 г.
Отг.: началниците на ПГУ-ДС, ВГУ-ДС, III управление-ДС, VI управление-ДС, ДНМ, ЦУПО, Софийското градско и окръжните управления на МВР

3. Централните оперативни поделения на Държавна сигурност и Народната милиция, "Инспекторат"-МВР, Софийското градско и окръжните управления на МВР да проучат, оценят и вземат мерки за подобряване състоянието на агентурно-оперативната работа в органите на МВР.

Основната цел на мерките да бъде повишаване качеството на работата с агентурния апарат и по оперативните дела, на основата на диференцираното оценяване на постигнатото ниво от всяка служба и работник съобразно специфичните условия на оперативната обстановка и комплексното и ефективно използуване на наличната агентура и постъпващата оперативна информация.

Срок: 30.III.1984 г.
Отг.: началниците на ВГУ-ДС, VI управление-ДС, III управление-ДС, "Инспекторат"-МВР, Софийското градско и окръжните управления на МВР

Из архивите на ДС

247

4. Централните и териториалните поделения на МВР, "Инспекторат" - МВР и III отдел - ДС да усъвършенствуват показателите и критериите за оценка на ефективността на работата с агентурата, по делата на оперативен отчет, сигналите, заявителския материал, на следствената и другите оперативни дейности; както и да актуализират комплекса от оперативно-статистически и други данни и отчетни форми.

Срок: 30.X.1984 г.
Отг.: ВГУ-ДС, III управление - ДС, VI управление - ДС, ДНМ, Софийското градско и окръжните управления на МВР и III отдел - ДС

5. "Инспекторат" - МВР, ВСШ "Г.Димитров" - МВР и управление "Кадри" - МВР да сформират група, която да проучи и обобщи резултатите от експериментирането на системите за оценка на оперативния труд в окръжните управления на МВР в Русе и Шумен и докладва в ръководството на министерството съответни изводи и предложения.

Срок: 30.V.1984 г.
Отг.: началниците на "Инспекторат" - МВР, ВСШ "Г.Димитров" - МВР и управление "Кадри" - МВР

Из архивите на ДС

6. Управление "Кадри" и ВСШ "Г.Димитров" – МВР, съгласувано с централните поделения на МВР да изготвят предложения за подобряване на подготовката и преподготовката на кадрите на министерството в школата и в поделенията без откъсване от работа и приведат тази дейност в съответствие с новите изисквания за високо качество и ефективност, като за целта:

– повишат равнището на диференцираното обучение на кадрите в министерството в съответствие със задачите, решавани от оперативния и ръководния състав на съответните равнища и по направления;

– разширят и конкретизират обучението на ръководните и изпълнителските кадри по съвременните методи на управление, ръководство и контрол върху качеството и ефективността на оперативната работа;

– преработят учебните планове в съответствие с потребностите на оперативните поделения и задачите, решавани от тях.

Срок: 30.VI.1984 г.
Отг.: началниците на управление "Кадри" – МВР и ВСШ "Г.Димитров" – МВР

7. НТУ – МВР, ВСШ "Г.Димитров" – МВР и научноизследователските звена при централните поделения да проучат и изготвят предложения за усъвършенстване на управлението на научноизследователската, развойната и внедрителската дей-

226

ност в собствената им сфера на компетентност. За целта да актуализират научноизследователските планове и програми и направят преоценка на планираните разработки от гледна точка на тяхната значимост, научен принос и практически резултати при внедряването им за повишаване качеството и ефективността на оперативната работа. Особено внимание да обърнат за създаването на необходимата организация и условия за срочно и ефективно изпълнение на най-важните разработки.

Срок: 30.XII.1983 г.
Отг.: началниците на НТУ, ВСШ "Г.Димитров"-МВР, ДНМ, ЦУПО, ЦИОУ-МВР

8. НТУ - МВР, IV управление - ДС, IV отдел - ДС и научно-техническите звена при централните и териториалните поделения на МВР да проведат необходимите мероприятия за усъвършенстването и по-пълното оперативно-техническо осигуряване на оперативната дейност на ДС, НМ и ПО. Особено внимание да се обърне на внедряването на нови и качествено и пълноценно използуване на наличните оперативно-технически средства.

Срок: постоянен
Отг.: началниците на НТУ-МВР, IV управление-МВР, IV отдел-ДС

9. Управление "Тил" - МВР, съгласувано с централните и териториалните поделения да набележи мерки за по-ната-

Из архивите на ДС

227

тъшното развитие на материалната база и техническата въоръженост на министерството в съответствие с потребностите на настоящия етап. Особено внимание да се обърне за:

– подобряване проучването на потребностите на поделенията и актуализиране плановете за техническо въоръжаване и строителство;

– засилване на контрола по използуването, експлоатацията и съхраняването на техниката и имуществото на поделенията;

– подобряване на инвеститорския контрол, контрола по качеството на проучвателните, проектните работи и изпълнението на капиталното строителство и другите дейности в тази област.

Срок: 30.VI.1984 г.
Отг.: началникът на управление "Тил" – МВР

10. Управление "Кадри" – МВР, съвместно с ВСШ "Г. Димитров" – МВР и централните поделения на МВР да усъвършенствуват системата за подбор и изучаване на кандидатите за работа и системата за атестиране на ръководните и изпълнителските кадри, като се обърне особено внимание на изучаването на личностните им качества.

Срок: 30.VI.1984 г.
Отг.: началниците на управление "Кадри" – МВР и ВСШ "Г.Димитров" – МВР

Из архивите на ДС

121

278

11. Управление "Кадри", "Инспекторат" - МВР и ДНМ да предложат мерки за издигане на още по-високо равнище работата по укрепване на дисциплината, за недопускане на груби нарушения и спазване на социалистическата законност в поделенията и звената на МВР като неотменно условие за високо качество в служебната работа.

Началниците на централни и териториални поделения на МВР да завишат взискателността към нарушителите на дисциплината и вземат мерки за строго спазване на МЗ I-48.

Срок: 30.XII.1983 г.

Отг.: началниците на управление "Кадри" - МВР, ДНМ и "Инспекторат" - МВР

12. В изпълнение на Мероприятията на Секретариата на ЦК на БКП и приетите решения на ръководството на МВР, поделенията на министерството да създадат съответна организация и извършат от 30.X.1983 г. до 29.II.1984 г. преглед на качеството и дисциплината, като отчетат резултатите от проведените мероприятия в годишните анализи за работата през 1983 г. Мероприятията, чието изпълнение ще продължи през 1984 г. и след Националната партийна конференция да бъдат включени в съответните планове на поделенията.

Срок: 28.II.1984 г.

Отг.: началниците на поделения

289

13. Препоръчва на ПК при МВР и комитетите при централните и териториалните поделения да провеждат разнообразна, действена партийно-политическа и организаторска дейност за изпълнение на задачите, произтичащи от Националното съвещание по качеството, постановките и указанията на ръководството на министерството за повишаване ефективността на труда и дисциплината в органите на МВР, както и за достойно посрещане на Националната партийна конференция.

Отп. в 1 екз.
Изп.: Т.Тодоров - 4168
Нап.: В.Чорбова-2036
30.09.1983 г.

РАЗМНОЖЕНО В 20 екз. /30.09

РАЗМНОЖЕНО В 100 екз.

ФОТОКОПИЕ В 6 екз.
№ 1- Зам.началник НМ
№ 2-5 - РУ МВР в окоръга → 25.10.832
№ 6 - ГКПП Кап.Андреево

1. 21.12.83г.
2. 22.12.83г.
3. 26.12.1983г.

КОПИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

188

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ВЗЕТО НА КОНТРОЛ

вх. 4563 17.10.83 г.

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-ВЛЕНИЕ
Рег. № 30508 Екз. 12
11 ОКТ 1983 г.

ДО
НАЧАЛНИКА НА
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ НА МВР
Гр. Хасково

В изпълнение плана за заседанията на Колегиума и Ръководството на МВР през 1983 г., при зам.-министъра на вътрешните работи ген.-лейтенант Георги Аначков бе обсъдена оценка на резултатите от работата по обслужването на строителните обекти, имащи важно значение за народното стопанство, в изпълнение на заповед № I-104/16.1980 г.

Констатираните слабости и нерешените докрай въпроси в цялостното контраразузнавателно осигуряване и охраната на особено важните строителни обекти се отнасят в една или друга степен до всички окръжни управления, на чиято територия се изпълняват крупни строително-монтажни работи.

След Националното съвещание по проблемите на икономиката, в резултат на повишените изисквания на ръководството на министерството и в изпълнение на МЗ I-104/80г. органите на Държавна сигурност отделят по-голямо внимание и полагат по-системни грижи за опера-

тивното обслужване и защитата на големите строителни обекти.

Въпреки това тяхната дейност и резултатите все още не отговарят на усложнената оперативна обстановка, на нашите възможности и на повишените критерии.

Главната причина, поради която не могат да се решават всички задачи, свързани с обезпечаване сигурността на строителните обекти са съществените слабости, които се допускат в работата с агентурния апарат - главно в изучаването и вербовката на нова агентура. Не са осигурени с достатъчно агентура редица обекти, закъснява се с изграждането на резидентурни групи. На много места броят на ДЛ и експерт-консултантите е крайно незадоволителен.

Сериозни нерешени проблеми съществуват в работата по сигналите за вражеска дейност. Не са малко обектите, където броят на сигналите е незначителен или изобщо няма регистрирани. Малко са заведените сигнали за шпионаж.

Броят на оперативните дела с окраска "шпионаж" е незначителен и явно не отговаря на активността на противника в областта на строителството. Значителна част от делата с окраска "вредителство", "диверсия", както и за сериозни неблагополучия при строителството и монтажа на крупни съоръжения, поради недостатъчен опит и квалификация на оперативния състав приключват, без да може да се докаже умисъла.

На някои строителни обекти вражеският контингент въобще не е установяван, а на други - не е уста-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

новен напълно. В повечето обекти той не е обезпечен с необходимата агентура. В много окръжни управления се подценява работата по новопроявяващия се контингент.

В окръжните управления все повече се утвърждава практиката периодически да се информират съответните партийни и държавни органи по проблемни въпроси. По-малък е броят на информациите и справките, адресирани до ръководствата на МВР, ВГУ и ЦИОУ. Съвсем недостатъчна е информацията за ниско качество на извършваното строителство, за големи разхищения на материали, а така също и за сериозно изоставане в изпълнението на строителните програми.

Подобрена е профилактичната дейност и координацията с органите на НМ и ПО, със стопанските и партийните ръководства в изпълнение на ПМС № 52/78 г.

За активизиране и усъвършенстваване на контраразузнавателната дейност по оперативно обслужване на големите строителни обекти е необходимо да бъдат проведени следните,

М Е Р О П Р И Я Т И Я :

1. Всички окръжни управления на МВР, на чиято територия се намират строителни обекти с важно значение за народното стопанство да обсъдят състоянието на агентурно-оперативната работа в тях и вземат мерки за отстраняване на констатираните слабости.

Срок: 31 декември 1983 г.

191

4

2. В ръководството на Управление "И" и отдел 10-А да се разгледат информации от началниците на икономическите отдели и отделения и с участието на обслужващите оперативни работници, както следва:

а) от окръжните управления на МВР - Хасково и София - за работата с агентурата в СХК - Димитровград, КА "Чавдар" и Завода за интегрални схеми - Ботевград.

Срок: 1 март 1984 г.

б) от окръжните управления на МВР - Бургас и Русе - за работата по оперативния отчет и сигналите в СМК - Дебелт и КТМ - Русе.

Срок: 30 април 1984 г.

3. Значително да се разширят мащабите и подобри качеството на провежданите оперативни и следствени действия по делата с окраска "вредителство" и "диверсия", както и за сериозни неблагополучия при строителството и монтажа на крупни съоръжения.

4. Да се подобри координацията и взаимодействието между Управление "И" и окръжните управления на МВР за оказване на конкретна помощ и упражняване на ефикасен контрол в оперативната работа по обслужването на строителните обекти.

Отп. в 1 екз.
№ 1 - отдел 10-А
Изп.: Е.Велинов-10-А
Нап.: Стоянова -24259
11 октомври 1983 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Ген.-майор Величков
(К.Величков)

13.10.83
Размножено в 11 екз.
и изпратени с -2

ФОТОКОПИЕ В 1 ЕКЗ
за РУ Димитровград

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

КОПИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Дейността на управление „И", ВГУ – ДС, Софийското градско и окръжните управления на МВР по контраразузнавателното осигуряване на външноикономическия обмен

Окръжно управление МВР
вх. № С 184 от 13.09.84 г.

В условията на рязко изострената международна политическа обстановка и разширяващите се външноикономически връзки с капиталистическите и развиващите се страни специалните служби на противника непрекъснато активизират подривната си дейност срещу икономиката на НР България. В това отношение те са упеснени от открития й характер – 90% от националния доход на страната се реализира чрез външнотърговската дейност, като 30% от износа и 21% от вноса се осъществява по второ направление.

Понастоящем НР България търгува със 117 държави, от които 14 социалистически, 28 капиталистически и 75 развиващи се. Външнотърговските ни взаимоотношения с тях се осъществяват от 58 специализирани външнотърговски обединения, предприятия и ведомства с 35 свои представителства и 10 специализирани служби в различни окръзи на страната. Броят на капиталистическите фирми, с които контактува, надхвърля 8600.

Из архивите на ДС

197

Външнотърговска дейност развиват 106 смесени фирми и дружества (с различно българско и чуждестранно участие): 6 външнотърговски инженерингови дружества; 18 задгранични транспортни представителства и 12 бюра, 2 транспортни задгранични експлоатационни поделения и 3 терминала. В условията на новия икономически механизъм външнотърговски контакти със западни търговски и промишлени партньори осъществяват 413 различни наши предприятия от цялата страна (85 от тях на територията на столицата), редица научни институти, 3 академии, отраслови министерства и ведомства.

Чрез сдружение "Интерпред" у нас са представени 838 несоциалистически фирми (с 80 офиса в столицата и 25 временни представителства) и други 150 контактни фирми, чийто брой за различните години варира с тенденция към увеличение.

Ежегодно страната ни се посещава от около 150 външнотърговски делегации, а броят на посещенията на западните търговци надхвърля 26 000. Годишно те провеждат над 38 000 делови срещи с представители на нашите външнотърговски предприятия. Организираните по линия на външната търговия международни прояви достигат 230 (симпозиуми, конгреси, изложби, икономически дни, панаири и др.) срещу 180 зад граница.

Освен столицата, най-активно посещавани от западни търговци и представители на фирми са Варненски, Бургаски, Пловдивски, Пазарджишки, Русенски, Старозагорски, Сливенски и др. окръзи. Най-слабо са посетени Михайловградски, Кюстендилски, Кърджалийски, Ямболски, Силистренски, Смолянски, Разградски и Търговищки окръг. Диапазонът на посещенията варира в зависимост от обема на вноса и износа по второ направление и от наличието на стратегически обекти.

Из архивите на ДС

В системата на външната търговия (в столицата и в окръзите) работят общо 13 416 души (без намиращите се зад граница - 1750 в ТИС и 115 в смесените дружества). Извършват се повече от 3200 задгранични командировки годишно.

Основната дейност на противника по канала на външно-търговската дейност е насочена към събиране на разузнавателна информация, която се използва при планирането и провеждането на подривни акции срещу нашата страна. За постигане на набелязаните цели противникът е съсредоточил своите усилия най-вече в засилването на агентурната си дейност. Той установява разузнавателни контакти за придобиване на агентура сред длъжностни лица с определено служебно положение, от които би могъл не само да черпи необходимата му информация, но и да оказва чрез тях целенасочено влияние при осъществяването на външноикономически връзки и вземането на самостоятелни решения в тази сфера.

В провеждането на подривната си дейност срещу нашата външна търговия разузнавателните служби на противника активно използват възможностите на редица частни и държавни финансови, промишлени и търговски кампании, дружества и фирми. При това твърде често интересите на отделните търговски фирми и компании за получаване на разностранна икономическа информация съвпадат с интересите на разузнаванията. Използвайки възможностите на тези фирми, банки и корпорации, които поддържат делови контакти с нашата страна, противниковите разузнавания затрудняват контраразузнавателната работа на органите на ДС, като умело придават на разузнавателната си дейност официален характер, маскирайки я като интерес към разширяване и усъвършенстване на търговските взаимоотношения и научно-техническите връзки.

Прилаганите начини за нанасяне тежки щети на икономиката на страната чрез външната ни търговия са най-разнообразни. Освен чрез увеличаване на въведените ембаргови ограничения при закупуването на нови качествени, модерни и високоефективни машини, съоръжения, лицензи и технологии, непрекъснато се правят опити за доставяне на морално остарели технологии и оборудване, не се спазват сроковете за доставките на закупено от нас комплектно оборудване и техническата документация към него, задържат се резервни части, умишлено се осъществява с участието на чужди специалисти монтаж на оборудване със скрити дефекти, които могат впоследствие да доведат до тежки аварии и дългосрочно спиране на определени производства, предлагат се и се предоставят финансови кредити с неизгоден за нас висок лихвен процент и др. Противникът използва в повечето случаи недостатъчната компетентност на някои външнотърговски специалисти, както и проявите на небрежност и слаб контрол от наша страна. Най-често обаче си служи с разнообразни форми на корупция и разложение навъншнотърговските ни кадри както на чужда, така и на наша територия. Под формата на обичайна търговска практика, а в същност като подкуп, им се предлагат значителни суми, скъпи подаръци, комисиони от сключвани сделки, предложения за откриване на лични сметки в западни банки, отправят им се покани за задгранични пътувания и командировки за сметка на фирмите и др. Поставяйки ги по този начин в зависимост, след това искат от тях облагодетелствуващи ги търговски условия или инфомация. (В подкрепа на казаното по този повод говорят мнозинството от реализираните през 1983 г. в центъра и ОУ на МВР дела на активен оперативен отчет – ГДОП "Бохеми", ДОП "Големия", ДОП "Малкия", ДОП "Плъх",

Из архивите на ДС

ДОП "Шут" и други в управление "И", ВГУ – ДС; ГДОР "Хищници" и ГДОП "Двуличник" в СГУ, както и ДОП "Бухал" в ОУ на МВР – Бургас).

В условията на новия икономически механизъм и при очертаните се многоаспектни възможности за разширяване на външно-икономическите връзки с капиталистически фирми и предприятия, противниковите разузнавания активно се възползват от създадата се обстановка и непрекъснато разнообразяват прилаганите средства и методи за придобиване на необходимата им информация. Засили се тенденцията към повишаване броя на посещенията на западни търговци и представители на фирми в окръзите. Използват се все повече претекси за оказване техническа помощ или контрол на качеството с цел по-дълготрайно пребиваване в местата, където имат определени интереси от различно естество. В много случаи те са насочени не само към областта на икономиката, а и към определени отговорни стопански и партийни кадри, с които се търси установяване на трайни и близки контакти с по-далечни цели.

В тази връзка ново явление е посещаването на окръзите от граждани на западни страни, пристигнали като частни лица, които въз основа на създадени вече зад граница връзки с наши стопански ръководители и специалисти или по препоръка на други предлагат съдействие от името на някои западни фирми. По такъв начин на място проучват пазара ни – нужди, възможности и конюнктура, набират интересуващата ги търговска и икономическа информация.

Зачестиха случаите западни търговци да влизат в страната като туристи и да се отправят към окръзите без да предизвестяват контактуващите с тях ВТП (или на отказ да бъдат придружавани до отделните предприятия, с които работят). Не предупреждават и ръководствата на заводите за пристигането си.

Из архивите на ДС

132

301

Тук трябва да се отбележи и фактът, че с въвеждането на новия икономически подход през последните години се забелязва увеличаване броя на служебните пътувания на наши стопански ръководители и специалисти в капиталистическите страни.

Неспазването и нарушаването предписанията на 15 ПМС в центъра и окръзите силно затруднява упражняването на ефикасен оперативен контрол върху посещенията на западни търговци и представители на фирми и възможностите ни за своевременно установяване характера на контактите им и проявените от тях интереси.

Особено внимание при контактите с наши външнотърговски специалисти и икономически кадри противникът обръща върху възможностите за провеждане на идеологическа диверсия в сферата на икономиката. Изпитан и най-често прилаган метод от негова страна е като се спекулира с наши трудности и недостатъци те да бъдат представяни за криза в икономиката, да се създава мнение за разпадане на социалистическата икономика и в крайна сметка да се дискредитира социалистическата система на стопанисване и социалистическият начин на производство. На тази база в последно време се основава по-голямата част от западната пропаганда, която все по-често съдържа подстрекателски призиви за предизвикване недоволства сред трудовите колективи, инспириране на различни антиобществени прояви и др.

Ежегодно осъществяваните в страната многобройни международни икономически прояви (изложби, симпозиуми, срещи, панаири и др.), също биват използвани от противника както за провеждане на идеологическа диверсия сред икономическите ни кадри, така и за събиране необходимата на противника разузнавателна информация или

за осъществяване на целенасочени контакти с оперативно интересни за него лица. В тази дейност активно се включват в последно време даже служители от посолствата на западните страни. Става нещо обикновено под предлог, че дадена фирма проявява интерес или по повод на третирана сделка те да посещават наши ВТП, а дори и производствени предприятия в окръзите и да извършват опити за осъществяване на контакти, изясняване на интересуващи ги икономически въпроси или набиране на информация. Продължава практиката западни търговци и представители на фирми активно да контактуват с посолствата на своите страни по време на престоя им у нас и редовно да дават отчети и докладват за набраната информация, направените наблюдения, както и по интересуващи разузнаванията въпроси. От своя страна, посолствата активно обменят помежду си икономическа информация за страната, ежегодно изготвят аналитични доклади за икономическото положение у нас. (Получаваната от линейните отдели на ВГУ – ДС оперативна информация потвърждава тези констатации.)

Контраразузнавателното осигуряване на външнотърговските и производствените предприятия, на техния личен състав и на провежданата от тях дейност със западни фирми, търговци и представители се осъществява от отдел 09, 10, 10-А, 11 и 13 на управление "И", ВГУ – ДС и от икономическите отдели и отделения при Софийското градско и окръжните управления на МВР. Тясно специализирани за работа по линия на външната търговия са отдел 09 при управление "И", ВГУ – ДС и новосъздаденото външнотърговско отделение в ОУ на МВР – Варна. В икономическите отдели на управлението отскоро се практикува затварянето на цикъла в обслужването на ДСО (производствена и външнотърговска дейност). В окръжните управления на МВР има отделни ОР за обслужване на външнотърговските служби и

представителства на територията на окръга (както е в Бургас) или тази дейност е възложена на ОР, обслужващи съответните икономически обекти, които осъществяват външнотърговски контакти със западни партньори в условията на новия икономически механизъм.

Агентурно-оперативният контрол на външнотърговската дейност на територията на страната се осъществява от 1141 агенти (от тях 497 на управление "И", ВГУ-ДС и 141 на СГУ). 1306 ДЛ (488 на управление "И" и 192 на СГУ), 6 ОРО (4на управление "И" и 2 на СГУ), 47 ОРОН (20 на управление "И" и 4 на СГУ) и 15 ОР на прикритие (от тях на управление "И" - 13). Нововербуваната агентура до 30 август 1983 г. по линия на външната търговия възлиза на 32 души: 22 в управление "И", 2 в СГУ, 5 в ОУ на МВР-Варна, 2 в ОУ на МВР - Стара Загора и 1 в ОУ на МВР - Ловеч.

Организацията на контраразузнавателната работа е изградена съобразно изискванията на конкретните условия по места и в съответствие с проявяваната активност от противника. Състоянието на оперативния отчет в центъра и окръзите, е както следва: в управление "И" се водят 2 ГДОР, 10 ДОР (от тях 2 нововъзникнали през 1983 г.), 13 ГДОП (2 нови), 120 ДОП (12 нови), 796 ОП (93 нови) и 101 сигнала (36 нови). За СГУ на МВР данните сочат: 12 ДОП (4 нови), 51 ОП (6 нови) и 40 сигнала (23 нови), а за окръжните управления на МВР те са: 3 ГДОР, 7 ДОР, 2 ГДОП (2 нов), 35 ДОП (10 нови), 159 ОП (45 нови) и 49 сигнала (18 нови).

Насочеността на противника по канала на външната търговия проличава от окраските на водените дела на оперативен отчет и сигнали: за шпионаж - 77 в управление "И" (от тях 3 ДОР, 7 ГДОР и 67 ДОП) и 23 в ОУ на МВР (2 ГДОР, 2 ДОР, 2 ГДОП, 17 ДОП, 5 сигнала); за корупция и разложение - 36 в управление "И" (1 ГДОР,

30Ч

3 ДОР, 2 ГДОР, 20 ДОП и 10 сигнала) и 11 в ОУ на МВР (1 ГДОР, 10 ДОП 1 сигнал); за престъпления срещу монопола на външната търговия и социалистическата собственост – 34 в управление "И" (1 ГДОР, 2 ДОР, 3 ГДОП и 28 ДОП) и 4 в ОУ на МВР (1 ДОР и 3 ДОП); за подозрителни връзки с чужденци 2 в управление "И" (1 ГДОП, 1 ДОП и 16 сигнала) и 15 в ОУ на МВР (2 ДОР, 13 ДОП и 46 сигнала); за валутно-контрабандна дейност – 4 в управление "И" (2 ДОР, 2 ДОП и 7 сигнала); по едно ДОП за провеждане на идеологическа диверсия, подготовка за невъзвращенство, за образуване на противодържавни групи и организации, както и два ДОП за провеждане на противодържавна агитация и контрабанда – всички в управление "И", ВГУ – ДС.

От началото на 1983 г. до края на август са реализирани общо 17 дела: 14 в управление "И", 2 в СГУ и 1 в ОУ на МВР – Бургас. По вид, окраска и резултати, реализираните дела се разпределят както следва:

В управление "И" – 1 за шпионаж – 1 ДОР (обектът е осъден и разменен); 10 за корупция и разложение – 2 ДОР, 1 ГДОП и 7 ДОП (3 ДОП са приключили с профилактика, 1 ДОП – чрез административни мерки, 1 ДОП – с оправдаване на лицето) и 3 дела са за валутно-контрабандна дейност – 1 ГДОР, 1 ГДОП и 1 ДОР. Пет дела са приключили с арест и съд на обектите.

2. В СГУ на МВР – 2 дела за корупция и разложение – 1 ГДОР и 1 ГДОП (приключени с арест и съд на разработваните обекти).

3. В ОУ на МВР – Бургас е реализирано едно ДОП за корупция и разложение (обектът е подведен под съдебна отговорност).

От изяснените през 1983 г. сигнали в окръжните управления са водени 10, от които 4 в ОУ на МВР – Бургас, 3 в Софийското окръжно управление на МВР, 2 в ОУ на МВР – Велико Търново и

305

1 в ОУ на МВР – Сливен.. Освен тях по линия на ДТ са изяснени 13 сигнала. От тях 10 лица са санкционирани, 2 сигнала са прераснали в ДОП, а един е предаден на следствените органи. В управление "И", ВГУ – ДС са изяснени 14 сигнала, като 6 от тях са прераснали в различен вид оперативен отчет. По линия на ДТ са изяснени други 9 сигнала. Лицата са профилактирани и са им наложени дисциплинарни наказания по месторабота.

С цел успешното противодействие на разностранната подривна дейност на противника по канала на външната търговия, нашите органи в центъра и по места полагат все по-големи усилия за съществено подобряване на профилактичната дейност в обслужваните външнотърговски предприятия и служби на територията на страната. В резултат на предприетите мерки през 1983 г. нарастна броят на проведените профилактични беседи с наши външнотърговски служители и специалисти, както преди заминаване зад граница, така и след завръщане. Увеличи се и броят на нововъзникналите дела на оперативен отчет и сигнали, както и на получената оперативна и икономическа информация от беседите със завърнали се от задгранични командировки служители. Все по-чести станаха проверките за спазване изискванията на 15 ПМС и режима на опазване на държавната тайна, както и срещите с ръководителите на обслужваните предприятия и ведомства. Само в управление "И", ВГУ – ДС са проведени 7884 индивидуални и 78 групови беседи (преди заминаване) и 102 след завръщане, като на тяхна основа е получена оперативна информация по 1 ДОП, възникнал е един сигнал и е изяснен друг. Извършени са около 100 проверки по линия на ДТ и 13 по 15 ПМС. Осъществени са 198 срещи с ръководители по въпроси от оперативно естество и общ интерес. За ОГУ данните са както следва: 157 индивидуални и 14 групови беседи, 119 беседи

Из архивите на ДС

след завръщане, на чиято база е получена научно-техническа информация. Извършени са 71 проверки по линията ДТ и са осъществени 63 срещи с отговорни ръководители.

За окръжните управления на МВР данните са: 668 индивидуални и 92 групови профилактични беседи, 294 беседи след завръщане, в резултат на които са възникнали 1 ГДОП и 2 ДОП, изяснен е 1 и са открити 5 сигнала. получени са 2 оперативни и 5 научно-технически информации. Извършени са 145 проверки по линия на ДТ и 39 по 15 ПМС. Осъществени са 184 срещи със стопански ръководители.

137

Едно от най-активните направления, в което управление "И", ВГУ - ДС, Софийското градско и окръжните управления на МВР насочват значителни оперативни сили и средства и голяма част от агентурния си апарат, е оказването на по-голяма и ефективна помощ на външната ни търговия. По такъв начин се съдействува за осъществяването на всички важни народностопански програми и решаването на залегналите в тях отделни задачи за развитие на народното стопанство. Тази специфична помощ се реализира чрез набавяне на търговско-икономическа, ценова, валутно-финансова и научно-техническа информация за нуждите на нашите ВТО и ДСО при воденето на преговори със западни партньори с цел сключване изгодни за страната сделки, за получаване изгодни кредити, за решаване научно-технически и други проблеми. Придобитата информация за конюнктурата на отделните международни пазари и позициите на партньорите при преговорите създава възможности за определяне на нашата търговска политика и в перспектива.

Оказаната през 1983 г. помощ само от страна на управление "И", ВГУ-ДС възлиза на 23 млн. вал. лв., 1000 стр. икономическо-ценова и над 1800 стр. научно-техническа информация. От своя страна

ОГУ е оказало помощ за 2,2млн. вал. лв. предоставило е 7 научно-технически информации и е предотвратило 4 тежки аварии и неблагополучия. Окръжните управления на МВР също имат свой дял, като помощта им възлиза на 8,3 млн. вал. лв. и 20 научно-технически информации. Посочените цифри не дават цялостна представа за оказваната помощ, тъй като по-голямата част на предоставената от органите на ДС информация от различно естество намира приложение и може да бъде реално оценена доста по-късно. Тук трябва да прибавим и непрекъснато подаваните към най-висши партийни и правителствени инстанции, към ръководството на МВР, към отделни министерства и ведомства сигнални информации за пропуски и неуспехи, тежки неблагополучия и неблагоприятни последици, както и за допускани нарушения на микроклимата в трудовите колективи, чрез които създаваме възможности за тяхното бързо и ефикасно отстраняване и недопускане нанасянето сериозни щети н а народното стопанство. Управление "И", ВГУ-ДС е подало 22 такива инфомации, ОГУ - 37, а ОУ на МВР - 40.

В разностранната дейност на органите на ДС за агентурно-оперативното осигуряване на външнотърговските предприятия и служби трябва да се включи и борбата срещу валутно-контрабандните нарушения, които на съвременния етап могат да доведат до сериозни щети на народното стопанство. Тук трябва да отчетем, че с изключение на специализираното отделение при отдел 09 на управление "И", ВГУ - ДС, което извършва системна и планова работа в това направление, то по другите места тази дейност има епизодичен характер. Като немаловажен пропуск по този канал следва да се отбележи все още слабата координация и планираност в съвместните действия

на останалите поделения на МВР. ОУ на МВР и други заинтересовани служби, както и тези със съответните поделения на братските органи за сигурност. Не трябва да изпускаме от вниманието си факта, че специалните служби на противника ползват възможностите на "Интерпол" и на контрабандния канал за провеждане на подривна дейност срещу социалистическите страни и в т.ч. и срещу НРБ.

Пропуски съществуват и в другите насоки на работата ни по външнотърговския канал, както в центъра, така и в окръзите. Водят се немалко дела на оперативен отчет с окраска "шпионаж", но при реализирането им се доказва корупция и разложение или друга дейност. Изключение прави реализираното ДОР "Щедрия" в управление "И", ВГУ където беше доказано провеждането на икономически шпионаж. Това говори за недостатъчно професионално майсторство, незадоволителна обезпеченост с агентура и слаба комбинативност в провежданите агентурно-оперативни и технически мероприятия за доказване конкретна вражеска дейност на разработваните лица.

Броят на водените дела на активен оперативен отчет не отговаря на засилената дейност на противника по канала на външната търговия на настоящия етап. Това важи най-вече за делата на български граждани – връзки на обектите от капиталистическите страни и особено за окръзите, където с изключение на Пловдив, Бургас, Варна, Пазарджик, Велико Търново, Габрово и Русе, заведеният оперативен отчет по линията е твърде малък и е плод не на системна работа, а на случайни засечки.

Допусканите слабости по оперативния отчет говорят за сериозни пропуски в организацията на контраразузнавателната работа. Трябва да отбележим, че с изключение на ОУ на МВР – Варна, Бургас, Русе, Пловдив и Габрово, в другите окръжни управления на МВР

Из архивите на ДС

липсва стройна организация на работата по външнотърговския канал.

Все още се допуска редица предприятия, организации и институти предимно в окръзите, поради кадрови промени да остават извън полезрението на органите на ДС.

Това оказва влияние и върху контраразузнавателното обезпечаване на макар и малобройния вражески контингент, съществуващ на места в обслужваните звена на външната търговия. Съществена слабост представлява и недостатъчно активното използване на наличната агентура и ефикасното покриване на каналите, по които изтича информация към противника. Поради неспазване изискванията на 15 ПМС и режима за опазване на ДТ, главно във външната търговия, на страната се нанасят немалки щети при осъществяване на търговската дейност с капиталистическите страни.

За преодоляване на посочените и някои други слабости, е необходимо:

– Повсеместно активизиране на работата по делата на оперативен отчет по канала на външната търговия, особено по онези от тях, чрез които се нанасят сериозни щети на социалистическата икономика. Срочното реализиране на такива дела е предпоставка за недопускане нанасянето на щети на народното стопанство или за своевременно възвръщане на причинените загуби. В това отношение е необходимо да се подобри координацията между управление "И", ВГУ, Софийското градско и окръжните управления на МВР, като им се оказва необходимата помощ и упражнява контрол върху водените по линията дела на оперативен отчет;

– Качествено подобряване на цялостната агентурно-оперативна работа чрез активизиране използването на агентурата на

Из архивите на ДС
140

310

всички етапи на външноикономическата дейност. Само по този начин ще можем своевременно и ефикасно да противодействуваме на подривната дейност на противника срещу нашата икономика, да разкриваме замислите му и да предприемаме необходимите мерки за нейното предотвратяване и за разобличаването му;

– При координацията между центъра и окръзите да се обърне повече внимание за оказването както на методична помощ при организиране дейността по канала на външната търговия на планова основа по места, така и като им се подава необходимата информация от центъра за предстоящите посещения на обекти – западни търговци и специалисти. Това е предпоставка за вземане на ефикасни контраразузнавателни мерки и получаване на добри резултати при оперативното осигуряване на външнотърговската дейност на територията на страната;

– Да се подобрят мерките от страна на ръководствата на ОУ на МВР и контролът им при изпълнението на задачите по канала на външната търговия. Първостепенно внимание е нужно да се обърне на създаването на необходимата вътрешно-структурна организация за обезпечаване ефикасен контрол върху наблюдението на пребиваващите в окръзите западни търговци и обобщаването на постъпилите данни, както и на координацията с управление "И", ВГУ – ДС;

– За пресичане възможностите на противника да събира разузнавателна информация по канала на външната търговия е напоснително както в столицата, така и вокръзите да се предприемат ефикасни мерки за осигуряване стриктното спазване на режима за охрана на ДТ и изпълнение изискванията на 15 ПМС. Това ще създаде условия за по-голяма разкриваемост на действията на противника и

Из архивите на ДС
141

311

за запавяне на неговата агентура и разузнавачи по време на събиране на шпионска информация;

Подобряване на профилактичната ни работа, както с излизащите зад граница външнотърговски кадри, така и със завръщащите се от чужбина. Такива лица могат да ни дават полезна оперативна информация за насоките в дейността на противника, за проявените от него интереси и на тази основа да се предвиждат бъдещите му действия;

– По-пълноценно и координирано да се използват специфичните за органите на ДС средства и възможности за придобиване на необходимата търговско-икономическа и научно-техническа информация. В тази връзка, при сегашната международна обстановка, трябва да се обърне по-голямо внимание за разкриване на предпоставките за конфликтни социално-политически ситуации в резултат на идеологическата подривна дейност на противника, подаване на необходимата сигнална информация и вземане своевременни мерки за отстраняването им. Така ще се избегне нанасянето сериозни щети на народното стопанство и ще се повиши политическата бдителност на нашите граждани.

Извършената през 1983 г. работа и постигнатите резултати в агентурно-оперативното осигуряване на нашите външнотърговски предприятия на територията на страната е насочена към укрепването на социалистическата ни икономика, възпрепятстване опитите на противника за нанасяне вреди на народното стопанство и решително подпомагане социално-икономическата политика на партията.

Отп. в 3 екз.
№ 1 – др. Аначков
№ 2 – др. Величков
№ 3 – отдел 14
Изп.: Абаджиев/14
Нап.: Христова/27434
15.11.1983 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И":
Полковник
(Сл. Тодоров)

СТРОГО СЕКРЕТНО!

49 36

0214 90 02251 61

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 32014 Екз. 2
18.НОЕ.1983 г. год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: По-характерните моменти в оперативната обстановка по направление на икономиката и основните насоки за планирането на контраразузнавателната работа за 1984 г.

Икономиката е главният двигател на социалния прогрес и фундаментът на отбранителната способност на държавата. Ето защо в плановете на западните стратези подриването на икономиката на социалистическите страни, в т.ч. и на НРБ, представлява важен фактор за разединяването на социалистическата общност и за постепенното ликвидиране на реалния социализъм в световен мащаб.

При съвременната изключително напрегната международна политическа и оперативна обстановка националната икономика представлява основен обект на разузнавателно проникване и друга подривна дейност на противниковите специални служби, висшите държавни органи, институти, концерни, фирми, организации и банкови корпорации на капиталистическите страни.

Администрацията на Рейгън и реакционните управляващи кръгове в Западна Европа се стремят чрез икономическа блокада да

нанасят невъзвратими щети на народното стопанство. Непрекъснато разширяват списъка на ембаргови стоки, увеличават митническите и финансово-кредитните ограничения, създават трудно преодолими бариери във финансовите разчети, научно-техническия и външноикономическия обмен с развитите капиталистически страни и пр.

В центъра разполагаме с данни, че отчитайки открития характер на нашата икономика, противникът възнамерява да ограничи и да създава сериозни затруднения на външнотърговската ни дейност, с което да отслаби валутния потенциал на НРБ и да спъва икономическото й развитие. От друга страна, той се опитва с всевъзможни форми и средства да оказва влияние на работническата класа и трудовите колективи, да ги настройва срещу партията и да всява неверие в провежданата от нея социално-икономическа политика.

Това всестранно настъпление на противника все по-осезателно се чувствува в ежедневната контраразузнавателна работа по всички линии и обекти на обслужване.

Вражеските специални служби събират тотална икономическа и научно-техническа информация за нашата страна, която предоставят на своите правителства и активно ги подпомагат в провеждането на диференцирана външноикономическа политика спрямо НРБ; стремят се да постигнат трайно икономическо проникване в различни отрасли на народното стопанство, да поставят отделни важни производства в зависимост от капиталистическите монополи и с това да създават предпоставки за откъсване на НРБ от СССР и СИВ; да затрудняват участието ни в интеграционните процеси на социалистическата общност и да противопоставят НРБ на останалите социалистически страни; да диктуват различни условия и да дискредитират социалистическата система.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Като потвърждение на посочените стратегически цели на противника служат получените в центъра данни за извършваните структурни промени в противниковите специални служби за засилване на подривната им дейност против социалистическата икономика. След проведената реорганизация на френските специални служби дейността им значително се разшири главно по проблемите на икономиката, науката и техниката. На сегашния етап приоритет получават сведенията от промишлен, финансово-кредитен и научно-технически характер. На генерална дирекция за външна сигурност са дадени указания максимално да се използват възможностите на временно пребиваващите френски граждани зад граница за нуждите на разузнаването. Във връзка с това на представителя на "Ер Франс" в НРБ било възложено да изучава нашата икономика и да набира информация за новите енергийни източници, нуждите от суровини и материали, финансово-кредитната политика, задоволяване на населението с хранителни продукти и стоки за широко потребление и др.

В средата на т.г. бяха получени проверени данни, че намиращите се в Австрия "Дунавскоевропейски институт", "Виенски институт за международни стопански сравнения" и "Австрийски институт за Източна и Югоизточна Европа" изучават главно европейските социалистически страни-членки на СИВ. Тези институти следва да реализират една от стратегическите цели на противника - Австрия да играе ролята на "мост" между капиталистическите и социалистическите държави.

Дунавскоевропейският институт е създаден, за да подпомага и насочва развитието на деловите контакти между стопански организации и дейци от източните и западните страни. Той урежда симпозиуми,

срещи и размяна на икономически делегации със социалистическите страни. Генералният му директор е заподозрян като агент на БНД.

Виенският институт подробно изучава предимно икономиката на страните-членки на СИВ, като извършва анализи и сравнения на икономическото им развитие. Най-честите заявки по конкретни програми са давани от САЩ и ФРГ. Осъществява наблюдение и върху политическия и обществения живот в социалистическите страни. Като потвърждение на дейността му може да се посочи, че осъденият преди няколко години шпионин Шпетер е предавал на този институт икономическа информация, съставляваща държавна тайна на НРБ.

Австрийският институт основно се занимава със задълбочен анализ на материалите, публикувани в средствата за масова информация на социалистическите страни.

Виенският и австрийският институти проявяват подчертан интерес към НРБ. Стремят се да придобият поверителна информация за доставките на петрол от СССР и Близкия Изток, за стокообмена с останалите страни-членки на СИВ и други икономически въпроси.

На съвременния етап вражеските разузнавателни и контраразузнавателни органи активизират подривната си дейност против задграничните търговски и фирмени представителства и смесени дружества. В центъра са получени данни за такива намерения на западногерманските специални служби спрямо нашите задгранични транспортни фирми и смесени дружества и работещите в тях български граждани.

В средата на т.г. бяха получени данни и за предстояща реорганизация в дейността на пропагандните центрове "Свободна Европа" и "Свобода", която се планира и направлява от ЦРУ. Особено

Из архивите на ДС

характерна е промяната на тактиката, като противникът възнамерява да наблегне върху критиката на социалистическата икономика с подробни коментарии. Ударението се поставя върху "постоянните слаби селскостопански реколти", "незадоволителното продоволствие и снабдяване на населението", които се обясняват с "нежизнеспособността на социалистическата система и слабата организация на нейната икономика".

Целта на противника е да засили ерозията отвътре, да подкопава доверието на широките народни маси в партията и правителството и да всява неверие във възможностите на реалния социализъм.

На сегашния етап не са установени изменения във формите на провежданата от противника подривна дейност в икономиката, а само отделни усъвършенствувани методи за извличане на всестранна икономическа и научно-техническа информация за нашата страна. И понастоящем основните форми на подривна дейност с най-опасни последици за народното стопанство са шпионажът, корупцията, диверсията, вредителството и идеологическата подривна дейност.

На съвременния етап разузнавателната дейност на вражеските специални служби се отличава със своя тотален характер, комплексното изучаване на проблемите, профилирането на интересите и засилената координация и взаимодействие. Налице е диференцираният им подход съобразно особеностите и възможностите за изграждане на вътрешни агентурни позиции. Придобитата разузнавателна информация използват за планиране и провеждане на конкретни подривни операции в сферата на икономиката.

Противникът се стреми към агентурно проникване в централни икономически ведомства и важни промишлени, транспортни, селскостопански, отбранителни и други обекти. Насочва се към изявени и

Из архивите на ДС

148

с добра перспектива на развитие икономически и научни кадри, към носители на обобщена икономическа информация и ръководни стопански дейци, които са оторизирани да вземат самостоятелни решения, да определят насоките за развитие на конкретни подотрасли или производства, както и към лица, имащи пряко отношение към реконструкцията и модернизацията на съществуващите производствени мощности.

Особен интерес за противника представляват нашите специалисти на задгранична работа. Във връзка с това американското и другите натовски разузнавания са изградили и активно използват редица регионални звена за провеждане на вербовъчни и други подривни операции зад граница. През последните две години станаха известни 8 опити за вербовка на временно пребиваващи наши граждани в капиталистически и развиващи се страни.

Трябва да се подчертае характерната особеност, че напоследък специалните служби на САЩ, ФРГ, Англия и Франция чрез свои добре подготвени и легендирани във фирми и организации лица все по-често прибягват към изграждането на професионални доверителни отношения с наши специалисти, като се опитват да ги корумпират и да ги поставят в материална зависимост чрез предоставяне на скъпи подаръци, комисиони от сключени сделки, преки подкупи, откриване на лични сметки в западни банки и други облаги. Податливите наши граждани се превръщат в постоянни източници на икономическа информация и представляват потенциален контингент за вербовка от противника.

Центърът разполага с оперативни данни, че на базата на придобитата всестранна икономическа информация в САЩ ежегодно се издава Източноевропейски икономически бюлетин за нуждите на всички членове на икономическата общност във Вашингтон. Бюлетинът се

съгласува и допълва от директора на "Комитета за икономическо разузнаване" към ЦРУ. Във връзка с това американските специални служби са дали указания на своите натовски съюзници да придобиват подробна информация за социалистическите страни, в т.ч. и НРБ, по следните икономически проблеми:

– недостиг на всякакъв вид енергия; постигнати споразумения със СССР и страните от Близкия Изток за увеличаване доставките на петрол за 1981–1985 г., съответните количества и цени; местното производство на каменни въглища и резултатите от изпълнението на енергийните програми;

–провежданите икономически реформи, ефектът от тях и евентуално наличие на съпротива при тяхното внедряване;

– планираната и засятата зърнена площ по видове зърно и по райони; задоволяване на потребностите със собствено производство и чрез внос от САЩ и други страни; състояние на транспортната система за превоз на вносните зърнени храни; капацитетните възможности на пристанищата и складовите площи;

– споразуменията за внос и износ на зърно в рамките на СИВ; годишните отчети за зърнодобив;

– нерешените проблеми и затрудненията в развитието на индустрията;

– износът по видове стоки на Запад и затрудненията при осъществяването му;

– съвместните разработки в рамките на СИВ; водени преговори за промени в системата на външнотърговските разплащания на СИВ;

– новите кредити в конвертируема валута, сроковете за тяхното погасяване, характера на дълговете, конкретните кредитори за всяка страна, затруднения в изплащането на задълженията към

Из архивите на ДС

Запада и евентуални постъпки за отсрочки или за отпускането на допълнителни кредити;

– запасите от злато и свободно конвертируема валута;

– търговските планове за износа и вноса през периода 1981–1985 г. по видове стоки и по страни;

– анулиране на инвестиции или отсрочка на капиталовложения за строителството на важни икономически обекти и реализацията на различни проекти, в т. ч. за доставка на западно оборудване, технологии,"ноу-хау" и пр.;

– водените преговори за сключване на компенсационни сделки;

– спогодбите за кооперирано производство със Запада;

– изменението на цените при износа и вноса;

– всякакъв недостиг на вносни стоки, хранителни продукти и стоки за широко потребление и неговото отрицателно влияние в икономиката и сред населението, както и предприеманите мерки за предотвратяването на евентуални недоволства и вълнения.

По-тясна селекция на интересите спрямо НРБ се очертава в областта на селското стопанство, металургията, електрониката, химията, електрохимията, добивната промишленост, микробиологията, подводните изследвания, научните постижения и изобретенията.

Следва да се отбележи, че западногерманските специални служби основно изучават и подлагат на задълбочен анализ планирания и реализирания ръст в развитието на нашата икономика в съответствие с възложените на ФРГ специализирани задачи по линия на НАТО.

Новите форми на външноикономическо сътрудничество предоставят допълнителна възможност на вражеските центрове да провеждат все по-активна идеологическа подривна дейност сред нашите икономически и научни кадри. През миналата и тази година станаха известни

Из архивите на ДС

151

над 20 случая, при които временно пребиваващи наши специалисти в чужбина са били обработвани да осъществят невъзвращенство. На 30 от задържаните по различни поводи зад граница след разпитите им е оказвано въздействие да не се завръщат в страната. През този период 22 български специалисти се поддадоха на вражеската пропаганда и останаха в различни капиталистически страни.

Характерно в западната пропаганда на сегашния етап е стремежът да се въздействува на работническата класа и трудовите колективи, използвайки някои нерешени проблеми и обективни затруднения като основни фактори за разпалване на недоволства сред тях и противопоставянето им на БКП.

Основните канали, по които противникът се стреми да осъществи разузнавателно проникване и да провежда разностранна подривна дейност в сферата на народното стопанство са дипломатическият, външноикономическият и научно-техническият.

Напоследък значително бяха подсилени икономическите секции при посолствата на ведущите натовски страни в София. Служителите на тези и други секции се стремят, от една страна, да разширяват и укрепват своите контакти с български граждани на различни равнища с цел да извличат интересуващата ги икономическа информация, а от друга - те се опитват да направляват дейността на посещаващите НРБ представители на капиталистически фирми и концерни, да контролират деловите им връзки с наши ведомства и предприятия и чрез тях да придобиват икономическа информация като използват посещенията им в различни райони на страната.

По оперативен път е установено, че освен придобиването на разностранна информация, една от основните задачи на дипломатите

Из архивите на ДС

от икономическите секции е отблизо да следят за развитието на външно-икономическите връзки на НРБ с капиталистически партньори.

Анализът на наличните данни показва, че ежегодно се увеличава броят на организираните коктейли, прожекции и други мероприятия от западните посолства и отделни дипломати. На тях те канят изтъкнати наши научни и икономически кадри, с които провеждат целенасочени разговори за придобиване на икономическа и научно-техническа информация. Тази констатация се потвърждава от прихванатия икономически доклад на посолствата на натовските страни, в който фигурира списък на компетентните наши кадри по отрасли на икономиката.

Зачестиха и посещенията на министерства, ведомства, стопански организации и предприятия в страната от западни дипломати, при които наред с деловите, те поставят и редица въпроси по конкретни икономически обекти и производства. При посещение в Института по корабна хидродинамика и Корабостроителния завод във Варна американски и английски дипломати проявиха интерес към производствената програма и перспективите на корабостроенето в нашата страна. Френското търговско представителство в София ежегодно провежда изпити по френски език на български кандидати за специализация по линия на организацията АКТИМ, която служи за прикритие на френските специални служби. В процеса на изпитите дипломатите с целенасочени разговори и въпроси умело извличат разностранна икономическа информация под предлог, че всестранно проверяват езиковите познания на кандидатите.

Постоянно разширяващите се външноикономически контакти с развитите капиталистически страни активно се използват от противника за провеждане на подривна дейност в народното стопанство.

В това отношение той е упеснен и от открития характер на нашата икономика. Понастоящем около 80% от националния доход на страната се формира от външнотърговската й дейност. Посещенията на търговците от капиталистически и развиващи се страни надхвърли 26 хил. годи годишно. Нашите ВТО контактуват с повече от 2 хил. крупни капиталистически фирми, като 15 от тях имат временни представителства в София. Оперативната практика показва, че на сегашния етап разузнавателните и фирмените интереси са взаимно свързани помежду си и трудно могат да се разграничат. Важен от оперативна гледна точка е фактът, че и при едните и при другите се увреждат интересите на страната.

По голям брой сделки немалко чужди представители продължително време остават в НРБ, а наши специалисти пребивават зад граница.

Някои от контактите на чужденците с български граждани имат конспиративен характер, като се използват и условности. За редица чужди търговци са получени конкретни оперативни данни, които дават основание да бъдат подозирани като кадрови разузнавачи или агенти на противникови специални служби. В действията на други се чувствува почерка на разузнаването при събирането на икономически сведения, съставляващи ДТ на НРБ.

Центърът разполага с данни, че в американската фирма "Ели-Лили-Еланко" (в клона й във Виена) е изградена резидентурна група на ЦРУ. Резидентът посещава НРБ 2-3 пъти годишно и координира дейността на останалите представители на фирмата. При посещенията на наши специалисти във Виенския клон, от тях се изисква да попълват въпросници с подробни данни за състоянието на зърнопроизводството и животновъдството в НРБ.

КРДОПКГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата заличаване: Секретар:

Като потвърждение на направените изводи служат успешно осъществените реализации. През м.г. беше приключено оперативно дело, заведено на западногерманския гражданин
При следствието бе установено, че в качеството си на представител на фирмата (ФРГ) е събирал икономически сведения, съставляващи ДТ. За придобиването им използвал български специалист, на името на когото открил лична сметка в швейцарска банка в размер 78 хил. ДМ. Икономическите сведения предавал на представляваната от него фирма, а така също и на фирмата "Континентал"(ФРГ). За шпионската си дейност западногерманският представител бе осъден на 6 години лишаване от свобода и по инициатива на западногерманската страна беше заменен. Този факт недвусмислено показва кой е бил и на кого е предавал придобиваната информация.

През т.г. съвместно с чехословашките органи бе реализирано оперативно дело, заведено на инженер от СО "БГА-Балкан", на представителя на американската фирма - и преводача на -

Доказано е, че обектите са събирали и предавали на фирмата информация за въздушния транспорт на НРБ и ЧССР, съставляваща ДТ. За дейността си е получавал от фирмата преки подкупи и скъпи подаръци. В своите показания на следствието уличава вицепрезидента на фирмата в принадлежност към специалните служби на САЩ. И трите обекти са привлечени под наказателна отговорност за извършваната от тях шпионска дейност.

По агентурен път е установено, че БНД активно използва референтите на "Източните отдели" на фирмите "Сименс", "Манесман", "БАСФ", "Хоьхст" и "Байер". В тях са изградени картотечни масиви с

Из архивите на ДС
154

подробни данни за всички наши граждани, поддържащи делови контакти с техни представители.

Опитът от оперативната практика показва, че по външноикономическия канал главната насоченост на противника е към корумпиране и разлагане на нашите външнотърговски служители, която дейност е съобразена със специфичните особености на работата им. Въвлечените в корупция податливи специалисти се използват за придобиване на икономическа информация, сключване на неизгодни за страната сделки чрез внос на некомплектовано, морално остаряло и в отделни случаи със скрити дефекти оборудване, с което се нанасят невъзвратими щети на народното стопанство.

Напоследък значително се разшири провежданата от САЩ ембаргова политика спрямо социалистическите страни, в т.ч. и НРБ. За упражняване на строг контрол и недопускане изнасянето на ембаргови стоки, ЦРУ е изградило регионални служби в капиталистическите и развиващите се страни, разполагащи с ембаргова продукция. Установило е контакти с търговци и представители на фирмите производителки, като ги е заставило да подпишат декларации за стриктно спазване на наложените ограничения.

С разширяването на ембаргото противникът цели да създава сериозни затруднения и проблеми на народното стопанство, които да използва за диктуването на различни условия.

В икономическото управление продължават да постъпват данни за разпространението на някои епизоотии сред животните и на вредители по селскостопанските култури, които не са характерни за нашите климатични условия. Анализът на конкретните факти показва, че тези опасни явления водят началото си от вноса на говеда, зърно, семена и шротове от европейски капиталистически страни, САЩ и Канада.

Из архивите на ДС
155

Из архивите на ДС

156

Установени са случаи на разпространение на класическа и африканска чума по свинете, шап, бяс, инфекциозна анемия, левкоза и бруцелоза при едрия рогат добитък, класическа чума по птиците, вирусно унищожаване на селскостопански животни и пр. Анализът на наличните оперативни данни дава основания да се направи извод, че противникът щателно изучава особеностите и слабите страни в организацията на ветеринарно- и фитосанитарния контрол, както и на цялостния селскостопански производствен процес, с оглед използването им за провеждане на подривни операции.

През миналата и тази година НРБ бе посетена от над 300 представители на най-известните капиталистически банки предимно от САЩ, ФРГ, Англия, Франция и Япония. Те проявяваха интерес и към информация, която е извън компетенциите на банковите среди.

Икономическото управление разполага с данни, че Банката за международни плащания в Базел (Швейцария) играе ролята на своеобразен център за натрупване и обработка на банкова информация за страните от социалистическата общност. Всички по-големи и особено транснационалните банки имат специализирани отдели за икономически проучвания на социалистическите страни.

Капиталистическите банки рязко ограничиха отпусканите финансови кредити. Налице е ясно изразената тенденция на диференциран подход в кредитната им политика спрямо отделните социалистически страни, в т.ч. и НРБ. САЩ упражняват силен натиск върху европейските си партньори и Япония за увеличаване на лихвените проценти. Постигнат е консенсус за завишаването им с 0,45%, като се предоставя възможност на всяка развита капиталистическа

Из архивите на ДС
157

страна да подхожда диференцирано при всеки конкретен случай. Целта на това решение е, от една страна, да извличат максимална изгода, а от друга – да изтощават социалистическата икономика, да й създават финансови затруднения и да разширяват нейната зависимост от западните капитали. Някои банки, като "Мидланд банк", "Чейз Манхатън банк", "Ханделс банк – НВ" и др. съкратиха сроковете за погасяване на кредитите от 24 и 12, съответно на 12 и 6 месеца и същевременно завишиха лихвения процент до 0,75%.

Понастоящем капиталистическите банки провеждат своята стратегия в следните направления:

– намаляване на общите оборотни средства;

– увеличаване на съвокупната печалба;

– засилване използването от техните клиенти на банковите услуги, свързани с операциите, а не с кредитите.

Не случайно американската банка "Банкерс тръст" предложи на БНБ да изкупи част от дълговете на ПНР към нея и да й продаде част от дълговете на Сирийската арабска република към НРБ. Очевидно противникът използва банковия канал и за постигането на определени политически цели. Занапред може да се очаква по-нататъшно ограничаване на кредитите и поставянето на все по-неизгодни условия за нашата страна с оглед намаляване на нейната платежоспособност и задържане развитието на външнотърговската й дейност.

През тази година бяха проведени над 70 международни прояви. В тях участвуваха повече от 2000 научни работници и специалисти от развитите капиталистически страни. Сред чуждите участници 48 са заподозряни като разузнавачи и агенти на вражески специални служби.

Из архивите на ДС

158

В западни институти, фирми и фондации ("Александър фон Хумболд", "Карл Дуйсберг", "ДААД", "Гьоте-институт", "Хайнрих Херц" и др.) ежегодно специализират около 260 български граждани. Характерно е, че напоследък се забелязва подчертан стремеж у редица американски фирми да канят на дългосрочни специализации в САЩ наши научни икономически кадри, които преди това са специализирали в СССР. Зачестиха и случаите, при които на специализиращи на Запад наши граждани се предоставят за попълване специално изготвени въпросници и анкетни карти. В тях се изисква да бъдат отразени както публикувани, така и редица поверителни данни за конкретни обекти и отрасли на икономиката.

Съвместно с чуждестранни научни учреждения се разработват над 130 теми в разни направления на науката. Разширява се и безконтактният обмен на научни публикации и материали между наши и чужди учени от капиталистически страни.

Анализът на придобитите оперативни данни показва, че противникът не допуска на международните форуми най-изявените свои учени, строго контролира тематиката и съдържанието на изнасяните научни съобщения, които по принцип не отразяват съвременните постижения на развитите капиталистически страни. Той използва подобни прояви предимно за извличане на научно-техническа и икономическа информация, както и за домогване до наши научни постижения и изобретения.

В сферата на икономиката възникват немалко чрезвичайни произшествия. От получените данни при разследването им е установено, че в болшинството от случаите причините са от субективен характер.

Из архивите на ДС

Разкрити са отделни умишлени действия за повреждане или унищожаване на обществено имущество и техника с цел прикриване следите на извършени стопански престъпления, за лично отмъщение, получаване на различни персонални облаги и пр.

В единични случаи обаче възникналите произшествия или неблагополучия са дело на отделни враждебно настроени лица, което показва, че като форми на подривна дейност диверсията и вредителството реално се използват от противника и при съвременните условия. Недооценяването на подобни вражески прояви може да причини сериозни затруднения и значителни морални и материални щети на народното стопанство. Основният проблем в контраразузнавателната работа по тях е разкриването и доказването на замаскирания контрареволюционен умисъл, а също така и своевременното разкриване и отстраняване на пораждащите ги предпоставки.

В резултат на някои субективни причини и допускани организационни слабости при повсеместното внедряване на новия икономически подходи неговия механизъм за управление на народното стопанство, в отделни трудови колективи и производствени бригади възникват негативни настроения и недоволства от заплащането и условията за работа. Подобни ситуации се използват от някои враждебно настроени елементи за подтикване на податливите и политически неориентираните лица към изразяване на групови протести, неучастие в трудовия процес и пр. На подобни прояви следва да се реагира бързо, компетентно и да се пресичат в зародиш, като се имат пред вид получените в центъра данни, че противникът възнамерява да предизвика политически усложнения в НРБ, подобни на тези в ПНР. За целта било необходимо да се хвърлят милиони средства и да се предприемат конкретни практически действия спрямо нашата страна.

Из архивите на ДС

160

На фона на изключително напрегнатата международна политическа и оперативна обстановка може да се очаква по-нататъшно разширяване мащабите на провежданата от противника разностранна подривна дейност в сферата на икономиката. За осигуряването на нейната по-надеждна защита и за оказването на по-ефикасна помощ за ускореното й развитие, контраразузнавателната работа следва да се активизира и насочи в следните основни направления:

– по-добро разпределение на наличните сили и средства в съответствие с настъпилите структурни и организационни изменения в обслужваните икономически обекти (създадени са асоциации, корпорации, доразвита е комбинатската форма на организация на материалното производство, създадена е силна взаимна зависимост и обвързаност между производствените предприятия и комбинати в страната, а така също между българските производствени предприятия и сродните такива във всички социалистически страни);

– по-пълно прилагане на комплексния подход с оглед обезпечаване в контраразузнавателен аспект на целия инвестиционен процес – проучване, проектиране, капитално строителство, производство и реализация на продукцията;

– привеждане на оперативния отчет в съответствие с изискванията на оперативната обстановка;

– усъвършенстуване на оперативния контрол над дейността на контактуващите с нашата страна капиталистически фирми, организации и институти и особено на установените или подозираните като прикрития на противникови специални служби. Активизиране на работата по проникването в тях за своевременното допавяне и ефикасното пресичане на подривните замисли на противника;

Из архивите на ДС

161

– придобиване на нова качествена агентура за осигуряване на възловите и уязвимите места в обслужваните обекти, както и за засилване агентурното наблюдение на стратегическите направления на икономиката и осигуряващите изпълнението на задачите от петилетния народностопански план;

– разширяване на агентурно-оперативния контрол върху поведението на временно пребиваващите чужди търговци, представители на фирми, специалисти-монтажници и пр. и поддържащите с тях неправомерни контакти български граждани, на потенциалните извършители на вражески деяния в икономическите обекти лица, на податливите на разложение и корупция наши специалисти и др.;

– ускоряване темповете на водене на наличните дела за шпионаж, корупция, диверсия, вредителство, валутно-контрабандни престъпления и посегателства върху социалистическата собственост с оглед предотвратяване нанасянето на невъзвратими щети на народното стопанство;

– по-пълноценно използване на наличните оперативни сили и технически средства за придобиването на по-разнообразна и значима търговско-ценова и научно-техническа информация и документация от представителите на чужди фирми, както и отделяне на особено внимание на дезинформацията при воденето на преговори с тях за постигане на валутен ефект по второ направление;

– провеждане на целенасочени оперативни мероприятия за опазването на трудовите колективи от вражески посегателства, за оздравяването на микроклимата в тях и за постоянното им идеологическо укрепване с активното съдействие на партийните и комсомолските органи в обслужваните обекти;

Из архивите на ДС

162

– разширяване мащабите и усъвършенстване на превантивно-профилактичната дейност – укрепване на пропускателния режим в обслужваните обекти; своевременно долавяне и отстраняване на предпоставките за произшествя с цел предотвратяване на възникаането им и нанасянето на щети на народното стопанство; предлазване на нашите граждани от въвличането им в различна престъпна дейност; своевременно долавяне и отстраняване на предлоставките за разхищения на материални ценности, за неизпълнение на производствените планове, програмите и пр.;

– усъвършенствуване организацията на работата по опазването на държавната и служебната тайна в обслужваните икономически обекти и в средствата за масова информация;

– засилване и актуализиране на сигналната функция към партийните и държавните органи, акцентиране върху проверката и ускореното подаване на информацията по предназначение, както и върху довеждането на борбата срещу негативните процеси и явления до успешен край;

– усъвършенствуване на планирането, прогнозирането и информационно-аналитичната дейност на базата на научния подход с оглед постигането на муптипликационен ефект от провежданите агентурно оперативни мероприятия;

– засилване и конкретизиране на взаимодействието с другите поделения на МВР, а така също и с братските органи за сигурност. Понататъшно подобряване и конкретизиране на координацията между органите на ДС, НН и ПО.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ – ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И":
Ген.-майор
(К. Величков)

КОПИЕ

212

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА
ОКРЪЖНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА МВР
ГР. Хасково

Проблемите по определянето, разпределението и рационалното използване на капиталните вложения са едни от най-важните за икономическото развитие на страната. Във връзка с това, по указание на др. Т. Живков през тази година бе създадена организация за основен преглед на всички определени в плана за 1984 г. капитални вложения с цел всеки инвеститор да докаже целесъобразността на отпуснатите му инвестиции, преди те да бъдат изразходвани. Специално бе подчертано, че капиталните вложения могат да се считат за обосновани само тогава, когато е постигнато пълно натоварване и максимално използване на капацитетните възможности на съществуващата материално-техническа база в съответната област.

Доказването на капиталните вложения от инвеститорите се извърши пред експертна група, определена от Министерския съвет. Инвеститорите представиха своите доказателства за наличието на съответните производствени мощности и за тяхното натоварване, за технологичното и техническото равнище на производството, за качеството на продукцията, за рентабилността и достигането на челните

Из архивите на ДС

постижения, за реализацията на продукцията, за наличието на цялостна осигуреност на инвестиционния процес и т.н.

Експертната група прегледа всички преходни и особено новоизградените обекти и мероприятията на капиталните вложения, включени в поименните списъци. Тази група се срещна и проведе широка дискусия с всички основни инвеститори и с представители на ръководствата на съответните отраслови министерства и другите централни ведомства. Успоредно с тази дейност, Българска народна банка проведе по своя линия изследване на проблема и излезе с конкретни предложения.

164

В прегледа по доказването бяхаобхванати около 1900 обекта и съответните мероприятия на капиталните вложения. Отпаднаха като обект на дискусии и доказване всички специални и 1600 пускови обекти през 1984 г. От дискутираните 1900 обекта 900 са в материалната сфера и около 1000 – в извънматериалната.

Особено внимание бе обърнато на доказването на новоизградените 540 обекти. Към тях експертната група и банката предявиха по-строги и по-разностранни изисквания за подробно сравняване на проектните показатели с челните постижения в техниката, технологията, качеството на продукцията и ефективността.

Най-важният положителен резултат от работата на експертната група и на банката се изразява в това, че инвеститорите изцяло осъзнаха своята голяма отговорност в качеството си на главни координатори на инвестиционния процес. Те събраха, обработиха и оцениха огромно количество цифров материал. Още веднъж прецизно огледаха как се използват действуващите основни фондове и производствени мощности, като особено внимание отделиха на нововъведените през последните няколко години по отношение на тяхната ефективна експлоатация.

Из архивите на ДС

Освен това инвеститорите бяха длъжни да допомат за осигурената нормална експлоатация на строящите се мощности след техния пуск; разчетните и осигурените основни материални и трудови ресурси в района на изграждащите се обекти, обвързани с балансите на страната; съответствието на качеството на продукцията на новите мощности с челните постижения у нас и в чужбина; осигурената реализация на продукцията; осигурения фронт на строителството, пуска на обектите в определените срокове, доставката на спесификация и в срок на местните и вносни машини и съоръжения, както и предприетите мерки за концентриране фронта на строителството.

В процеса на прегледа експертната група и банката констатираха, че около 20% от дискутираните обекти не отговарят на посочените изисквания и те не бяха доказани от инвеститорите. В резултат на това от плана за 1984 г. бяха снети редица обекти, а на други бе намалена сумата за капитални вложения.

Експертната група и банката се сблъскаха с едно голямо противоречие между инвенстиционния процес и нуждите на националните баланси. Техните изисквания са непременно в определените в плана срокове да бъдат въведени в действие изградените мощности. Практиката обаче показва, че тези срокове в повечето от случаите не се спазват, отлагат се или се пренасрочват по няколко години, което води до необвръзка с националните баланси. Вместо да произвежда даден вид продукция, част от която да изнася и да получава валутни постъпления, държавата е принудена да заделя валута за внос на такава продукция.

Основните мотиви за намаляване или снемане от плана за 1984 г. на недоказаната част от капиталните вложения се свеждат до следното:

Из архивите на ДС

166

Експертната комисия и банката считат, че непълно се използват действуващите производствени мощности. В резултат на това е налице тенденция към постоянно намаляване на фондоотдаването - важен качествен икономически показател. За последните три години фондоотдаването в национален мащаб е намаляло с 3 пв. на 100 пв основни производствени фондове. От въведените през този период основни производствени фондове в действие, 123 обекта не се използват или се използва частично - под 50% от капацитета им. Предвидената проектна печалба ще бъде изпълнена едва на 30%. На всички равнища на планиране - национално, отраслово, териториално и в предприятията е занемарена работата по съставянето на плановите балансн на мощностите. Съгласно партийните решения това означава работа на основното оборудване на три смени седем дни в седмицата, при петдневна работна седмица за трудещите се. Редица действуващи производствени мощности не са пълноценно натоварени, а се искат капитални вложения за изграждането на нови. По-фрапиращи примери са КТА "Мадара" - Шумен, Комбината за мотокари "Рекорд" и Отоплителната централа - Юг в Пловдив и др.

Намалени са капиталните вложения на редица инвеститори за доставка на машини поради констатацията, че имат наличие на по-рано доставени немонтирани напълно или частично неизползвани такива машини.

Друг важен мотив за намаляване на капиталните вложения е постоянно нарастващата капиталоемкост на продукцията на строящите се мощности. Това означава постоянно оскъпяване на строящите се обекти. Сметните стойности на предвидените за изграждане обекти по плана за 1984 г. са увеличени с над 2 млрд. пв. в сравнение с утвърдения неотдавна петгодишен план. По-характерните са:

Из архивите на ДС

167

ТЕЦ в Хасково – увеличение с 30 млн. пв.; рудник "Трояново-юг" – с 250 млн. пв; АЕЦ Козлудуй 5 и 6 реактор – с около 470 млн. пв; РПК за антибиотици – Разград – с 50 млн. пв; СХК – Димитровград, амонячно производство – с около 69 млн. пв.; КТМ – Радомир – с около 260 млн. пв.; ОЗЗУ – Стара Загора – с 36 млн. пв. и др.

Макар и по-рядко, капиталоемкостта на продукцията се увеличава по линия на намаляване производствените мощности. На обекта пристанище Варна-запад сметната стойност не се е променила, но броят на корабните места е намален от 21 на 17. Подобно е положението с втората атомна централа "Белене", където е предложено двойно намаление на мощността при незначително намаление на сметната стойност.

Неблагоприятна причина за увеличаване капиталоемкостта на продукцията на новоизграждащите се обекти е широкият фронт на строителство по така наречената "частична проектна готовност". Това означава, че се строи по работни проекти и се разплаща по смет на документация, без да е утвърдена генералната сметка на обекта и технико-икономическият доклад. По такъв начин дълги години в процеса на строителството на даден обект инвеститорът остава, така да се каже,с "развързани ръце" и харчи пари без ограничение.

Друг фактор, който влияе в насока увеличаване капиталоемкостта на продукцията е обстоятелството, че инвеститорите не се грижат за осъвременяване на веднъж утвърдените за даден обект капитални вложения, технико-икономически доклади и генерални сметки. Това е друга форма на строителство без сметка, не се отчитат съществени изменения във факторите, които са били предпоставка за първоначалното решение.

Из архивите на ДС

168

За нашия инвестационен процес хронична слабост се явява широкият фронт на строителството, който води до огромен брой незавършени обекти. Някои инвеститори записват символични капитални вложения за редица обекти, с което фактически ги замразяват. По този начин се проточва с години изграждането на важни за икономиката мощности, расте размерът на незавършеното строителство, което през 1982 г. достигна около 8 млрд. лева за страната.

Крупни обекти се изграждат без предварително ясно да е формулирана етапността на въвеждане в действие на мощностите. Отделните подобекти се планират да се изграждат едновременно, въпреки ограничените средства и строителни ресурси. При такава деконцентрация е ясно, че в срок няма да бъде завършен нито един от тях. В тези случаи е целесъобразно да се разработва технико-икономическа част на всеки отделен етап, с оглед да е известна сметката ефективността, както на обекта като цяло в крайния му вид, така също и на отделните подобекти. Такъв подход ще позволи еже-годно много по-реално да се управлява хода на инвестиционния процес, да се проявява гъвкавост в зависимост от наличните ресурси на страната. Същите съображения следва да се прилагат при проектирането и изграждането на второстепенната социална и друга инфраструктура на големите обекти, в пряка зависимост от хода на въвеждането на основните мощности.

*

* *

Гореизложеното Ви съобщаваме за информация и Ви напомняме, че е необходимо:

218

1. ОУ на МВР чрез местните планови, банкови и стопански органи да изучат и определят обектите на капиталните вложения на тяхна територия и по-важните да се вземат на оперативно наблюдение.

2. Да се организира редовното получаване на актуална и проверена информация за неблагополучия в отделните етапи на инвестиционния процес, която своевременно да се предоставя на местните партийни и стопански органи. Копия от тази информация задължително да се изпраща на управление "И", ВГУ - ДС.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ - ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И":
Генерал-майор
(К. Величков)

Отп. в 1 екз.
№ 1 -
Изп.: Стоев/14
Нап.: Христова/28603
26.11.1983 г.

30.11.83
Размножено в 19 екз.

КОПИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

37407

№ 786 13 02 84 г.

Д О К Л А Д

ОТНОСНО: работата на органите на държавна сигурност за изпълнение на постановление № 52 на Министерския съвет от 17.10.1978 г.

През м.ноември 1983 г. представители на управление "Икономическо", ВГУ – ДС извършиха проверки в окръжните управления на МВР за създадената организация и изпълнението на 52 ПМС.

За изпълнение на задачите, произтичащи от постановлението, програмата на МВР от 1979 г. и заповед № 104 на Министъра на вътрешните работи, всички ОУ на МВР са разработили и изпълняват свои комплексни програми. В съответствие с настъпилите структурни изменения в икономическите обекти, през последните две години са утвърдени допълнителни планове с конкретни мероприятия. Те включват както агентурно-оперативното осигуряване на обслужваните обекти, така и въпросите на пропускателния режим, физическата и противопожарната охрана.

С постановлението и свързаните с него нормативни документи е запознат целият оперативен състав по ДС. Служителите от икономическите отдели и отделения са изучили подробно тези документи, като някои окръзи са организирали полагане на изпити за проверка степента

на усвояването им.

Конкретни задачи за изпълнение на постановлението са предвидени в плановете на отделенията и на отделните ОР.

Изградени са специализирани комисии в окръжните управления с представители на Държавна сигурност, Народната милиция и Противопожарната охрана. Те работят в сътрудничество с действуващите щабове в ОНС и комисиите за държавен и народен контрол. Периодично извършват комплексни проверки в определените за наблюдение заводи, предприятия и други обекти. С констатациите и предписанията се запознават ОК на БКП. Многократно са обсъждани информации за изпълнението на задачите по постановлението в съветите на ОУ на МВР. Такива материали са внасяни за разглеждане и в бюрата на ОК на БКП и ИК на ОНС. В отделни случаи е изпращана информация на ВГУ – ДС и ЦИОУ – МВР.

Създадената организация и проведените от ръководствата на ОУ на МВР комплексни агентурно-оперативни, оперативно-технически, издирвателни и охранителни мероприятия са допринесли за значително подобряване на работата по защитата и подпомагането на икономиката в страната.

Във всички ОУ на МВР точно са определени обектите на икономиката, където се провеждат мероприятия по постановлението. Най-крупните и най-важните се обслужват пряко от икономическите отдели и отделения на ДС. В тези обекти са определени и изучени всички възлови и уязвими места, от които може да изтече поверителна информация, да станат обект на престъпно посегателство чрез умишлено причиняване на аварии, пожари и други произшествия, което може да доведе до сериозно разстройване на производствения процес, значителни материални загуби и човешки жертви.

За редица крупни обекти са изготвени схеми, на които са обоз-

Из архивите на ДС

начени уязвимите места, разположението на лицата от вражеския контингент, агентурата и доверителните лица.

Със стопанските и партийните ръководства по места се поддържат ежедневни контакти от оперативния състав. В болшинството случаи при получаване на информация за условия и предпоставки за аварии или неблагополучия в производството, за негативни социални настроения и др., се реагира бързо, оперативно и делово. Подобрената координация и взаимодействие са допринесли за недопускане или значително намаляване на тежките аварии и пожари. Решени са някои основни въпроси на 52 ПМС в процеса на реконструкцията и модернизацията на производството.

При проверката особено внимание бе отделено на състоянието на контраразузнавателната работа в 29 крупни обекти на енергетиката, металургията, машиностроенето, химията, въздушния транспорт и БНБ. За осигуряване на надеждна защита, охрана и за подпомагане на стопанската им дейност, ОУ на МВР са положили значителни усилия. За всички обекти са разработени конкретни планове, в които са заложени мероприятия за укрепване на пропускателния режим и за подобряване на контраразузнавателната работа.

За обслужването на крупните икономически обекти ОУ на МВР разполагат с необходимите оперативни сили. Някои комбинати и комплекси като СМК "Л. Брежнев", АЕК – Козлодуй, КТМ – Радомир, НХК – Бургас, СХК – Девня, ТЕЦ "Марица-изток" и др. се обезпечават от оперативния състав на РУ на МВР, който варира от 2 до 6 ОР. В 13 обекта има назначени офицери по режима и охраната. На редица места се използват и ОРОН, особено където са изградени резидентурни групи.

Основно внимание в програмите и плановете за изпълнение на постановлението е отделено на формирането на надежден агентурен апарат. През последните 5 години той е нараснал в количествено отношение с около 40%. Може да се направи положителна оценка, че в основни линии възловите и уязвимите места в крупните обекти като СХК – Девня, ТЕЦ – Варна, Летищен комплекс – Варна, БНБ–ЦУ, МК "9-ти май" – Червен бряг, КТМ – Русе, КТМ – Радомир, Летищен комплекс – Бургас и др. са подсигурени с необходимата агентура.

Успоредно с това в някои обекти е необходимо да се положат допълнителни усилия за увеличаване на агентурния апарат и за правилната му разстановка.

Не е решен проблемът с агентурното осигуряване на обкръжението на крупните обекти. Там, където се извършва ново строителство и разширение на производствените мощности, също се чувствува недостиг на агентура.

В съответствие с повишените изисквания в значителна степен е подобрена и работата по подбора и вербовката на нови агенти, които притежават необходимите обективни и субективни качества и възможности за изпълнение на конкретни оперативни задачи на ДС. Определено може да се каже, че в това отношение е направена уверена крачка към подобряване качествения състав на агентурния апарат. Постигнати са положителни резултати и при ръководството, обучението и проверката на агентите. Редовно се получава информация за поведението на посещаващите обектите чужденци, за проявите на разработваните лица и вражеския контингент, за условия и предпоставки за неблагополучия, разхищения, аварии, пожари и др.

В някои комбинати и предприятия е необходимо по-пълноценно да се използват възможностите на нововербованите агенти. Трябва

Из архивите на ДС
173

Из архивите на ДС

174

да се планират и провеждат по-целенасочени и по-ефективни агентурно-оперативни мероприятия, чрез които съществено да се подобри контраразузнавателното осигуряване на икономическите обекти.

През последните години е отбелязан ръст и в работата с резидентурните групи. В разглежданите обекти са изградени и действуват средно от 1 до 3 резидентури. По-голям е броят им в СМК "Л. Брежнев" – 7 и МК ВМЗ – 4. Повечето от тях функционират нормално. Комплектовани са с по 3-5 агента. Нужно е да се изградят или да се укрепят резидентурите в КТМ – Радомир, МК "Девети май" – Червен бряг, КТМ – Русе, ТЕЦ – Варна, СХК "Свилоза" – Свищов и др.

Броят на придобитите и регистрираните по установения ред доверени лица се е увеличил около два пъти. Във всички обекти има определени конкретни специалисти, които могат да се ползват при необходимост като експерти-консултанти.

В общи линии вражеският контингент е установен и около 90% е обезпечен с оперативно наблюдение. По-големи маси ВК има в СМК "Л. Брежнев" – 350 души, СХК – Девня – 64, СХК – Видин – 40, СМК "Ленин" – 42, НХК – Бургас – 54, СМЕК "Бобов дол" – 21, СХК "Свилоза" – 21, КТМ – Радомир – 54 и др. Повечето от тези лица работят в строителството, спомагателните цехове и помощните производства. Взети са мерки за своевременното им извеждане от уязвимите места в комбинатите. В обектите на отбранителната промишленост, в електрическите централи и отделни специализирани цехове не се допуска назначаването на лица от контингента.

Наличният оперативен отчет в разглежданите обекти на икономиката е заведен съгласно изискванията на нормативните документи. Има стремеж да се изяснява дейността на разработваните лица в установените срокове. По-характерните окраски на оперативните

дела са: "шпионаж", "подозрителни връзки с граждани от капиталистически страни", "противодържавна агитация и пропаганда", "диверсия", "вредителство", "валутни престъпления", "подготовка за бягство през граница" и др. Някои от активните оперативни дела са приключени чрез следствие и съд, а в повечето случаи е провеждана профилактика или са предприемани административни мерки.

Редица дела се водят на контрол в централните поделения на ДС.

Общото заключение е, че въпреки настъпилото подобрение, оперативният отчет не отговаря на оперативната обстановка и активността на противника. По немалко дела се работи с бавни темпове, рядко се планират и провеждат комплексни и настъпателни мероприятия.

Работата по получаването, регистрацията и изясняването на сигналите за вражеска дейност е организирана съгласно заповед № I-88/1979 г. Източниците за получаване са почти винаги агентурата и ДЛ. Окраските са разнообразни и предимно за "нарушения на технологичната и производствена дисциплина", "предпоставки за аварии и произшествия", "ПАП", "подозрителни връзки с чужденци", "трансфер на валута" и др. Част от сигналите са прерастнали в оперативни дела, а повечето са приключени чрез профилактика и административни мерки.

Следва да се отбележи, че се откроява известно въздържане от откриване на сигнали в комбинатите на отбранителната промишленост, въпреки наличието на достатъчно основания.

Профилактичната дейност в крупните комбинати е значително подобрена. Успоредно с другите мероприятия е увеличен броят на груповите и индивидуалните беседи за повишаване на бдителността.

Из архивите на ДС
175

Из архивите на ДС

176

Профилактични беседи се провеждат и с изпизащите зад граница специалисти и работници, но от тази категория лица е получавана незначителна оперативна информация след завръщането им.

Сигналната функция е едно от важните направления в дейността на ОУ на МВР при оперативното обслужване на крупните обекти на икономиката. От влизането в сила на 52 ПМС досега са изпратени стотици информации до местните партийни и стопански ръководства, до ВГУ – ДС и до отрасловите министерства и ведомства. Сигналните информации са предимно за условия и предпоставки за аварии и произшествия, за неблагополучия, безстопанственост и разхищения, негативни социални настроения, субективен подход на някои ръководители особено при повсеместното внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм и пр.

Организацията на работата по опазването на държавната тайна е в съответствие с изискванията на нормативните документи. Поверителните служби в комбинатите спазват установения ред и правилниците. Усъвършенствувана е допускната система. Утвърдени са и се прилагат номенклатурни списъци на длъжностите, изискващи предварително съгласуване с органите на МВР. Периодично се извършват проверки за правилното завеждане, съхранение и движение на поверителните материали. В това отношение не са констатирани грешки, пропуски и недостатъци.

За разследване на аварии и произшествия в обектите на икономиката не навсякъде са определени и подготвени специализирани следователи. Това се отнася за ОУ на МВР в Перник, Враца, Видин, Бургас, РУ на МВР – Девня и др.

Подобрена е дейността за подпомагане ускореното развитие на икономиката. От представители на западни фирми е придобита ценна

Из архивите на ДС

177

икономическа и научно-техническа информация и документация, която своевременно е предадена на компетентните органи. В това направление някои ОУ на МВР могат да дадат по-голям принос.

Анализът на данните от извършените проверки за изпълнение на 52 постановление на МС позволява да се направят следните основни изводи:

1. В ОУ на МВР е създадена добра организация за надеждна защита, охрана и подпомагане развитието на важните икономически обекти.

2. Значително са подобрени наблюдението на вражеския контингент, работата с агентурата и сигналната функция.

3. Активният оперативен отчет и получаваните сигнали все още не съответстват на оперативната обстановка.

Не винаги се завеждат ДОИ за изясняване на причините за възникнали аварии, пожари и произшествия, както и за разкриване на евентуалните им извършители. От друга страна, немалко от заведените ДОИ се закриват, без да са установени причините и авторите на деянията.

4. Не във всички случаи се провежда квалифицирано разследване на възникналите произшествия в промишлени и транспортни обекти и особено в тези с национално значение.

За подобряване на качеството и ефективността на контраразузнавателната работа могат да се направят следните предложения:

– задълбочено да се изучи оперативната обстановка в крупните промишлени и транспортни обекти и на тази основа да се разработят модели за тяхното контраразузнавателно обезпечаване, в които да се отразят особеностите на обектите, разположението на наличните оперативни сили и средства и пр. Управление "И", ВГУ – ДС

289

да окаже конкретна методическа помощ, като разработи примерен модел и го изпрати на окръжните управления на МВР;

– да се провеждат мероприятия за подготовка в окръзите на висококвалифицирани следователи за разследване на произшествия, които добре да познават основните технологични процеси в крупните промишлени и транспортни обекти;

– ОУ на МВР да организират повсеместно оперативно наблюдение над гражданите от капиталистически страни не само на територията на посещаваните от тях икономически обекти, а и в хотелите, ресторантите,и други обществени места, където чужденците могат да провеждат подривна дейност;

– в управление "Икономическо", ВГУ – ДС да се концентрира цялата информация по изпълнение на постановление № 52 на МС и свързаните с него нормативни документи. За целта ОУ на МВР редовно да изпращат копия от изготвените материали в това отношение.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ – ДС
И НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Генерал-майор Величков
(К. Величков)

МВР С ПОДЕЛЕНИЕ 72800

Отп. в 1 екз.
№ 1 – отдел 14
Изп.: Стоев/14
Нап.: Христова/31618
29.12.1983 г.

9.02.84
Размножено в 34 екз.
и изпратени. с-к

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Дс 1 05829

55

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. №11356 Екз. 1
16 АПР 1984 19 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: инженерингovата и задгранична дейност на обслужваните от отдела ведомства

Задгранична и инженерингова дейност НРБ развива успешно повече от 25 години. С влизането в сила на новия икономически подход и неговия механизъм тази дейност рязко се разшири. Създадоха се условия и беше разрешено на много стопански организации да създадат собствени звена и да започнат самостоятелна задгранична и инженерингова дейност.

В настоящия момент такава дейност развиват: ДСО "Техноекспортстрой", ДСО "Булгаргеомин", ДСО "Монтажи", НСО "Елпромкомплект" и Комитет по геология, които имат сключени договори и са изпратили работни групи в 14 страна – предимно в Азия и Африка – Либия, Сирия, Мароко, Ирак, Йордания, Ливан, Алжир, Тунис, Нигерия, Ангола, Мозамбик, Йемен, Афганистан и Никарагуа. Общо на задгранична работа в тези страни са изпратени 8900 души. Основната маса от тях е в Либия – около 5 500 души и Сирия – около 900 души.

Инженерингова дейност развиват ДСО "Техноекспортстрой" и ИД "Булгарконсулт" предимно в Либия.

0217 89 52 0121 0122 0123 1210 1211 2165 2210 2510 2560 2621 2651 2671 2680 2681 2710 2720 3400 3600 4400 4600 5211

55

Дейността се развива в две направления проектиране на малки обекти и супервайзерска (контролна) дейност.

ДСО "Техноекспортстрой", ДСО "Монтажи" и ДСО "Булгаргеонин" са регистрирали свои представителства (бюра) в Либия, Сирия, Алжир, Тунис, Ирак и Мароко в състав до 10 души, които се занимават предимно с проектантска работа за да подсигурят издръжката си. Основната им задача е да събират първична информация за предстоящи търгове.

От 1980 г. започна създаването на смесени дружества предимно в областта на леката промишленост и машиностроенето. Дейността им се изразява предимно в рекламиране продажбата и сервизното обслужване на българска продукция. Такива дружества са регистрирани в Англия, Франция, ФРГ, Италия, Япония, Филипините и Нигерия.

Сложната и напрегната международна обстановка дава своето отражение върху задграничната и инженерингова дейност развивана от НРБ. През последните години рязко спаднаха капиталовложенията, засили се конкуренцията от страна на западните фирми вследствие на икономическата криза, провежда се дъмпинг от страна на Южна Корея и Китай, (които работят с военноспомощи), както и силна девалвация на местните валути спрямо долара. Констатирахме редица опити на съответните служби за сигурност да проникнат в представителствата на нашите организации или в офиси-

КРДОПБГДСРСБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата 26.07.2006 Секретар:

те на обектите с цел събиране на информация както за резултатите от стопанската ни дейност, така и за българските специалисти работещи в тях. По-характерните от тези случаи са :

В Мароко като юридически и счетоводен съветник към обект "Самир" - гр.Мохамедия бяхме задължени да назначим мароканския гражданин _____. В последствие се установи, че той е кадрови служител на полицията.

В Ирак като служител в представителството на ДСО "Булгаргеомин" в гр.Багдат работи иракския гражданин _____ (около 60 годишен). За него съществува сериозно подозрение, че е служител на полицията. Установено е, че записва с апаратура водените в неговото работно помещение разговори.

В Либия разполагаме с проверени данни за принадлежност към специалните служби на транзитерите _____, които работят към представителството на ДСО "Булгаргеомин".

В представителството на ДСО "Монтаж" в Сирия работи _____, който е завършил ВИИ "Карл Маркс" в НРБ. Работил е дълги години в представителството на ДСО "Техноекспортстрой". Брат му работи в консулската служба на Министерството на външните работи на Сирия.

Констатирахме и няколко случая (предимно със служители от ДСО "Техноекспортстрой") за създаване на нерегламентирани контакти със либийски гражда

ни, в това число и със служители от полицията. В повечето случаи се касае до лично облагодетелствуване - извършване на частни услуги срещу заплащане, валутни и контрабандни сделки, но има и случаи за преднамерено съобщаване на данни и факти представляващи служебна тайна.

Условия за поставяне на български граждани в зависимост от специалните служби на съответните страни се създават при задържането им поради извършени престъпления - автопроизшествия, кражби, производство и търговия с алкохол и аморални прояви. В Либия има над 50 случая на задържане на български граждани за автопроизшествия и производство на алкохол, в Сирия 1 случай (4 души) за кражба, в Мароко 3 случая за незаконно съжителство.

Съществуват условия за установяването и поддържането на подозрителни контакти и със представители на западни фирми, временно пребиваващи в съответната страна. При тези контакти българските граждани са уязвими освен от провежданата идеологическа диверсия всред тях, така също и от заангажирането им с подкупи и скъпи подаръци, посещения във фирмите за тяхна сметка и обработването им за невъзвращенство. Имане регистриран случай, при който на български гражданин са приведени в европейска банка 150 000 $ от Либийски гражданин (като комисионна на получен от него подкуп от ДСО "Техноекспортстрой")

Из архивите на ДС

5

броят на незавърналите се български граждани е много малък - за последните 5 години има само три случая (2 на служители на ДСО "Техноекспортстрой"от Либия и 1 на служител на ДСО "Монтаж" от Сирия), но предпоставки за увеличаване на невъзвращенствата съществуват. Така например в Либия е влязъл в сила нов закон, с който всеки чужденец пребивавал (работил) в страната повече от 5 години при поискване придобива правото на натурализиран гражданин и получава либийско гражданство. В Мароко съществуват наемни бюра, които набират работна ръка за Австралия, Канада и САЩ независимо от гражданството на лицето. Бюрата поемат и транспортните разходи до съответното местоназначение.

Щети на народното стопанство при задграничната и инженерингова дейност се нанасят преди всичко от неизгодно сключени договори, не спазване на договорния срок, нарушения на технологичната и трудова дисциплина, разхищения на суровини и материали и нерационално използуване на наличната материално-техническа база и работна сила.

Друг вид щети, които се нанасят на народнот стопанство са от посегателствата срещу социалистическата собственост, които се изразяват във :

- разхищения и злоупотреби на държавни ~~сред-ства~~ средства с цел лично облагодетелствуване.
- продажби на строителни материали и спомагателна механизация с цел присвояване.

- документални престъпления, финансови и валутни спекулации с цел присвояване и лично облагодетелствуване.

- сключване на неизгодни сделки с местни подконтрактори и западни фирми срещу получаване на подкупи или скъпи подаръци.

Сигнали за такава дейност сме получавали от всички задгранични обекти. Голямата обществена опасност от такъв вид престъпления идва от разлагащия ефект, които оказват върху съзнанието на останалия колектив, тъй като от една страна случаите стават обществено достояние, а в същото време минава много време докато сигналите стигнат до нас и ние реагираме. НРБ и ГДР са работили съвместно в трети страни единствено в Сирия. От 1974 г. до сега ДСО "Монтаж" и "СКЕТ - ИМПОРТ - РЕЕКСПОРТ" са изградили съвместно 4 циментови завода - ЦЗ "Мюсюлмие" - гр.Алеп, ЦЗ"Адра-1"- гр. Адра, ЦЗ "Тартус" - гр. Тартус и ЦЗ "Адра-2"- гр.Адра. В момента се водят преговори за съвместно изграждане на "Завод за изтегляне на тепове" в Алжир. Между ръководствата на двете предприятия съществуват здрави, принципни отношения, което способствува сътрудничеството между тях да се развива нормално при взаимно зачитане на интересите. Естествено в хода на изпълнение на строително монтажните работи са възниквали проблеми и разногласия между обектовите ръководства (особено при строителството на ЦЗ "Тартус"),но те са били своевременно преодолявани без това да е

уронвало престижа,на която и да е от двете организации пред сирийската страна.

От анализа, които сме направили на случаите за нанасяне на щети на народното стопанство, както и от последиците от негативните прояви на отделни български граждани стигаме до извода, че основните фактори, които способствуват за тяхното проявление са:

- Слаб кадрови подбор от страна на кадровите служби на ведомствата. Допуска се на ръководни длъжности да се издигат морално неустойчиви специалисти или такива, които нямат достатъчно опит и умение да ръководят колективите.
- Пропуски във вътрешната организация на задграничните обекти.
- Занижен финансов контрол на място, както и от страна на централата в НРБ спрямо обектовото ръководство.
- Недостатъчна координация между отделните организации извършващи задгранична дейност на територията на една страна.
- Занижена идейно-политическа работа на обектите.
- Недостатъчна координация между отделните служби на МВР (ОР обслужващ ведомството, ОЗП и съответните ОР от ОУ на МВР), което довежда до пропуски при подбора на кандидатите за задгранична работа.

Из архивите на ДС

185

По принцип организацията на контраразузнавателното осигуряване на задграничната и инженеринг-това дейност зад граница е възложена и се осъществява от ПГУ-ДС. Нашите задачи се свеждат до:

- Съвместно с ПГУ-ДС изграждане на резидентурни групи на обектите, където са съсредоточени големи групи български работници и специалисти. За тази цел чрез ръководствата на ведомствата сме осигурили щатни бройки, на които се назначават за резиденти пенсионирани служители - агентуристи. Предварително уточняваме с централните и ОУ на МВР агентите, които заминават на задгранична работа. Всички подходящи агенти се предават на ПГУ-ДС за периода на задграничната им работа.

Определените за резиденти, с помощта на ОР обслужващи съответното ведомство извършват предварителна проверка на кандидатите за задгранична работа по картотеките на МВР с цел да не се допусне заминаването на лица от контингента или криминално изявени. На този етап се определят и доверителните лица.

От ОР обслужващи ведомството се провеждат групови и индивидуални профилактични беседи със заминаващите на задгранична работа.

На базата на периодично получаваната от ПГУ-ДС информация за негативни прояви на български граждани или за неудачи при изпълнението на задграничната дейност своевременно информиране ръковод-

Из архивите на ДС

ствата на обслужваните ведомства. Оказваме съдействие на ВГУ-ДС и на дисциплинарните комисии при посолствата за отзоваване на неподходящите за задгранична работа, като взенаме съответното оперативно отношение към нарушителите.

Както неблагополучията в стопанската дейност, така и негативните прояви на отделни специалисти довеждат освен до загуби за народното стопанство, но и до уронване на престижа на НРБ в съответната страна. Това е налагало в определени случаи да предприемаме спешни мерки за отзоваване на проявилите се специалисти преди пълното изясняване на основния сигнал.

Постъпващата при нас информация периодично се анализира и докладва в ръководството на управление "И", ВГУ-ДС и Министерството. Най-малко два пъти в годината се провеждат срещи с ръководството на ВГУ-ДС, на които се набелязват конкретни мероприятия за подобряване на работата ни. Разработени са и са утвърдени допълнителни мероприятия в тази насока, които предвиждат:

- провеждане на активни агентурно-оперативни и технически мероприятия във финалната фаза на преговорите с цел придобиване информация за конкурентните фирми
- оперативно наблюдение на вътрешните договори между инженеринговите и строително-монтажните организации.

- със съдействието на ръководствата на стопанските организации и отраслевите министерства да се сведе до минимум третирането и сключването на сделки от обектовите ръководства.

- съвместно с ОУ на МВР контролиране на срочното и качествено изпълнение на оборудване, заготовки и материали предназначени за задграничните обекти.

- вербуване на агентура, работеща на възлови места в обслужваните ведомства с маршрутни възможности в задграничните обекти с цел своевременно получаване на информация за пробпеми и неудачи, спъващи тяхната дейност.

- подобряване подбора на кадрите.

Като имаме предвид сложната и все по-усложняваща се международна обстановка и с цел подобряване на контраразузнавателното обезпечаване на задграничната и инженерингова дейност предлагаме периодично да разменяме информация за:

- оперативната обстановка в страните от Азия и Африка.

- установените опити за проникване на специалните органи за сигурност в задграничните ни представителства или обектови офиси.

- опити за ангажиране с подкупи или скъпи подаръци на наши специалисти от местни лица или представители на западни фирми.

Из архивите на ДС
188

– проблеми или спорни въпроси възникнали между обектовите ръководства при съвместна работа с цел недопускане уронването на престижа ни пред съответната страна.

Отп. в 3 екз.
№ 1 –(не се регистрира)
№ 2 – отдел 10А
№ 3 – отдел 14
Изп.: Димитров–10–А
Нап.: Цветкова–9873
13 април 1984 г.

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 10–А,
УПРАВЛЕНИЕ "И":
Майор
(Е.Велинов)

Из архивите на ДС

Др. П. Атанасов

КОПИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ВЗЕТО НА КОНТРОЛ

Др. П. Делчев
Въ изпълнение
13.07.1984 г.
[illegible]

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 19818 Екз. № 26
10.ЮЛИ 1984 19[illegible] год.

3687 13.07 84

ДО
НАЧАЛНИКА НА
ОКРЪЖНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА МВР
ГР. ОУ-Хс.

В изпълнение на партийните решения, в цялата страна се извършва реконструкция и модернизация на редица производствени мощности. Целта е чрез внедряване на върхови постижения на науката и техниката да се постигне в кратки срокове значително повишаване производителността на труда и подобряване качеството на произвежданата продукция. Усилията са насочени към автоматизиране на цели производства и отделни технологични линии, обновяване конструкцията на изделията, използване на нови видове суровини, материали и енергия, прилагане на безотпадъчни технологии, облекчаване и премахване на вредния, тежкия и непривлекателния труд.

За постигането на тези цели нашата страна получава братска помощ от СССР и другите социалистически страни. Наред с това държавата отделя значителни средства за закупуване на лицензи, ноу-хау, образци и модели от капиталистически фирми. Българската наука също дава своя принос чрез разработване на ефективни научно-технически проекти и решения.

При внедряването в производството на тези новости на техническия прогрес възникват различни проблеми, допускат се слабости, грешки и пропуски, които водят до забавяне или проваляне

изпълнението на производствената програма и нанасят големи щети на народното стопанство.

Една от задачите на органите на ДС, осигуряващи икономиката, е със своите сили и средства да подпомагат внедряването на върховите постижения на науката и техниката в материалното производство. За изпълнението на тази важна задача всички ОУ на МВР трябва да създадат необходимата организация като обърнат по-голямо внимание на следните моменти:

1. Да се установят предприятията в окръга, където са внедрени или се внедряват важни наши или чуждестранни научно-технически разработки и съгласувано с отделите на управление "Икономическо", ВГУ - ДС да се уточнят онези от тях, които следва да се осигурят с оперативно наблюдение.

2. Да се организира редовното получаване на информация за главните проблеми, слабости, грешки и пропуски, които спъват внедрителската дейност. Да се търси и придобива информация за причините от обективен и субективен характер, за преките и косвените загуби на страната в стойностно или друго изражение.

3. При получаване на данни за неизгодно сключени сделки или провеждана подривна дейност в процеса на внедряването, своевременно да се взема оперативно отношение към виновните лица.

4. Да се засили сигналната функция към центъра, местните партийни и стопански ръководства за неблагополучия във внедрителската дейност.

5. Да се използват по-активно всички оперативни възможности за придобиване на икономическа и научно-техническа информация и документация от контактуващите с нашата страна капиталистически фирми.

Из архивите на ДС

3

6. Да се търси и установява проявявания интерес от противника към важни наши разработки или към внедряване на чуждестранни научно-технически постижения, които в западните страни са поставени под ембарго.

Освен посочените, могат да се наблюдават и долавят и други характерни проблеми и слабости при внедряването на научно-техническите постижения в предприятията на окръга.

Предстоящо е обсъждането на разглежданите проблеми в ръководството на МВР. Във връзка с това е необходимо да се извършат съответните проверки и най-късно до 30 юли 1984 г. да се изпрати справка в отдел 14, ВГУ - ДС, сектор "Икономика". В нея да се посочат обективно успехите и слабостите при внедрителската дейност през периода 1982-1984 г.. Особено да се наблегне на конкретния принос на органите на ДС за подпомагане на тази стопанска дейност.

Н-ци РУ МВР
Моля информацията по окръжното да се изпрати в отделение „И" - Окр-у-ние МВР до 25.07.84 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ - ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И":
Ген.-майор
(К.Величков)

Отп. в 1 екз.
№ 1 - отдел 14
Изп.: Сим.Стоев-14
Нап.: Мачева-17117
09.07.1984 г.

11.07.84 г.
Размножено в 32 екз.
и изпратени. по с.-к.

ФОТОКОПИЕ В 3 екз
№ 1 -3 РУ МВР Димитровград,
Харманли и Свиленград

заложен с № 06184
71

за ВГУ
14

СТРОГО СЕКРЕТНО!
06237
12

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 22190 Екз. 1
13. VII. 1984 19 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

108

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Вх. № 14480 19.07.84

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: организацията и ефективността на агентурно-оперативната работа на управление "И", ВГУ-ДС за разкриване подривната дейност на противника по канала на външноикономическия обмен

Народна република България поддържа външноикономически връзки със 117 държави – 14 социалистически, 28 капиталистически и 75 развиващи се страни. Външнотърговски взаимоотношения с тях осъществяват 58 ВТО, предприятия и ведомства с 35 свои представителства и 10 специализирани служби в окръзите, които контактуват с над 8600 капиталистически фирми.

Външноикономическа дейност развиват още 106 смесени фирми и дружества с различно българско и чуждестранно участие; 6 външнотърговски инженерингови дружества; 18 задгранични транспортни представителства и бюра; 2 експлоатационни поделения и 3 терминала. В условията на новия икономически механизъм непосредствени външноикономически контакти със западни търговски и промишлени партньори осъществяват 413 предприятия от цялата страна (85 от тях на територията на столицата), редица научни институти, 3 академии, отрасловите министерства и ведомства.

81

Чрез сдружение "Интерпред" у нас са представени 838 несоциалистически фирми (с 80 офиса в столицата и 25 временни представителства) и други 150 контактни фирми, чиито брой е с тенденция към увеличение.

Ежегодно около 150 икономически делегации пребивават в НР България, а броят на посещенията на западни търговци надхвърля 26 000 годишно и се провеждат над 38 000 делови срещи. Организираните международни икономически прояви на наша територия достигат 230 (симпозиуми, конгреси, изложби, панаири, икономически дни и др.), а зад граница - 180.

Освен столицата, най-активно посещавани от западни търговци, специалисти и представители са Варненски, Бургаски, Пловдивски, Пазарджишки, Русенски, Старозагорски, Сливенски и други окръзи.

В системата на външната търговия (в столицата и в окръзите) работят общо 13 416 души (без намиращите се зад граница - 1750 в ТИС и 115 в смесените дружества). Годишно се осъществяват повече от 3200 задгранични командировки в капиталистически и развиващи се страни.

Специалните служби на противника активно използват канала на външноикономическия обмен за събиране на всестранна икономическа и друга разузнавателна информация, на основата на която планират конкретни подривни операции срещу народното стопанство и подпомагат своите правителства за провеждането на диференцирана външноикономическа политика спрямо НРБ. Противникът се стреми към трайно икономическо проникване във ведущите и стратегическите отрасли на народното стопанство; опитва се да постави отделни важни производства в зависимост от капиталистическите монополи и по този начин да създаде предпоставки за откъсване на НРБ от СССР и СИВ; прави опити да за-

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: Секретар:

труднява участието ни в интеграционните процеси и да противопоставя НРБ на останалите социалистически страни и в крайна сметка да дискредитира социалистическата система.

По каналa на външноикономическия обмен понастоящем не са установени съществени изменения във формите и методите на провежданата от противника подривна дейност. Основните й форми с най-опасни последици за народното стопанство продължават да са шпионажът, корупцията, вредителството и идеологическата подривна дейност.

Американските специални служби проявяват по-конкретни интереси към нашето корабостроене, към банково-кредитното дело, насоките и перспективите на автоматизацията и роботиката (ГАПС), вноса и износа на металорежещи машини, проблемите в селското стопанство и в рамките на СИВ. За набиране на необходимата информация активно използват акредитираните у нас дипломати. Неоспоримият им разузнавателен интерес към въздушния транспорт на НРБ и на ЧССР беше доказан при съвместната реализация с чехословашките органи за сигурност на ГДОР "Кръщелник", по което и тримата обекти – българин, представителят на американската фирма "АИЛ" и чехословашки гражданин бяха осъдени за провежданата от тях шпионска дейност по чл.104 от НК, съответно на 16, 16 и 10 години лишаване от свобода.

Като потвърждение на интересите на специалните служби на ФРГ към разностранна икономическа информация се явява приключеното дело на западногерманския гражданин , който в качеството си на представител на фирмата е събирал икономически сведения, съставляващи държавна тайна на НРБ. За извършваната шпионска дейност) беше подведен под отговорност по чл.104 от НК и осъден на 6,5 години лишаване от свобода.

Из архивите на ДС

15

Френските специални служби се стремят към разширяване на придобиваната информация главно по проблемите на икономиката, науката и техниката. Приоритет се дава на сведенията от промишлен, финансово-кредитен и научно-технически характер. За целта максимално се използват възможностите на временно пребиваващите у нас френски търговци, представители на фирми и специалисти.

Повишена активност при използването на външноикономическите връзки за подривни цели проявяват и специалните служби на Англия, Италия, Гърция, Турция и СФРЮ.

Противникът е насочил усилията си към засилване на агентурната дейност. За придобиване на източници на информация той подхожда към изявени и перспективни икономически и научни кадри с изградено служебно положение, които са оторизирани да вземат самостоятелни решения, да определят насоките за развитие на външноикономическите връзки на НРБ с капиталистически страни и пряко да са ангажирани в реконструкцията и модернизацията на съществуващите производствени мощности. Особен интерес за противника представляват нашите специалисти на задгранична работа. През последните две години станаха известни 10 опита за вербовка на наши граждани зад граница.

Трябва да се отбележи, че за подривни цели противникът активно използва възможностите на редица частни и държавни търговски, промишлени и финансови компании, дружества и фирми. Оперативната практика показва, че все по-често разузнавателните и фирмените интереси се преплитат и трудно могат да бъдат разграничени, но и едните и другите увреждат интересите на страната.

По канала на външноикономическия обмен противникът използва разнообразни методи за нанасяне щети на народното стопанство. Освен чрез непрекъснатото увеличаване на ембаргови ограничения при за-

Из архивите на ДС

16

купуването на модерни и високоефективни машини, съоръжения, лицензи и технологии, продължават опитите за доставка на морално остарели технологии и оборудване, не се спазват сроковете за доставка на закупено комплектно оборудване и техническата документация към него. Задържат се резервни части, с участието на чужди специалисти се осъществява монтаж на оборудване със скрити дефекти, криещи опасност впоследствие за тежки аварии и дългосрочно спиране на определени производства, предлагат се и се предоставят финансови кредити с неизгоден за страната висок лихвен процент, създават се сериозни затруднения на провежданата от НРБ задгранична строителна и инженерингова дейност и др.

Подчертана е ориентацията на противника към корумпиране на външнотърговските ни кадри както на чужда, така и на наша територия. Под формата на обичайна търговска практика , а всъщност като подкуп, им се предлагат значителни суми, скъпи подаръци, комисионни от сключвани сделки, откриване на лични сметки в западни банки, отправят се покани за задгранични пътувания и командировки за сметка на фирмите и др. По този начин ги поставят в зависимост, налагат облагодетелствуващи капиталистическите фирми търговски условия и изискват от тях да предават икономическа информация. Тези изводи се потвърждават от реализираните през 1983 г. в центъра и ОУ на МВР дела на активен оперативен отчет – ГДОП "Бохеми", ДОП "Големия", ДОП "Малкия", ДОР "Плъх", ДОП "Шут" и др. на управление "И", ВГУ – ДС; ГДОР "Хищници" и ГДОП "Двуличник" на СГУ, както и ДОП "Бухал"в ОУ на МВР –Бургас. Управление "И" разполага с оперативни данни, че редица крупни концерни и фирми разполагат със специален фонд за подкупи.

В условията на новия икономически механизъм противниковите

Из архивите на ДС

12

разузнавания активно използват разширените външноикономически връзки на НРБ с капиталистически фирми и увеличените във връзка с това посещения на западни търговци и представители в окръзите. Често явление е там да се водят делови разговори без участието на специализираните търговски организации, с което те се поставят впоследствие в неблагоприятно положение при сключването на договори поради изтекла икономическа информация. Такива случаи има в "Нефтохим" – Бургас, завод "Народна република" – София, ЗПК – Радомир и др. Заводът за санитарен порцелан в Шумен е създал собствена външнотърговска кантора, която директно контактува с капиталистически партньори и търси пласмент на продукцията си, без да уведомява ВТО.

Западните фирми все по-често предлагат техническа помощ или контрол на качеството на място от техни представители или специалисти с цел осигуряване на тяхното дългосрочно пребиваване в райони, представляващи определен интерес. Установено е, че почти винаги фирмените интереси съвпадат с интересите на разузнавателните служби.

Ново явление е посещаването на окръзите от западни граждани като частни лица, които на базата на създадените вече връзки зад граница с наши стопански ръководители и специалисти, или по препоръка на други, осъществяват на място контакти, проучват пазара – нужди, възможности и конюнктура и набират интересуващата ги търговска и икономическа информация.

С разширяване правата и самостоятелността на стопанските организации се забелязва увеличение на служебните пътувания на наши стопански ръководители и специалисти в капиталистически страни. Често пъти вместо да се изпращат на специализация във фирмите (по включените в договорите с тях клаузи) определени специалисти, на

тяхно място заминават "на екскурзия" хора от административния апарат. С това се оскъпява продукцията, тъй като не се подготвят необходимите за производството квалифицирани кадри. На тази порочна практика, характерна предимно за окръзите, все още не се реагира с необходимата отговорност и не се предприемат ефективни превантивни мерки за нейното пресичане.

Специалните служби на противника се насочват към тази категория временно пребиваващи български граждани зад граница предимно в насока склоняне към невъзвращенство. През миналата и тази година станаха известни над 20 случая на подобна обработка, а през същия период 23 български специалисти от различни окръзи и предприятия се поддадоха на вражеска пропаганда и останаха в различни капиталистически страни.

При провежданата идеологическа подривна дейност най-често прилаганият метод е да се спекулира с наши трудности, недостатъци и пропуски, които се представят като криза в социалистическата икономика. В крайна сметка се цели дискредитирането на социалистическата система и разколебаване вярата на трудещите се в ръководната роля на БКП. На тази база в последно време се основава по-голямата част от западната пропаганда, която все по-често съдържа и подстрекателски призиви за предизвикване недоволства сред трудовите колективи, инспириране на различни антиобществени прояви и др.

Пребиваващите в страната търговци, специалисти и др., както и провежданите международни икономически прояви се използват от противника за събиране на разузнавателна информация и осъществяване на целенасочени контакти с оперативно интересни лица. Нарушаването на 15 и 39 ПМС в центъра и окръзите силно занижава оперативния контрол

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

върху контактите на западните търговци, представители на фирми, специалисти и учени с наши граждани.

Посолствата на капиталистическите страни все по-активно се включват в осъществяването на външноикономическия обмен с НРБ. На организираните коктейли, прожекции и пр., противниковите разузнавачи и агенти, чрез целенасочени разговори правят опити да извличат икономическа и научно-техническа информация от поканените наши научни и икономически кадри. Зачестиха и посещенията на министерства, ведомства, стопански организации и предприятия в страната, където под благовидни предлози чуждите дипломати се опитват да събират информация по конкретни икономически въпроси.

Посолствата на страните-членки на НАТО осъществяват активен обмен на получената за страната икономическа и друга информация. Те ежегодно изготвят обобщен аналитичен доклад за икономическото положение у нас.

Контраразузнавателното осигуряване на външноикономическия обмен се извършва от управление "И", ВГУ – ДС и от икономическите отдели и отделения на Софийското градско и окръжните управления на МВР.

Организацията на контраразузнавателната работа е изградена съобразно активността на противника и спецификата на конкретните условия по места.

Агентурно-оперативният контрол над външноикономическия обмен на територията на страната понастоящем се осъществява с оперативните сили, посочени в приложение 1. Използването им обаче не винаги е пълноценно и комплексно. В болшинството от окръзите не се оценяват в достатъчна степен настъпилите изменения при повсеместното прилагане на новия икономически механизъм, разширените контакти

на местните икономически обекти със западни партньори, а от тук и по-благоприятните условия за проникване на противника в отделни отрасли и важни производства.

Определено трябва да се посочи, че агентурата в окръзите е недостатъчна. Агентурният апарат работи общо по направление на икономиката, като владеещите чужди езици агенти се насочват и към изпълнението на задачи по външноикономическия канал. Подготовката им обаче не е на необходимото ниво и липсва конкретна целенасоченост, поради което не са получени и съществени резултати.

От окраските на водените на оперативен отчет дела и сигнали, посочени в приложение 2, може да се види какви са главните насоки в подривната дейност на противника. Болшинството от тях са заведени за шпионаж, корупция и разложение, престъпления срещу монопола на външната търговия, подозрителни връзки с чужденци и валутно-контрабандна дейност.

Анализът на приключените оперативни дела показва, че сред тях преобладават делата за корупция и валутно-контрабандна дейност, а само две са за шпионаж (приложение 3). Увеличен е броят на делата, приключени с профилактика или прилагане на административни мерки.

Основателна тревога буди динамиката на делата на оперативен отчет с окраска "корупция и разложение" (приложение 4). Във връзка с поставената пред органите на ДС отговорна партийна задача за опазване на икономиката, на делата с такава окраска трябва да се обръща още по-голямо внимание предвид големия размер на щетите, които разработваните обекти нанасят на народното стопанство.

Малкият брой на получаваните сигнали по отделни окраски като шпионаж, престъпления срещу монопола на външната търговия и за

валутно-контрабандна дейност също не способствува за разгръщане на по-активна контраразузнавателна дейност.

В тази насока следва да се обърне по-голямо внимание на работата в насока М-"50" и М-"100". Все още чрез тях не е установен оперативен контакт с противника и не получаваме необходимата оперативна информация за неговите планове, замисли и насоченост в сферата на икономиката.

От изясненните сигнали през 1983 г.,в центъра и по места, 12 са прераснали в по-висш оперативен отчет. От сигналите по линия на ДТ два са прераснали в ДОП, един е предаден на следствените органи,спрямо 10 лица са приложени административни мерки, а други са профилактирани.

Положителни резултати в работата по делата и сигналите са получени в управление "И", ВГУ – ДС и ОУ на МВР – Варна, Бургас, Русе, Велико Търново.

В резултат на предприетите мерки по линия на външноикономическия обмен е активизирана профилактичната дейност. Нарасна броят на проведените профилактични беседи с наши външноикономически кадри и специалисти както преди заминаване зад граница, така и след завръщането им. Само в управление "И", ВГУ – ДС са проведени над 7900 индивидуални и 90 групови беседи; ОГУ – над 170 индивидуални и 16 групови беседи; ОУ на МВР – над 700 индивидуални и 95 групови беседи. Увеличен е броят на нововъзникналите оперативни дела и сигнали и количеството на придобитата оперативна, икономическа и научно-техническа информация.

Независимо от това, в тази насока съществуват и някои проблеми, свързани с по-пълното обхващане на командированите зад

граница външнотърговски служители и специалисти, а най-вече по работещите по линия на задграничната инженерингова дейност. Нематък проблем е и агентурно-оперативното осигуряване на тези кадри зад граница. Координацията с ПГУ - ДС все още не дава желаните резултати. Особено остро се откроява проблемът в местата, където възможностите на ПГУ са ограничени, а има голям брой български граждани, както е в Кувейт, Йордания и др.

По-ефикасни мерки се предприемат за спазването на 15 и 39 ПМС и укрепването на режима по опазване на държавната тайна. В това направление общо за страната са извършени 420 проверки.

Едно от основните направления, в които управление "И", СГУ и ОУ на МВР са насочили своите усилия, е активното подпомагане развитието на външноикономическия обмен със специфичните сили и средства на органите на ДС. С тази си дейност те дават своя реален принос на важни народостопански програми и бързото решаване на залегналите в тях стратегически задачи. Оказваната помощ чрез предоставянето на търговско-ценова, валутно-финансова и научно-техническа информация реално подпомага нашите ВТО и ДСО при водене на преговори със западни партньори за сключване на изгодни за страната сделки, получаване на изгодни кредити, за решаване на научно-технически и други проблеми.

От началото на 1983 г. до момента икономическият ефект, в реално стойностно изражение, от оказаната помощ на икономиката от управление "И", СГУ и ОУ на МВР възлиза на 33,5 млн. валутни пв. (над 23 млн. от управление "И", 2,2 млн. от СГУ и 8,3 млн. от ОУ на МВР). По оперативен път са придобити над 2000 страници научно-техническа информация и 30 други научно-технически документации по

конкретни научни и производствени проблеми и над 1500 страници икономическо-ценова документация. Посочените цифри не отразяват цялостно дейността в тази насока, тъй като по-голяма част от резултатите се изявяват значително по-късно от момента на предаване на информациите. Тук трябва да споменем и подобрената сигнална функция към висшите партийни, правителствени и други ръководни инстанции за допускани слабости и неблагополучия при осъществяването на външноикономическия обмен, с оглед недопускане нанасянето на щети на народното стопанство.

В разностранната дейност на органите на ДС по контраразузнавателното осигуряване на външноикономическия обмен трябва да се посочи и борбата срещу валутно-контрабандните нарушения, които на съвременния етап бележат тенденция към увеличение и причиняват немалки щети на икономиката. Обаче все още липсва необходимата системност и плановост в провеждането й по места. Незадоволителна е координацията в това отношение между заинтересованите поделения на МВР, както и с братските органи за сигурност. Не трябва да се подценява обстоятелството, че специалните служби на противника използват възможностите на контрабандния канал и "Интерпол" за провеждане на подривни операции срещу социалистическите страни, в това число и срещу НРБ.

От голямо значение е обезпечаването на надеждна защита и сигурност при осъществяването на операциите по "скрития транзит" с цел недопускане дискредитирането на страната и нанасянето на значителни щети на икономиката.

В резултат на активизираната през последните две години антибългарска кампания, вражеските специални служби засилиха своя интерес към извършваната от наши външнотърговски предприятия тран-

зитна дейност. Провежданите от тях мероприятия имат за цел да разкрият каналите и клиентите, за които са предназначени транзитните доставки.

Независимо от предприеманите мерки за секретност, провеждането на тази дейност крие опасност от провали поради обстоятелството, че стоките извън границите на НРБ по същество са неконтролируеми. Опасност съществува и от страна на клиентите при неподсигуряване достатъчна надеждност на канала или вследствие на предателство на база конкуренция между тях.

В потвърждение на това са провалите през последните два месеца, което неминуемо ще се отрази негативно върху икономическия и политическия престиж на страната и ще се използва от противника за компрометирането на НРБ като сигурен търговски партньор.

Провежданите от управление "И", ВГУ – ДС мероприятия имат за цел да подпомогнат МВТ в контрамерките му по линия на "скритият транзит".

В центъра и в окръжните управления на МВР контраразузнавателната работа по канала на външноикономическия обмен бележи положително развитие. Подобрена е плановостта и целенасочеността в работата по делата и сигналите. По-ефективно се използват оперативните сили и средства. Подобрена е профилактичната дейност. Получени са и някои положителни резултати. Наред с това обаче съществуват и редица слабости, срещу които трябва да водим системна и упорита борба за тяхното преодоляване.

Сред основните пропуски в различните насоки на работата както в центъра, така и в окръзите, е воденето на голям брой оперативни дела за шпионаж, които впоследствие се реализират за корупция и разложение или за друга престъпна дейност. Изключение правят

реализираните от управление "И" ДОР "Щедрия" и ГДОР "Кръщелник", където бе доказана шпионска дейност. Това говори за все още недостатъчното професионално майсторство, незадоволителната обезпеченост на разработките с качествена агентура, слабата комбинативност и недостатъчното прилагане на комплексния подход при провеждането на агентурно-оперативни и оперативно-технически мероприятия.

Броят на водените активни оперативни дела не отговаря на засилената дейност на противника. Това се отнася най-вече за делата на българските граждани - връзки на обектите чужденци и особено за окръзите, където с изключение на Пловдив, Бургас, Варна, Русе, Пазарджик, Велико Търново и Габрово, заведеният активен оперативен отчет по линията е твърде малък и е плод не на системна и целенасочена работа, а на случайни засечки.

Поради слабости в организацията, недостатъчното агентурно покритие и неспазване на установения режим за посещения на чуждите граждани в стопанските организации и обекти, редица контакти на наши граждани с чужденци остават извън полезрението на ДС. Това води до изтичането на информация към противника и нанасяне щети на икономиката.

В работата по канала на външноикономическия обмен съществуват неизползвани възможности за оказване помощ на народното стопанство със специфичните сили и средства на ДС.

Ръководството на управление "И", ВГУ-ДС, и целият оперативен състав ясно осъзнават стоящите пред тях отговорни задачи, произтичащи от 12 партиен конгрес и Националната партийна конференция по качеството и мобилизират своите сили за своевременно разкриване,

26

предотвратяване и пресичане подривната дейност на противника по каналa на външноикономическия обмен.

Приложение: Проект на мероприятия.

Отп. в 2 екз.
№ 1 – ЦИОУ
№ 2 – 14 отдел
Изп.: Абаджиев–14
Нап.: Мачева–17551
13.07.1984 г.

ЗАМ.–НАЧАЛНИК НА ВГУ–ДС
И НАЧАЛНИК НА У–НИЕ "И"
Генерал-майор
/К. Величков/

ФОТОКОПИЕ В 26 екз.

10 А оа

КОПИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Второ главно управление – Държавна сигурност

Рег.№ 21469 екз.№ А 6

.....2.3. VII. 1984.....

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Др. Димитров

ИНФОРМАЦИЯ № 166

ОТНОСНО: Неблагополучия в задграничната икономическа и инженерингова дейност

През 1984 г. нашата страна продължи да развива активна задгранична икономическа и инженерингова дейност. Наред с постигнатите успехи при нейното осъществяване някои от слабостите и нарушенията от предишните години се задълбочиха и разшириха. Засили се неблагоприятното отражение на сложната международна обстановка, продължиха да намаляват инвестициите и се увеличи конкуренцията от стра на на западните фирми, а провежданата от Китай и Южна Корея политика на дъмпинг затрудни още повече сключването на договорите. Налице са и някои неблагополучия от субективен характер – неефективно използуване на материално-техническата база, слаба организация на труда, несвоевременни доставки, отклоняване на механизация и работна сила във върхови моменти и т.н.

Особено неблагоприятно се отразяват слабостите и грешките на нашите организации при предварителните проучвания, проектирането, офертирането и сключването на договорите. В редица случаи инженеринговите предприятия изкуствено завишават цените на обектите, което при защитата на офертите може да доведе до компрометиране и елиминиране на страната ни. Такива са обектите, възложени на ДСО "Техноекспортстрой", подизпълнител на атомната електроцентрала в гр. Сирт, Либия, водопроводната, канализационната и телефонната мрежа, изграждана от ИСО "Транскомплект" в Кувейт.

Допускат се случаи на незадълбочено предварително проучване и неспазване на местните условия, което води до нереално ценообразуване и загуби на обекти. Като пример могат да се посочат заводът за масла в Ирак, изграждан от ДСО "Техноекспортстрой", подконтрактор на френска фирма, шестте птицеферми в Либия, за изграждането на които ИСО "Агрокомплект" е сключило договор с холандската фирма "Биг Дъчман" и др.

В тежко положение се намират обектите, изпълнявани от ДСО "Техноекспортстрой" в Нигерия. Организацията има да взема около 20 млн долара, но няма гаранция че ще ги получи.

Инженеринговата дейност на ДСО "Булгаргеомин" в Сирия също е затруднена поради това, че Комитетът по геология по субективни причини забавя изследванията и проектирането на газовото находище в "Джбиса".

Сериозни проблеми с валутната възвращаемост имат смесените задгранични дружества на НПТО "Балканкар". Въпреки че с 53 ПМС е определен минимален норматив за възвращаемост от 70%, дружество "Технокар" – Франция е осъществило 13,8%, а "Ирионкар" – ФРГ – 6%.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата 26.07.2010г. Секретар:

3510

Пазарът в Ирак, Испания и много други страни от Европа, Азия и Южна Америка е загубен поради лошото качество на карите, неосигурен сервиз и неспазване сроковете за доставката им. С наша намеса е предизвикана финансова ревизия на НПТО "Балканкар".

И през тази година ръководители и длъжностни лица на задгранични обекти продължиха да извършват редица стопански и финансови нарушения. Най-често срещаните са: неефективно водене на повереното стопанство, неизпълнение на служебни задължения, изготвяне на фиктивни отчети, извършване на частни услуги срещу заплащане и др. Като отрицателен пример могат дасе посочат ръководителите на обекти на ДСО "Булгаргеомин" в Мозамбик

, които системно са отклонявали от стола на предприятието хранителни продукти, и ги разменяли за слонова кост и черно дърво. (Информацията за проявите им е изпратена до ЦК на БКП).

Бившият координатор на ИП "Елпромкомплект" в Ирак

поради неизпълнение на служебните си задължения е нанесъл значителни щети на предприятието. За ненавременна регистрация на индийски работници и пристигнала механизация предприятието е заплатило глоба над 100 хил.долара и са конфискувани 11 багери, микробуси, джипове и др. Нейчев е отзован в страната и предаден на следствените органи.

Поради немарливо отношение на длъжностни лица от СО "МАТ", които не са представили необходимите формуляри на иранската администрация, са били временно отнети търговските права на ирано-българското транспортно дружество. Българските автомобили са останали без карнет ТИР, което е причинило на организацията около 2 млн риала допълнителни разходи за заплащане на пасавани.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 28.07.2000 Секретар:

Сериозни нарушения се допускат на обект "Птицекомбинат" – Либия, изграждан от ИСО "Агрокомплект". Създадени са безпринципни отношения със служители и представители на чужди фирми, осъществяват се валутно-контрабандни сделки, дават се подкупи и др. Извършители на тези прояви са

Масово се изготвят документи с невярно съдържание. Липсите се оправдават с фиктивни протоколи или се изписват като вложени в строителството материали, а излишъците се присвояват. На арабски гражданин била построена от българските работници и специалисти къща за около 420 хил долара, но в касата на обекта постъпили само 14 хил долара. Наша механизация е извършила на циментов завод работа за 202 хил. долара, но в касата нямало никакви постъпления.

Голяма част от работещите зад граница български граждани установяват и поддържат връзки с местни лица, включително и с представители на администрацията и полицията. Това създава реални условия и предпоставки за въвличането им в различни нарушения и престъпления, провокации, неморални прояви и др.

Предлагаме да бъде информиран председателят на Министерския съвет др. Гриша Филипов.

Отп. в 2 екз.
№ 1 – др. Стоянов
№ 2 – 14 отдел
Изп.: отдел 14/АС
Нап.: Павлова-18179
23.07.1984 г.

ЗАМ.-МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС
Ген.-лейтенант
/Г.Аначков/

МВР ПОДЕЛЕНИЕ 72800

ОУ-Хс КОПИЕ

26

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

вх. № С 4999 от 07.09.84

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 25711 Екз. 2 129
15 АВГ. 1984 19 год.

УТВЪРЖДАВАМ:
ЗАМ.-МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС:
Ген.-лейтенант
(Г. Аначков)
15-08-1984 г.

М Е Р О П Р И Я Т И Я

ОТНОСНО: задачите на органите на ДС, произтичащи от 32 ПМС от 29.06.1984 г. за изменение и допълнение на 52 ПМС/1978 г.

1. Управление "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР да организират изучаването на постановлението с допълненията и измененията към него от целия оперативен състав, обезпечаващ обектите на икономиката.

Срок: 30.11.1984 г.

Отг.: началниците на у-ние "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР

2. Управление "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР да вземат допълнителни мерки за активизиране на агентурно-

оперативната работа за контраразузнавателното осигуряване на обектите на народното стопанство.

Да се установи агентурата с възможности да работи в това направление, а там където не е достатъчна – да се придобият нови агенти, ДЛ и експерти-консултанти.

Да се прецени необходимостта и се изградят резидентурни групи в най-важните обекти на промишлеността, строителството, транспорта и селското стопанство.

Срок: 30.06.1985 г.

Отг.: началниците на у-ние "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР

3. Управление "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР съвместно със следствените органи, да подложат на задълбочен анализ сигналите и делата водени за диверсия и вредителство в народното стопанство и да набелязват допълнителни мероприятия за бързото разкриване и пресичане дейността на извършителите.

Отг.: началниците на у-ние "И", СГУ и ОУ на МВР

4. Да се разработят комплексни планове за агентурно-оперативното обезпечаване на обектите, включени в списъка, утвърден с 32 ПМС с цел недопускане на неблагополучия, изтичане на ДТ и други отрицателни явления в тяхната дейност.

Срок: март 1985 г.

Отг.: началниците на у-ние "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР

5. Управление "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР да анализират състоянието и набележат допълнителни мерки за ограничаване посещенията на чужденци и външни лица

в засекретените и другите важни икономически обекти и за усъвършенстване на пропускателния режим в тях.

В изпълнение на 39 ПМС/1983 г. с участието на ОРО да се актуализират вътрешните инструкции, заповеди и други документи, регламентиращи реда за контактуване с чужденци, с оглед затваряне на каналите за изтичане на ДТ.

Срок: декември 1984 г.

Отг.: началниците на у-ние"И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР

6. Управление "И", ВГУ-ДС, икономическите отдели и отделения в СГУ и ОУ на МВР да засилят взаимодействието и координацията с органите на НМ и ПО с цел комплексното обезпечаване сигурността, физическата и противопожарна охрана на икономическите обекти.

Да се подобри взаимната информираност за оперативната обстановка в обектите и се провеждат съвместни оперативни и профилактични мероприятия за премахване предпоставките за аварии, катастрофи, брак и разхищения на социалистическата собственост.

Да се подобри качеството на разследването на произшествията и при необходимост да използват дадените права за прилагане на закона за административните нарушения и наказания.

Отг.:началниците на СГУ и ОУ на МВР

7. Управление "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР да набележат конкретни агентурно-оперативни мерки за своевременното долавяне на сигнали и признаци за появата

Из архивите на ДС

на епизоотии сред селскостопанските животни. За целта:

– Управление "И", ВГУ-ДС, да разработи указания за организация на контраразузнавателната работа в обектите на животновъдството.

– Всяко тримесечие ОУ на МВР да извършват анализ на получената информация и предприемат мерки в това отношение като за резултатите да информират управление "И", ВГУ-ДС.

Отг.:началниците на у-ние"И", ВГУ-ДС,СГУ и ОУ на МВР

8. Централните и териториалните поделения на МВР по-пълноценно да използват възможностите на партийните, профсъюзните, комсомолските и стопанските органи и организации за провеждане на активни и целенасочени профилактични мероприятия с цел недопускане въвличането на специалисти и работници в престъпна дейност, за опазването на социалистическата собственост, за укрепване на законността и на трудовата дисциплина.

Отг.:началниците на централните и териториалните поделения на МВР

9. СГУ и ОУ на МВР да предприемат конкретни мерки за решително подобряване на сигналната функция към управление "И", ВГУ-ДС и ръководството на МВР за неблагополучия, отрицателни процеси и явления в обектите на икономиката.

Отг.: началниците на СГУ и ОУ на МВР

10. Да се проведе национално съвещание с ръководния и оперативния състав по ДС за обсъждане на орга-

30

низацията и състоянието на контраразузнавателната работа в обектите на отбранителната промишленост.

Срок: декември 1985 г.

Отг.: началникът на у-ние"И"

11. Управление "И", ВГУ-ДС и "Инспекторат" - МВР да извършат проверка в някои ОУ на МВР и важни обекти на промишлеността, строителството, транспорта и селското стопанство за изпълнението на настоящите мероприятия.

Срок: октомври 1985 г.

Отг.:началниците на у-ние"И", ВГУ-ДС и "Инспекторат" МВР

Отп. в 3 екз.
№ 1 - ЦИСУ-МВР
№ 2 - управление "И"
№ 3 - отдел 14
Изп.: Георгиев,
Гроздanов
Нап.: Начева-19953
15.08.1984 г.

06 09 84
Размножено в 37 екз.
и изпратени С - К

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И":
Ген.-майор. Величков
(К.Величков)

ОУ хс

КОПИЕ 44

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. №26590 Екз. 28
-3 СЕП 1984 19 год.

Окръжно упр. МВР
вх. № С 5646 от 05 10 1984 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: получените оперативни данни за възникнали социални напрежения и конфликтни ситуации в отделни предприятия и трудови колективи в страната и предприетите мерки за своевременното им преодоляване

Интензивното ускорено развитие на народното стопанство, реконструкцията и модернизацията, усвояването на нови прогресивни технологии и повсеместното внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм изискват от ръководните и изпълнителските стопански кадри да работят с по-голяма мобилизация и напрежение на силите за изпълнението на стоящите пред тях отговорни задачи. Динамиката на процесите се съпътствува от редица обективни затруднения и субективни недостатъци, които създават условия и предпоставки за възникване на отрицателни явления, неблагополучия и нездрави настроения сред отделни трудови колективи в страната.

От началото на 1982 г. до 30.06.1984 г. в управление "И", ВГУ–ДС, в Софийското градско и в окръжните управления на МВР е работено общо по 36 сигнала за групови недоволства и напускания на работа, както и по 235 сигнала за по-крупни аварии и 333 сигнала за престъпления против социалистическото стопанство. Последните

Из архивите на ДС

две окраски имат пряко отношение към въпроса, тъй като създават предпоставки за увреждане интересите на трудовите колективи.

Болшинството от водените сигнали са изяснени в срок и са взети съответни профилактични и административни мерки. На висшестоящите партийни, държавни и обществени органи са изпратени 106 сигнални информации. По тях, както и по повод на доловени предпоставки за влошаване на микроклимата в осигуряваните ведомства и предприятия, са проведени над 2400 срещи със стопански ръководители. Отделно за резултатите от изяснените сигнали и направените разследвания в окръжните управления са информирани първите секретари на ОК на БКП.

В това отношение могат да бъдат посочени множество негативни примери, по-характерни от които са следните:

За първите пет месеца на тази година в ЖП завод "Г.Димитров" – София, е изпълнен плана по обем, реализация и натура, но има голямо неизпълнение на качествените показатели "печалба" – със 63,60% и "чиста продукция" – с 21.04%. Неизпълнението е резултат на материални преразходи, дължащи се на неумело прилагане лостовете на икономическия механизъм. Въпросът е поставян пред всички възможни инстанции, като са проведени повече от тридесет срещи на различни равнища, но практически и досега не е решен. В резултат на това до м.май т.г. са наложени общо 921 санкции на ръководители и специалисти отзавода. Занижени са изискванията към работниците, застрашено е качеството на продукцията и изпълнението на годишния план. Подадени са молби за напускане, възникнало е брожение и несигурност в колектива.

По подобни причини е създадена напрегната обстановка в държавния дървопреработващ завод "Тича" – гр. Г.Трайков, където за всеки от първите четири месеца на годината са удържани по 60% от заплатите на инженерно-техническия персонал. В ТПК "Агоп Ваханов"

Из архивите на ДС

219

от същия град се е стигнало до масови недоволства, в резултат на което 300 работници (50% от целия персонал) са напуснали предприятието и това поставя под сериозна угроза по-нататъшната му дейност.

В четири машиностроителни предприятия в гр. Пловдив не е осигурена с договори реализацията на произведената продукция на обща стойност над 16 млн лева, което ще даде неблагоприятно отражение на резултативния фонд "работна заплата".

В машиностроителния завод "Мир" – Михайловград са произведени некачествени резервни части и ролки за транспортни ленти за един милион лева, което ще доведе до подобни отрицателни последици.

В СП "Трансстрой" – гр. Варна при определяне на премиите за 1983 г. на инженерно-техническия персонал са раздадени средно по 300 лв., а на работниците – по 5-6 лева, което е предизвикало масови недоволства. Явления от подобен характер са констатирани в завода за ветеринарни препарати и метален амбалаж – гр. Радомир, в завода за изчислителна техника и в държавната печатница в София, в рудник "Ап. Минков" – гр. Перник и др.

Поради липса на дисциплина и неспазване на редица изисквания за работа с радиоактивни материали в института за ядрени изследвания и ядрена енергетика при Българската академия на науките през м. февруари 1983 г. бе допуснато разпиляване на такива материали в района на Атомния център край гр. София. Създадена беше напрегната обстановка в цялата Академия, в жилищния комплекс около института, както и сред част от столичната общественост.

В селското стопанство възникнаха редица недоволства от материалните загуби в животновъдството, дължащи се на използването на некачествен фураж и на незадоволителен ветеринарен контрол в опитно-

то предприятие "Хибридно животновъдство", с. Червена вода, Русенски окръг, в овцефермата на ПУ "Страндна", Бургаски окръг, ЖФК в с. Караманите, Варненски окръг, АПК в с. Яхиново, Кюстендилски окръг и др.

От извършените разследвания и допълнително изучаване по оперативен път на постъпилите през периода данни може да се извърши групиране на причините за възникналите недоволства в трудовите колективи, както следва:

– наложени санкции за произведена некачествена продукция;

– често и значително неизпълнение на годишните планови задачи по обем, качество и ритмичност;

– несвоевременно привеждане на нормите за разход на суровини, материали, горива и енергия в съответствие с лимитите; работа по стари занижени норми, водещи до чувствителни преразходи;

– неблагополучия при въвеждане на бригадната организация – несвоевременно конкретизиране на вътрешните правила и другите нормативни документи, неефективно изграждане на бригадната стопанска сметка, неуточнен статут на бригадата и на бригадира от нов социалистически тип и др.;

– неефективно използване труда на хората и неоправдани престои на машините, поради организационни слабости; продължаване на практиката да се компенсира неизпълнението на плана с полагане на нерегламентиран извънреден труд;

– прояви на субективизъм при определяне на целеви награди, премии и други поощрения, водещи до противопоставяне работническия на административно-управленческия състав на предприятията;

– форсиране на работата в края на плановите периоди, съчетано с фиктивно отчитане изпълнението на плановите показатели или с

Из архивите на ДС

220

Из архивите на ДС

фиктивно постигане на високи добиви в селското стопанство.

Наличните данни и резултатите от извършените разследвания показват, че преобладаващата част от негативните явления и процеси в отделни предприятия и трудови колективи не са предизвикани от контрареволюционни или други политически подбуди. (Изключение правят само два случая, в които единият подбудител е действувал от протурски националистически позиции, а вторият – като син на бивш полицай). Засега няма основание да бъдат разглеждани и като пряк резултат от подривната дейност на външния противник. Преди всичко в основата им са залегнали сложни и многообразни обективни и субективни причини от икономически и организационен характер. Най-често на едно място се съчетават по няколко причини и почти винаги е налице субективният фактор, което довежда до нарушаване нормалния ритъм на производствения процес и до влошаване на социалния микроклимат. Всичко това забавя прилагането на новия икономически механизъм и води до негативни натрупвания, които, при определени условия могат да се използват от противника за подривни цели, да причинят сериозна политическа вреда и да застрашат сигурността на страната.

Дейността на управление "И", ВГУ-ДС, на Софийското градско и на окръжните управления на МВР по изпълнението на тази важна задача е организирана в съответствие с изискванията на ръководството на МВР. Въпреки това, съществуват и някои нерешени въпроси.

Информацията за негативни настроения и недоволства е недостатъчна по количество, поради което редица слабости и техните носители остават извън нашето полезрение.

Често се закъснява, регистрират се възникнали вече събития, вместо да бъдат доловени и разкрити предварително пораждащите ги предпоставки с оглед своевременното им предотвратяване.

Из архивите на ДС

222

В редица случаи разследванията не се извършват качествено, непълно се разкриват и не се доизясняват причините, довели до социални напрежения в колективите, в резултат на което и разяснителната работа закъснява, особено в комбинатите и предприятията.

Не са достатъчни източниците на информация от социален характер.

За по-нататъшно подобряване на контраразузнавателната работа в това направление в съответствие с изискванията на ръководството на МВР е необходимо усилията на целия оперативен състав, обслужващ отраслите на икономиката, да се съсредоточат в следните основни насоки:

– да се придобива нова качествена агентура за работа по социалните въпроси, както и на експерти-консултанти за нуждите на ДС;

– да се активизира работата с оглед увеличаване на придобиваната информация от такъв характер;

– своевременно да се допавят предпоставките за недоволства и отрицателни настроения и по-активно да се взаимодействува с партийните, профсъюзните, комсомолските органи и организации за тяхното бързо отстраняване;

– да се подобри разследването на възникнали конфликтни ситуации с оглед пълното разкриване и изясняване на породилите ги причини и предпоставки, както и на евентуалните виновници. Към тях да се прилагат строги административни и други законосъобразни санкции;

– да се засили координацията и взаимодействието с органите

на НМ за постигане на по-добър синхрон и ефективност в съвместната ни дейност по това направление.

Отп. в 2 екз.
№ 1 – р-во у-ние "И"
№ 2 – 14 отдел
Изп.: В.Кинов–14
Нап.: Павлова–21394
03.09.1984 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС
И НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Ген.-майор
/К.Величков/

У хс

КОПИЕ 78

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 33886 Екз. 4 28
11 НОЕМВРИ 1984 19 ___ год.

Окръжно управление МВР
вх. № С 6458 23 11 19 84 г.

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Организацията и състоянието на работата на управление "И", ВГУ–ДС, по оперативните дела за корупция и мерки за нейното подобряване

В условията на обективно разширяващите се външноикономически връзки на НРБ с капиталистически и развиващи се страни противниковите специални служби, западни концерни, търговски фирми и др. все по–широко и по–настойчиво използват корумпирането на податливи наши икономически кадри с цел извличане на необходимата им информация и реализирането на максимална икономическа изгода.

Управление "И", ВГУ–ДС, разполага с проверени агентурни данни, че големи и малки капиталистически фирми и концерни вече заделят специални фондове от значителни суми за корумпиране и пряк подкуп на своите контрагенти.

Опитът от оперативната практика показва, че нанесените материални щети на народното стопанство и застрашаването на сигурността на страната от корупция са адекватни с тези от извършената шпионска дейност, а понякога дори ги надвишават.

Изключителната важност на проблема произтича и от факта, че престъпленията от такъв характер бележат тенденция на устойчивост и склонност към тях,все по-често проявяват специалисти и даже ръководни стопански дейци, които в политическо отношение преди това са стояли на правилни партийни позиции. Твърде често се стига дори и до куриози – инициативата от противника да преминава у наши деградирали специалисти, които най-брутално започват да се пазарят с чужди представители за размера на комисионните, за предоставянето на скъпи предмети и вещи, с което грубо потъпкват моралните норми на поведение и силно уронват престижа на социалистическа България. С престъпните си стремежи към лично облагодетелствуване в ущърб на държавните интереси, разложените кадри стоят в основата на сключените неизгодни за страната сделки, доставката на морално остаряло и некомплектовано оборудване, на технологични линии със "скрити" дефекти и пр., с което нанасят невъзвратими щети на народното стопанство и забавят неговото развитие. Всички сериозни отклонения от нормите на социалистическия морален кодекс почти винаги стават достояние на противниковите специални служби и те ги използуват за подривни цели, в т.ч. за изграждане на свои агентурни позиции в сферата на националната икономика. Разложените кадри представляват потенциален контингент за вербовка, [redacted] като от дребните фирмени подаръци и уреждането задгранични командировки за сметка на чужди фирми, те постепенно стигат до комисионни и тайни влогове в западни банки и неусетно се поставят в услуга на противника.

Реализираните в управление "И", ВГУ-ДС, оперативни дела-ДОР "Щедрия", ДОП "Бохеми", ДОР "Кръщелник" и др., както и прикюче-

ните разработки за корупция в ОУ на МВР-Русе, Бургас, В.Търново и др. по безспорен начин потвърждават направените изводи.

Отчитайки голямата опасност от тази остра форма на подривна дейност с тежки за страната последици, ръководството на управлението отделя особено внимание на работата по оперативните дела за корупция.

Организацията на контраразузнавателната работа в това направление е съобразена с ръководните документи и указанията на Ръководството на МВР. Разработени са конкретни мероприятия за повишаване качеството и ефективността на борбата с корупцията, които са разширени и конкретизирани в годишните планове на оперативните отдели. Тяхната насоченост цели осигуряването на надежден оперативен контрол над представляващите определен интерес за органите на ДС чужди търговци, представители на фирми и специалисти, както и на обвързаните с тях български граждани; своевременно допавяне и изясняване характера на установените извънслужебни контакти; оперативно обслужване на отделните етапи на по-крупните сделки от външно-икономическия обмен; усъвършенствуване на контраразузнавателното осигуряване на изпизащите зад граница наши икономически кадри, които са изложени на прякото въздействие на противника; провеждането на комплексни агентурно-оперативни и оперативно-технически мероприятия по завърналите се от чужбина наши специалисти, за които са получени сигнали и данни от оперативен интерес за органите на ДС; активизиране дейността за стриктното спазване изискванията на 39 ПМС, както и на нормативната база, обезпечаваща реда по опазването на държавната и служебна тайна и режима за посещение на икономическите обекти от чужденци.

Из архивите на ДС

През отделните години разработваните за корупция обекти по брой и гражданство са както следва: 1981 г. – 14 чужди и 43 български граждани; 1982 г– съответно 14 и 13; 1983 г. – 12 и 32; а към 31 юли 1984 г. – 4 чужди и 36 български граждани.

Получените и изяснените сигнали с такава окраска са съответно: 1981 – 18 и 17; 1982 г. – 34 и 43; 1983 г– 29 и 22; към 31 юли 1984 г. – 21 и 14.

Реализираните чрез съд дела за корупция нарастват от 7 през 1981 г. на 11 през 1982 г., за да достигнат 17 през 1983 г. Последната цифра съставлява 47% от общия брой на приключените чрез съд дела на оперативно разработвани обекти в управление "И", ВГУ–ДС, и недвусмислено показва тенденцията в развитието на този вид престъпност.

Наред с постигнатите положителни резултати се допускат и някои слабости, които намаляват ефективността на контраразузнавателната работа по делата за корупция.

Организацията и настъпателността не отговарят напълно на активността на противника. Допускат се непълноти още в началния етап – в планирането, както в цялост, така и на отделните мероприятия. Това понякога довежда до шурмовщина, кампанийност и недостатъчна целенасоченост, които занижават крайните резултати. Около 23% от приключените дела за корупция през 1983 г. са чрез профилактика на обектите – български граждани с прилагане на административни мерки–изваждане от съответните ведомства. В повечето случаи виновността на разработваните обекти и нанесените от тях вреди не подлежат на съмнение, но не е направено достатъчно за придобиването на неоспорими доказателства и за документиране на извършените престъпления.

Продължителността при воденето на делата и изясняването на сигналите за корупция представлява сериозен проблем в нашата работа. Бавните темпове стават причина за нанасяне допълнителни щети на икономиката от непресечената престъпна дейност на разработваните обекти. Типичен пример в това отношение е ДОП "Комбинатор", приключено срез прилагане на административни мерки и профилактика, свалено в архив и отново възстановено, поради продължаване от страна на обекта да работи (макар като пенсионер) на предишното си място. Подобно е положението и с ДОР "Брумбар" и ДОР "Филоксера".

Не е решен напълно проблемът за обезпечеността на интересните дела с качествена агентура, която успешно да разработва обектите-чужденци и наши граждани.

Комплексният подход не се е превърнал в постоянен метод на работа по разработките за корупция. Понякога липсва конкретна целенасоченост на набелязаните оперативно-технически мероприятия, някои от които се провеждат самостоятелно за отчитане на извършена дейност по делото и за евентуално придобиване на оперативна информация. Твърде рядко се получават конкретни данни за обвързването на наши икономически кадри с чужди търговци, представители на фирми, специалисти и др., вследствие на което заведените оперативни дела на български граждани са малко.

Следва да се отбележи също, че профилактичната дейност на органите на ДС в обслужваните обекти с външнотърговска и задгранична инженерингова дейност и особено по изпизащите зад граница икономически кадри все още не е на нужното равнище. Болшинството от осъдените за корупция и разложение лица са бивши служители именно

Из архивите на ДС

на такива ведомства; обектът на ДОП "Плъх" – директор на смесено задгранично търговско дружество във Франция; ДОП "Демон" – представител на БГА "Балкан" във ФРГ; ДОР "Бръмбар" – директор на дирекция в НАПС; главният обект на ГДОП "Бохеми" – представител на няколко западни фирми в сдружение "Интерпред"; ДОР "Шут" – специалист във ВТО " Кореком"; ДОП "Кобра" – главен специалист в ИСО "Техноимпорт" и т.н.

На базата на водените и реализираните през периода 1981–1984 г. дела за корупция може да се направи извод, че все още не е постигната ефикасна превенция по отношение на предлаганите от чужди представители и приеманите от податливи наши икономически кадри скъпи подаръци, подкупи, комисионни и други корумпиращи и разлагащи ги съблазни. Възпитателната сила и въздействието на ефективните присъди не дават желания резултат. Повечето от водените на разработка и осъдените за корупция лица имат работнически или селски произход и са бивши членове на БКП.

От реализираните само през 1983 г. 22 български граждани 14 са били членове на БКП, 1 на ДКМС и 7 – безпартийни, а от осъдените – 10 са бивши членове на БКП, 1 – на ДКМС и 6 – безпартийни.

Тези факти говорят за незадоволителното прилагане на партийно-политическия подход в борбата с корупцията. Не се полагат достатъчно усилия за предпазване на българските граждани от въвличане в престъпна дейност и за възвръщане на отклонилите се на правилни позиции. Не се воюва упорито за лицата, които произхождат от наши среди и могат да бъдат полезни на социалистическото строителство.

Координацията между отделите на управлението, с линейните отдели, с ОУ на МВР и други заинтересовани поделения по делата за корупция не е на нужната висота. Това сериозно възпрепятствува пълно ценното използване на наличните агентурно-оперативни сили и средства на органите на ДС и намалява ефективността на борбата с корупцията.

Следва да се отбележи, че редица ОУ на МВР все още не напълно са ориентирани към настъпилите изменения в оперативната обстановка по места, от действието на новия икономически механизъм и предоставените във връзка с това допълнителни възможности на противника да осъществява директни контакти с крайните потребители. Поради тези причини получаването на сигнали и завеждането на оперативни дела за корупция е епизодично явление, което е плод не на целенасочена работа в това направление, а на случайни оперативни засечки.

Анализът на работата по оперативните дела и сигналите за корупция позволява да се направят следните основни изводи:

– на съвременния етап противникът все по-настойчиво се стреми да корумпира податливи наши специалисти с цел извличане на разностранна информация, реализиране на максимална икономическа изгода и нанасяне трайни вреди на националната икономика, с което се забавя нейното развитие и реално се застрашава сигурността на страната;

– постигнати са конкретни положителни резултати, но въпреки това корупцията бележи тенденция на устойчивост, а допусканите слабости намаляват мощта и ефективността на нашето противодействие;

За подобряване качеството и ефективността на контраразуз-

Из архивите на ДС

231

натателната работа по това направление е необходимо да се предприемат следните допълнителни мерки:

– да се подложат на задълбочен анализ и оценка всички налични оперативни данни и получавани сигнали за установени извънслужебни контакти между наши и чужди граждани с делови функции с цел привеждането на оперативния отчет в съответствие с повишената активност на противника;

– да се ускорят темповете на водене на оперативните дела за корупция с оглед своевременното пресичане престъпната дейност на разработваните обекти и недопускане нанасянето на последващи щети на народното стопанство;

– да се търсят допълнителни възможности за обезпечаване на разработките с качествена агентура, в т.ч. и на други отдели и поделения;

– оптимално да се използват наличните оперативно-технически средства, като задължително се съчетават с добре обмислени комбинации за решаването на целенасочени и комплексни оперативни задачи;

– да се активизира и конкретизира работата по завърналите се от чужбина икономически кадри, за които са получени данни и сигнали, представляващи оперативен интерес за органите на ДС;

– да се засили взаимодействието с линейните отдели на ВГУ-ДС, с ПГУ-ДС и други поделения, като особено се наблегне върху завеждането на съвместни разработки;

– решително да се подобри взаимодействието с ОУ на МВР по водените на тяхна територия оперативни дела за корупция, да им се оказва системна помощ и се упражнява контрол по тези разра-

36

ботки, да се засили и конкретизира планирането и провеждането на оперативни мероприятия за предотвратяване и пресичане дейността на противника, насочена към корумпирането на местни икономически кадри;

– да се подобри агентурната и оперативно-техническата обезпеченост на взетите на оперативен контрол по-важни сделки с капиталистически фирми, както на територията на страната, така и в областта на задграничната инженерингова дейност;

– да се разшири прилагането на партийно-политическия подход, с оглед стесняване кръга на въвличаните в престъпна дейност лица, пресичане на престъпленията още в зародиша им и връщане на отклонилите се от законността наши граждани на правилни позиции;

– да се конкретизират и разширяват провежданите профилактични мероприятия, като по-активно се използват силите и възможностите на партийните, административните, комсомолските и обществените органи и организации в обезпечаваните икономически обекти.

Отп. в 1 екз.
№ 1 – у-ние "И", ВГУ-ДС
Изп.: Абаджиев-14
Нап.: Павлова-27121
10.11.1984 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Ген.-майор
/К.Величков/

Разм. за:
ЦИОУ, Инспекторат МВР, ОГУ и ОУ на МВР

21.11.84 г.
Размножено в 35 екз.
и изпратени. С-К

Ю-Хс

КОПИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО! 87

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. №33953 Екз. 228
14 НОЕ 1984 19 год.

вх. № 7182 10.12.1987

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Организацията и ефективността на контраразузнавателната работа на управление "И", ВГУ-ДС, по оперативното обслужване на по-важните сделки с капиталистически фирми през 1984 г.

В условията на крайно изострената международна политическа и оперативна обстановка една от основните цели на противника е да подрива социалистическата икономика и отслабва отбранителната способност на НР България. За нейното осъществяване той активно използва възможностите на постоянно разширяващите се външноикономически контакти. Почастоящем около 22% от външнотърговския стокообмен на страната ни се реализира по второ направление, като сключваните с капиталистически фирми сделки в стойностно изражение надхвърлят 5 млрд. долара годишно.

Отчитайки действието на новия икономически механизъм и предоставените възможности за установяване на преки контакти с крайните потребители, противниковите специални служби и свързаните с тях капиталистически

фирми правят настойчиви опити да начасят цени на нашата икономика чрез сключване на неизгодни за страната сделки. За целта те все по-често прибягват до корумпиране на податливи външноикономически кадри, като ги поставят в икономическа зависимост и използват в ущърб на НРБ.

Въз основа на активизирането на противника по каналите на външноикономическия обмен управление "И", ВГУ-ДС, предприема конкретни оперативни мерки за защитата и недопускане начасянето цени на народното стопанство. Друго основно направление в контраразузнавателната работа е оказване конкретна помощ за ускореното развитие на икономиката.

За изпълнението на тези актуални задачи е създадена организация за оперативното обслужване на по-крупните сделки с капиталистически фирми. Само през 1984 г. техният брой е 80 на обща стойност повече от 780 млн.вал.лв.

Осъществяването на оперативния контрол над сделките с капиталистически фирми се извършва предимно от отделите на управление "Икономическо", които в годишните си планове разработват конкретни мероприятия в това отношение.

Планирането на сделките за оперативно обслужване се извършва въз основа на подписаните на двустранна основа договори за сътрудничество и на отпуснатите средства за внос на оборудване, съоръжения, ноу-хау и др. То се предхожда от предварителни консултации и уточ-

нения с ръководствата на съответните ведомства и организации.

Особено внимание се обръща на етапа на формиране на технико-икономическата оценка при оферирането на сделките.

Друг характерен момент в създадената организация е наблюдението на отделните фази от изпълнението-процесът на монтажа, окомплектовката, обучението на нашите специалисти, извършването на 72-часовите проби, осигуряване на оборудването с резервни части и др.

Оперативното обезпечаване на отделните етапи от развитието на сделките с капиталистическите фирми дава възможност да се парират евентуални техни действия за внасяне на неизгодни за страната изменения на договорните задължения.

Една от най-важните дейности при обслужването на по-важните сделки се изразява в осигуряването на надежден агентурно-оперативен контрол предимно над представляващите интерес за ДС чужди представители и търговци, както и над обвързаните с тях български граждани. Бързото изясняване характера на установяващите извънслужебни контакти и вземането на конкретно оперативно отношение към тях е важна предпоставка за своевременното разкриване, предотвратяване и пресичане на действия, насочени към подриване на икономиката и застрашаване сигурността на страната. Наред с това се създават реални условия за успешно провеждане на М-"50" и М-"100" и засилване настъпателността на контраразуз-

чавателчата работа.

Важно място в създадената организация заема и чадеждното контраразузнавателно осигуряване на излизащите зад граница български външноикономически кадри, които имат отношение към сделките на оперативен контрол. По представляващите оперативен интерес за ДС лица се плачират и провеждат комплексни агентурно-оперативни и оперативно-технически мероприятия след завръщането им в страната.

Контраразузнавателното обезпечаване отделните етапи на сделките по направление на задграничната икономическа и инвестиционна дейност е особено актуално, тъй като повечето от тях по принцип протичат и се осъществяват на територията на трети страни и опасността от увреждане интересите на страната е най-голяма.

Провеждат се и конкретни мероприятия за придобиване на търговско-ценова и научно-техническа информация с цел оказване помощ на обслужваните ВТО и ведомства. Придобитите по оперативен път материали позволяват да се повиши ефективността на сигналната функция за предотвратяване сключването на неизгодни за страната сделки, намаляване на офертните им стойности, както и за създаване на условия и предпоставки наши промишлени предприятия да започнат по чужди технологии с минимални капиталовложения нови съвременни производства.

От взетите през 1984 г. на оперативен контрол 80 сделки с капиталистически фирми най-крупни и оперативно интересни са следните:

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

237

1. Внос на две ГАПС (гъвкави автоматизирани производствечи системи) за ЗМН - София и завод "Фр.Енгелс" - Казачлък от фирмите "Билдмайстер" - ФРГ, "Окума" и "Ицуи" - Япочия чрез ВТИД "Машиноимпорт" на обща стойност 120 млч.вал.лв. По тази сделка е придобита икочомическа информация не само за нашето ВТИД, чо и за СССР, ПНР, ГДР, ЧССР и УНР, която своевременно им беше предоставена за ползваче.

2. Внос на инсталация за производство на етилен-1 за НХК - Бургас чрез ИСО "Химкомплект" на стойност 120 млч. цатски долара. Сделката е в начален етап, а западните фирми се проучват. Изготвен е кончретен оперативен план с мероприятия по отделчите етапи.

3. Сделката за мочтаж на леки автомобили на "Балкачкар" с водещи капиталистически автомобилостроителни фирми - "Рено", "Алфа Ромео", "Нисан" и др. на стойност 100 млч.вал.лв. Ценовите разговори ще започнат в края на 1984 г. Изготвен е план с ОТИ за този етап с цел набиране на ценова и друга информация.

4. Внос на оборудваче за СКТМ - Радомир от фирните "С.Итох" - Япочия, "БИД" - ФРГ, "Г.Фишер" - Швейцария и други на стойност 75 млч.вал.лв. В резултат на проведените активчи координчирачи оперативчотехнически мероприятия бе придобита техническа документация за чуждите на завода.

5. Внос на завод за стъклечи влакна от ИСО "Техчоимпорт" на стойност 50 млч.вал.лв.

6. Внос на инсталация за алкил-бечзол от ИСО "Химкомплект" на стойност около 50 млч.вал.лв. Оказача

КРДОПБГДСРСБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата
Секретар:

92

бе помощ на ОУ на МВР - Ямбол и Бургас. Чрез придобитата цечова информация е постигнато чамаляване на цената с 200 хил.щатски долара.

7. Внос на оборудване за разширението на завода за антибиотици - Разград от ИСО "Техноимпорт" на стойност 35 млн.вал.лв.

8. Сделка за ЕЛЗ - гр.Раковски с фирмата "БМД" ФРГ на стойност 35 млн.вал.лв. Чрез проведените активни оперативно-технически мероприятия е придобита и предадена за ползване при преговорите ценова информация. В последния етап активно се включи и ОУ на МВР - Пловдив, главно в работата по разкриване причините за неблагополучията при монтажа.

От анализа на дейността по взетите на оперативен контрол сделки се вижда, че в по-голямата си част те са осигурени с по няколко агента и ДП, а в немалко случаи пряко участвуват ОРОП, ОРО и ОР на прикритие.

В резултат на проведените активни агентурно-оперативни мероприятия и придобитите оперативни данни са възникнали 3 ДОР, 5 ДОП и са заведени две сигнални преписки. Установено е, че фирмата [redacted] служи като прикритие на френските специални служби.

През годината са реализирани ГДОР "Факири", ДОР "Щедрия", ДОР "Кръгелчик" и ДОП "Нишечера". Осъществено е И-"100" на западногермански фирма, служеща като прикритие на БНД.

Успешно са проведени дезинформационни мероприятия по три сделки с различна часовност.

Из архивите на ДС

Икономическият ефект от оказаната помощ на заинтересованите ведомства чрез предоставената им ценова информация само по 19 от контролираните сделки възлиза на повече от 13 млн.вал.лв.

По редица други сделки са изготвени и изпратени до различни отговорни инстанции сигнални информации за неблагополучия и нечестности на евентуални цели с цел вземане на мерки за своевременното им предотвратяване. Типичен в това отношение е примерът с ВТО "Булгаркоop" и италианската фирма "Бачини". На немалко наши предприятия е предадена търговско-ценова и научно-техническа документация, която им предоставя възможност за изпълнение на свои разработки и започване на нови производства. Такъв е случаят с ДСО "Изот" и ЦИИС, а също така и с ТПО "Булгартабак" по самостоятелното и независимо техническо обслужване на машините на фирмата "Хаучи".

По редица контролирани сделки е придобита по оперативен път и предоставена на съответните ВТО информация относно плановете, намеренията и политиката на отделни западни фирми в бъдещите им търговски взаимоотношения с наши предприятия. Това създава условия да избегнат сключването на неудачни сделки с тях или пък да се пренасочат към по-подходящи партньори.

По повечето от сделките е невъзможно да се изчисли реалната стойност на оказаната помощ, тъй като реализирането на предоставената от органите на ДС информация и положителните резултати от нея настъпват на по-късен етап.

Работата по контраразузнавателното осигуряване на крупните сделки с капиталистическите фирми се координира и съгласува с оперативните отдели на ВГУ и други поделения - предимно с УНТР-ПГУ, а също и с ОУ на МВР. През 1984 г. на повечето от окръжните управления на МВР е оказвана помощ по конкретни сделки, протичащи на тяхна територия - Русе, Перник, Благоевград, Ямбол, Бургас, Пловдив, Враца, Сливен, Видин, Силистра и др.

Наред с постигнатите положителни резултати, в тази специфична за органите на ДС дейност съществуват слабости и нерешени проблеми, които намаляват нейната ефективност. Невинаги се осигуряват с надеждно оперативно наблюдение отделните етапи от възлагането на задачите за изучаване на офертата до предаването на изпълнението в експлоатация. В отделни случаи се пропускат важни моменти за придобиване на данни относно техническите показатели на оборудването, ноу-хау, техническите новости и други в началната фаза на преговорите, за доказване капацитетните възможности по време на 72-часовите проби, както и за почистване на качествените показатели чрез морално и физически остарели доставки - в крайната фаза.

Упражняваният оперативен контрол над чуждите търговци и представители на фирми, както и над обвързаните с тях български граждани е недостатъчно ефективен. Поради това оперативният отчет, заведен на тази категория наши граждани, е твърде малък.

Не се работи достатъчно активно за разкриване по оперативен път на реални възможности и своевременно сигнализиране на компетентните инстанции за пречасочване на някои крупни сделки от второ към първо направление с цел реализиране на икономии в западна валута.

Провеждането на комплексни агентурно-оперативни и оперативно-технически мероприятия по сделките на контрол не се е превърнало в постоянна практика, поради което не се използват оптимално наличните оперативни сили и средства. Най-често ориентацията е към провеждане на Н-"Г" за евентуално придобиване на ценова документация, но самостоятелното прилагане на това мероприятие невинаги води до получаване на желаните резултати.

Не във всички случаи се осъществяват съгласувани действия между отделите, както и с други поделения и ОУ на МВР, за организиране и провеждане на съвместно заплануващи мероприятия по оперативното контролиране на сделките в пълния им цикъл. Поради това получените резултати не отговарят напълно на повишените изисквания за надеждна защита и подпомагане ускореното развитие на икономиката.

Не се използват пълноценно възможностите за контролиране на по-важните сделки с капиталистически фирми чрез бъдещия канал на всички етапи на тяхното развитие. Това може да спести изразходването на оперативни сили и време и да позволи да се избегнат евентu-

Из архивите на ДС

242

алчи четочности в оценъчната дейност, както и размичаване по отношение на фактическата страна при сделките.

Провеждането на целенасочени дезинформационни мероприятия по оперативно обслужваните сделки е рядко явление, поради което невинаги се постигат желаните резултати и не се създават необходимите предпоставки за осъществяване на други оперативни мероприятия.

Отчитането на оказаната помощ на различните ведомства невинаги е извършвано достатъчно пълно и точно, поради нередовното осъществяване на обратната връзка за оценка на ефекта от предоставяната им информация и документация. В това отношение не задоволява и съвместната дейност с УПТР - ПГУ-ДС.

Не е решен и проблемът за агентурно-оперативното осигуряване на сделките в областта на задграничната икономическа и инженерингова дейност, тъй като отделните й етапи протичат на чужда територия и контролирането им на практика почти не се осъществява. Извършеното в това направление съвместно с четвърти отдел, ПГУ-ДС, е твърде малко.

За подобряване на контраразузнавателната работа в центъра и окръзите по оперативното обслужване на по-важните сделки с капиталистически фирми е необходимо:

- да се усъвършенствува организацията на работата, като се наблегне върху планирането на съвместни конкретни и целенасочени мероприятия с оперативните отдели, с другите заинтересовани поделения и преди всичко

с ПГУ-ДС и ОУ на МВР. Да се засили оказвачата помощ на окръзите в това направление;

- съвместно с четвърти отдел, ПГУ-ДС, да се набележат мероприятия за контраразузнавателното осигуряване на участвуващите в сключването на сделки наши икономически кадри в чужбина, в това число и третиращи сделки в областта на задграничната икономическа дейност, с цел недопускане корумпирането им и нанасяне щети на страната;

- ежегодно икономическите отдели и ОУ на МВР да извършват анализ на своята работа по сделките на контрол и да набелязват конкретни мероприятия за повишаване качеството и ефективността на дейността си по защитата и подпомагане ускореното развитие на народното стопанство;

- да се приложи на практика контролирането на сделките с капиталистически фирми и по банковия канал, което ще даде възможност за по-рано плащане на поразнообразни и целенасочени оперативни мероприятия и ще повиши качеството на цялостната дейност по контраразузнавателното им осигуряване;

- да се активизира провеждането на конкретни плащания дезинформационни мероприятия по сделките с оглед извличане на максимална икономическа изгода за страната и създаване на предпоставки за осъществяване на други оперативни мероприятия;

- да се засили оперативният контрол върху чуждестранците с делови функции и обвързаните с тях български

Из архивите на ДС

243

Из архивите на ДС

граждачи с цел привеждаче на оперативния отчет в съответствие с активността на противника;

– да се наблегне върху по-пълното прилагане на комплексния подход при оперативното обслужване на сделките за обхващане на целия им цикъл, оптималното използване на наличните оперативни сили и средства и постигането на по-добри крайни резултати;

– да се активизира работата за разкриване по оперативен път реални възможности и своевременното сигнализиране на компетентните органи за пренасочване някои сделки от второ към първо направление с цел постигане на валутен ефект за страната;

– да се насочат усилията на оперативния състав към придобиване на повече по обем и важност икономическа и научно-техническа информация за оказване по-голяма помощ за ускореното развитие на икономиката, като се следи и за редовното осъществяване на обратната връзка;

– да се засили сигналната функция към партийните и държавните органи с оглед предотвратяване сключването на неизгодни за страната сделки и пресичането на щети.

Насоките и мероприятията за подобряване цялостната работа по контраразузнавателното осигуряване на по-важните сделки с несоциалистически партньори следва да бъдат съобразени с изискванията на новия икономически подход и неговия механизъм, както и с настъпилите изменения в народното стопанство. При изпълнението им

е нужно да се обръща по-голямо внимание преди всичко на крайните потребители, от които изтича най-много информация по третирани сделки със западни фирми.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Списък на взетите на оперативен контрол по-важни сделки с капиталистически фирми през 1984 г. от управление "И", ВГУ-ДС.

Отп. в 2 екз.
№ 1 - др.министър
№ 2 - отдел 14
Изп.: Абаджиев-14
Нап.: Мачева-27586
13.11.1984 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И":
Ген.-майор
(К.Величков)

ДС. 12. 84 г.
Размножено в 33 екз.
и изпратени. по с-к

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

хс.

КОПИЕ

119

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Окръжен ... вх. № С 7600 от 26.12.1984 г.

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИТЕ ... Вх. № 25138 от ...

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 35736 Екз. 1
28.НОЕ.1984 19 ___ год.

28

УТВЪРЖДАВАМ:
МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Ген.-полковник
/Д. Стоянов/
София, ... 1984 г.

М Е Р О П Р И Я Т И Я

ОТНОСНО: подобряване ефективността на агентурно-оперативната работа за разкриване и пресичане подривната дейност на противника по канала на външноикономическия обмен

В условията на крайно изострената международна политическа и оперативна обстановка противниковите специални служби и пропагандни центрове, висши държавни органи, институти, концерни, фирми, фондации, организации и дружества на развитите капиталистически страни активно използват възможностите на разширяващия се външноикономически обмен за провеждане на целенасочена шпионска, разложителна и идеологическа подривна дейност срещу нашата страна.

Понастоящем НР България е главният прицел в плановете на западните стратези за провеждането на разностранни подривни опера-

Из архивите на ДС

ции. На широк фронт се разгръща масирана антибългарска кампания, ръководена и направлявана от управляващите кръгове в САЩ. Американският Сенат прие резолюция, причисляваща България към страните, осъществяващи международен тероризъм, а директорът на ЦРУ Уйлям Кейси недвусмислено заявява, че САЩ възнамеряват да проведат "големи акции на възмездие", в т.ч. и спрямо НРБ.

Същевременно Западът засилва водената икономическа война срещу нашата страна. Непрекъснато се разширява списъкът на ембарговите стоки, увеличават се митническите и финансово-кредитните ограничения, създават се трудно преодолими бариери във финансовите разплащания и в осъществяването на външноикономическия обмен. Упражняваният от САЩ натиск върху техните съюзници от НАТО, Япония, неутралните и необвързаните страни, върху КОКОМ, ЕИО и редица международни организации продължава да се засилва с цел да ги принуди да се включат по-активно в антибългарската кампания и в дискриминационните мерки спрямо НРБ. През 1984 г. САЩ са назначили над 500 души в различни организации и фирми с цел да контролират стриктното спазване на наложените ембаргови ограничения. Провежданите под ръководството на ЦРУ операции "Изход" и "Сократес" са насочени именно в това направление. Изгражда се широка организация за разкриване действията на НРБ за доставка на ембаргово оборудване и технологии, търговия с наркотици и оръжие. Във връзка с това в циркулярно писмо на Държавния департамент на САЩ до всички американски посолства изрично се разпорежда да се следи отблизо дейността на смесените фирми с българско участие и на нашите ВТО."Изотимпекс", "Електроимпекс", ИНКО и др. Посочват се също така поименно и български стопански дейци, които "третират ембаргови сделки".

247

Съставна част на антибългарската кампания са все по-честите опити на САЩ да дискредитират НРБ в "третия свят", да накарат тези страни по-активно да се включат в осъждането й,както и в прилагането на санкции срещу нея. Възможно е САЩ да предприемат конкретни действия, насочени към изместване на външно-икономическата и инженеринговата дейност на нашата страна от африканските и арабските държави чрез отпускане на американска икономическа помощ за тяхното развитие, мобилизиране на реакционните арабски режими, засилване на антибългарската дейност с крупни подкупи, и пр. Напълно реално е под натиска на САЩ да бъдат провалени вече сключени или третирани в доста напреднала фаза сделки на НРБ със западни партньори. Някои капиталистически страни могат да се възползват от известни обстоятелства с цел да ни изместят от завоювани традиционни пазари. Логично е да се очакват и по-нататъшни целенасочени действия към създаване на затруднения и спъване дейността на българския международен автомобилен, въздушен и воден транспорт.

С провежданата масирана антибългарска кампания и икономическата война срещу НРБ противникът цели да нанесе сериозни щети на националната икономика и с това да дискредитира реалния социализъм, да представи постигнатите икономически успехи на нашата страна като "временно явление , дължащо се на реализирани сделки с оръжие и наркотици".

Изострената международна политическа и оперативна обстановка и пренастройването на дейността на противника в съответствие с нея, поставя повишени изисквания пред органите на ДС, обезпечаващи външноикономическия обмен.

022

Изхождайки от новите моменти в оперативната обстановка, за по-нататъшното подобряване ефективността на агентурно-оперативната работа за разкриване и пресичане подривната дейност на противника по канала на външноикономическия обмен, е необходимо да се проведат следните допълнителни

М Е Р О П Р И Я Т И Я :

1. Да се подобри организацията на контраразузнавателната работа във ВГУ-ДС по канала на външноикономическия обмен, като се засили взаимодействието между отделите на управлението и с другите централни поделения, ОГУ и ОУ на МВР в работата с агентурата и по оперативните дела. Особено да се открои водещата роля на управление "И" като специализиран орган, обезпечаващ външноикономическия канал.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС и на управление"И"

2. ВГУ-ДС, управление "И", ОГУ и ОУ на МВР да придобият нова качествена агентура с възможности за активна и целенасочена работа по външноикономическия обмен. Да изготвят перспективни планове с конкретни мероприятия за обучението, възпитанието и контролирането на всеки агент, работещ по канала.

Да се издирят и определят подходящи агенти за провеждане на М-"100", с цел активизиране на работата в това направление. Подготовката на агентите за задгранична работа да се осъществява предварително на наша територия, като ВГУ-ДС, у-ние "И" вземе на контрол тази дейност.

Срок: 30.06.1985 г.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, у-ние "И", ОГУ и ОУ на МВР

3. ВГУ-ДС, управление "И", ОГУ и ОУ на МВР, съгласувано с ПГУ- ДС, да направят задълбочен анализ и

Из архивите на ДС

023

оценка на резултатите от работата по перспективните случаи за М-"50", както и на новите реални възможности в това направление, с оглед активизиране на контраразузнавателната работа за проникване в капиталистически концерни и фирми и своевременно допавяне на интересуващата ни информация.

Срок: 30.09.1985 г.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, у-ние "И", ПГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР

4. ВГУ-ДС, Управление "И", СГУ и ОУ на МВР да потърсят допълнителни възможности за осигуряване на перспективните оперативни дела с качествена агентура. Съвместно с ПГУ-ДС да се открият активни разработки, по които да се набележат конкретни оперативни мероприятия.

Срок: 30.06.1985 г.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, ПГУ-ДС, Управление "И", СГУ и ОУ на МВР

5. В центъра и по места да се извърши прецизна преоценка на поведението на всички обвързани с чужденци български граждани у нас и зад граница, на получените първични данни и сигнали, представляващи действителен оперативен интерес за органите на ДС, с оглед привеждане на оперативния отчет в съответствие с активността на противника. Особено да се наблегне на бързото изясняване на новообразуваните оперативни дела с оглед осигуряване на условия за предприемане на ефективни превантивни мерки.

Срок: 30.03.1985 г.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, У-ние "И", ПГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР

Из архивите на ДС

6. Ръководствата на ВГУ-ДС, Управление "И", СГУ и ОУ на МВР лично да разгледат заведените по канала дела за шпионаж и да предприемат енергични мерки за активизиране на работата по перспективните и закриване на неоснователно възникналите разработки.

Срок: 30.12.1984 г.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, У-ние "И", СГУ и ОУ на МВР

7. Да се разгледат просрочените оперативни дела за корупция, престъпления срещу монопола на външната търговия и крупна валутно-контрабандна дейност, като се потърси правно-консултативна помощ вт ГСУ за ускоряване реализацията на разработваните обекти и предотвратяване нанасянето на последващи щети.

Срок: 30.12.1984 г.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, У-ние "И", СГУ и ОУ на МВР

8. ВГУ-ДС, Управление "И", СГУ и ОУ на МВР да анализират състоянието и набележат допълнителни мерки за стриктното изпълнение на 39 ПМС/1983 г. и Решение Б-25/25.06.1984 г. на Политбюро на ЦК на БКП. С непосредственото участие на ОРО и стопанските ръководства да се актуализират вътрешните инструкции, заповеди и други нормативни документи, регламентиращи реда за контактуване с чужденци, с оглед укрепване на режима и затваряне на каналите за изтичане на информация, особено в обектите на водещите отрасли на икономиката - електрониката, микроелектрониката, роботизацията и биотехнологиите.

Срок: 30.12.1984 г.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС У-ние "И", СГУ и ОУ на МВР

9. Да се разработят комплексни планове за надеждното агентурно-оперативно обезпечаване на обслужваните обекти с редовна и активна външноикономическа дейност на базата на задълбоченото вникване в същността и измененията на новия икономически механизъм и повишаване икономическата подготовка на оперативния състав.

Срок: 30.03.1985 г.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, У-ние "И", ОГУ и ОУ на МВР

10. Да се засили агентурно-оперативният контрол върху третираните сделки с капиталистически фирми с цел недопускане нанасянето на щети и извличане на максимална изгода за народното стопанство.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, у-ние "И", ОГУ и ОУ на МВР

11. Да се активизират контактите и по-пълноценно се използват възможностите на партийните, комсомолските и стопанските органи и организации, както и на ОРО по места за провеждането на по-разнообразни и по-целенасочени профилактични мероприятия за предпазване на външноикономическите кадри от въвличане в престъпна дейност и за повишаване на тяхната бдителност, а също така и за прецизиране подбора на работещите по канала наши граждани у нас и зад граница. Във връзка с това да се предприемат съвместни мерки с МВнТ и съответните външнотърговски и стопански организации за осигуряване на предварителна подготовка и обучение на излизащите зад граница наши външноикономически кадри, както и за максималното ограничаване на командировките в капиталистически страни за сметка

на съответните чужди фирми.

Отг.;вачалниците на ВГУ-ДС,
У-ние "И", СГУ и ОУ на
МВР

12. Решително да се подобри работата по изучаване морално-политическите качества на кандидатите за работа по външноикономическия канал и особено на тези за задгранична дейност, като се засили агентурно-оперативното им наблюдение с оглед недопускане назначаването на неподходящи лица, осъществяването на невъзвращенства и увреждане интересите на страната.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС,
У-ние "И", СГУ и ОУ на
МВР

13. ВГУ-ДС, У-ние "И", Софийското градско управление на МВР и ОУ на МВР да предприемат конкретни мерки за засилване на сигналната функция по обем и качество към ръководството на МВР за неблагополучия, отрицателни явления и недържавнически подход при осъществяването на външноикономическия обмен.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС,
У-ние "И", СГУ и ОУ на
МВР

14. ВГУ-ДС и ПГУ-ДС да извършат предварителен подбор и да изградят необходимия резерв от подходящи бивши служители-пенсионери на двете поделения, които да имат нужната подготовка и готовност да изпълняват задачи зад граница за контраразузнавателното осигуряване на временнопребиваващите български граждани по линия на задграничната строителна, инженерингова и транспортна дейност. Във връзка с това да се предприемат необходимите мерки за окомплектоване и укрепване на задграничните резидентури.

Срок: 30.06.1985 г.
Отг.: началниците на ВГУ-ДС
и ПГУ-ДС

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

027

15. Да се издигне нивото на агентурно-оперативното осигуряване на международните прояви, провеждани на наша територия. За целта ВГУ-ДС, Управление "И", ПГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР-Варна, Бургас, Пловдив, Ст.Загора, Толбухин и Враца да предприемат допълнителни мерки за подобряване организацията на работата, за по-надеждното агентурно-оперативно обезпечаване на участниците от капиталистически страни и за оптималното използване на оперативно-техническите средства.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, Управление"И", ПГУ, СГУ и ОУ на МВР

16. Да се вземат необходимите оперативни мерки за своевременното добавяне и пресичане на евентуални опити на противника да използва възможностите на външноикономическия обмен за провеждане на диверсионно-терористични операции срещу нашата страна, като особено внимание се обърне на канала на международния автомобилен и въздушен транспорт.

Във връзка с това съвместно със стопанските ръководства на клоновете да се подобри подбора на кандидатите за работа в СО "МАТ", а неподходящите шофьори, склонни към извършване услуги на ИР, пренасяне на инкриминирани материали, оръжие и наркотици, да бъдат освобождавани от работа в системата на обединението.

В сферата на въздушния транспорт усилията да се насочат предимно към разкриване и осигуряване с надежден оперативен контрол на установени или заподозрени членове на международни терористични организации и групи, с оглед предотвратяване на евентуални опити за терористични действия.

Да се засили агентурната обезпеченост на транспортните екипани за по-пълното контролиране на техните прояви и поведение зад граница.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, Управление "И", ПГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР

17. Решително да се подобри координацията и взаимодействието на икономическите отдели и отделения в окръзите със съответните линейни отделения и служби, както и с центъра при обезпечаване на външноикономическия обмен, а ПГУ-ДС, ГСУ, Трето управление-ДС, Шесто управление-ДС и ДНМ да оказват по-действена и по-конкретна помощ на БГУ-ДС в работата му по това направление.

Особено да се наблегне на провеждането на по-активни и по-целенасочени съгласувани агентурно-оперативни мероприятия, както и на завеждането на съвместни активни разработки по канала на външноикономическия обмен.

Отг.; началниците на ВГУ-ДС, ПГУ-ДС, ГСУ, У-ние Трето-ДС, У-ние Шесто-ДС, ДНМ, СГУ и ОУ на МВР

18. ВГУ-ДС, Управление "И" и Инспекторат-МВР да засилят и конкретизират оказваната помощ и упражнявания контрол в агентурно-оперативната работа на СГУ и ОУ на МВР по канала на външноикономическия обмен.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, У-ние "И", Инспекторат-МВР

19. ВГУ-ДС и Управление "И" да проведат семинар със зам.-началниците по ДС и с началниците на икономическите отдели и отделения на ОУ на МВР, да ги запознаят с изнесения доклад и с реше-

Из архивите на ДС

нията на Колегиума на МВР, да направят персонална оценка на работата на окръзите по обезпечаване на външноикономическия обмен и по някои други икономически дейности.

Срок: декември 1984 г.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, У-ние "И"

20. ВГУ-ДС, Управление "И", съвместно с УНТР-ПГУ-ДС да уточнят заводите и комбинатите, в които се внедряват ембаргови и наши прогресивни технологии и оборудване. Да се извърши проверка за хода на внедрителската дейност и за опазването на секретите в това направление.

Срок: 30.09.1985 г.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, У-ние "И", УНТР-ПГУ-ДС.

21. ВГУ-ДС, Управление "И"и Инспекторат-МВР да извършат проверки в ОУ на МВР Пловдив, Варна, Бургас, Русе, Видин, Перник и Пазарджик и в обслужвани от тях обекти с активна външноикономическа дейност за изпълнението на настоящите мероприятия.

Срок: 30.10.1985 г.

Отг.: началниците на ВГУ-ДС, У-ние "И", Инспекторат-МВР.

ЗАМ.-МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И
НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС
Ген.-пейтенант

/Г.Аначков/

Отп. в 2 екз.
№ 1 – ЦИОУ-МВР
№ 2 – отдел 14
Изп.: ген.Величков,Грозданов
Нап.: Павлова-28857
28.11.1984 г.

25.12.84г.
Размножено в 39 екз.
и изпратени. С-К

ОУХс

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КОПИЕ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

вх. № С 7329 от 14 / 1984 г.

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 37175 Екз. А29
7 ДЕК 1984 19 год.

Да се изпрати на СУ и за сведение и изпълнение 100

11.12.1984 г.

Зам. м-р и н-к Авг. ДС
ген. лейт. (Анучков)

СПРАВКА

ОТНОСНО: резултатите от проведения през 1984 г. конкурс за капиталните вложения

С решение №126 от 1 август тази година Министерският съвет в съответствие с Правилника за икономическия механизъм възложи на Българската народна банка, министерствата и ведомствата да проведат целеви конкурс за капиталните вложения в сферата на материалното производство за 1985 г.

Централно място при комплексната оценка на предложенията за капитални вложения заеха изискванията за:

- осигуряване изпълнението на националните и отраслови програми за развитие на народното стопанство и научно-техническия прогрес
- достигането на челните наши и световни постижения за разход на основни видове ресурси в натура за производството на единица продукция, също в натура
- индивидуалната и народностопанска ефектив-

ност на обектите

- пълната осигуреност на инвестиционния процес с проекти, лимити, строителни мощности, машини и съоръжения, валута, кадри, материали с оглед въвеждане в действие на мощностите и основните производствени фондове в рамките на нормите за времетраене на строителството

- използуването на действуващите производствени мощности и на годните производствени помещения

- достигане на утвърдените нормативи за незавършено строителство

- ритмично въвеждане в действие на основните фондове

От 1980 броя обекти със сметна стойност 39,462 милиона лева, предложени от министерствата, бяха класирани 1833 броя със сметна стойност 35,270 милиона лева и годишна задача за 1985 г. 3,689 милиона лева. Отпаднаха 147 обекта за 4,192 милиона лева, която съставлява около 11% от сметната стойност на всички предложени обекти.

Постигната бе по-добра осигуреност на инвестиционния процес на обектите с национално и особено важно значение, за някои от които се осигуриха допълнително средства. Същевременно, поради недоговореност на доставките на машини и съоръжения, липса на проектна готовност, неосигуреност с проектно-сметни документации на друга част обекти от същата категория бяха намалени разчетните лимити.

Из архивите на ДС
258

Из архивите на ДС

Застрашено е изпълнението на някои обекти от националните програми за 1985 г. предвид неосигуреността на капиталните вложения. Предложенията на министерствата не достигат разчетите за следващата година, поради липса на проектна готовност и дори на концепсия по проектите. Това се отнася за обекти по програмата за ускорено развитие и приложение на биотехнологиите (в по-малко с 70 милиона лева) от химико-фармацевтичната, микробиологичната, парфюмерийно-козметичната и етерично-маслената промишленост. По програмата за ГАПС този недостиг е 90 милиона лева, за малотонажната химия - 5 милиона лева.

Това показва, че след утвърждаването на програмите от висшите партийни и държавни органи, инвеститорите и съответните министерства не са извършили необходимата подготвителна работа за тяхното цялостно обезпечаване с проекти, валута, машини и съоръжения, кадри и други.

На конкурса бе констатирано изменение на структурата на капиталните вложения за някои отрасли.

На първо място това произтича от превишаване разчетния обем на строително-монтажните работи. Въпреки отпадането на редица (главно преходни и новозапочващи) обекти на МЕСР и ММЕ, техния годишен обем утвърден с 126-то РМС бе увеличен съответно с 41 и 28 милиона лева, в т.ч. за строително-монтажни работи - 11 и 21 милиона лева. В рамките на лимита МТ класира обекти с превишаване на строително-монтажните работи с 19 милиона лева.

Вторият момент е чувствителното надхвърляне на лимитите за внос на машини и съоръжения, особено по второ направление. При това, особено в предложенията на МЕСР и ИХП не се осигурява валута приоритетно за важните национални обекти и програми.

На трето място не бяха достигнати утвърдените с 126-то РМС нормативи за незавършеното строителство по пътя на етапното въвеждане на обектите, концентрация на капиталните вложения върху пусковите обекти, спазване на нормите за времетраене на строителството и други. Независимо от значителното съкращаване на лимитите по този пункт, незавършеното строителство в МЕСР с 220 %, в ММЕ - 118%, в НАПС 88 % при норматив съответно 166,82 и 63 на сто. Главни причини за това са поддържане на прекомерно широк фронт на строителство, неосигуреност със строително-монтажни мощности, забавяне в доставките на някои машини и съоръжения, недостиг на валутни ресурси, недостатъци в организацията и управлението на инвестиционния процес, както и отлагането при въвеждането в действие на редица основни фондове. Това довежда до превишаване на утвърдените с петилетния план сметни стойности, особено за националните обекти, например за АЕЦ "Козлодуй"-5 и 6 ректор с 1,102 милиона лева, "Стан 300" в СМК-Бургас с 144 милиона лева, ЗТМ - Радомир с 417 милиона лева и други.

Отрицателно влияние върху нормативите за неза-

Из архивите на ДС

вършено строителство оказа и факта, че голяма част от инвеститорите не изпълниха точка 14 от 126-то РМС за преразглеждане на проектите и осигуряване на поетапно въвеждане, където това е възможно. Напротив, на заключителната фаза на конкурса се проявяваше стремеж да се доказва невъзможността за поетапно въвеждане.

Отрасловите министерства не изпълниха задълженията си за намаляване дела на архитектурно - строителните работи в проектите, а така също за актуализиране на проектно - сметната документация чрез държавната експертиза.

Налице е съществено изоставане по отношение на нормативите за разпределение въвеждането на основните фондове по тримесечия. Като цяло отклоненията от нормативите достигат: Първо тримесечие 10,2 %, второ тримесечие 9,2 %, трето тримесечие 14,5 % и четвърто тримесечие 32,9%. За четвърто тримесечие например, МХП предвижда въвеждане на 91 % от основните фондове, МЕ - 83%, МПТПС - 82%.

Конкурсът разкри, че при определяне на икономическата ефективност на инвестиционните проекти, инвеститорите не държат сметка за фактора "време", т.е. за влиянието на сроковете на строителството и усвояване на новите мощности върху икономическата ефективност. Тези срокове значително превишават нормативите - има десетки и стотици обекти, които се изграждат по 10 и повече години и не достигат проектните си качествени показатели продължително време след влизането в дей-

Из архивите на ДС

ствие. Анализите на ефективността в някои по-големи обекти от различни отрасли показват, че тя е 2-3 пъти по-ниска отсега показваната при полжение, че се спазват сроковете за строителство.

В резултат на конкурса бе постигната по-добра икономическа обоснованост на голяма част от обектите на капитални вложения. Сравненията на предложените проекти спрямо световните постижения за разход на основните видове материални ресурси и на труд за производство на единица продукция показват обаче, че не се предвиждат най-съвременните икономисващи ресурси и технологии. Освен това не се осигурява производството на продукция, която по своето качество да съответствува на нашите и световни образци.

Конкурсът показа някои недостатъци в дейността на експертните съвети и непълно съблюдаване с изискванията на държавната експертиза относно технико - икономическото равнище на проектите. Значителен брой от тях, макар и приети от експертните звена, не гарантират повишаването на икономическата ефективност. Все още се утвърждават проекти с изкуствено занижаване на сметните стойности или увеличаване на печалбата, с висок дял на архитектурно - строителните работи и други. Това е валидно и за предложенията за реконструкция и модернизация, редица от които се оказаха по-ниско ефективни в сравнение със състоянието на обектите понастоящем.

Наблюдавана бе тенденцията към изграждане на големи мощности в отделни производства, което се явя-

ва нерационално от гледна точка задсволяване нуждите на потребителя. Стопанските предприятия и отрасловите министерства все още нямат виждане за широко използуване на малките и средни предприятия в рамките на лимита за отрасъла като средство за ефективно развитие на производството.

В хода на конкурса се прояви съществуващото несъответствие между инвестиционната програма и строително - монтажните мощности на страната. Откроиха се несъвършенства на инвестиционния процес, изразяващи се в противоречия в икономическите интереси на инвеститори, строители, проектанти, доставчици на оборудване.

По предложение на БНБ и централната работна група се предприемат мерки за спазване срочния пуск на обектите с национално и особено важно значение, осигуряване на инвестиционния процес, допълнително уточняване обема на строително-монтажните работи, коригиране на проектносметните документации за обектите, които ще се изграждат етапно. Предвижда се БНБ да налага санкции чрез не откриване на финансирането или увеличаване лихвените проценти по кредитите в случаите, когато не се изпълняват изискванията на 126-то РМС.

През следващата година ще се проведе национален целеви конкурс за капиталните вложения за 1986 г. и деветата петилетка.

От изложеното е видно, че въпросите за капиталните вложения ще стоят на вниманието на надведом-

ствените органи, отрасловите министерства и стопанските организации в дългосрочен план с оглед оптимизиране на инвестиционния процес и срочното изграждане на одобрените обекти.

Предвид горното, предлагам:

1. Оперативното наблюдение върху инвестиционния процес и изпълнението на обектите във фаза на изграждане да залегне в годишните планове за 1985 г. по направления на обслужване с оглед установяване на допусканите слабости и недостатъци и засилване на сигналната функция.

За цепта:

- Спед преценка на наличните оперативни възможности в Управление "И", СГУ и ОУ на МВР да се създаде необходимата организация за контраразузнавателно обезпечаване на звената, разработващи и изпълняващи отделните етапи на инвестиционния процес.

Срок: 30.06.1985 г.

- Чрез отрасловите министерства да се придобият данни за утвърдените им капитални вложения на стопански организации, обекти, структура и срокове за усвояване.

Срок: 10.01.1985 г.

- Управление "И" да разработи примерна схема за ползуване от оперативния състав на базата на по-характерните изводи и констатации, произтичащи от резултатите от проведения конкурс.

Срок: 30.01.1985 г.

Из архивите на ДС

9 108

2. Да се възложи на СГУ и ОУ на МВР да осъществяват оперативно наблюдение върху дейността по капиталните вложения на стопанските организации и обектите на тяхна територия, като им се изпратят придобитите от отрасловите министерства данни и примерната схема.

Срок: 31.01.1985 г.

Отп. в 3 екз.
№ 1 - др.Величков
№ 2 - отдел 10
(Л.Неделев)
№ 3 - отдел 14
(Ст.Грозданов)
Изп.: Ив.Василев-10
Нап.: Цветкова-29496
6 декември 1984 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС
И НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Ген.-майор Величков
/К.Величков/

МВР ПОДЕЛЕНИЕ 12800

12.12.84г.
Размножено в 32 екз.
и изпратени. 40 е.к.

10А КОПИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО! 18,14

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-ВИЕ – ДС
Рег. № 38999 Екз. 35
26.ДЕК.1984 10 год.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: организацията и ефективността на контраразузнавателното осигуряване на проведените в страната крупни международни прояви през 1984 г.

При постоянно разширяващите се външноикономически и научно-технически контакти на НР България с развитите капиталистически страни, противниковите специални служби все по-активно използват възможностите на увеличаващите се международни прояви за провеждане на целенасочена шпионска, разложителна, идеологическа и друга подривна дейност срещу нашата страна. Отчитайки сериозната опасност, застрашаваща сигурността на страната и интересите на народното стопанство, управление "И", ВГУ-ДС, е създало организация за контраразузнавателно осигуряване на крупните международни икономически прояви, провеждани на наша територия, с цел своевременно долавяне и пресичане на евентуална подривна дейност и предотвратяване на опити за нанасяне щети на икономиката.

Организацията на цялостната контраразузнавателна работа в това направление е поставена на планова основа. По-големите международни прояви се уточняват в началото на годината и се залагат в плановете на управлението, отделите и на

Из архивите на ДС

отделните оперативни работници. В единични случаи настъпват промени главно поради отпадане на едни и включване на други мероприятия, както и вследствие изменения в сроковете на провеждането им.

За обезпечаването на всяко международно мероприятие се разработва отделен план с конкретни организационни, агентурно-оперативни и оперативно-технически мероприятия съвместно със съответното окръжно управление на МВР, на чиято територия се провежда, както и с другите заинтересовани поделения на МВР. Предвижда се също така осъществяване на координация и взаимодействие с братските органи за сигурност по конкретни оперативни въпроси.

По принцип контраразузнавателната работа по дадено крупно международно мероприятие се ръководи от съответния компетентен отдел на управлението с участието и помощта на ОУ на МВР, на чиято територия се провежда.

През 1984 г. от оперативните отдели на управлението бяха обезпечени в контраразузнавателно отношение 69 международни прояви, в т.ч. 2 панаира, 37 симпозиума, 8 конференции, 8 "кръгли маси", 5 изложби, 3 семинара, 3 съвещания, 2 общи събрания и 1 конгрес с 1008 участници от западни и развиващи се страни. Тъй като немалка част от тях се проведоха на територията на Пловдивски, Варненски, Плевенски, Толбухински, Старозагорски и други окръзи, за осигуряването им бяха привлечени оперативни сили и от съответните окръжни управления на МВР. Осъществяваше се тясна координация и с ПГУ-ДС, УНТР, СГУ, както и с линейните отдели на ВГУ-ДС. Използвани бяха възможностите на 124 агента, 159 ДЛ, 2 кандидат-агента и 1 бивш агент.

20 3 16

Отделно само за контраразузнавателното обезпечаване на двата международни панаира в Пловдив бяха използвани 233 агента, 349 ДЛ и 4 кандидат-агента.

Проведени бяха общо 85 М-"Г", 40 М-"Родопи", 33 М-"Пирин", 2 М-"Р/к", 1 М-"$В_2$" и 13 ВН. Само по време на международните панаири в Пловдив бяха проведени 40 М-"Г", 39 М-"Родопи", 44 М-"Пирин", 6216 М-"25" и 22 ВН.

В резултат на проведените активни оперативни мероприятия от посочените 69 крупни международни прояви беше придобита голяма по обем и значимост икономическа, научно-техническа, ценова, политическа и оперативна информация, която своевременно беше предоставена за ползване от заинтересованите ведомства.

Анализът на получените оперативни данни от контраразузнавателното осигуряване на проведените международни прояви показва, че противниковите специални служби активно ги използват за събиране на разнообразна разузнавателна информация; за изучаване на редица ръководни политически, икономически, научни и други кадри; за корумпиране и разлагане на податливите от тях, както и за провеждане на широкомащабна идеологическа подривна дейност. Особено силно се проявява тази активност по време на пролетния и есенния международен панаир в Пловдив. По-голямата им продължителност, в сравнение с другите международни прояви, създава реални възможности на прикритите представители на вражеските специални служби и свързаните с тях западни търговци, специалисти и изложители да осъществяват по-широки и трайни контакти с интересуващите ги наши граждани и да събират необходимата им разузнавателна информация. Зачестиха случаите, при които се изпращат лични покани до ръководни

24 4 17

стопански дейци от различни ведомства за посещения на изложбените щандове на редица западни фирми, някои от които се използват за прикритие на съответните специални служби.

Определен оперативен интерес предизвикват опитите на противника по време на международните панаири да нанасят преки щети на икономиката, а впоследствие поставените в зависимост наши граждани да въвличат и в престъпна дейност.

На фона на провежданите идеологически подривни мероприятия прави впечатление използването от противника на акредитираните към пресцентровете западни журналисти и други специалисти за изпълнение на конкретни целенасочени разузнавателни задачи. Това важи не само за международните панаири в Пловдив, но и за другите международни прояви.

Тревога буди нарушаването на 39 ПМС и недостатъчно ефективния контрол върху установяваните контакти с чужденци, в резултат на което продължава да изтича към противника информация от служебен и поверителен характер, с което се увреждат интересите на страната.

През 1984 г. беше доловено и известно активизиране на противника по дипломатическия канал при различните международни прояви. Освен това беше засечено оживено контактуване между представители на отделни дипломатически мисии, както от посолства в страната, така и от задгранични представителства.

Увеличава се също броят на включваните в различни официални делегации и групи представители на противниковите специални служби под дипломатическо прикритие като ръководители или непосредствени участници в съответните международни мероприятия. Подобни случаи са констатирани на двата панаира в

Пловдив, а на някои симпозиуми и конференции отделни участници бяха заподозрени в съпричастност към разузнавателните служби на противника, бяха засечени при изпълнение на контраразузнавателни задачи или бяха уличени като агенти на тези служби.

Често явление е лицата от горните категории да осъществяват и поддържат преди, по време или след провеждането на международното мероприятие контакти с представители на съответното западно посолство у нас, стремейки се да ги прикрият или да ги легендират под благовиден и официален предлог.

През т.г. беше констатирана особена активност от страна на противника по време на някои големи международни научни прояви. Анализът на получените при провеждането на тези мероприятия оперативни данни показва, че при тях нарастват възможностите на противника за осъществяване на неправомерни контакти с представляващи интерес за него учени и специалисти от нашата и другите социалистически страни, за тяхното изучаване, обработване в изгодно за него направление и за събиране на интересуващата го информация.

На международната конференция по изкуствен интелект, проведена през септември т.г. във Варна, група специалисти от ФРГ проявиха нескрито желание за задълбочаване на контактите с колеги от социалистическите страни. Особено внимание отделиха на наш учен - директор на институт, работещ в ЦК на БКП, който е носител на важна научна и политическа информация и към когото отправиха покани да посети ФРГ за изнасяне на лекции.

Из архивите на ДС

19

6 23

На международната конференция по нелинейни колебания, състояла се в курорта "Дружба" през септември т.г., бяха засечени опити на наш обект на оперативен отчет да се сдобие с конкретна информация от присъствуващите съветски специалисти, чрез която впоследствие да задоволи интересите и изискванията на свързаните с него западни учени. На същата конференция беше проявен интерес от американски учен към наш професор, чиито научни изследвания могат да намерят реално приложение и във военната област. Интересен от оперативна гледна точка е фактът, че нашият научен работник изразява чувството си на недооцененост от прекия си служебен ръководител.

По време на международните мероприятия на МИПСА, проведени през май в курорта "Албена" по проблемите на националните икономики и управлението на иновационните процеси, западногермански представител направи опит чрез свое предложение да превърне МИПСА в център за систематизиране, обобщаване и анализ на данни от всички страни – участнички, в т.ч. и на сведения, съставляващи държавна тайна. Той установи контакт с наш научен сътрудник от Икономическия институт при БАН, от който получи обещание при посещение в МИПСА да му предостави сведения за инфлацията и цените в НРБ.

Придобитите оперативни данни при контраразузнавателното осигуряване на проведените в страната международни прояви, недвусмислено открояват интересите, насоките, използваните форми и настойчивостта на противника при изпълнението на набелязаните задачи.

Независимо от постигнатите положителни резултати е разкриване и пресичане на редица опити на противника да придобива по канала на международните прояви икономическа,

научно-техническа, политическа и друга информация, все още се допускат съществени слабости, които влияят върху качеството и ефикасността на контраразузнавателната работа. Определено трябва да кажем, че тя не отговаря напълно на повишените изисквания и активността на противника.

Слабости се допускат още в подготвителния процес, като редица международни мероприятия остават без планово контраразузнавателно осигуряване (Семинара по икономия на енергията, Международния творчески обмен по линия на САБ, Международния симпозиум по технология и организация на изпълнението на хидротехнически съоръжения, Научно-техническата конференция по стъкло и фина керамика и др.).

Пропуски съществуват и в установяването и проверката на участниците в мероприятията, както и в уточняването на оперативно-интересните лица.

Не е на необходимата висота обезпечаването на оперативно-интересните участници от капиталистически и развиващи се страни с достатъчна по количество и качество агентура.

Все още стои открит проблемът за осигуряването на международните прояви в оперативно-техническо отношение с необходимите за целта средства.

Недостатъчно внимание се отделя и не е на необходимото ниво координацията с братските органи по контраразузнавателното обезпечаване на представителите от техните страни, участвуващи в големите международни мероприятия и представляващи определен интерес за противника.

Контраразузнавателното осигуряване на провежданите у нас международни прояви по линия на СИВ, към които противникът винаги е проявявал изключителне интерес, все още е на незадово-

лително равнище. За това говорят и фактите, че от някои от тях към противника изтича информация,без да сме разкрили източниците.

За по-нататъшното подобряване на работата по крупните международни мероприятия в страната, е необходимо:

- Да се направи задълбочен анализ на допусканите слабости и се набележат ефикасни мерки за тяхното преодоляване;

- Да се подобри предварителното планиране и организацията на контраразузнавателното обслужване на международните прояви на базата на комплексния подход;

- Особено внимание да се отдели на по-пълното агентурно обезпечаване на международните мероприятия като за целта се осъществи необходимата координация с всички заинтересовани служби и поделения на МВР за комплексно и оптимално използване на наличните агентурни сили и възможности;

- да се предприемат мерки за осигуряване на мероприятията с необходимите оперативно-технически средства, съчетани с агентурни комбинации;

- да се подобри взаимодействието и координацията с братските органи за сигурност, като при необходимост за отделни международни прояви се изготвят съвместни планове и се формират специализирани смесени оперативни групи за изпълнение на комплексни контраразузнавателни задачи;

- да се активизира дейността на нашите оперативни контраразузнавателни групи за придобиване по време на международните прояви на още по-голяма по обем и значимост икономическа, търговско-ценова, научно-техническа, политическа и друга

Из архивите на ДС

22

9 26

информация и документация за подпомагане ускореното развитие на националната икономика;

– Да се засили контраразузнавателната работа по подбора и изучаването на подходящи участници в международните мероприятия от капиталистически и развиващи се страни с цел провеждане на М-"50" и М-"100" за проникване в чужди фирми и организации;

– Да се подобри обратната връзка с ведомствата, на които предоставяме придобита по оперативен път със специфичните сили и средства на ДС информация по отношение на стойностното и качественото й оценяване.

Отп. в 2 екз.
№ 1 – р-во на у-ние "И"
№ 2 – отдел 14
Изп.: Абаджиев-14
Нап.: Павлова-30935
25.12.1984 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Ген.-майор
/К.Величков/

28.12.84г.
Размножено в 35 екз.
и изпратени на с-к

ОУ Хс Др. А. Атанасов **КОПИЕ** 6

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ:

МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Генерал-полковник:
(Д. Стоянов)

София, 3.05. 1985 г.

МВР
ВТОРО ГЛАВНО ... - ДС
Рег. № 3207 ... 4 28
... 1985 19 ... год.

5181 - 06.06.1985

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

ОТНОСНО: Подобряване на оперативното и следственото осигуряване на задграничната икономическа и инженерингова дейност на НР България.

Контраразузнавателната работа за оперативното обезпечаване на задграничната икономическа и инженерингова дейност и на временнопребиваващите български граждани в чужбина е организирана съгласно Инструкция № I-210/28.11.1980 г. и утвърдените от др. Министър мероприятия през 1980 година.

Поради принципни съображения за надеждност, сигурност и конспиративност, организирането и провеждането на каквато и да е агентурно-оперативна дейност извън пределите на страната, включително и оперативното обезпечаване на задграничните икономически и инженерингови обекти, трябва да се извършва само от специализирания за целта орган, какъвто е ПГУ-ДС.

При решаването на този актуален въпрос трябва да се вземат под внимание и следните важни обстоятелства:

- извършваните стопански престъпления от временнопребиваващи български граждани зад граница обикновено са свързани с чуждестранни физически и юридически лица. По понятни причини оперативното дирене на такива престъпления е и трябва да бъде от компетенциите и задълженията на органите на ДС;

- цялостното проучване, съгласуване и подготовка на всички български граждани, временнопребиваващи в капиталистически и развиващи се страни, включително и по задграничната строително-монтажна и инженерингова дейност, се извършва на наша територия от органите на ДС. Те изучават, подбират и вербуват агентура за контраразузнавателното обезпечаване на задграничните стопански обекти, включително и за борба срещу корупцията и стопанската престъпност. Тази агентура се подготвя от управление "И", ВГУ-ДС и от ОУ на МВР, след което се предава на ПГУ-ДС за по-нататъшно ползуване зад граница. ПГУ-ДС съвместно с ВГУ-ДС сформира резидентурни групи в задграничните икономически обекти.

Без да се нарушават основните принципи в организацията на агентурно-оперативната работа на органите на МВР зад граница и да се застрашава сигурността на страната, за по-нататъшното подобряване на контраразузнавателното и следственото осигуряване на задграничната икономическа и инженерингова дейност на НР България предлагаме да се предприемат следните допълнителни мерки:

1. ПГУ-ДС да изпраща оперативни работници по линия на КРО за обслужване на задграничната икономическа, строително-монтажна и инженерингова дейност на страната, които да имат висше икономическо образование и съответна практика във външноикономи-

8

ческа, търговска и друга стопанска дейност. Преди заминаването им, те да бъдат изпращани за известна подготовка и квалификация във ВГУ-ДС - управление "И", в ГСУ-МВР и в ДНМ - управление "Стопанско".

2. ВГУ-ДС, управление "И" и ОУ на МВР да завишат критериите по подбора и изпращането на български граждани на задгранична работа с оглед недопускане заминаването на лица, които са политически и морално неустойчиви, криминално проявени, склонни към извършване на кражби и присвояване на държавни средства.

Във връзка с това да се подобри взаимодействието и съгласуваността между оперативните отдели и отделения, обслужващи икономиката, отдел "Задгранични паспорти" и неговите подразделения в ОУ на МВР.

3. ВГУ-ДС, управление "И" и ОУ на МВР да активизират своята работа по подбора на подходяща налична агентура и вербовката на нова за по-пълното агентурно-оперативно обезпечаване на задграничните стопански обекти.

ДНМ - управление "Стопанско" и съответните отдели в ОУ на МВР да подават на органите на ДС подходящи агенти за тяхната проверка, подготовка и изпращане по установения ред на работа в задграничните обекти.

ПГУ-ДС и ВГУ-ДС да активизират своята съвместна работа по изграждането на нови резидентурни групи във важните задгранични строителни и транспортни обекти.

4. ПГУ-ДС да води оперативни дела със съответна окраска, включително и за стопански престъпления на български граждани, работещи в задгранични икономически обекти. Воденето на такива оперативни дела да се осъществява съгласувано и координирано с ВГУ-ДС - управление "И" в случаите, когато извършителите на пре-

стъпления са свързани с чужди граждани, фирми, организации и смесени дружества, а когато не са свързани с чуждестранни физически и юридически лица - съответно с ДНМ - управление "Стопанско".

5. За документиране на крупни нарушения и злоупотреби, в съответните задгранични обекти легендирано да се изпращат следователи от ГСУ-МВР след предварително съгласуване и по преценка на ПГУ-ДС. Неговите резидентури по места да оказват пълно съдействие на следователите за изпълнение на стоящите пред тях задачи.

6. Да се подобри координацията и взаимната информираност между ПГУ-ДС, БГУ-ДС, ГСУ-МВР, ДНМ и ОУ на МВР за по-пълноценното използуване на наличните оперативни сили и средства, за по-надеждното контраразузнавателно осигуряване на задграничната икономическа и инженерингова дейност и временнопребиваващите български граждани в чужбина.

Отп. в 2 екз.
№ 1 - др.Министър
№ 2 - отдел 14
Изп.: ген.Величков/СГ
Нап.: Павлова-2241
29.01.1985 г.

ЗАМ.-МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И
НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС
Ген.-лейтенант:
(Г.Аначков)

ЗАМ.-МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И
ДИРЕКТОР НА ДНМ
Ген.-лейтенант:
(Ив.Димитров)

НАЧАЛНИК НА ПЪРВО
ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
Ген.-лейтенант:
(В.Коцев)

НАЧАЛНИК НА ГЛАВНО
СЛЕДСТВЕНО УПРАВЛЕНИЕ-МВР
Полковник:
(К.Коцалиев)

180

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2

С П И С Ъ К

на видовете изследвания, които се извършват в институтите, научно-техническите отдели и лаборатории на Министерството, във връзка с разследване на пожари

I. ИНСТИТУТ ПО КРИМИНАЛИСТИКА И КРИМИНОЛОГИЯ

А. Изследване на леснозапалими и горими течности:

1. Идентифициране на обекти, намерени в съдове на местопроизшествието или взети от заподозрени лица.

2. Сравняване на обекти, намерени на местопроизшествието с такива от заподозрени лица или от предприятия-производители.

3. Установяване наличие на летливи леснозапалими и горими материали по обекти-веществени доказателства от огнища на пожари.

Б. Изследване на горливи газове и пари

В. Изследване на взривни материали (при пожари, предизвикани от експлозии)

Г. Изследване на влакнести горими материали

1. Идентифициране, с цел определяне на горимостта им.

2. Откриване някои продукти от изгарянето на текстилни материали.

Д. Изследване на масла и мазнини от растителен и животински произход

1. Идентифициране на обекти, намерени на местопроизшествието.

2. Сравняване на обекти от местопроизшествието с такива от заподозрени лица или предприятия-производители.

3. Определяне вида и съдържанието на органични ненаситени съединения, склонни към самозапалване.

Е. Изследване на минерални масла - доказване на тип и вид, с цел определяне на горимост.

Ж. Изследвания на различни неограничени обекти, взети от огнища на пожари или като сравнителни проби с цел:

1. Идентифициране на метали и сплави, с цел определяне на някои характерности при развитието на пожара.

2. Установяване на следи от метали, отложени върху различни повърхности при къси съединения.

3. Идентифициране на различни видове стъкла, деформирани в условията на пожара.

4. Откриване наличие на лесноокисляеми (горими метали - магнезий, алуминий и други.

3. Изследване на полимери:

1. Идентифициране на пластмаси, с цел определяне на горимостта им.

2. Идентифициране на остатъци от съдове (туби), с които могат да се пренасят леснозапалителни течности.

3. Определяне вида на каучуци, използувани в качеството на горими материали.

II. НТО ПРИ ОУ НА МВР (с химически лаборатории

Могат да бъдат извършвани някои от споменатите по-горе изследвания:

А – 1 и 2 – идентифициране и сравняване на леснозапалими течности (без случаите на доказване на следи);

В – доказване на взривни материали;

Г – 1 – идентифициране на влакнести горими материали

Д – 1 идентифициране на масла и мазнини

Е – доказване на минерални масла;

Ж – 1 и 4 – определяне на вида на различни метали;

III. НАУЧНА ЛАБОРАТОРИЯ ПО ПОЖАРНА БЕЗОПАСНОСТ ПРИЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОТИВОПОЖАРНАТА ОХРАНА – МВР

А. Изследване на леснозапалителни и горими течности, при което се определя:

1. Относително тегло
2. Коефициент на пречупване на светлина
3. Вискозитет
4. Фракционен състав
5. Плам~~на~~ температура

Из архивите на ДС

6. Температура на възпламеняване

7. Температура на самовъзпламеняване

8. Скорост на изгаряне

9. Наличие на летливи леснозапалими и горими материали по обекти – веществени доказателства от огнища на пожари

Б. Изследвания на твърди (дървесина, пласт-маси, текстил) горими вещества, при което се определя:

1. Група на горимост

2. Кислороден индекс

3. Склонност към топлинно самонагряване

4. Склонност към химическо самозапалване

В. Изследване на горими прахове, при което се определя:

1. Гранулометричен състав

2. Долна граница на възпламеняване

3. Склонност към самонагряване

Г. Изследване на масла и мазнини от расти-телен и животински произход, при което се определя:

1. Температура на топене

2. Температура на размекване

3. Температура на прокапване

4. Йодно число

5. Склонност към самозагряване

Д. Изследване на химически вещества, склонни към самозапалване, при което се проверява:

1. Склонност към самонагряване на веществата при контакт с въздуха.

2. Склонност към самонагряване на веществата при контакт с вода.

3. Склонност към самонагряване на вещества при смесването им едни с други.

Е. Изследвания във връзка с определяне класите на помещения по отношения на електрооборудването, при което се определя:

1. Определяне скорост на изпаряване на единица повърхност

2. Концентрация на пари и газове чрез теоритични изчисления

Ж. Измерване и определяне пожароопасните параметри на електрически вериги, като източници на пожари, при което се определя:

1. Сила на тока
2. Напрежение
3. Мощност
4. Омическо съпротивление
5. Индуктивност
6. Капацитет

3. Изследване на елементи от електрически инсталации иззети от пожара, при което се определя:

1. Цялостта на електрическите вериги

2. Откриване на следи от късо съединение по проводници

3. Установяване първичността на къси съединения по открито положени медни проводници.

4. Устяновяване на изолационното съпротивление.

Из архивите на ДС
283

6 | 85

5. По остатъци от ел.лампи с нажежаема спирала установяване дали същите са били под напрежение.

И. Изследване електростатичната характеристика на течни и твърди диелектрици, при което се определя:

1. Специфични съпротивления на материали.

2. Напрегнатост на електростатичното поле създавано от невзривоопасни вещества и материали.

К. Измервания на температура

1. Температура на горенето на различни вещества

2. Температура на нагряване на течности, повърхности на твърди тела идр.

Л. Изследване състоянието на сгради претърпяли пожар

1. Изследване поведението на защитни покрития върху строителни конструкции

2. Изследване състоянието на комини в жилищни и обществени сгради като елементи причиняващи пожар

3. Състояние на топлоизолациите при високи температури

4. Определяне границата на пожароустойчивост на строителни елементи и конструкции.

М. Начини на изземване на веществени доказателства.

От правилното изземване на веществените доказателства до голяма степен зависят успехите в по-нататъшните изследвания и правилността на изводите.

Изземването трябва да става с голямо внимание, тъй като с помощта на някои веществени доказателства може да се определи не само причината за пожара, но и да се открие виновника. Така например по повърхността на стъклени бутилки или наметални съдове, намерени на пожара, могат да бъдат намерени отпечатъци от пръсти, по които може да се определи лицето, на което те са принадлежали.

Леснозапалителните и горими течности притежават голяма летливост. Етозащо веществените доказателства с остатъци и следи от течностите по тях трябва незабавно да се изземват. Те трябва да се поставят в чисти съдове (стъклени колби, епруветки и др.), които добре се затварят с тапи (стъклени,коркови) и се заливат с парафин за херметичност.

Каучукови тапи не са подходящи за затваряне на съдове с нефотопродукти, тъй като те разтварят каучука, което може да се отрази на свойствата на течностите.

Веществени доказателства, които не могат да се поставят в стъклени съдове, трябва внимателно да се загъват в полиетилен пергаментна или обикновена плътна хартия и да се завържат добре с канап.

Веществени доказателства върху, които ще се търсят следи от пръсти, трябва да се хващат за онези части или места, върху които следи от пръстите не може да са оставени. Опаковането на тези доказателства трябва да стане по такъв начин, че опаковачния материал да не опира върху повърхностите на предмета, където могат да се намерят следите.

187

Веществени доказателства от голями предмети (мебели) и строителни конструкции (подове,стени) следва да се вземат чрез отъртване, изрязване, изпилване само от онези части, около които има петна, при което около петната се оставя чисто поле не по-малко от 5 см.

Веществени доказателства с остатъци от маслен характер следва да се загъват в пергаментна хартия, целофан, полиетилен или друг амбалаж попиващ мазнините.

Ако леснозапалителните и горими течности са разлети по пода или по друга повърхност и още не са успяли да се пропият и да се изпарят, то те трябва да се съберат с чиста вата, марля, парцал или филтърна хартия, да се поставят в чист съд и плътно да се затворят (вестникарска хартия да не се използува).

Ако се предполага, че течностите са на земята, то горния слой от нея пропит с течност се сваля с железна лопатка, шпакла или нож и се поставя в чист съд или се опакова.

Изземването от мястото на пожара на елементи от електрически инсталации, с цел откриване на следи от късо съединение илитакива, на които трябва да се провери изолационното съпротивление, трябва да става така, че да не се наруши цялостта им. Опаковането за транспортиране трябва да предотвратява също такава опасност.

Опакованите веществени доказателства се запечатват или пломбират. След опаковката, върху банките,

Из архивите на ДС

пакетите и други п. се поставят етикети.

На етикетите се написва: име (ако е известно), количество, дата, адрес. Например: газ за осветление 200 мл., иззета от бака, намерена в склада за балиран памук на ДИП"Искър" - София, на 03.09.1971 г. Адрес: гр.София, ул."Безименна" № 5.

Подготвените по този начин веществени доказателства се изпращат за изследване.

Необходимо е освен това в огледните протоколи за възникнали пожари да се даде пълно и подробно описание на обстановката преди и след пожара. За проводниците със следи от къси съединения да се посочва и мястото на изземване от помещението и от кой токов кръг са.

Др. П. Атанасов

ОТ-Хс КОПИЕ 10

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Др. Н. Хелов

Ва сведение, признаване на отличната и дотогавашната изпитаната на дизайнета 28 Сектора 7-05-1985 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ - ДС
Рег. № 14276 Екз. 128
1985 19 год.

Окръжно управление МВР
ГОРОВО
№ 4144 от 07.05.1985

Четено на 13.5.85 г.

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: възникналите през 1983-1984 г. извънредни произшествия в икономиката, нанесените от тях морални и материални щети и оперативна оценка на породилите ги причини

В условията на ускорените темпове на развитие и голямата динамика на процесите и явленията, твърде често в различни сектори и звена на икономиката стават тежки аварии, катастрофи, пожари, епизоотии, трудови злополуки, бракуване на готова продукция и т.н. Тези произшествия причиняват немалко човешки жертви и крупни морални и материални щети, които в крайна сметка осезателно затормозяват развитието на националната икономика. Трудно могат да се изчислят общите щети от станалите произшествия, които годишно може би се изразяват в стотици милиони лева, а пагубното им влияние в икономиката има пряко отражение и върху сигурността на страната.

През разглеждания период, по непълни данни, са регистрирани близо десет хиляди произшествия, от които са нанесени преки материални щети на народното стопанство за повече от 40 млн. лева, включително за 9,5 млн.вал.лв. Загинали са 210 души, а над 2000 работници са преминали болнично лечение. Прекъснато бе материалното производство на редица комбинати, заводи, цехове, транспортни единици, животновъдни комплекси. Нанесени са сериозни морални смущения в трудовите колективи и населението, накърнено е доверието към някои транспортни организации.

Десетки са крупните произшествия, но за илюстрация могат да бъдат посочени някои от най-характерните.

В резултат на самолетната катастрофа от януари 1984 г. край с.Кривина загинаха 50 души пътници и екипаж и бяха причинени материални щети за повече от 900 хил.лв.

През следващия месец в стопанския комбинат за цветни метали "Д.Благоев" стана авария в резултат на несъобразяване с енергийните мощности, ниското качество на оловния концентрат и нарушения технологичен режим. Щетите се изчисляват на около 3,6 млн.лв.

През март възникна авария във ВЕЦ "Сестримо", при която бяха нанесени загуби на народното стопанство в размер на пет милиона лева. Основната причина е в неспазването на редица технологически изисквания, гарантиращи сигурността на агрегатите и системите.

Из архивите на ДС

289

По причини от подобен характер през април възникна пожар и беше прекъснато електрозахранването на СИК "Л.Брежнев" за един час, а на няколко от основните производства - за две денонощия. Преките щети са за близо един млн.лв.

Поради просрочените ремонти в ТЕЦ "Марица-3" на 01.03.1983 г. стана авария, причинила щети за над 1,1 млн.лв.

На 18.10.1983 г. в складовата база на "Агромашинаимпекс" - Русе възникна пожар, при който бе унищожено народно имущество за повече от един милион лева. Пожарът е причинен от пушене на цигара в пожароопасно помещение.

Поради същото дисциплинарно нарушение наскоро в Бургаското пристанище беше предизвикан пожар на моторен кораб "Гоце Делчев", който се готвеше за рейс със зърнени храни и техника за Никарагуа. Изгорялото вносно корабно оборудване е на стойност над един милион валутни лева. Следва да се посочи, че от такъв порядък са и щетите от тежки аварии в двигателите на корабите "Копривщица" и "Хан Аспарух".

Избухналият през февруари 1984 г. шап "Азия-1" в с.Млекарево, Сливенски окръг, нанесе преки загуби за 2,4 млн.лв. Освен това, трайно беше нарушено животновъдството в аграрно-промишления комплекс и в личните стопанства.

През септември м.г. в с.Върбица, Великотърновски окръг, бяха отровени 165 дойни крави. Разслед-

Из архивите на ДС

ването показа, че за фураж са използвани зърнени храни, които са обеззаразявани за семенен материал със силни отрови. В други фуражи и в питейната вода бяха открити пестициди и нитрати, неколкократно превишаващи допустимите норми.

Идентично произшествие стана в с.Любен Каравелово, Варненски окръг, където бяха отровени с питейна вода 130 телета.

Поради нездраво съперничество в института по експлоатация на железопътния транспорт, при проектирането и внедряването на жп циментовози са нанесени щети за 1,6 млн.лв. Въпреки това, причините не се отстраняват и съществуват сериозни предпоставки за допускане на още по-големи загуби.

В резултат на подобно съперничество и на користен стремеж към самоцелни рационализации все още не е завършен, не са отстранени предпоставките за аварии и значително е просрочено пускането в експлоатация на новия радиотелевизионен център "Копитото".

При контраразузнавателното обслужване на икономиката управление "И", ВГУ-ДС, Софийското градско и окръжните управления на МВР отделят значително внимание на борбата срещу тежките произшествия. Утвърдени са комплексни програми за решаване на задачите, произтичащи от 52 ПМС/78 г. допълнено с 32 ПМС/84 г. Упражняват се пряко ръководство и контрол за изпълнение на предвидените мероприятия. През разглеждания период по тези проблеми са използвани възможностите на близо

Из архивите на ДС

292

800 агенти и 500 доверени лица. В процес на завършване е изграждането на модели за формиране на агентурния апарат в основните икономически обекти.

В редица окръжни управления са изградени оперативни групи за обслужване на по-големите икономически обекти. В състава им са включени ОР по ДС, обслужващ обекта, ОР от отдел "Стопански" на НМ, началниците на ведомствената милиция и на обектовата противопожарна охрана, както и районният инспектор.

На много места са изградени групи от подходящи специалисти-консултанти, които се използват при разследване и изясняване на причините за станали произшествия.

В Софийското градско управление е усъвършенствувана организацията на работата по линия на икономиката, с което са създадени предпоставки за по-ефективно използване на оперативните сили и средства на ДС и НМ.

През периода са водени 67 дела за оперативна проверка и издирване и е работено по 241 сигнала. На следствие и съд са предадени 47 лица, а към други 122 са приложени административни мерки. До висшестоящи партийни и държавни органи са изпратени 215 сигнални информации, а окръжните и местните партийни и стопански ръководства системно са сигнализирани за съществуващи причини и предпоставки за аварии и други произшествия. В резултат на това реално са предотвратени или са премахнати причините за сериозни неблагополучия

в стопанските обекти, но техният брой, както и стойностното им изражение, трудно се поддават на правдива оценка.

Усилията в това отношение на оперативния и ръководния състав са насочени преди всичко към разкриване и цялостно изясняване наличието на признаци за вражески или друг умисъл при възникването на извънредни произшествия. Необходимо е да се подчертае, че техният брой, както и размера на причинените щети, са сравнително неголеми. Но това, което не ни дава право на никакво спокойствие е самият факт на тяхното съществуване. Понастоящем, в условията на все по-изостряща се по вина на класовия противник международна обстановка, свързаните с нея открити заплахи към нашата страна и засилените опити да бъде използван за подобни цели международният тероризъм, е налице сериозна опасност за обектите на икономиката, много от които са твърде уязвими в диверсионно отношение.

В последно време с вражески или друг престъпен умисъл бяха направени редица опити да се предизвикат производствени аварии и жп катастрофи, част от които се провеждаха в навечерието на национални празници.

Във връзка с мероприятията за национално осъзнаване и преименуване на потомците на насилствено помохамеданчени в миналото българи има няколко случаи на умишлени аварии и пожари, опити за предизвикване на жп катастрофи, подстрекавания към неподчинение,

Из архивите на ДС
293

подготовка за извършване на диверсионни актове и други престъпни действия.

От криминални подбуди беше взривен участък от жп линията край Габрово.

Характерен пример за опасно и трудно за разкриване вредителство е случаят с приключеното от отдел 11 на управление "И", ВГУ-ДС, дело за оперативна проверка "Лицемер". Обектът, като бригадир в локомотивно депо, преднамерено е организирал извършването на некачествени ремонти на дизелови локомотиви в продължение на няколко години. Доказано беше, че е нанесъл щети на народното стопанство за повече от 500 хил. лева, за което бе осъден на 16 г. лишаване от свобода.

Оперативното разследване и изясняване на причините и създадените предпоставки за извънредни произшествия в обектите на икономиката недвусмислено доказват, че по размера на материалните загуби с най-голям относителен дял са онези от тях, които са предизвикани по причини от субективен и организационно-технически характер.

Ръководствата на икономическите обекти по различни причини нерядко допускат компромиси с принципите за подбор на кадрите в производствата с уязвими технологични процеси, с трудоемки операции, вредна среда или други специфични особености. По този начин в тях попадат лица с ниска професионална квалификация, от враждебно-престъпния контингент, или с определени порочни наклонности. Създават се условия за несериоз-

Из архивите на ДС

но отношение към експлоатацията и поддържането на оборудването, към изискванията за противопожарен ред и сигурност. Откриват се възможности за осъществяване на престъпни намерения.

Друга група причини се коренят във факта, че равнището на професионалната, битовата и общата култура на ръководните и изпълнителските кадри все още не отговаря на съвременните изисквания и динамика, поради което често се допускат неумишлени, но груби и много опасни нарушения на технологичните режими и трудовата дисциплина. На много места се ширят с нищо неоправдани либерализъм и принизена взискателност.

Физическото износване и забавените процеси на реконструкция и модернизация на мощностите в много обекти води до пренатоварване на оборудването и машинния парк значително над проектните им възможности, съоръженията не се спират за извършване на своевременни и качествени планово-предупредителни и капитални ремонти, а се провеждат само принудителни аварийни и възстановителни работи по тях.

Също така при проектирането и изграждането на нови мощности и съоръжения често се правят икономии от средствата за съвременна техника за безопасност и охрана. Някои ръководители като че ли не считат опазването на социалистическата собственост и сигурност на обектите за свое задължение. Не създават необходимата организация и настройка в трудовия колектив, в който като истински стопанин да се грижи и за охраната

на поверените му средства за производство.

Друга причина се корени в естествената отдалеченост на обектите на селското и горското стопанство, на транспорта, мините и кариерите, което ги прави уязвими в диверсионно отношение, затруднява тяхната надеждна охрана и превантивния контрол.

Анализът на оперативната обстановка и на постигнатите резултати от органите на ДС по това важно направление на дейност позволява да се направи обобщаващ извод, че създадената организация и предприетите мерки за изпълнение на 52 ПМС от 1978 г., допълнено с 32 ПМС от 1984 г., доведоха до подобряване на охраната и опазването на обектите на народното стопанство. Постигна се известен напредък в организацията и по-конкретната насоченост на оперативната работа в това отношение. Все по-често успяваме да поставим тези проблеми на вниманието на ръководствата на министерствата, стопанските организации, партийните комитети и народните съвети. Осъществява се по-близко взаимодействие с Българските професионални съюзи, Отечествения фронт и другите обществени организации. Полагат се основите на държавно-общественото начало в защитата на икономиката.

Извършеното в това отношение обаче далеч не отговаря на високите изисквания, произтичащи от решенията на Дванадесетия партиен конгрес и на Политбюро на ЦК на БКП, както и от последвалите ги теоретични разработки и практически подходи на др.Тодор Живков.

Из архивите на ДС

296

Из архивите на ДС

Все още няма основание да се твърди, че е настъпил решителния поврат в работата по това направление. Нерядко се сблъскваме с поразяваща разпуснатост в икономиката, с едно неоправдано спокойствие и либерализъм, с които се посрещат големите материални загуби от ширещата се безстопанственост, от тежките аварии, пожари и катастрофи, от кражбите и грабежите.

Като се имат предвид изброените вече слабости, откритите заплахи на противника, че ще предприеме "наказателни мерки" към НРБ, малката територия на България и ежегодното движение на един милион чужди автомобили и над пет милиона чужденци, можем да направим извода, че икономиката ни се нуждае от много по-активна и комплексна охрана от страна на органите на МВР.

За целта е необходимо работата ни по това направление да се разгърне на още по-широк фронт, като се обърне специално внимание на нейната комплексност и конкретна насоченост.

Ръководствата на Софийското градско и на окръжните управления на МВР да организират изграждането на оперативни групи във всички по-големи за техните мащаби икономически обекти, където досега не са изградени такива. В състава на групите, както вече бе посочено, да бъдат включени обслужващите оперативни работници по ДС и НМ, от ведомствената милиция и противопожарната охрата и районният инспектор. Да се определят възловите взриво- и пожароопасни места и да се обезпечат с оперативно наблюдение. Ежемесечно, под

ръководството на работника по ДС, да се разглеждат станалите произшествия, създадените предаварийни ситуации, кражби, прояви на контингента по криминална и стопанска линия, негативни настроения в трудовите колективи, пропуски в изпълнението на мероприятията по 52 и 32 ПМС и т.н., като се предприемат необходимите оперативни мерки.

През 1985 г. да завърши изграждането на модели за формиране на агентурния апарат и тяхното попълване за основните обекти на икономиката.

Да се обърне особено внимание на установяването, постоянното актуализиране и оперативно наблюдение на вражеския контингент. Следва да се отчита спецификата на тази категория лица в икономиката. Освен класическото тълкуване на това понятие, задължително е на вниманието ни да стоят всички други лица, които с поведението си са годни да предизвикат произшествия в стопанските обекти. На оперативно наблюдение следва да бъдат водени и всички лица, протичащи по линия на турския национализъм като се провеждат мероприятия за тяхното приобщаване и национално осъзнаване.

При организирането на работата по вражеския контингент да се отчита сериозната опасност от терористични и диверсионни действия в икономическите обекти, свързана със заплахите за "наказателни" операции срещу нашата страна. Всички сигнали за подобни действия и заплахи за действия да бъдат незабавно съобщавани във ВГУ-ДС, като същевременно се предприемат подхо-

дящи оперативни мерки по места.

Да се работи още по-упорито за усъвършенствуване на сигналната функция, като преди всичко се подобрява актуалността и навременността на подаваната информация. За целта да се разшири доказала своята целесъобразност практика да се формират групи от специалисти - консултанти, които да се ползват при разследване на станалите произшествия. Да се разшири ползването на консултантите за своевременно разкриване на зараждащите се предпоставки за аварии и други неблагополучия и за формулиране на подходящи решения за тяхното преодоляване или отстраняване. По такъв начин ще се осигури желаният прогностичен и изпреварващ характер на сигналната ни функция.

Окръжните управления на МВР следва системно и своевременно да информират ръководствата на местните партийни и държавни органи за възникнали предпоставки за аварии и други произшествия в обекти на икономиката. Целесъобразно ще бъде тези въпроси периодически да се поставят на вниманието на бюрата на ОК на БКП с цел да се постигне изменение на отношението на стопанските ръководители към опазването и охраната на поверената им социалистическа собственост.

Особено важно е сега при разработването на плана за Деветата петилетка да се предвидят ресурсно обезпечени мероприятия по въпросите на охраната. Да се вземат на непосредствен отчет задачите на отделните ведомства, утвърдени с протокол № 16 на Министерския

Из архивите на ДС

299

съвет от 26.06.1984 г. да се окаже съдействие за ресурсното обезпечаване в пълен обем на капиталните и планово-предупредителните ремонти, както и на всички необходими технически и технологични мерки за сигурност при проектирането и изграждането на нови обекти и съоръжения.

В това отношение е наложително отделите от управление "И", ВГУ-ДС, да организират по-прецизно оперативно наблюдение в централните проектантски институти и да оказват по-конкретна помощ и контрол на окръжните управления.

Съвместно с ръководството на Министерството на транспорта да се обсъдят възможностите за въвеждане на строг контрол за недопускане на злоупотреба с алкохол особено в експлоатационните звена на железопътния транспорт.

Съвместно с ръководството на Главно следствено управление да се обсъдят и набележат мерки за активизиране разследването на дела с окраска "престъпления срещу социалистическата собственост", при които липсва политически умисъл, но се нанасят тежки материални загуби.

Задачата за охрана и опазване на икономиката от аварии, катастрофи, пожари, епизоотии и други извънредни произшествия да не се приема като временна кампания, а да се разглежда като основно и постоянно задължение на целия ръководен и оперативен състав, натоварен с контраразузнавателното обезпечаване на сто-

панските обекти. В месечните и годишните отчети да се прави обстоен анализ на работата по това направление, като постоянно се търсят пътища за нейното по-нататъшно усъвършенствуване.

Отп. в 2 екз.
1 - ръководство МВР
2 - отдел 14
Изп.: В.Кинов-14
Нап.: Мачева-10733
25.04.1985 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И":
Ген.-майор
(К.Величков)

Из архивите на ДС

Отд. е "И"

33
КОПИЕ

Др. Дачев и П. Атанасов за предложение 25.07.85 г.

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-ЕНИЕ - ДС
Рег. № 21452 Вид. 26
16.VII.1985 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

вх. № С 658 25.2.1985 г.

ДО

НАЧАЛНИКА НА

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ - МВР

.....

По решение наПолитбюро на Централния комитет на БКП на 14 юни 1985 г. в НДК "Л.Живкова" се състоя инструктивно национално съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив. Др. Гриша Филипов изнесе доклад за неотложните задачи по изпълнението на плана за 1985 г.

Посочено беше, че поради неблагополучия в енергосистемата и неблагоприятните природно-климатични условия в страната се създаде усложнена обстановка. Субективният фактор бавно се ориентира и приспособява към новите изисквания. На редица места има успокоение, принизена взискателност и чувство за отговорност. Изпълнението на плана за първите пет месеца на годината е крайно незадоволително. По качествените показатели и особено по материалните разходи, рентабилността и обществената производителност на труда изоставането продължава да бъде значително. Ефектът от внедрените научно-технически постижения е много по-нисък от предвидения.

Главната задача сега е да се мобилизират партията и всички трудещи се за последователни практически действия с оглед да

34

не се допусне под никакъв предлог провал в изпълнението на плана за тази година и на осмата петилетка като цяло, за достойна среща на Тринадесетия конгрес на БКП.

Реалната оценка на нанесените огромни загуби налага тяхното компенсиране за около две години, поради което и всички мероприятия следва да носят двегодишен характер.

Органите на Държавна сигурност и особено подразделенията, работещи по линия на икономиката следва да засилят и конкретизират своята дейност в съответствие с неотложните задачи, поставени от др. Гриша Филипов.

За целта е необходимо незабавно да се запознае ръководният оперативен състав по линията със съдържанието на доклада и да се разкрият произтичащите конкретни задачи по обслужваните стопански обекти. Чрез нашите специфични възможности да се оказва още по-ефективна помощ за успешно изпълнение на компенсационните програми и мероприятия, да се търсят недокрай решените проблеми и пораждащите ги причини.

Да се подобри регулярното изпращане на информация в управление "И", ВГУ-ДС, като се обръща особено внимание на нейния аналитичен и прогностичен характер.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Ген.-майор:
/К.Величков/

Отп. в 1 екз.
№ 1 - 14 отдел
Изп.: отдел 14/Кинов
Нап.: Павлова-17598
16.07.1985 г.

23.07.85
Размножено в 37 екз.
и изпратено: С - К

Фотокопие в 4 екз.
За РУ-Харманли, Свиленград, ДИм.град
и отд."Териториално"

01844

СТРОГО СЕКРЕТНО!

18

ЗС

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 24205 Екз. 1
2-3. VII. 19 85 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

О Ц Е Н К А

0214
187
74
0100
1200
2110
2120
2180
2181
2182
2153
230
2110
3201
3212
3221
3222
4201
4212
4221
4222
5214

ОТНОСНО: Работата на управление "И", ВГУ-ДС, по контраразузнавателното обезпечаване на икономическата и инженеринговата дейност на НРБ зад граница през периода 1984-1985 г.

Управление "И", ВГУ-ДС, организира контраразузнавателното осигуряване на задграничната инженерингова и друга икономическа дейност на страната, ръководейки се от решенията на Политбюро и на Секретариата на ЦК на БКП, както и от указанията на ръководството на МВР по тази линия на работа.

В съответствие с извършеното в рамките на МВР разпределение на задачите, управлението насочва главните си усилия към контраразузнавателно обезпечаване централите на икономическите и инженеринговите ведомства в столицата и окръзите, по подбора, подготовката и изпращането на задграничните кадри, както и за придобиването на контраразузнавателна информация, свързана със задграничната дейност на тези ведомства.

По първите две задачи може да се счита, че е създадена система на работа, която осигурява сравнително резултатното им

19

изпълнение. Тъй като състоянието им беше обсъждано в края на 1984 г., сега ще подложим на анализ и оценка само работата и проблемите зад граница.

Получените в управлението данни сочат, че през последните две години противникът активизира подривните си акции срещу нашите задгранични обекти и дейности като отива на все по-остри форми, стигащи и до физически насилия. Най-активни са специалните служби на Турция, ФРГ, Франция, Италия, Англия, САЩ и др.

Преобладаващата информация се отнася до дейността на СО "МАТ", БГА "Балкан", търговския флот и временно командированите специалисти в задграничните обекти и представителства.

Най-враждебни, целенасочени и планомерно провеждани са действията срещу шофьорите от СО "МАТ", преминаващи през турска територия. Досега са наложени над 11 000 глоби за повече от 4 млн. щатски долари. Десетки шофьори са подложени на издевателства и побоища като им са нанесени тежки и средни телесни повреди.

Задържания, планомерни разпити, опити за вербовка и за склоняне към невъзвращенство са регистрирани в Турция, ФРГ, Франция, Италия, Австрия. Подходите на специалните служби към българските специалисти се съчетават с вепрекъснати опити за корумпиране, идейно-политическо и морално разлагане, поставяне в материална зависимост и др. Получените данни показват, че отделни наши кадри се стремят към максимални лични печалби, включително и с цената на неправомерни облагодетелствувания, други допускат сериозни грешки в пряката си работа като опропастяват значителни материални и парични средства. Не са редки случаите

на силно влошени взаимоотношения в задграничните обекти, на некомпетентно решаване на важни икономически въпроси, на бавно реагиране при назряващи промени във взаимоотношенията с капиталистически фирми. Всичко това създава условия и предпоставки за противника да провежда вербовъчни и други подривни операции срещу нашите обекти и работещите в тях специалисти.

За изграждане на оперативни позиции и създаване на условия за решаване на задачата по контраразузнавателното обезпечаване на задграничните икономически и инженерингови дейности управлението полага усилия за изпращане в тези обекти на оперативни работници на обществени начала /ОРОН/ и на подходяща проверена агентура. Въпреки трудностите, свързани с намирането на подходящи ОРОН за такава работа, както и затрудненото поддържане на връзка с тях, усилията ни в това отношение следва да продължат и да се усъвършенстват. Резултатна мярка е и маршрутирането на подготвени агенти и отделни ДЛ за решаване на разнообразни задачи.

Досегашният опит подсказва, че най-резултатна контраразузнавателна работа може да се върши чрез изграждане на резидентурни групи в обектите. Обикновено дейностите в тях са многообразни и сложно обвързани и само системното им наблюдение може да осигури ефикасно и главно своевременно контраразузнавателно обезпечаване.

Считаме, че практиката изисква да се премине към постепенно изграждане на резидентури във всички по-отдалечени обекти, които да бъдат на цялостно ръководство в ПГУ-ДС.

21

4

Управление "И", ВГУ-ДС, е в състояние да оказва реално съдействие в подбора и подготовката на подходяща агентура.

Отп, в 2 екз.
№ 1 - ПГУ-ДС
№ 2- отдел 14
Изп.: В,Кинов-14
Нап.: Павлова-18299
23.07.1985 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Ген.-майор

/К.Величков/

О.л 10А

КОПИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Ж. Д. Димитров

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

94
36

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-ЕНЕ – ДС
Рег. № 41300 Екз. А 34
1 [illegible] 19___ год.

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Характерни моменти в оперативната обстановка по линия на икономиката и основните насоки за планиране на контраразузнавателната работа за 1986 г.

В съвременната напрегната политическа и оперативна обстановка народното стопанство е превърнато в главен обект на разузнавателно проникване и друга подривна дейност на противниковите специални служби, държавните органи, капиталистическите монополи, фирми, банки, научни и идеологически центрове.

Опитите на противника да постигне превес над света на социализма през последните години са съпроводени от небивала активност, насочена към проваляне на социално-икономическата политика на страните от социалистическата общност. През изтичащата 1985 г. оперативно бе документирана тоталната насоченост към обектите на икономиката и стремекът за разузнавателно изучаване на уязвимите места, слабостите и недостатъците на икономическото развитие на НРБ.

Под въздействието на активизираната подривна дейност на западната пропаганда, на целенасочено разпространяваната и насаждана терористична психоза, сред враждебно-престъпните и нелоялно настроени към социализма елементи, работещи в икономиката, се възбуждат желания и опити за диверсионни и вредителски посегателства, за сеене на злобни клевети и измислици.

Тази обстановка оказва възбудително влияние и върху българс-
та вражеска емиграция. Забелязват се опити за консолидиране, събиране
на значителни финансови средства главно от САЩ и кроежи за спешно
издирване и увличане в невъзвращенство и бягство от НРБ на млади хора,
които да направят свои решителни привърженици. Установили са контакти
на антибългарска основа с "Асоциацията за култура и солидарност с ро-
допските и дунавските турци" със седалище в Истанбул.

Опитите на противника да използва в свой интерес възроди-
телния процес сред българското население с възстановени имена ще оказ
продължително време отрицателно влияние на оперативната обстановка в
икономиката като цяло, а в отделни окръзи и стопански подотрасли ще
изисква отделянето на особено голямо внимание.

Успоредно с дейността на противника, в народното стопанство
възникват негативни процеси и социални деформации, нанасят се значи-
телни материални щети, спъва се ускореното развитие. Някои от тях
получават широк социален отзвук.

Започналият процес на дълбоко преустройство на материално-
техническата база и надстройка на социалистическото общество у нас е
закономерен, революционен процес. Този процес създава и със сигурност
ще продължи да създава естествени неантагонистични противоречия в
икономиката, които сега се явяват съществен елемент на оперативната
обстановка. От тях произтичат важни задачи за Държавна сигурност.

Международните монополистически обединения финансират раз-
лични програми в капиталистически институти и фондации за специализи-
рано наблюдение и изследване на социално-икономическата проблематика в
нашата страна. Институтът за източни и международни изследвания в гр.
Кьолн, ФРГ, и Виенският институт за интернационални икономически срав
нения изпълняват програма за задълбочено изучаване базата, проблемите
и перспективите на новия икономически механизъм в НР България. Със

3 38 96

средствата на фирмите "Фолксваген" и "Сименс" във ФРГ беше проведен международен симпозиум по същите въпроси, в който участвуваха само западни специалисти. Разполагаме с данни, че фондацията "Зайдел" е финансирала разработването на секретен проект за дестабилизация на НРБ и Албания, при възникването на съответна ситуация.

Специалните служби на САЩ, чрез различните американски представители и специалисти, посещаващи нашата страна, засилват разузнавателната си насоченост към основните въпроси на икономическото ни развитие. Посланикът, който е бивш кадрови разузнавач, лично провежда многобройнисрещи на съответно равнище за получаване на достоверна информация за актуалните въпроси и пътищата, по които ще върви в близките месеци и години нашата икономическа политика. При обработката на икономическите данни, съдържащи се в средствата за масова информация, се търси очертаване наглавните насоки на икономиката за излизане от затрудненията, за водещите подотрасли и стопански подходи, за слабите места в тях. Сътрудниците на икономическата секция в посолството се стремят да установят официални отношения или просто контакти със стопански ръководители и дейци, ползващи се с доверие, на които "не може да им се случи нещо лошо", като резултат от тези контакти. Поставят задачи за събиране на допълнителна икономическа информация на временнопребиваващи в страната журналисти, търговци и други гости.

Специално се занимават със събиране на данни и извършване анализ на икономическите отношения между НРБ и СССР и тяхното отражение върху политиката на двете страни.

По инициатива на САЩ, при Съвета на НАТО е създадено специално бюро за анализ и оценка на информациите по политически, икономически и други въпроси, отнасящи се до взаимоотношенията между социалистическите страни и страните от НАТО.

Групата на конгресмените-републиканци е препоръчала на адми нистрацията на Рейгън да бъдат взети допълнителни мерки за контрол върху износа на нови технологии за социалистическите страни. На практика се търси допълнително оскъпяване на изнасяната за НРБ продук ция, съчетано с проваляне на отделни доставки и "замразяване" на средства и техника, общо затормозяване развитието на водещи произ-водства и комбинати.

Анализът на разузнавателната насоченост на американските специални служби към икономиката на НРБ дава основание да се направи прогноза, че подривните им операции в близкото бъдеще ще бъдат насоче ни главно в областта на:

- електронната и химическата промишленост;
- енергетиката и енергийния баланс;
- суровинната база, особено нефтената политика;
- проваляне на строителната и инженеринговата дейност в развиващите се страни;
- проваляне, забавяне или влошаване на отделни доставки от капиталистически фирми чрез внедрена агентура;
- ще продължи неотслабващият интерес към комплекса от въп-роси на селскостопанската наука и производство;
- ще се засилва разузнавателният интерес към въпросите на науката и научно-техническия прогрес, особено към институтите, свър-зани с космическите изследвания у нас и в СССР, както и с разработ-ване основните въпроси на социално-икономическата политика на страната.

Западногерманските специални служби са неофициален коорди-натор в рамките на Европейската икономическа общност /Общия пазар/ по отношение икономическото положение и развитие на НРБ /също и за СФРЮ и Албания/. При тях се води разгърнато наблюдение на всички ико-

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 25.07.2016 Секретар:

номически отрасли, като се отделя специално внимание на тежкото инвестиционно машиностроене , отбранителната промишленост, нефтената политика и развитието и движението на всички ръководни кадри в системата на народното стопанство. Два пъти годишно се разглеждат подробни отчети за показателите на жизненото равнище в нашата страна. Ежегодно в Общия пазар се докладват информации и анализи за икономическата и външнотърговска конюнктура в България.

Наблюдават се непрекъснато опити за черпене на информация относно кредитната и инвестиционната политика, банковото дело, задграничната инженерингова дейност, към въпросите, свързани със СО "МАТ".

Характерна особеност в почерка на западногерманските специални служби е маскирането на разузнавателния интерес под формата на фирмено изучаване на предприятия, комбинати и цели подотрасли, съчетано с чести опити за корумпиране и подкупване на кадрите. Необходимо е още веднъж да се припомни приключеното неотдавна дело за шпионаж в полза на фирмата . Фирменият представител и българският гражданин в продължение на няколко години целенасочено са събирали и систематизирали информация за местонахождението, характера на производството, обема и предназначението на продукцията на 104 завода и предприятия на машиностроенето. Четиридесет и осем от тези предприятия са на отбранителната промишленост или имат обособено специално производство, което представлява държавна тайна. Анализът на данните по делото показва, че е свързан със специалните служби на ФРГ, на които е предавал поверителната информация.

Френските специални служби също провеждат широка разузнавателна дейност в областта на икономиката. Динамиката на събитията през тази година предизвика засилване на техния интерес към проблемите на енергетиката, както и към учрежденията, предприятията, външнотърговски

Из архивите на ДС
312

Из архивите на ДС

те централи и др., които развиват дейност в този подотрасъл на икономиката. Стремят се да установяват местонахождението, сферата на активност, инсталираните мощности и др, данни за инженеринговите, машиностроителните, енергопроизводителните и външнотърговските предприятия, на ръководство в Министерството на енергетиката.

Тяхната прогноза е, че в най-скоро време нашата страна ще предприеме засилено търсене на лицензи за производство на турбини и друго хидроенергетично оборудване, за производство на икономични битови електроуреди и др,

Продължават да изучават нуждите и особеностите на проблематиката, свързана с развитието на електрониката и микроелектрониката със съобщителната промишленост и с изграждането и функционирането на малки и средни предприятия.

Правивпечатление разузнавателната активност на японските официални представители у нас и търговците и специалистите, пребиваващи тук с делови функции. Подходът и мащабността на интересите им могат да бъдат сравнявани с тези на ФРГ. Разполагаме с информация, че извършват периодичнисравнения на придобитите от тях статистически данни за нашата икономика с данните за нея, публикувани в изданията на институтите за икономически сравнения от ФРГ и Австрия.

Анализът на японските интереси дава основание да се прогнозира, че през 1986 г. следва да се очаква събиране на информация, свързана с дейността и обектите на електронната и роботостроителната промишленост, целия комплекс на водния транспорт, металургията, текстилната промишленост, комплекса по организацията на научно-техническия прогрес.

Подривната дейност на турските специални служби се характеризира с подчертаната си острота - рязко увеличаване броя на опитите

ИРДОПБГДСРБНА - 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата заличаване: Служител:

7 42 100

за вербовка на икономически кадри, тотален интерес към всякаква икономическа информация, специално внимание към въпроси на отбранителнат промишленост и транспортната мрежа в страната. Всичко това се извършва на фона и в сложната обстановка на възродителния процес сред населението с възстановени имена, преобладаващата част от което работи в обектите на икономиката. Може съвсем сигурно дасе предвиди, че идеологическата диверсия спрямо това население ще продължи с неотслабваща сила, като ще се търсят различни нови форми и подходи за нейното реализиране, ще продължат опитите за вербовки.

Така например, осъденият през годината от с Разградски окръг, бивш миньор в рудник към СМК "Балканбас", повлиян от враждебната антибългарска пропаганда, е събирал с цел да издаде на чужда държава сведения, съставляващи държа натайна - данни за местонахождението и характера на производството на редица заводи от отбранителната промишленост. Освен това през м.януари 1985 г. е извършил приготовление за диверсия, като откраднал от рудника един килограм взривно вещество и 40 броя капсул-детонатори с цел да взриви жп линията Варна-Русе.

Разкрито и доказано бе, че преди две години турските специални служби са вербовали управителя на ресторанта в гр. Опака, Търговищки окръг, като му поставили задача да събира информация за:

- шосейната мрежа в окръга и страната /ширина на пътищата, дебелина на настилката, мостове, тунели и т.н./;

- ж.п. мрежа /пропускателна способност, височина и дължина на тунелите/;

- данни за летища и военни поделения;

- важни заводи с военно производство;

- състав и структура на РУ на МВР в гр. Попово, както и разкриване на агентурния му апарат и т,н.

В последно време се заражда нова тенденция в подхода на турските специални служби при опитите за събиране на икономическа информация. Зачестяват случаите на нехарактерноза ориенталската практика пребиваване у нас на сравнително млади жени - представителки на фирми, които с предразполагащото си поведение се стремят да придобиват интересуващата ги информация от българските клиенти. Без да се надценява, тази особеност следва да се има предвид в бъдещата работа.

Независимо от поддържането на оживени междудържавни отношения с НРБ, гръцките специални служби продължават да планират и провеждат активна разузнавателна дейност против нашата икономика. КИП извърши няколко вербовки през последната година, като в един от случаите беше сериозно застрашена сигурността на нашата страна. Функциониращото в Северна Гърция "Бюро за пропаганда" е прикритие на специалните служби, Основното му предназначение е да събира всевъзможна информация за НРБ, другите социалистически страни и Турция. Ползва информатори от България, както и гръцки граждани, пътуващи като специалисти, шофьори, гости. Проявяват интерес към структурата на промишлеността, обекти на отбранителната промишленост, данни за шосейната и железопътната мрежа, транспортиране на военна продукция и др. В бюрото за пропаганда работят и американски съветници, които анализират и оценяват получаваната информация,Гръцката военна резидентура в София има за задача да актуализира периодично картите на пътната мрежа на България,да събира сведения за морски съдове, оборудване на докове, ремонт на кораби.

Югославските разузнавателни органи отделят голямо внимание на граничещите със СФРЮ окръзи, на пристанищата във Варна и Бургас, обекти на отбранителната промишленост и военни поделения, към отделни служители на МВР, служители в СО "МАТ" и т.н. През последната година

9 44 102

и половина е установено, че на югославска територия са извършени 8 вербовки на временнопребиваващи български граждани. Анализът на тези случаи показва, че въпросните граждани са предварително и задълбочено изучавани, а като повод за разпити и оперативно подхождане са използувани извършените от тях административни или митнически нарушения.

Специалните служби на другите капиталистически страни, имащи представителства и интереси у нас, също провеждат разузнавателна дейност, съчетана с опити за нанасяне щети на икономическата ни политика и развитие.

Народното стопанство е обект на подривна дейност и от страна на вътрешни враждебни елементи, които под въздействието на външния противник през последните 1-2 години засилиха опитите си за пряка диверсия, палежи и вредителство, за фабрикуване на злобни клевети,и слухове, за всяване на паника и недоверие в икономическите мерки на правителството, в цялостната политика на социалистическата държава.

Придобитите оперативни данни показват, че специалните служб на противника с особеновнимание наблюдават и анализират такива прояви като всячески се стремят даги подпомагат и насочват в свой интерес. Използват се активно възможностите както на задграничните подривни радиостанции, така и специални пратеници и емисари на идеологически, религиозни и др. подривни центрове.

Понастоящем на първо място е изведена враждебната дейност сред онази част от българскотонаселение, която е свързана с възродителния процес и която е пряко заета с работа в различните отрасли на икономиката.Отделни фанатизирани елементи от това население вече извършиха най-остри диверсионно-терористични актове в народното стопанство. Има всички основания да се предполага, че опитите затяхното активизиране ще продължат и това налага в контраразузнавателно отношени

Из архивите на ДС

да им се отделя особено внимание поради опасния характер на техните прояви за сигурността на икономическите обекти и на държавата.

Успоредно с дейността на противника, в народното стопанство възникват и се развиват редица негативни процеси и явления, които нанасят материални щети в застрашителни размери. Проявяват се неблагоприятни тенденции и затруднения при превъоръжаването на производството със съвременни технологии, машини и съоръжения, нови видове суровини и материали. Проблеми съществуват при приложението на икономическия механизъм; в борбата за високо качество; при управлението и използуването постиженията на научно-техническия прогрес. Много бавно се отстраняват причините и условията за катастрофи, аварии и брак в промишлеността, транспорта и селското стопанство, ниската технологична и трудова дисциплина продължава да стои в основата на причините за лошото качество на продукцията и слабата конкурентна способност на страната на външния пазар.

Корупцията и разложението, безстопанствеността и самодоволството, безскрупулния стремеж към лично облагодетелствуване и другите отрицателни явления сред част от икономическите кадри, крият голяма опасност за народното стопанство и за сигурността на държавата. Корумпирани наши специалисти стоят в основата на изтеклите държавни секрети, сключените неизгодни сделки, несъбраните задължения за десетки и стотици милиони валутни лева, на провалите в задграничната инженерингова дейност и пр.

След създаването на управление "Икономическо", ВГУ-ДС, и предприетите организационни мерки в ОУ-МВР, настъпиха някои положителни изменения в агентурно-оперативното обслужване обектите на икономиката. Данните загодината показват, че е подобрена работата по част от оперативния отчет. Предотвратена и пресечена е престъпната дейност на голям брой чужди и наши граждани. Има подобрение в използването на

агентурния апарат за покриване на възловите и уязвимите места в обслужваните обекти, разработваните и наблюдаваните лица. Може да се отчете известен напредък в превантивно-профилактичната дейност и в работата по защитата и подпомагане развитието на народното стопанство.

Въпреки получените резултати, в организацията на контраразузнавателното обслужване на икономическите обекти се допускат съществени слабости и недостатъци. Анализът на оперативния отчет показва, че контролът на чужденците с делови функции е недостатъчен и често има формален характер. Водените дела на чужди граждани за шпионаж не са достатъчно обвързани с дела на български граждани и не се провеждат активни оперативни действия. Втора година продължава да се проявява тенденцията за намаляване разкриваемостта на шпионската дейност на противника, въпреки констатациите за неговото активизиране.

Не задоволяват резултатите от противодействието срещу диверсията, терора, вредителството и противодържавната агитация и пропаганда, където разкриваемостта е ниска, размерът на щетите не намалява, а извършените през годината оперативни проверки показват, че защитните бариери почти не действуват, а агентурата не е в състояние да долавя и разкрива отрано признаците за такава дейност. Практиката показва, че при вече извършени произшествия, не винаги се води квалифицирано и умно агентурно-оперативната и издирвателна работа, за да може да се документира и докаже вражеския умисъл.

В борбата с корупцията имарезултати, но не настъпва желания прелом, особено в работата на ОУ на МВР. Чувства се известно стъписване в оперативния състав и недостатъчна подкрепа от страна на ръководствата на поделенията. Тези престъпления са свързани с противоречиви обстоятелства и често извършителите проявяват висок професионализъм. Ето защо работата по тях следва да се оценява като основно

задължение на Държавна сигурност и да се води настъпателно и квалифицирано.

Извън погледа на ДС остават някои мероприятия на външноикономическия и научно-техническия обмен, провеждани на наша и чужда територия. Допускат се недостатъци в дейността по опазването на държавната и служебна тайна. В ОУ на МВР оперативният състав, работещ по тази линия, често се сменя, което пречи за овладяването на нормативната база и квалифицираното й прилагане в обектите на обслужване.

Борбата срещу отрицателните явления и социалните деформации е тясно свързана с превантивно-профилактичната дейност на ДС. Все още обаче тя не се третира равнозначно като едно от основните направления в контраразузнавателната работа по обслужване на икономиката. На много места тя се подценява. Голямата задача, която партията ни е поставила сега е да не допуснем посегателства срещу обектите на икономиката и да воюваме за опазване на най-ценния капитал - кадрите. Трябва да воюваме за всеки български гражданин, да не бъдат въвличани хората в престъпна дейност, да ги възвръщаме навреме на здрави граждански позиции.

Без да се подценява постигнатото, трябва да се отбележи, че бавно се изменя подхода ръководния и оперативния състав за по-ефективно подпомагане развитието на икономиката. В отраслите на народното стопанство съществуват цели сфери, дейности, процеси и явления, които не са покрити с оперативен контрол. На вниманието на ДС не стоят проблемите за ефективната експлоатация и поддържане на производствените фондове, за пълноценното използване и стопанисване на енергийно-суровинните ресурси, на живия труд.

Нерешени въпроси има при оперативното наблюдение на комплекса от дейности по определяне, насочване и използване на капиталните

Из архивите на ДС
319

вложения. Не са обхванати важни етапи на инвестиционния процес - обсъждане на идеите, проучването, технико-икономическите обосновки, проектирането, определянето на доставчиците на оборудване, подготовката за посрещане и оперативно наблюдение на чуждите специалисти и т.н.

Важна задача на ДС, произтичаща от Февруарския пленум на ЦК на БКП, е оперативното наблюдение развитието на значими научни изследвания и подпомагане внедряването в производството на ефективни наши и чуждестранни научно-технически постижения. Изпълнението на тази най-важна за момента задача на партията не стои с пълна сила на вниманието на ДС. Трудно и мъчително се преустройват мисленето и действията на ръководния и оперативния състав в центъра и по места.

Стои открит въпросът за оперативното обслужване и ефективно подпомагане на задграничната инженерингова дейност. Не се използват възможностите на агентурата за набиране на данни и извършване на експертни оценки относно пътищата за реализиране на тази дейност. Досегашният начин на сигнализиране се оказва недостатъчно резултатен.

В народното стопанство се създават и утвърждават нови форми на развитие. Засилва се използването на икономическите лостове, расте динамиката на процесите на кооперране и създаване на нови форми на сдружения. Разширяват се правата на стопанските организации и предприятия за творческо управление и използване на предоставената им за стопанисване социалистическа собственост.

Настъпващите изменения във формите и съдържанието на икономическото развитие изискват качествени изменения в организацията на контраразузнавателната работа за защита на икономиката от посегателства на противника и за борба срещу отрицателните явления и процеси. В тази връзка е необходимо през 1986 г. с управление "К", ВГУ-ДС, да се преразгледа разстановката на силите и средствата на Държавна сигурност за обектовото обслужване на икономиката и да се вземат мерки за

СЪГЛАСУВАНО

тяхното прегрупиране с оглед пълното покриване с оперативно наблюдение и контрол на всички заслужаващи внимание обекти, процеси и явления.

С особена острота в съображенията на др. Т.Живков се поставя въпросът за информацията и особено информацията за негативни явления и деформации в нашия живот. Най-сериозен недостатък на информационната ни система сега е намесата на субективния фактор по цялата верига отдолу догоре, което води до изкривяване, недооценка и забавяне на информацията. Извършваното филтриране, т.е. на всяко стъпало да се подбира по-важното, много често довежда... до изпразване от конкретното й съдържание, създава впечатление за недостатъчност. Непълно то използване информационните възможности на оперативните източници с що е причина за недостиг на информация.

Малко е и информацията, която окръжните управления изпращат в управление "И", ВГУ-ДС. Тя не е достатъчно обвързана с останалите направления на оперативната дейност. Отделите, отделенията и оперативните работници слабо се ангажират да правят анализи и обобщения на своите равнища и по своите направления. По тази причина голяма част от първичната информация потъва и не се реализира.

Съвсем ясно е, че такива големи задачи трудно може да бъдат решени с досегашните подходи, организация и нагласа. Преди всичко необходимо е, и в Центъра, и по места, да се направи вярна оценка на всички елементи на оперативната обстановка и на тази основа през 1986 г., а и за следващите 2-3 години да се планират ефективни изпреварващи мероприятия и оперативни комбинации.

С изготвянето на годишните планове да се залагат основите и условията за осигуряване изпреварващия характер на контраразузнавателната дейност.

 50 408

За внасяне на повече конкретност в планирането, подобряване на координацията и взаимодействието и осигуряване на по-пълна и системна информация по въпросите на оперативното обслужване на икономиката, необходимо е да се планират и осъществяват подходящи мероприяти в следните основни направления.

Ръководствата на отделите в управление "И", ВГУ-ДС, Софийското градско и окръжните управления на МВР да вземат конкретни мерки за:

- оптимално разпределение и групиране на обслужваните обекти по отдели, отделения и оперативни работници;

- покриване с оперативно наблюдение на негативните явления в сферата на планирането, инвестиционната дейност, използването на енергийно-суровинните ресурси, експлоатацията и поддържането на производството на значими наши и чуждестранни научно-технически постижения, лицензи и технологии;

- подобряване на оперативно-издирвателната работа в селското стопанство и особено в отрасъл "Животновъдство".

Да се разработи система от мероприятия за активизиране на борбата срещу шпионажа, диверсионно-терористичната дейност и вреди - телството. За целта:

- Да се подложи на задълбочена оценка работата по наличните оперативни дела с такива окраски и да се вземат мерки за документиране и пресичане престъпната дейност на обектите.

- Да се организира надежден оперативен контрол на българските граждани, пътуващи с делови функции в несоциалистически страни или поддържащи делови и извънслужебни контакти на наша територия с временнопребиваващи чужденци. Във връзка с това да се окаже максимална помощ на ръководствата на обслужваните ведомства за практическо

изпълнение изискванията на 39 ПМС; за стриктно планиране и отчитане на задграничните командировки - преди всичко мотивировката и резултатите от тях, установените контакти, предложените облаги; да се внесе по-рат в работата с паметните записки в самите ведомства; да намерят форми за поощряване на лицата, които добросъвестно докладват пред своите ръководства по горните въпроси, като на подходящите случаи бъде давана и публична гласност за поощряване на лоялно поведение.

- Да се активизира работата по делата и сигналите, водени за диверсионно-терористична и вредителска дейност. Да се създаде организация и съвместно със следствените органи да бъдат прегледани всички дела и сигнали с тези окраски за бързото им приключване и предотвратяване нанасянето на щети на народното стопанство.

Работата на органите на ДС срещу корупцията, разложението и другите отрицателни явления в народното стопанство да се изведе като основна задача за подпомагане икономическото развитие на страната и предотвратяване нанасянето на материални щети и социални деформации. Делата и сигналите с такава окраска да се водят с изпреварващи темпове и в тясно взаимодействие с органите на НМ и със следствените органи.

Да се планират и осъществяват мерки за усъвършенствуване работата с наличния агентурен апарат и доверени лица и за разширяване агентурните позиции на ДС в обектите на народното стопанство. Да се подсили апарата с агенти-консултанти, резиденти, ДЛ и ОРОН, заемащи възлови места в обслужваните обекти и непокритите сфери и дейности с оперативно наблюдение. Особено внимание да се обърне на вербовката и обучението на агентура от средите на българите с възстановени имена както и за обезпечаване на уязвимите в диверсионно отношение обекти. За целта да се направят и обосновани предложения за отпускане на необходимите финансови средства.

Усилията да се насочат за получаване на достатъчна изпреварваща и прогностична информация за:

- неблагополучия и отрицателни прояви при осъществяване на външноикономическата дейност и научно-техническия обмен;

- корупция и разложение;

- разхищения на материални средства и безстопанственост;

- нарушения на трудовата, плановата, финансовата и технологичната дисциплина;

- предпоставки за лошокачествено производство или опасност от повреждане на готова продукция;

- условия, препятстващи постигането на съответствие между обществената производителност на труда и разплащателните фондове и т.н.

Ръководствата на поделенията да вземат мерки за решително изменение на подхода, мисленето и действията на началническия и оперативниясъстав при провеждането на превантивно-профилактичната дейност с оглед извеждането ѝ на равнището на основно направление в работата на ДС за подпомагане на икономическото развитие. За целта:

- по-рационално да се използват възможностите на агентурата ДЛ и други източници за получаване на изпреварваща информация за предпоставки и условия за аварии, катастрофи, пожари, епизоотии и други произшествия и неблагополучия в икономиката;

- съвместно с партийните, стопанските и административните органи да се вземат енергични мерки за премахване на предпоставките за произшествия, неблагополучия и негативни явления;

- да се оказва помощ на стопанските ръководства и трудовите колективи за постепенно самостоятелно поемане и провеждане на профилактика в собствените си колективи.

53 ДП

Крупните аварии, катастрофи и пожари в обслужваните обекти да се считат като важен елемент на оперативната обстановка и критерий за оценка на контраразузнавателната работа в тях.

В годишните планове да се отдели внимание и се набележат подходящи мерки за усъвършенствуване и обогатяване съдържанието на работата на офицерите по режима и охраната, за тяхното пълно натоварване, в съответствие с конкретните условия. Да се изхожда от изискването, че те носят лична отговорност за организацията и състоянието на пропускателния режим и охраната на обслужваните обекти и техните подразделения, координират използването на силите и средствата на МВР в тях.

Софийското градско и окръжните управления на МВР да вземат мерки за осъществяване на ефективен контрол по опазването на държавната и служебна тайна, в изпълнение изискванията на нормативните актове и допълнителните решения на Политбюро на ЦК на БКП и Правителството в това направление. Да се планират и проведат оперативни комбинации за проверка ефикасността на създадените режими от ръководствата на ведомствата.

СГУ и ОУ на МВР да засилят и усъвършенстват своята информационно-аналитична дейност по линия на икономиката в съответствие с оперативната обстановка и поставени задачи. Да осигурят постоянен поток от проблемна информация за условия, предпоставки и причини, които спъват развитието на отделни подотрасли, производства и дейности.

Да се обезпечи планово и се обръща особено внимание на достоверността на информацията. Онази част от нея, която е предназначена за потребители извън системата на МВР, да се подлага на задълбочена проверка и препроверка. Цялата информация по линия на икономиката, пред-

назначена за различните нива в системата на МВР и извън нея, задължително и своевременно да се изпраща в управление "И", ВГУ-ДС.

Софийско градско управление, ОУ и районните управления да вземат мерки за системно подобряване координацията, взаимодействието и взаимната информираност по комплексната защита на икономиката между отделите, отделенията и службите на ДС, НМ и ЦУПО. Редовно да се планират и провеждат обсъждания на резултатите от съвместната дейност по охраната и защитата на икономиката и приемат допълнителни мерки за нейното подобряване.

Отп. в 2 екз.
№ 1 - отдел 14
№ 2 - отдел 14
Изп.: отдел 14, сектор "И"
Нап.: Павлова-30636
10.12.1985 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Ген.-майор
/К.Величков/

17.12.85 г.
Размножено в 34 екз.
и изпратено С-К

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР-О Хасково
213

38052

УТВЪРЖДАВАМ,
МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ:
Ген.-полковник:
/Д.Стоянов/

М Е Р О П Р И Я Т И Я

ОТНОСНО: Подобряване дейността на органите на ДС по обслужването на икономиката в изпълнение на задачите, които произтичат от "Съображения по някои актуални проблеми на нашето развитие" на др. Тодор Живков и Решението на Политбюро на ЦК на БКП "На решителна борба срещу отрицателните явления в нашия живот".

В съвременната напрегната международна политическа и оперативна обстановка, народното стопанство се явява един от главните обекти на разузнавателно проникване и друга подривна дейност на противниковите специални служби, държавните органи, капиталистическите монополи, фирми и банки.

Под въздействието на активизираната подривна дейност и за-

падната пропаганда, контрареволюционните и другите враждебно-престъпни елементи, работещи в икономиката, се опитват да извършват диверсионни и вредителски актове, да разпространяват клеветнически слухове.

Успоредно с дейността на противника, в народното стопанство възникват негативни процеси и социални деформации, нанасят се значителни материални щети, спъва се ускореното развитие. Някои от тях получават широк социален отзвук.

При тези условия защитата и обслужването на народното стопанство се явява основна задача на Държавна сигурност.

След създаването на управление "Икономическо", ВГУ-ДС, и предприетите организационни мерки в ОУ на МВР в това направление, в контраразузнавателното обслужване на народното стопанство настъпиха положителни изменения. Увеличен е броят на заподозрените и разработвани лица. Пресечена е престъпната дейност на голям брой наши и чужди граждани. Подобри се състоянието на агентурния апарат в количествено и качествено отношение. Неговата разстановка сега покрива по-голяма част от възловите и уязвимите места. Има напредък в превантивно-профилактичната дейност и работата по защитата и подпомагането на развитието на народното стопанство.

Управление "И", ВГУ-ДС, все още не е станало център за ръководство, помощ и контрол на цялостното контраразузнавателно обслужване на икономиката в страната. Взаимодействието и координацията между центъра и териториалните поделения и особено между окръжните управления на МВР е незадоволително. Някои от тях не предприемат практически мерки за привеждане работата по икономиката в съответ-

ствие с новата обстановка и повишените изисквания. На практика селското стопанство и особено животновъдството в някои окръзи почти не се обслужва. На много места този отрасъл и други важни обекти са предоставени на териториалните отделения, но не се осъществява необходимата връзка между тях и икономическите отдели и отделения.

Агентурният апарат по линия на икономиката е недостатъчен за всички поделения. Голям брой агенти са с малки възможности за своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане на конкретната подривна дейност, както и за долавяне на сигнали за негативните процеси и явления. Не се получава информация за икономиката от агентурата, работеща по другите линии. Твърде недостатъчна е квалифицираната агентура за работа по диверсионно-терористичната дейност, агентите-консултанти, резидентурите и нещатните оперативни работници.

Институтът на офицерите по режима и охраната се утвърждава, но въпреки това не изпълнява добре функциите си. Незадоволително е участието им в цялостното контраразузнавателно обслужване на обектите в които работят, бавно настъпват положителни изменения в охраната и пропускателните режими.

Анализът на работата по оперативния отчет показва тенденция към намаляване разкриваемостта на шпионската дейност на противника, въпреки констатациите за неговото активизиране. Контролът на чужденците с делови функции в страната е непълен и често пъти формален. Водените дела за шпионаж са малко. Незадоволителни са резултатите в борбата срещу диверсията, терора, вредителството и противодържавната агитация и пропаганда. Не е настъпил желания прелом в работата на органите на ДС с корупцията и разложението.

Борбата срещу отрицателните явления и социалните деформации е тясно свързана с превантивно-профилактичната дейност на ДС. Все още обаче тя не се третира разнозначно, като едно от основните направления в контраразузнавателната работа по обслужване на икономиката. Без да се подценява постигнатото, трябва да се отбележи, че бавно се изменя подхода на ръководния и оперативния състав за по-ефективно подпомагане развитието на икономиката.

В отраслите на народното стопанство съществуват цели сфери, дейности, процеси и явления, които не са покрити с оперативен контрол. Не са обхванати изцяло плановата дейност и инвестиционният процес. На вниманието на ДС не стоят проблемите за пълноценното използуване и поддържане на основните производствени фондове, ефективното използуване и стопанисване на енергийно-суровинните ресурси, рационалното използуване на живия труд и внедряването в производството на авангардни български и чуждестранни научно-технически постижения и съвременни технологии.

Не е решен комплексно въпросът за оперативното обслужване на задграничната строителна и инженерингова дейност.

Сериозни недостатъци съществуват в информационно-аналитичната и сигналната дейност на органите на ДС. Най-сериозният недостатък на информационната система е намесата на субективния фактор по цялата верига от долу до горе, което води до изкривяване, недооценка и забавяне на информацията. Отрицателно се отразява многостепенната селекция на информацията и непълното използуване възможностите на оперативните източници.

Малко е информацията, която се получава в управление "И",

Из архивите на ДС

ВГУ-ДС, от окръжните управления на МВР. Поради различни причини и съображения се задържа информация за фрапиращи неблагополучия в икономиката, за крупни разхищения и безстопанственост, за корупция и разложение.

Организацията на информационно-аналитичната работа не е достатъчно обвързана с останалите направления на контраразузнавателната дейност. Отделите, отделенията и ОР слабо се ангажират да правят обобщения и анализи на своите нива и по своите направления. По тази причина голяма част от първичната информация не се реализира. Аналитичните звена не са попълнени с подходящи опитни кадри.

При осъществяването на сигналната функция поделенията на ДС действуват мудно, по остарял и неефективен начин. Сигнализира се след като вече са настъпили вредните резултати и са нанесени материални и морални щети. Не се води непрекъсната борба за окончателно премахване на недостатъците, предпоставките, които благоприятствуват извършването на различни престъпни посегателства и съществуването на негативни явления в обслужваните обекти.

Настъпването на прелом в дейността на ДС по обслужването на икономиката в най-голяма степен зависи от кадрите, които работят по тази линия в центъра, окръжните и районните управления на МВР. От първостепенно значение е техния правилен подбор, професионална и специална квалификация, разместване и издигане.

При тази обстановка главното внимание на ръководния и оперативния състав трябва да се насочи към изграждане на ефикасен агентурно-оперативен контрол върху дейността и намеренията на специалните органи на противника, контрареволюционните и други враж-

дебно-престъпни елементи по отношение на структуроопределящите подотрасли на промишлеността, селското стопанство, транспорта,строителството, търговията и туризма. Задачата е своевременно да се разкрива и пресича шпионската, диверсионно-терористичната, вредителската и друга подривна дейност в икономиката, както и борбата с отрицателните явления и процеси. Всичко това налага да се преразгледа разстановката на силите и средствата на ДС за обслужване на икономиката Следва да се вземат допълнителни мерки за пълно покриване с оперативен контрол онези обекти, процеси и явления в народното стопанство, заслужаващи вниманието на органите на ДС.

За привеждане на контраразузнавателната работа на органите на ДС в съответствие с настъпилите изменения в оперативната обстановка и повишените изисквания към МВР, произтичащи от решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП и докладната записка на др. Тодор Живков за отрицателните явления и социални деформации, Колегиумът на МВР утвърждава следните

М Е Р О П Р И Я Т И Я:

1. Ръководствата на управление "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР да извършат задълбочен преглед и анализ на организацията и състоянието на цялостната контраразузнавателна работа по обслужването на икономиката.

Въз основа на извършените анализи и оценки да вземат конкретни мерки за:

- по-рационално разпределение и групиране обслужваните обекти по отдели, отделения и оперативни работници;

- подобряване на оперативно-издирвателната работа в сел-

ското стопанство и особено в подотрасъл "животновъдство";

- покриване с оперативно наблюдение на негативните явления в сферата на:

планирането; инвестиционната дейност; използването на енергийно-суровинните ресурси; експлоатацията и поддържането на основните производствени фондове; научно-техническия прогрес и внедряването в производството на авангардни наши и чуждестранни научно-технически постижения и технологии.

Направените оценки и извършените разстановки на силите да се изпратят в управление "И", ВГУ-ДС и "Инспекторат" - МВР.

Срок: 30.03.1985 г.

Отг.: началниците на управление "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР

2. Ръководствата на управление "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР да разработят система от мероприятия за активизиране на борбата срещу шпионажа, диверсионно-терористичната дейност и вредителството. За целта:

- да се подложи на задълбочена оценка работата по наличните оперативни дела с такива окраски и се вземат мерки за документиране и пресичане на престъпната дейност на обектите;

Срок: 30.04.1986 г.

Отг.: н-к у-ние "И", СГУ и ОУ

- управление "И", ВГУ-ДС, съгласувано с линейните отдели на ВГУ-ДС и с ПГУ-ДС, да внесат в ръководството на МВР предложение за актуализиране ПРИЗНАЦИТЕ за разкриване на лицата-български граждани, установили престъпни връзки със специалните органи на противника;

Срок: 30.04.1986 г.

Отг.: н-кът на у-ние "И",ВГУ-ДС

- да се организира по-надежден оперативен контрол на българските граждани-търговци, специалисти, научни работници, транспортни екипажи и други, пътуващи с делови функции в капиталистическите и развиващите се страни и лица, поддържащи делови и извънслужебни контакти на наша територия с временно пребиваващи чужденци.

Поведението на тази категория лица критично да се оценява на основата на определените КРИТЕРИИ и ПРИЗНАЦИ. Подозрителните да се вземат на съответен вид оперативен отчет.

Началниците от всички степени да оказват непосредствена помощ и извършват постоянен контрол върху дейността на оперативния състав в работата по шпионажа.

Срок: постоянен

Отг.: н-ците на управление "И" ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР

- да се активизира работата по делата и сигналите, водени за диверсионно-терористична и вредителска дейност. Съвместно със следствените органи да бъдат прегледани всички дела и сигнали с тези окраски, с оглед тяхното бързо приключване и предотвратяване нанасянето на щети на народното стопанство.

Срок: 30.03.1986 г.

Отг.: н-ците на у-ние "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР

Работата по делата и сигналите за шпионаж, диверсия, терор и вредителство да се обсъжда периодично в ръководствата на поделенията, обслужващи икономиката. Най-важните дела да се вземат на контрол в управление "И", ВГУ-ДС.

Управление "И", ВГУ-ДС, съвместно с "Инспекторат" - МВР да извършат контролни проверки и окажат помощ на СГУ и ОУ на МВР

Из архивите на ДС
334

в това направление. За резултатите да се внесе информация в ръководството на МВР.

Срок: 30.11.1986 г.

Отг.: н-к у-ние "И" и
н-к "Инспекторат"

3. Работата на органите на ДС срещу корупцията, разложението и другите явления в народното стопанство да се изведе като основна задача за подпомагане икономическото развитие на страната и предотвратяване нанасянето на материални и морални щети и социални деформации.

Делата и сигналите с такава окраска да се водят с изпреварващи темпове и в тясно взаимодействие с органите на НМ и със следствените органи, с оглед предотвратяване настъпването на вредни за народното стопанство последици и въвличането в престъпна дейност на широк кръг лица.

Срок: постоянен

Отг.: н-ците на у-ние "И", ГСУ,
СГУ и ОУ на МВР

4. Ръководствата на поделенията, работещи по линия на икономиката да усъвършенстват работата с наличния агентурен апарат и доверени лица и предприемат мерки за разширяване на агентурните позиции на ДС в обектите на народното стопанство.

Да се подсили апарата с агенти, ДЛ, резиденти, агенти-консултанти и ОРОН, заемащи възлови места в обслужваните обекти и непокритите сфери и дейности с оперативен контрол.

Особено внимание да се обърне на вербовката и обучението на агентура от средите на българите с възстановени имена и такава

89

за обезпечаване на уязвимите в диверсионно отношение обекти.

За целта да се осигурят необходимите финансови средства.

Усилията да се насочат за получаване на повече информация за:

- корупция и разложение;
- неблагополучия и отрицателни прояви при осъществяване на външно-икономическата дейност и научно-техническия обмен;
- разхищения на материални средства и безстопанственост;
- нарушения на трудовата, финансовата и технологичната дисциплина;
- лошо качество и повреждане на готова продукция;
- несъответствие между обществената производителност на труда и разплащателните фондове и други отрицателни явления.

Срок: 30.10.1986 г.

Управление "И", ВГУ-ДС и "Инспекторат" - МВР да извършат проверки на работата с агентурата в ОУ на МВР - Бургас, Варна, Стара Загора, Хасково и Враца.

Срок: 30.05.1986 г.

ОУ на МВР - Толбухин и Ямбол да доложат в управление "И", ВГУ-ДС по тези въпроси.

Срок: 30.07.1986 г.

5. Управление "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР да подобрят организацията на контраразузнавателната работа за активизиране на оперативния контрол на капиталистическите фирми, организации и институти, подозирани или установени като прикрития на вражеските специални служби, техните представители и другите чужди граждани, посе-

щавали страната с делови функции.

За целта да се засили координацията и взаимодействието между централните и окръжните управления на МВР и между самите ОУ на МВР. Да се засили контролът за стриктно изпълнение на 39 ПМС за спазването на реда при посещението и контактите с чужденци.

Срок: постоянен

6. Ръководствата на поделенията да вземат мерки за решително изменение на подхода, мисленето и действията на оперативния състав при провеждането на превантивно-профилактичната дейност с оглед извеждането ѝ на равнището на основно направление в работата на ДС за подпомагане на икономическото развитие. За целта:

- по-рационално да се използуват възможностите на агентурата ДЛ и други източници за получаване на изпреварваща информация за предпоставки и условия за аварии, катастрофи, пожари, епизоотии и други произшествия и неблагополучия в икономиката;

- съвместно с партийните, стопанските и административни органи да се вземат енергични мерки за премахване на предпоставките за произшествия, неблагополучия и негативните явления;

- с участието на органите на прокуратурата и съда да се организира разглеждането пред трудовите колективи на някои типични дела за корупция, безстопанственост и разхищения на социалистическата собственост и се дава широка гласност на такива престъпления чрез средствата за масова информация;

- в превантивната работа активно да се ангажират стопанските ръководства и трудовите колективи;

Крупните аварии, катастрофи и пожари в обслужваните обек-

Из архивите на ДС

337

Из архивите на ДС

ти да се считат като важен елемент на оперативната обстановка и критерий за оценка на контраразузнавателната работа в тях.

Срок: постоянен

Отг.: н-ците на у-ние "И", СГУ и ОУ на МВР

7. Ръководствата на поделенията и управление "Кадри" да повишат критериите и решително да подобрят подбора на служителите, които се изпращат на работа в други ведомства като офицери по режима и охраната.

На тези длъжности да се назначават партийно изградени, принципни, дисциплинирани и с оперативен опит служители, по възможност със специалности, близки до дейността на съответните ведомства.

Управление "И" ВГУ-ДС до 30.01.1986 г. да внесе в ръководството на МВР проект за актуализиране на МЗ I-50 от 1977 година.

Отг.: н-ците на поделенията и у-ние "Кадри"

- Ръководствата на поделенията да вземат допълнителни мерки за по-нататъшно усъвършенстване и обогатяване съдържанието на работата на офицерите по режима и охраната, за тяхното пълно натоварване в съответствие с конкретните условия.

Офицерите по режима и охраната носят лична отговорност за сигурността, опазването на ДТ, пропускателния режим и охраната на обслужваните обекти и техните подразделения. Координират ефективното използуване на силите и средствата на МВР в тези обекти.

До 30.03.1986 г. да се извърши пълно атестиране на офицерите по режима и охраната и тези на прикритие. На основата на направените персонални оценки и изводи да се предприемат мерки за кадрови промени.

52

8. Управление "И" - ВГУ-ДС съвместно с ДНМ и ПО да изучи целесъобразността и възможностите за създаване на функционална длъжност /зам.директор, зам.началник по сигурността, охраната и режима на комбинатите, заводите, предприятията, депата, летищата, пристанищата, животновъдните комплекси и други/ и внесе съответно предложение в ръководството на МВР.

Срок: 30.06.1986 г.

Отг.: началниците на поделения

9. ПГУ-ДС и управление "И", ВГУ-ДС, да вземат срочни мерки за подобряване на контраразузнавателното обслужване на задграничната строителна, инженерингова и представителна дейност, с оглед подобряване на кадровия подбор, получаване на повече информация за неблагополучия при изучаване конюнктурата на тези пазари, проучването и участието в търговете, рационалното използуване на материалните ресурси, причините за лошите финансови резултати и др.

Двете поделения да разработят и внесат в ръководството на МВР проект за инструкция за контраразузнавателното обслужване на задграничната строителна и инженерингова дейност.

Срок: 30.05.1986 г.

За резултатите от предприетите мерки да се внесе информация в ръководството на министерството.

Срок: 30.12.1986 г.

10. Управление "И", ВГУ-ДС, и ОТУ-ДС да внесат в ръководството на МВР мотивирано предложение за разширяване базата на оперативно-технически средства с оглед засилване на оперативния контрол на чуждите граждани и техните връзки в икономиката и мероприя-

93

тията от външно-икономическия и научно-техническия обмен в страната, а също така и за придобиване на повече оперативна, икономическа и научно-техническа информация и документация.

Срок: 15.02.1986 г.

11. СГУ и ОУ на МВР да вземат мерки за осъществяване на по-ефективен контрол по опазването на държавната и служебната тайна в изпълнение изискванията на нормативните актове и допълнителните решения на Политбюро на ЦК на БКП и Правителството в това направление.

Управление "И", ВГУ-ДС, по своя преценка да извърши в някои ОУ на МВР проверки и окаже помощ по организацията и състоянието на контраразузнавателната работа по опазването на държавната тайна. За резултатите да се изготви справка до ръководството на МВР.

Срок: 30.10.1986 г.

Отг.: н-ците на поделенията

12. Управление "И", ВГУ-ДС, да проведе система от мероприятия за коренно преустройство и подобряване на информационно-аналитичната дейност по линия на икономиката. За тази цел:

- да се внесе мотивирано предложение в ръководството на министерството за създаване на информационно-аналитичен отдел в системата на Управление "И", ВГУ-ДС, и се определят неговата структура, функции и задачи.

Срок: 30.12.1985 год.

Отг.: н-к у-ние "И"

- да се разработи идеен проект за разширяване на оперативните възможности на АИС"Документ" - ВГУ-ДС, с оглед формирането на

Из архивите на ДС

341

ТЕМАТИЧНИ информационни фондове за разузнавателните интереси и друга подривна дейност на специалните служби на противника, дейността на контрареволюционни и враждебно-престъпни елементи против икономиката и за отрицателните явления и социалните деформации в народното стопанство.

Срок: 15.02.1986 г.

Отг.: н-к у-ние "И"

- управление "И", ВГУ-ДС, да създаде организация за системно изучаване и разработване на проблемна информация за условия, предпоставки и причини, които спъват развитието на отделни отрасли, подотрасли, производства и дейности.

Срок: 30.06.1986 г.

- да се проведат мероприятия за стабилизиране на информационните потоци по линия на икономиката и отстраняване на странични шумове и субективна намеса при обработката на данните, с оглед недопускане на деформации, задържане и забавяне на информацията.

Срок: 30.03.1986 г.

Отг.: н-кът на у-ние "И",
ВГУ-ДС

- Управление "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР да обърнат особено внимание на достоверността на информацията. Онази част от нея, която е предназначена за потребители извън системата на МВР да се подлага на задълбочена проверка.

Цялата информация по линия на икономиката, предназначена за различните нива в системата на МВР и извън нея, задължително и своевременно да се изпраща в управление "И", ВГУ-ДС.

Срок: постоянен

Отг.: н-ците на поделенията

95

13. Задължава управление "Кадри" и управление "И",ВГУ-ДС да разработят и внесат за утвърждаване в ръководството на МВР програма за повишаване на икономическата и професионалната подготовка на ръководния и оперативния състав на ДС, който работи по линия на икономиката и на офицерите по режима и охраната.

Срок: 30.08.1986г.
Отг.: началник у-ние"Кадри" и
началник у-ние "И",ВГУ-ДС

Началниците на управление "И", ВГУ-ДС, СГУ и ОУ на МВР да организират и контролират изучаването от оперативния състав, обслужващ икономиката на нормативните актове и разпоредби и специфичната проблематика на обслужваните от тях обекти.

Срок: постоянен

14. Управление "И", ВГУ-ДС, ГСУ, Управление "Стопанско" - ДНМ, Управление "ОХранително" и ЦУПО да вземат системни мерки за непрекъснато подобряване координацията, взаимодействието и взаимната информираност по комплексната защита на икономиката.

В края на всяко тримесечие ръководствата на посочените поделения да обсъждат резултатите от съвместната си дейност по охраната и защитата на икономиката и приемат допълнителни мерки за нейното подобряване.

Такова взаимодействие да се осъществява в окръжните и районните управления на МВР.

Рег.№.4.1.452.-.1..

Отп. в 3 екз.
№ 1 - Ръководството на МВР
№ 2 - ЦИОУ - МВР
№ 3 - у-ние"И",ВГУ-ДС
Изп.: у-ние"И"
Нап.: Борисова-30886
12.12.1985 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС И
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Ген.-майор:
/К.Величков/

СЪГЛАСЕН,
ЗАМ.-МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И
НАЧАЛНИК НА ВГУ - ДС
Ген.-лейтенант:
/Г.Анчков/

ФОТОКОПИЕ 4 ЕКЗ

1 - 3 РУ окръга, 4 -Териториално

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от Димитър Стоянов – министър
на вътрешните работи

ОТНОСНО: Създаване на самостоятелно управление на ДС за контраразузнавателно обслужване на икономиката

ДРУГАРИ,

С решение № Б-8 от 18 март 1982 г. на Секретариата на ЦК на БКП в системата на Второ главно управление – ДС бе създадено специализирано управление за обслужване на икономиката.

Обособяването на това управление и предприетите допълнителни организационни мерки в центъра и окръжните управления на МВР спомогнаха да се приведе организацията

на работата на ДС по обслужване на икономиката в съответствие с измененията в механизма за управление на народното стопанство и изискванията на оперативната обстановка на този етап. В следствие на това настъпиха някои положителни изменения в оперативната работа. Разкрита бе престъпната дейност на голям брой наши и чужди граждани, насочена към подкопаване сигурността на икономиката. Опазването на държавната и служебната тайна стана по-надеждно. Пресечени бяха редица опити на противника да се добере до важни секрети. Превантивно-профилактичната работа за защита и подпомагане развитието на народното стопанство стана по-конкретна и резултатна. Засили се сигналната функция на ДС към партийните, държавните и стопанските ръководства за наличие на условия и предпоставки за аварии, катастрофи, пожари и други неблагополучия в стопанските обекти.

В съвременната напрегната международна политическа и оперативна обстановка народното стопанство се превърна в един от главните обекти на разузнавателно проникване и на друга подривна дейност на противниковите специални служби, държавните органи, капиталистическите монополи, фирми и банки. Специалните служби на противника събират активно разнообразна икономическа информация, която се използува от империалистическите държави за осъществяване на диференцирана външноикономическа политика, насочена към спъване на интеграционните процеси в рамките на СИВ, забавяне на нашето икономическо развитие, отслабване валутния потенциал и създаване затруднения на външноикономическата

ни дейност.

В резултат на засилената подривна дейност вражеските и другите престъпни елементи, работещи в икономиката, се опитват да извършват диверсионни и вредителски актове, да разпространяват клеветнически слухове и разколебават вярата на трудещите се в правилността на партийната икономическа политика. Извършените диверсионно-терористични актове станаха в обекти на икономиката. Зачестиха умишлените палежи в селското и горското стопанство, унищожаването на държавно имущество, производството на некачествена продукция и други враждебни действия, които нанасят големи материални щети и застрашават сигурността на държавата. Борбата срещу тези прояви стана особено актуална след започване на възродителния процес сред населението с възстановени имена.

Успоредно с дейността на противника, в резултат на неефективни икономически действия на отделни стопански ръководители, прояви на безотговорност и разхищения в народното стопанство възникват някои негативни процеси и социални деформации, които получават широк социален отзвук. Това води до значителни материални загуби и спъване на ускореното развитие. Някои от тези прояви получават широк социален отзвук.

Настъпилите съществени изменения в оперативната обстановка и задачите, произтичащи от решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП и Съображенията на др. Т.Живков по някои актуални проблеми на нашето развитие, поставят

нови, по-високи изисквания към дейността на органите на ДС по защитата и охраната на икономиката и в борбата срещу отрицателните явления. В съответствие с тези изисквания и с оглед по-пълното и комплексно обслужване на икономиката е необходимо да се предприемат и съответни организационни и структурни промени.

За тази цел, ако Секретариатът на ЦК на БКП счете за целесъобразно, да приеме следното решение:

1. В системата на МВР да се създаде самостоятелно управление на ДС за контраразузнавателно обслужване на икономиката, на основата на съществуващото управление "Икономическо" към Второ главно управление - ДС.

2. Управлението да работи в тясно взаимодействие с централните поделения на Държавна сигурност, Дирекция на народната милиция и Централното управление за противопожарна охрана; да осъществява методическо ръководство, контрол и помощ на териториалните поделения на МВР по линия на икономиката.

3. Управлението да провежда своята дейност в следните основни насоки:

- Разкриване и пресичане опитите на специалните органи на противника да използуват външноикономическия, научно-техническия, транспортния и други канали за провеждане на шпионска дейност в икономиката, да изучават, разлагат, обработват и вербуват икономически кадри, да ги подбуждат към измяна на родината.

– Разкриване и пресичане опитите на капиталистическите монополи, фирми, банки и други при осъществяване на външноикономическия и научно-техническия обмен, промишленото коопериране, транспортната дейност и други да нанасят щети на народното стопанство и разлагат и корумпират икономическите, инженерно-техническите, научните и други ръководни и изпълнителски кадри.

– Предотвратяване и пресичане опитите на вражески настроените лица и други престъпни елементи в икономиката да извършват диверсионно-терористическа дейност, вредителство, унищожаване или разхищаване на обществени материални ценности, антисоциалистическа, националистическа и антисъветска пропаганда и други вражески действия или бездействия, които водят до подкопаване икономическата мощ и сигурността на страната.

– Оказване помощ за ускорено развитие на народното стопанство чрез придобиване на икономическа, търговско-ценова, научно-техническа и технологическа информация и документация.

– Опазване на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна и служебна тайна.

– Борба срещу нарушенията на монопола на външната търговия и крупната организирана контрабандна дейност, извършвана от български и чужди граждани.

– Провеждане на разностранна профилактична дейност за предпазване икономическите кадри от чуждо влияние и въвличането им в престъпления, за предотвратяване на ката-

строфи, аварии, брак, пожари, негативни явления във внедрителската и инвестиционната дейност в експлоатацията и поддържането на основните производствени фондове и използуването на енергийно-суровинните ресурси.

– Изучаване причините за възникване на негативни настроения сред трудови колективи, които могат да бъдат използувани във вреда на сигурността на страната и за разстройване на нормалния производствен процес.

– Централизиране, усъвършенствуване и разширяване на информационно-аналитичната и сигналната дейност на органите на ДС в сферата на икономиката. Системно и своевременно информиране на партийните, държавните и стопанските органи за подривна дейност на специалните служби на противника, дейността на контрареволюционните и враждебно-престъпните елементи и за отрицателните явления и социални деформации в народното стопанство.

4. Министърът на вътрешните работи да утвърди структурата, функциите и задачите на самостоятелното управление на Държавна сигурност по икономиката.

5. За началник на самостоятелното управление на ДС за контраразузнавателно обслужване на икономиката предлагам да бъде издигнат др. генерал-майор Кирил Василев Величков – зам.-началник на ВГУ – ДС и началник на управление "Икономическо" при същото управление.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Кадрова оценка за ген.-майор Кирил Василев Величков.

МИНИСТЪР:
/Д.Стоянов/

Вярно с оригинала

Иванов
Василев

Р Е Ш Е Н И Е "Б" №.1..

НА СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП ОТ .16.I..... 1986 Г.

Дава съгласие:

1. В системата на МВР да се създаде самостоятелно управление на ДС за контраразузнавателно обслужване на икономиката, на основата на съществуващото управление "Икономическо" към Второ главно управление - ДС.

2. Управлението да работи в тясно взаимодействие с централните поделения на Държавна сигурност, Дирекция на народната милиция и Централното управление за противопожарна охрана; да осъществява методическо ръководство, контрол и помощ на териториалните поделения на МВР по линия на икономиката.

3. Управлението да провежда своята дейност в следните основни насоки:

- Разкриване и пресичане опитите на специалните органи на противника да използуват външноикономическия, научно-техническия, транспортния и други канали за провеждане на шпионска дейност в икономиката, да изучават,

разлагат, обработват и вербуват икономически кадри, да ги подбуждат към измяна на родината.

- Разкриване и пресичане опитите на капиталистическите монополи, фирми, банки и други при осъществяване на външноикономическия и научно-техническия обмен, промишленото кооперирање, транспортната дейност и други да нанасят щети на народното стопанство и разлагат и корумпират икономическите, инженерно-техническите, научните и други ръководни и изпълнителски кадри.

- Предотвратяване и пресичане опитите на вражески настроените лица и други престъпни елементи в икономиката да извършват диверсионно-терористическа дейност, вредителство, унищожаване или разхищаване на обществени материални ценности, антисоциалистическа, националистическа и антисъветска пропаганда и други вражески действия или бездействия, които водят до подкопаване икономическата мощ и сигурността на страната.

- Оказване помощ за ускорено развитие на народното стопанство чрез придобиване на икономическа, търговско-ценова научно-техническа и технологическа информация и документация.

- Опазване на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна и служебна тайна.

- Борба срещу нарушенията на монопола на външната търговия и крупната организирана контрабандна дейност, извършвана от български и чужди граждани.

- Провеждане на разностранна профилактична дейност за предпазване икономическите кадри от чуждо влияние и въвличането им в престъпления, за предотвратяване на

Из архивите на ДС
350

катастрофи, аварии, брак, пожари, негативни явления във внедрителската и инвестиционната дейност в експлоатацията и поддържането на основните производствени фондове и използуването на енергийно-суровинните ресурси.

- Изучаване причините за възникване на негативни настроения сред трудови колективи, които могат да бъдат използувани във вреда на сигурността на страната и за разстройване на нормалния производствен процес.

- Централизиране, усъвършенствуване и разширяване на информационно-аналитичната и сигналната дейност на органите на ДС в сферата на икономиката. Системно и своевременно информиране на партийните, държавните и стопанските органи за подривна дейност на специалните служби на противника, дейността на контрареволюционните и враждебно-престъпните елементи и за отрицателните явления и социални деформации в народното стопанство.

4. Министърът на вътрешните работи да утвърди структурата, функциите и задачите на самостоятелното управление на Държавна сигурност по икономиката.

5. За началник на самостоятелното управление на ДС за контраразузнавателно обслужване на икономиката да бъде издигнат генерал-майор КИРИЛ ВАСИЛЕВ ВЕЛИЧКОВ - зам.-началник на ВГУ - ДС и началник на управление "Икономическо" при същото управление.

Вярно с оригинала

Из архивите на ДС
351

О-Л 10 А

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ВТОРО ... – ДС
Рег. № 2958 ... 34
17 I 1986 19 ... года

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: диверсионно-терористичната и вредителска дейност в обектите на икономиката за 1985 г.

За контраразузнавателното обезпечаване на икономиката първостепенно значение има организацията на работа на органите на ДС по защита от диверсионно-терористичните актове, палежи и вредителска дейност. Постъпилата оперативна информация показва, че през 1985 г. се е запазила характерната за предидущата година тенденция на усложняване на оперативната обстановка. Определящата насока за органите на ДС през 1985 г. бе работата по възродителния процес сред възстановилите българските си имена граждани. Този процес беше обект на вниманието и на противника, който повиши своята активност за набиране на информация за протичането му с цел същия да се интернационализира. Задачата, която се стремеше да реши противника бе да се дискредитира НРБ пред световната общественост, да й се създадат затруднения в областта на икономиката, а от там и да се компрометира социалистическия обществен строй в нашата страна.

Анализът на придобитите данни показа, че под ръководството на ЦРУ, с активното участие на турските и западните специални служби беше организирана безпрецедентна антибългарска кампания, целяща да внуши на световното обществено мнение, че в България се извършва "насилствена асимилация на турско население". Рязко се увеличиха

I6 83

публикациите в западния печат в "защита правата на малцинствата" в България. Увеличиха се на 15 часа в денонощие продължителността на радиопредаванията предназначени специално за преименуваните в нашата страна. Неколкократно нарастна обемът на подстрекателската антибългарска дейност на различни подривни организации, изградени от изселници, бегълци и невъзвращенци от нашата и други страни.

Повишеният интерес на част от българите мюсюлмани към емисиите на турското радио и телевизия беше своевременно използувано от специалните служби на противника. Турското разузнаване чрез резидентурите си в НРБ за кратко време проучи чуваемостта на наша територия на турски и някои западни радиостанции. Активно съдействие в това отношение оказаха и някои натовски посолства. Основната цел на радио-пропагандата е насочена към убеждаване на преименуваните, че проведеното мероприятие е "антихуманно и противоречи на марксистко-ленинската теория по националния въпрос", да разгласява пред световната общественост взетите от Турция мерки, за да принудят нашата страна да преговаря за изселническа спогодба, да запази в преименуваните протурския им дух и привързаност към "майката родина".

Извършените на 09.03.1985 г. диверсионно-терористични актове в гр. Сливен и гара Буново, при които имаше човешки жертви, намериха широко отражение и в средите на почти цялата българска вражеска емиграция. Преобладаваха оценките, че това е дело на "организирана съпротива срещу властта". Ръководството на "българско освободително движение" (БОД) продължи тактическата линия за координация на плановете и действията си с "Асоциацията за култура и солидарност с родопските турци". Получени са данни, че БОД е установило и поддържа връзка и с известната турска профашистка организация "Сивите вълци". Във връзка с мероприятията за възстановяване

5284

на имената бе отпечатана на български и турски език специална "Декларация на БОД", в която се отправят призиви за борба срещу народната власт.

Особено внимание към вътрешно-политическата обстановка в нашата страна във връзка с възродителния процес и извършените диверсионно-терористични актове проявиха западните дипломати, акредитирани в София и особено военните аташета. Според броя на пътуванията, осъществени от дипломати най-активните бяха гръцките, италианските, френските и турски военни разузнавачи. Повечето резидентури положиха усилия за снабдяване с издания на местния печат, в които се третираха въпросите за възстановяване имената на българските мюсюлмани. Под ръководството на резидентурите на САЩ се проведоха мероприятия за засилване на координация между натовските разузнавачи, прикрити в посолствата на тези страни в НРБ.

В резултат на активността на противника и засилената подривна дейност срещу нашата страна през 1985 г. нарастнаха сигналите за замисляна, подготвяна и провеждана вражеска дейност, включително и в крайно остри форми - диверсия, терор, вредителство.

В изготвената информация за извънредните произшествия в икономиката за периода 1983-1984 г. само два случая са квалифицирани като диверсионна дейност, докато през 1985 г., по непълни данни, органите на ДС са работили по 43 сигнали за посегателства върху обекти в икономиката. Тези посегателства са се изразявали в умишлено повреждане или опожаряване на държавна собственост в промишлеността, селското стопанство и транспорта. Общия дял на нанесените щети от този вид дейност спрямо загубите, които търпи икономиката от нарушения на технологичната дисциплина, неспазване на правилници и инструкции, нехайство и немарливост е незначителен, но самият факт за наличието и значителното увеличение на тези случаи показва

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата заличен: Секретар:

5885

необходимостта от безкомпромисна работа за разкриване и наказване на извършителите. Тези престъпления трябва да се разглеждат като особено опасни, предвид на нанасянето на сериозните морални смущения в трудовите колективи и населението, насаждане чувство за несигурност и накърняване доверието в способността на органите на МВР да пресекат подобна дейност.

През разглеждания период могат да се посочат някои по-характерни умишлени посегателства върху обекти в икономиката, съдържащи елемент на диверсионна дейност.

На 08.01.1985 г. лицето , в последствие преименуван, роден на е подпалил барака, служеща за склад на СМУ "Мостстрой" - Бургас, ръководен от националистически подбуди и несъгласие с преименуването.

По същите причини лицето (преименуван) срочнослужащ в Търговище е заварил желязо върху релсите на портален кран, в резултат на което същия е излязъл от строя.

Разкрит е автора на пожара в борова гора до селата Правенци и Живково - Шуменски окръг. Извършителят (преименуван) е ръководен от националистически подбуди и несъгласие с възродителния процес.

Със същите мотиви са извършени палежите на горски масив край селата Бойно и Кубиляне и на житен блок край с.Разбарци, и трите в Кърджалийски окръг.

От придобитата през 1985 г. информация е видно, че органите на МВР са разкрили авторите на 13 умишлени посегателства върху обекти на икономиката. Анализа ни дава основание да считаме,че извършителите са предимно преименувани лица, които чрез конкретни действия са изразявали своето несъгласие с провеждания в нашата страна процес на национално осъзнаване. Това налага и необходимостта от

5 59 86

активизиране на работата по наблюдението на контингента от преименувани, които под влиянието на активността на противника са годни да осъществяват остра вражеска дейност. В тази връзка с особена острота стои въпросът за обезпечаване сигурността на обектите на промишлеността, селското и горско стопанство и транспорта в които работят постоянно или сезонно лица от това население, като се осигури надеждно агентурно покритие.

При защитата на икономиката, органите на ДС е необходимо да осигуряват надеждно оперативно наблюдение и над лица от криминално-политизирания контингент, подготвящи се или осъществяващи опити за бягство зад граница, след като извършат диверсионно-терористичен акт. Подбудите за предприемане на такива действия са мотивирани с желанието да си осигурят по-добър прием от страна на противниковите полицейски и административни власти.

През 1985 г. органите на ДС и НМ, обслужващи икономически обекти осъществиха комплексни мерки за недопускане на диверсионно-терористична и друга остра дейност. Бяха реализирани редица дела, с които бе пресечена такава дейност. Въпреки получените резултати все още пред органите на сигурността стоят неразкрити случаи на посегателства, чиито автори могат отново да реализират вражески актове. Така например все още не е разкрит автора, който на 30.04. 1985 г. е прекъснал магистрален телефонен кабел между Кърджали и Момчилград.

На 31.01.1985 г. неизвестно лице, с помощта на спирателна обувка, е прекъснало съединително въже на стрелка на гара Ст.Загора.

На кея на пристанище Бургас е изваден от строя тромен товарач чрез умишлено запушване на охладителната му система. Десет дни по-късно е направен опит да бъде повреден редуктора на подемен кран.

60 87

В завод "Д.Баненкин" - Пазарджик с остър предмет са повредени ролки фолио за производство на дискети.

На 02.05.1985 г. около 12.45 ч. умишлено от седем места е запалена борова гора край село Рани лист, окръг Кърджалийски.

В цех за фасадни плочки на КЗ "Гранит" - Търговище, е излязла от строя преса поради поставени в нея съчми от лагер.

В животновъдна ферма в с.Водна, Видински окръг, във фуражни смески, предназначени за изхранване на агнета, е открита растителна отрова.

В работата на органите на ДС по получаване и завеждане на сигнали за посегателства върху обекти в икономиката не винаги правилно се подхожда при оценка и квалификация на първоначалните данни. Наблюдават се случаи на предпочитание на окрасните "аварии", "вредителство" и "престъпления против социалистическото стопанство" и се избягва окрасната "диверсия". Това предопределя обема на агентурно-оперативните мероприятия, качеството на изясняване на сигналите и най-важното намесата на субективния фактор и позициите, от които е извършено деянието.

Друга съществена слабост е приключването на сигнали с профилактика или административни мерки, без да бъде изучена личността на дееца, начинът на извършване на деянието и подбудите, от които се е ръководил. Като пример може да бъде посочен приключения с административни мерки сигнал за това, че на 27.02.1985 г. при проба на локомотив серия 4050, ремонтиран в локомотивно депо Варна е установено, че са срязани кабелите на командната верига.

По същия начин е приключен заведения от ОУ на МВР - Михайловград сигнал за открити повредени детайли в цех за специална продукция на МЗ "9 септември".

ОУ на МВР - Толбухин е завело СП за открити железни предмети в преса в цех "Маслодобивен" на завод "В.Коларов". В същия цех са работили четири преименувани лица. На тази база сигналът е приключен с профилактика и на четирите лица.

Анализът на оперативната обстановка и работата на органите на ДС по реализираните умишлени посегателства върху обекти на икономиката дават основание да се направят следните изводи:

Създадената организация и предприетите мерки за изпълнение на 52 ПМС от 1978 г., допълнено с 32 ПМС от 1984 г. доведоха до подобряване на охраната и опазването на обектите на народното стопанство, но все още няма основание да се твърди, че е настъпил решителен поврат в това направление. Като се имат предвид активността на противника, малката територия на страната с развита комуникационна мрежа, големият поток от транзитнопреминаващи през страната чужди граждани и наличието на контингент от вражески и националистически настроени лица може да се направи извода, че обектите на икономиката се нуждаят от много по-активна и комплексна охрана от страна на стопанските ръководства и органите на МВР. В тази дейност обектовите и териториални поделения на МВР е необходимо да ангажират вниманието на стопанските и партийни ръководства с въпросите по надеждната защита на икономиката. Особено внимание трябва да се обръща на обекти на селското и горското стопанство, на транспорта, мините и кариерите, чиято естествена отдаленост затруднява надеждната им охрана и ги прави уязвими в диверсионно отношение.

При действията на органите на МВР по сигнали и дела за замисляни или извършени престъпни посегателства, квалифицирани като диверсионна дейност е необходимо по активно да се привличат силите на следствените органи, НМ и ВМ, като работата се ръководи и координира от ДС. При сигнали за диверсионна дейност независимо по каква

линия са получени, незабавно да се уведомява управление "И", ВГУ - ДС, като се предприемат неотложни мерки по места за предотвратяване и пресичане настъпването на вредни последствия.

Оперативните отдели на управление "И", ВГУ - ДС, е необходимо да водят на отчет всички сигнали и дела с окраска "диверсия", като периодически анализират обстановката по съответната линия, насочеността на противника, изменението на методите и формите на подривната дейност и редовно да информират ОУ на МВР.

Необходимо е коренно да се подобри подаването на информация към управление "И", ВГУ - ДС, за възникналите в страната умишлени посегателства и отправени заплахи, както и проведените неотложни агентурно-оперативни и следствени мероприятия за разкриването и предотвратяването им. При действуващата система за натрупване на информация съществуват редица недостатъци, които се изразяват в следното:

Постъпващата информация от ОУ на МВР под формата на бюлетини за оперативната обстановка, в раздела "икономика" намират място само първичните данни за дадено произшествие. В тези данни отсъствува информация за квалификацията на случаите, проведените мероприятия, взетото оперативно отношение. Подобно е положението и с постъпващата информация по линия на сигналните картони. Характерно при тях е, че данните за диверсионна дейност са без насоченост към конкретно лице или група лица, подбудите за извършеното деяние и основанията за приключване на преписката. Основен недостатък на тези две форми за подаване на информация към управление "И", ВГУ - ДС, е липсата на достатъчно данни за анализ на обстановката, изменение на формите, средствата и причините, които пораждат този вид престъпления. За илюстрация на гореизложеното може да се посочи, че в документалната система на 14 отдел ВГУ - ДС, са получени общо около 67 информации,

съдържащи данни за диверсионна дейност, палежи и заплахи за посегателства върху икономически обекти, докато за 1985 г. на територията на страната е работено по 92 сигнала с окраска "диверсия". Тази непълнота от данни за всички регистрирани в страната случаи затруднява работата за обективна и точна преценка, създава условия да бъдат изпуснати някои съществени за оперативната обстановка по линия на диверсионната дейност, елементи и насоки на развитие.

В резултат на предприетите мерки от органите на МВР, стопанските и партийни органи за повишаване бдителността и засилване на охраната се наблюдава намаление на случаите на престъпните посегателства в обектите на икономиката. Така например през първото тримесечие на 1985 г. са получени 36 сигнала с окраска "диверсия", второто - 22, третото - 19 и четвъртото - 15. Това може да се обясни и с положителното развитие на възродителния процес и засилване убедеността на преименуваното население в невъзвратимостта на мероприятието. В тази обстановка лицата, замислящи и годни за остра вражеска дейност ще остават във все по-пълна изолация. Предполага се, че този положителен процес ще бъде отчетен от противника, който ще активизира своето присъствие на наша територия, освен чрез официалните си представителства и транзитнопреминаващия през НРБ поток, така и чрез засилено участие на турски фирми и делегации на провеждани в нашата страна търговски, туристически и спортни мероприятия. Не трябва да се изключва и възможността турското разузнаване да бъде активно подпомагано и от други натовски разузнавания в подривната му дейност срещу НРБ, като се инспирират вражески актове на наша територия. В подкрепа на това са придобитите данни, че американските специални служби предвиждали да организират чрез терористически организации убийства на турски дипломати в София. Целта е да се

10 63 91

демонстрира недоволството на преименуваните, да се дестабилизират отношенията между България и Турция и да се дискредитира нашата страна пред международната общественост.

Отп. в 2 екз.
№ 1 - р-ството на
у-ние "И"
№ 2 - Отдел 14
Изп.: С.Стоев-14
Нап.: Христова-1528
17.01.1986 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК ВГУ - ДС
И НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Ген.-майор:
(К.Величков)

Ра[illegible] в [illegible] екз.
и [illegible]

СТРОГО СЕКРЕТНО!

00043

ДС 32

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 3005 Екз. 2
17 I 1996 19__ год.

О Ц Е Н К А

на подривната дейност на противниковите специални служби, провеждана по дипломатическия канал и контраразузнавателните мерки за защита на икономиката *

2214
88
76

I. ПОДРИВНА ДЕЙНОСТ НА РЕЗИДЕНТУРИТЕ, ПРИКРИТИ В ПОСОЛСТВАТА

2111 2123 2124 2110 2111 2114 2121 2124 2126 2127 2129 2172 2410 2611 2612 2613 2621 2622 2641 2642 2680 2681 3110 3202 3206 3212 3217 3218

В изпълнение на глобалните цели на империализма натовските специални служби през последните години значително активизираха своята подривна дейност по всички легални канали на проникване. Водещо място в тази дейност се отделя на техните резидентури на дипломатическо прикритие.

В посолствата на страните-членки на НАТО и консулствата на Турция и Гърция у нас са изградени 9 резидентури. Установени и подозирани разузнавачи и агенти са около 50 дипломати и служители.

Основните форми на подривна дейност са провеждането на тотален шпионаж във всички области на обществено-политическия живот на страната и идеологическата диверсия.

---

*Оценката е изготвена по указание на др. Министър

3222 5660 7210
3100 5670 7230
5100 5680 7250
5110 6102 2411
5611 7140 7412
5650 7190 7916

61

Интересите на резидентурите са насочени: 33

- в политическата област - към взаимоотношенията на НРБ с братските социалистически страни и преди всичко със СССР; външнополитическите инициативи на страните от Варшавския договор; външната политика на НРБ и помощта, която оказва на революционните прогресивни сили в света; отношенията между НРБ и Турция във връзка с възродителния процес; кадрови промени в ръководните партийни и държавни органи; отношение на населението към партийно-правителствените мероприятия; диверсионно-терористичните актове и отражението им сред населението, подготовката и провеждането на XIII конгрес на БКП и решенията, които ще вземе и др.;

- в икономическата област - прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм; развитието на интеграционните връзки по линия на СИВ; нуждите на страната от заеми, суровини, материали и съвременни технологии; затрудненията в енергетиката и селското стопанство, породени от сушата и тежката зима; някои извращения и деформации в работата на стопанските кадри и др.;

- в социалната област - отношение на населението към политиката на БКП и правителството в това направление; процесите сред българите с възстановени имена; отражението сред нашето общество на корекциите на цените на някои стоки и др.

За събиране на разузнавателна информация резидентурите използуват всички методи и средства - агентура, технически средства, придобиване информация "на тъмно", официалните източници, обмен на информация и др. През последните години особено значение се отделя на вербовката на агентура, работеща на възлови места в обществено-политическия апарат, с възможности да оказва влияние в изгодна за Запада насока.

Водещо място в тази дейност има резидентурата на ЦРУ, прикрита в посолството на САЩ. Най-голямо значение тя отдава на работата с агентура на наша територия, използувайки безличните способи за връзка - тайникови операции, пощенския канал, едностранната радиовръзка. В разузнавателната си дейност използува съвременни технически средства. Засилена беше техническата съоръженост на посолството, включително и с апаратура за подслушване излъчванията от учрежденията в близост до него.

Посолството на САЩ, с активното съдействие на резидентурата на ЦРУ и под личното ръководство на посланика - бивш зам.-директор на "Гласът на Америка", провежда активна идеологическа подривна дейност. За целта разузнавачите използуват витрината и библиотеката, разпространяват пропагандни материали и видеокасети, провеждат изложби с ярко изразена идейно-пропагандна насоченост и др. Усилията им са насочени към проникване в най-важните наши идеологически органи - отдел "Културно сътрудничество" към МВнР, Комитета за култура, БАН и творческите съюзи, средствата за масова информация и др.

В настоящия момент резидентурата на ЦРУ и посолството като цяло са в състояние (по тяхна оценка) да набират необходимите данни и да правят сравнително пълни и точни анализи на политико-икономическото положение в НРБ.

Рязко се активизира подривната дейност на резидентурите на МИТ, прикрити в посолството на Турция и консулствата в Пловдив и Бургас, особено във връзка с възродителния процес. Политиката на турското правителство, насочена към непрекъсната ескалация, груби опити за намеса в нашите вътрешни работи и интернационализиране на този въпрос рефлектира и върху дейността на резидентурите. Те бяха

kадрово укрепени с разузнавачи, запознати добре с българските проблеми и специалисти в подривно-пропагандната дейност. Активизира се работата с агентурата и се увеличи броят на разузнавателните пътувания, особено в районите, където са проведени мероприятия за национално осъзнаване. Освен традиционно събираната информация основните им усилия напоследък са насочени към използуване на всички възможности за оказване въздействие в своя полза върху развитието на възродителния процес. В отделни случаи подстрекават към нелегална борба и открита съпротива, диверсионно-терористични действия, палежи, стачки, демонстрации и др. Във връзка с това провеждат и някои идеологическо-пропагандни мероприятия. Разпространяват литература и касети със записи на песни и военни маршове с протурско националистическо съдържание, ксерокопия с честотите и времето на излъчване на основните турски радиостанции, ангажирани с антибългарски и антикомунистически предавания и др.

Резидентурата на СИС, прикрита в посолството на Великобритания, работи в най-тясно сътрудничество с колегите си от ЦРУ. Тя извършва активна вербовъчна дейност в сградата на посолството. Приоритет в тотално събираната за НРБ информация се дава на военни сведения.

Резидентурата на БНД, прикрита в посолството на ФРГ, събира преди всичко политическа и икономическа информация, предимно чрез временнопребиваващите у нас западногермански граждани - търговци, туристи и др. Напоследък се получиха данни за ползуване на агентура из средите на български граждани и провеждане на тайникови операции на наша територия. Специално внимание отделят на събирането на сведения за отбранителната промишленост.

Резидентурата на КИП, прикрита в посолството на Гърция, провежда засилена вербовъчна работа предимно в средите на бившите политемигранти. За събиране на разузнавателна информация, даване наводки и извършване на вербовки активно се използуват посетителите на посолството. Констатирани са случаи на провеждане на националистическа дейност и склоняне на наши граждани към невъзвращенство.

Основна задача на дипломатическия персонал в посолствата на Италия и Франция е подпомагането на военните резидентури в тяхната разузнавателна дейност.

Посолствата на страните от НАТО и прикритите в тях резидентури работят в тясна съгласуваност и координация помежду си. Постоянна практика са редовните срещи на различни нива - посланици, политически и икономически секретари и др. Информацията се обменя по най-различни въпроси и се осъществяват съвместни разузнавателни пътувания. Активността нараства особено много по време на важни вътрешно-политически и международни форуми и други мероприятия. В отделни случаи сведения се обменят и при срещи с дипломати от посолствата на СФРЮ, Китай, Албания и Румъния.

2. Подривна дейност на противниковите военни резидентури

В последно време се разгръща все по-мащабна и тясно координирана разузнавателна дейност от военните резидентури, прикрити в дипломатическите представителства на държавите от НАТО (САЩ, Великобритания, Италия, Франция, Турция и Гърция), както и на СФРЮ и КНР у нас.

Общият брой на служителите във военните секции е 26, от които 11 са военни аташета, 6 - помощник-военни аташета, 7 - секретари на военните аташета и 2 - радисти-шифровачи.

Освен тях информация от военен характер събират почти всички разузнавачи на цивилни длъжности в натовските посолства, редица служители в дипломатическите мисии на Албания, Швеция, Япония, Индонезия, Бразилия и други страни, както и в югославските търговски представителства.

Основното внимание на противниковите военни резидентури е насочено към установяване на евентуално разположени на наша територия съветски ракетни части и провежданите мероприятия по линия на Варшавския договор (съвещания, учения и по.). Събират всестранна информация за БНА (структура, организация, дислокация, състав, въоръжение и боеготовност на частите и съединенията, системата за управление на войските, тиловата база, състоянието и възможностите на отбранителната ни промишленост и т.н.). В това отношение съществува известна специализация - военните разузнавачи на САЩ и Великобритания предимно проверяват информация, получена чрез спътници, италианските издирват местонахождението на командните пунктове на БНА, турските и гръцките уточняват промените в организацията и дислокацията на нейните подразделения, а югославските изучават военната обстановка в западните райони на страната.

През миналата година резидентурите проявиха засилен интерес към вътрешнополитическата обстановка и най-вече във връзка с възродителния процес и извършените диверсионно-терористични актове.

Основен метод за събиране на информация е визуалното разузнаване, което осъществяват на групи, пътувайки едновременно в различни посоки или предавайки си "щафетно" наблюдаваните обекти и райони. Предприемат многократни излизания в късните нощни часове, с цел избягване нашия контрол над тяхната дейност. Годишно осъществяват над 500 разузнавателни пътувания из страната, като най-активни в това отношение са аташетата на САЩ, Великобритания и Гърция.

По време на обиколките противникът използува разнообразни технически средства и камуфлирана радио- и електронна апаратура, фотоапарати с телеобективи, магнетофони, диктофони с устройства за бързо изтриване на записа и др. При опит за наблюдение на летището край Толбухин на 23 май м.г. английските военни разузнавачи се включиха в радиотелефонната връзка на ОР от ВКР с постовете за противодействие на визуалното разузнаване и установиха честотата й.

Военните аташета използуват кратките срещи с наши граждани на приеми, коктейли, кинопрожекции, при пътувания из страната и др. за събиране на информация, като по принцип избягват продължителни контакти. Изключение от това правило допускат гръцките и турските военни разузнавачи, които работят с агентура.

За извличане на интересуващите ги сведения военните резиденции обработват ежедневния и периодичния печат, предаванията на радиото и телевизията. По този начин турските и гръцките аташета изготвиха "таблица" на командуването на МНО, включваща зам.-министрите на народната отбрана и ръководството на Главното политическо управление.

Непрекъснато се подобряват взаимодействието и координацията между военните резиденции, които създадоха "асоциация на западните военни аташета" с периодично избиран "координатор" от техните среди. Въпреки това ясно се очертава ръководната роля на военната резидентура на САЩ. Инструктивно съвещание с натовските военни разузнавачи проведе пребивавалият през миналата година у нас политически съветник на главнокомандуващия европейското крило на американската армия Хенри Гес. От 1983 г. по два пъти месечно се провеждат съвещания на "асоциацията" в посолствата на САЩ и Великобритания, като ежеседмично се определя и дежурен екип. При констатиране на учения или други мероприятия в рамките на БНА се свикват извънредни съве-

щания (над 30 през 1985 г.).

Успоредно с това натовските военни разузнавачи провеждат ежедневни двустранни и многостранни работни срещи (годишно над 300), на които обсъждат резултатите от своята дейност, разменят информация, съгласуват планове и задачи и пр.

Нарастват контактите и обменът на информация между военните аташета от страните-членки на НАТО и колегите им от КНР, СФРЮ, СРР и албанските цивилни разузнавачи. Предоставените сведения, особено от югославския военен аташе, се оценяват като интересни и много точни. Интензивно е взаимодействието между военните аташета на КНР и КНДР.

Изхождайки от активността на противниковите военни резиденстури органите на МВР провеждат система от мероприятия за затрудняване и пресичане на тяхната дейност. Контролът се осъществява в 40-километровата полоса около столицата, а чрез ЕРС "Балкан" и на територията на цялата страна. Чрез групите за противодействие на визуалното разузнаване и провеждането на редица маскировъчни и дезинформационни мероприятия се предотвратява в значителна степен придобиването на данни от противника за замисъла, характера, мащабите, целите и задачите на провежданите учения в рамките на БНА и по линия на Варшавския договор. Анализите показват, че събраните от тях сведения в преобладаващата си част са непълни, неточни и противоречиви.

Създадена е организация и се провеждат операции за залавяне в забранени райони и разобличаване на натовските военни разузнавачи. Докато през 1983 г. бяха осъществени 4 такива операции, през 1984 и 1985 г. сеxпроведоха по 6. Във всички случаи успешното противодействие на противника се дължи на доброто взаимодействие и координация в работата между органите на МВР и МНО, които в бъдеще следва непрекъснато да се подобряват и усъвършенстват.

Из архивите на ДС

3. Подривна дейност в икономиката и мерки за нейната защита

През последните години противникът с небивала активност се стреми да подрива и спъва икономическото развитие на страната.

За целта тотално изучава насоките на развитие, уязвимите места, слабостите и недостатъците на народното стопанство като цяло, и преди всичко на водещите отрасли. В тази дейност са мобилизирани възможностите на редица научни институти и отделни специалисти. Разполагаме с данни, че е възложено на института за източни и международни изследвания от гр.Кьолн, ФРГ и на Виенския институт да извършат икономически сравнения и задълбочено изучаване на проблемите и перспективите на новия икономически механизъм в НР България. Фондацията "Зайдел" е финансирала разработването на секретен проект за икономическа дестабилизация на нашата страна при възникването на съответна ситуация.

Дискриминационната политика на американската администрация към НРБ се проявява във всички форми на икономически и научно-технически обмен. В приетата от Сената на САЩ корекция към проектобюджета за финансовата 1985 г. се забрани използуването на федерални фондове за развитие на търговията с нашата страна.

Налице е ново засилване на ембаргото върху т.н. свръхусъвършенствувани технологии, с което на практика се цели значително осъпяване на изнасяната за България продукция, съчетано с доставки на морално остаряло и некомплектно оборудване, "замразяване" на средства и техника, забавяне развитието на водещи отрасли, производства и комбинати. Новите списъци на КОКОМ обхващат вече близо 90 % от търговските ни интереси към Запада в сферата на върховите научно-технически постижения и главно по най-модерните направления и производства в електронната техника. По причини от такъв характер се получи значително закъснение в пускането на гъвкавата автоматизи-

Из архивите на ДС

371

рана система в обединените заводи за запаметяващи устройства - гр. Стара Загора, където и досега не са отстранили свои "недоделки" шведските фирми "АСС.." и "Волво", както и японската "Макино".

В областта на микроелектрониката се прилага друга тактика - дава се възможност да бъдат доставяни на нашата страна основните съоръжения и оборудването, а се обявяват за ембаргови отделни спомагателни материали, без които скъпа техника не може да функционира нормално или за дълго се забавя нейното използуване.

Противникът умело подкланжда и използува корупцията, разложението и безскрупулния стремеж към лично облагодетелствуване у някои икономически кадри за отслабване и подриване на икономиката ни. Корумпирани наши специалисти стоят в основата на изтеклите държавни секрети, на сключените неизгодни сделки, несъбраните вземания за десетки милиони валутни лева, на провалите в задграничната инженерингова дейност и пр.

Така например, през 1985 г. беше осъдена на 9,5 г. лишаване от свобода бивша директорка в "Техноимпорт", чието обзавеждане и лични развлечения за около 29 000 лева струват на България внос на морално остаряло и некачествено оборудване за химическата промишленост за повече от 35 млн. вал. лева.

В момента се води следствие срещу отговорни специалисти по отделно от "Техноекспортстрой", СО "БДЖ", ВТО "Минералимпекс", СО "МАТ", от системата на вътрешната търговия и др., които с безстопанственото си поведение и алчност са допуснали да бъдат нанесени щети на икономиката за десетки милиона валутни лева.

Народното стопанство е обект на подривна дейност и от страна на враждебно-престъпни елементи, които под въздействието на разпалваната от противника диверсионно-терористична психоза, засилиха заканите и опитите за диверсии, палежи и вредителство в иконо-

Из архивите на ДС

372

мическите обекти. Противниковите специални служби проявяват жив интерес към такива прояви, като всячески се стремят да ги стимулират и насочват в свой интерес. Понастоящем на преден план е изведена подстрекателската дейност сред населението с възстановени имена, преобладаващата част от което е заето в различните отрасли на икономиката.

През 1985 г. органите на ДС са работили по изясняването на 92 сигнала с окраска "диверсия". В 12 случая е доказано, че извършителите са действували умишлено и към тях са приложени наказателни мерки.

Своевременно са разкрити и предотвратени един случай на подготовка за взривяване участък от жп линията Русе - Варна, 2 опита за масово отравяне на животни в животновъдни ферми и 6 за предизвикване на аварии в различни обекти на икономиката.

Все още не са изяснени причините за взривяването на котел № 6 в ТЕЦ - Русе, довело до преки щети за близо 8 млн. лева; пожара в ДСО "Млечна промишленост", където изгоря продукция за 180 хил. лева, както и за още няколко по-малки аварии и пожари, при които има признаци за вражески умисъл.

Всички разкрити извършители на такива престъпления са из средите на населението с възстановени имена, предимно фанатизирани вследствие въздействието на вражеската пропаганда.

Обектите на отбранителната промишленост са поставени под засилен охранителен режим, благодарение на което досега в тях не е допусната диверсионна и вредителска дейност. Има отделни случаи на аварии и на произведена некачествена продукция, при които не са установени признаци за умисъл.

47

Ръководството на МВР и съответните поделения по ДС и НМ предприемат енергични мерки - както организационни, така и оперативни, за изпреварващо противодействие на външния и вътрешния противник, за стриктно изпълнение на поставената ни от ЦК на БКП задача за обезпечаване сигурна защита на икономиката и държавните секрети, опазване на стопанските кадри от корупция и разложение, осигуряване на спокойна обстановка във всички отрасли и сфери на народното стопанство. В това отношение се вземат специални мерки във връзка с предстоящия XIII конгрес на БКП.Засилва се помощта на партийните и стопанските ръководства в осъществяването на техните икономически функции - инвестиционния процес, експлоатацията на фондовете, плановата и търговската дейност, контактите с чужденците. В духа на докладните записки на др. Тодор Живков се извършва преустройство на нашата работа и се засилва борбата срещу отрицателните явления и деформации. Особено внимание се отделя на сигнално-информационната функция.

Със специфичните ни средства и методи се оказва помощ на стопанските органи по внедряването на върхови научно-технически постижения, по въпросите на качеството, по задграничната инженеринго-ва и външноикономическа дейност, по сключването на изгодни за страната сделки и др.

Непрекъснато се подобрява охранителният режим в обектите на отбранителната промишленост, издигат се сигурни бариери срещу извършването на диверсионно-терористични акции, подобрява се дейността за опазване на секретите им, за създаване на ред и безопасност при производството и боравенето с взривоопасни и пожароопасни средства и материали.

ЗАМ.-МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И
НАЧАЛНИК НА ВГУ - ДС
Ген.-лейтенант:
(Г.Аначков)

20.11.1986 г.

СЕКРЕТНО!!

Министерство на вътрешните работи
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. УЧЕНИЕ
Рег. № Т-430 Екз. № 1
-27.1 1986 г.
СОФИЯ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С Т Е Н О Г Р А М А

от заседание на Колегиума, състояло се на 06.01.1986 г. от 9.30 ч. в заседателната зала на министерството

ДНЕВЕН РЕД:

1. Предложение за създаване на самостоятелно икономическо управление за контраразузнавателно обезпечаване на икономиката.

Докладва: др. министър

2. Кадрови проблеми.

Докладва: др. Масленков

ДР. МИНИСТЪР

Другари, събрали сме се да обсъдим един въпрос във връзка с предложението което е подготвено за отделяне на Икономическото управление като самостоятелно управление.

Искам предварително да кажа, че с др. Шопов имахме разговор, при др. Живков стана също разговор, по-късно направихме консултация с др. Виктор Михайлович Чебриков когато беше нашата делегация в Съветския съюз. Съветът на др. Чебриков беше такъв, че той счита, че проблемите на икономиката с всяка измината година стават все по-отговорни,

по-сложни и си заслужава Икономическото управление да си работи самостоятелно, да си поставя проблемите направо в ръководството и да си движи направо неговите задачи. Той много обстойно ни разказа за редица положителни страни след отделянето на тяхното Икономическо управление в самостоятелно управление.

При нас в нашата страна въпросите на икономиката придобиват действително все по-сложно и важно значение. Сега говорим за един нов етап в развитието на нашата икономика. Утре Политбюро на ЦК на партията ще обсъди една програма от 150 страници за прилагане решенията на Февруарския пленум. Тук се поставят основни въпроси. Първата част касае въпросите на икономическия механизъм или по-точно за балансите при планирането, използване закона за стойността, проблемите на договорната система при съставянето на плановете и особено това което е развито,по-рано ние употребявахме това понятие, саморегулираща се система. Т.е. едно предприятие, едно обединение представлява саморегулираща се система на основата на стопанската сметка. Сега другарите внесоха и др. Живков го е вече отразил да се нарича самоуправляваща се система.

Другата част на този документ са внедряването на технологиите, създаване на организация за внедряване на технологиите. Един голям въпрос. Въпроса за подготовка на кадрите, въпросите на възпитателната работа. Въобще това разбиране което преди години имаше в икономиката ние да търсим само шпиони, сега трябва да се обогати още повече, че ние трябва да оказваме на икономиката помощ за всестранното развитие на процесите, за развитие на икономиката, за внедряване на научно-

техническо разузнаване в икономиката, за защита и опазване на икономиката, за внедряване на новите технологии, за опазване на държавната тайна и т.н. Много сериозни проблеми. Може и трябва да се говори за нов етап в нашето развитие по линия на икономиката. Тези въпроси са почти паралелни с това което съветските другари сега предприемат във връзка с конгреса на КПСС.В това отношение трябва да кажа, че имаме постоянни контакти и консултации между др.Горбачов и др.Живков, подписването на програмата до 2000-та година, която главно е свързана с ускоряване на техническия прогрес, с внедряване на съвременни технологии и т.н.

Когато ние обсъждаме този въпрос (на един етап и с др.Аначков говорихме) си даваме сметка и аз искам още веднъж да го подчертая това в никой случай не значи да се намалява координацията между нашите управления, в случая тези сигнали които идват по линия на линейните отдели във връзка с икономиката и обратно тези сигнали, които идват от икономиката към линейните отдели. Това важи не само за ВГУ, но и за другите централни поделения, за най-бързо, най-своевременно предаване на сигналите, които се получават от различен характер.

Предлагам да прочета тази записка, която е подготвена.

(Чете записката, която се прилага към стенограмата).

Идеята е такава. Към икономическото управление да създадем един по-засилен отдел за анализ и информация в духа на критиката, която др.Живков отправя на министерството затова, че нашата информация в областта на икономиката не е достатъчна, не е изпреварваща, не винаги е задълбочена и т.н.

Из архивите на ДС

376

В момента колко души работят там?

ДР. АНАЧКОВ

Сега работят 3-4 души. Заделили сме в отделите по един човек който между другата работа върши една първична обработка и оценка на материалите. Звеното е много анемично. С това звено, при тези задачи, които стоят пред управлението, нищо не можем да направим. Ако сега ние успяваме да надникнем по някои проблеми, да сигнализираме, то се дължи главно на обстоятелството, че са заангажирани много консултанти. Оценката ни с др. Величков е такава, че и за в бъдеще ние ще ползуваме тези консултанти, но без наше специализирано звено по направления, по отрасли, ние не можем да отговорим на повишените изисквания.

ДР. МИНИСТЪР

Идеята е такава. Там да се дадат четири бройки и звеното на този етап да стане 7 души. И това което каза др. Аначков ние ще осигурим по-голям кръг консултанти от различните направления особено по енергетиката, електрониката, химията.

Може би ще се наложи сегашният отдел, който обхваща цялата промишленост, да го разделим на две, за да може да се подава на обхват, на ръководство. Точно как ще се раздели това е друг въпрос, но вероятно машиностроенето, електрониката, да си бъде на отделно обслужване отдел, а енергетиката, химията на друго. Това трябва като се реши въпросът по принцип в ЦК да създадем такова управление, вече ще се даде въз-

Из архивите на ДС
377

Из архивите на ДС

можност от един отдел да станат два отдела за да бъдат по-добре управлявани и ръководени.

Към Министерския съвет ще се създадат няколко съвета: съвет по промишлеността; съвет по селското стопанство; съвет по търговията; съвет по възпроизводството на ресурсите и т.н. Така че когато се приемат тези решения ще се опитаме също да се съобразим доколко това е възможно.

Ние също ще отидем вероятно и към едно подсилване на ръководството. Сега др. Величков има двама заместници. Смятам, че трябва да се даде още една бройка за един заместник, за да се укрепи. Трябва да стане едно силно управление, пълноценно, активно управление, със засилен информационен отдел и със силно ръководство. С известно предимство ще наситим с техника информационната работа, тъй като не може икономическото управление да дава информация за Централния комитет, и то вярна информация, ако,първо,не борави с официалната информация. Най-напред трябва да знае официалната информация точно каква е и на базата на сигналите и на това, което ние придобиваме по негласен път, да се сравнява. Много трудно се оказва да докажем именно в стопанската област несвършена работа, или провал.

ДР. АНАЧКОВ

Случаят с информацията на Мутев. Тя на 80% е вярна, но има два факта, които недостатъчно добре са ги проверили и малко позасилено ги дават и на базата на това рухна цялата наша информация. Става въпрос за АЕЦ.

Из архивите на ДС

ДР. МИНИСТЪР

Ето сега има една информация по линия на газопровода. Помолил съм да я проверите много сериозно, защото става дума за 26 милиона лева. Трябва да е абсолютно точна тази информация, за да се подаде на др. Живков.

ДР. МУСАКОВ

Другарю Министър, имам само едно предложение. В насоките където е записано за борба срещу диверсионната дейност на противника, и въобще диверсионната дейност, да се запише: "диверсионно-терористичната дейност". Считам че икономическото управление трябва да има задължения в борбата срещу тероризма. Към това управление е и транспорта - и въздушен, и ж.п., и воден. Както всъщност ни разказаха и съветските другари икономическото у-ние има определени задължения в борбата срещу терора и трябва да се запише.

ДР. САВОВ

Предложението е правилно. Имам едно предложение. Там където е записано да координират с централните поделения. И досега НТР при ПГУ много тясно работят с икономическото управление. Трябва да се прибави и научно-техническото разузнаване при ПГУ. Това и досега действително е така и трябва да се развие още по-добре за да бъде по-ефективна работата и на двете управления.

ДР. МИНИСТЪР

Те имат много обща работа особено по внедряването.

ДР. КОЦАЛИЕВ

Другарю Министър, по проблемите на икономиката имат отношение всички поделения. Нормално и естествено е да бъде едно самостоятелно поделение икономическото управление. Някъде трябва да има записано, че това е централното поделение по проблемите на икономиката и всичко това което ние получаваме във всички поделения там се централизира, там се обобщава.

В 1 т. е казано за шпионажа, а въпроса за диверсията, за вредителството е изведен някъде към т.т. 8 и 9. То не е изоставено, има го. Аз смятам, че по важност трябва да мине поне на т. 2.

ДР. ЛАЛЧЕВ

Другарю Министър, правилно е създаването на икономическото управление като самостоятелно поделение. Мотивировките са правилни. Считам че икономическото управление трябва да работи в тясно взаимодействие с всички централни поделения.

ДР. ИВАН ДИМИТРОВ

Другарю Министър, аз не зная дали в това предложение до Секретариата да се заложи един такъв елемент, който да реши тези въпроси, които допълнително възникват и които са вложени в известна степен в предложението за взаимодействието, координацията. Например в дадено време да се разработи за управлението статут или положение за да се насочат както всички информационни процеси към това управление по отношение неговото място към органите по стопанската престъпност, профилакти-

ката в икономиката, опазването, стопанисването и т.н. Да има едно ведущо, доминиращо,ръководно положение по отношение на всички органи. Тези въпроси в един статут, в едно положение което Вие да утвърдите другарю Министър в дадено време.

ДР. МИНИСТЪР

Ще се наложи това нещо. ЦК решава по принцип. Съветските другари са разработили положение за икономическото управление. То още не е в действие, оглеждат го. Имат една инструкция, така разбрах от др. Величков, по която работят и проект за положение. Този въпрос в процеса на работата ще го отработим.

ДР. Г. АНАЧКОВ

Другарю Министър, когато писахме предложението с др. Величков, също обсъждахме и този въпрос:готови ли сме, имаме ли достатъчно опит за да излезем сега с някакъв документ за положение. Ние сега имаме достатъчно документи: инструкция за работа по транспорта,инструкция за работа по икономиката и т.н. Ние сега разгръщаме организацията на това управление и разширяваме задачите. И като понаберем опит тогава да сме по-точни да излезем с положение. Този въпрос се обсъждаше и когато го създавахме икономическото у-ние към ВГУ да бъде някакъв център да обобщава, но ние се постарахме и има някои нюанси в нашите взаимоотношения и с другарите от ПО, и с НМ, и пр. Ние се плашим и от това, че ако станем един център, материалите са толкова много и ако всичко това дойде

Из архивите на ДС
381

при нас ние още от първия ден ще се затрупаме с бумащина и не можем да се справим с тях, а живата оперативна работа, разкриване противника, негативните неща, борбата за отстраняване на тези негативни неща ще остане на по-заден план. И затова нашето предложение за такова положение е това да стане по-късно.

ДР. МИНКОВ

Другарю Министър, понеже ние даваме и функциите на икономическото управление, трябва да подчертаем с основни направления. Или като сме ги дали тези отзад да напишем: възлага се на министъра на вътрешните работи да разработи подробно неговите функционални задължения, изхождайки от тези решения.

ДР. МИНИСТЪР

Другари, тези документи – Февруарският пленум на ЦК, това което др. Живков развива вече на три пъти и което сега обаче е обобщено в един изключителен документ (ще ви го предоставя още утре като свърши обсъждането на ЦК, всеки да намери време да го прочете, тъй като става дума за много сериозни неща) и когато говорим за нов етап това не е казано така само за да изглежда актуално, става дума за действително качествено нови неща по всички основни направления на икономиката, на научно-техническия прогрес, даже и на настройката на управление.

Из архивите на ДС
382

Понеже тук се поставя въпрос за положение. Мисля че трябва през следващите 2-3 месеца, успоредно с подготовката така да се каже за конгреса, осигуряване ред, сигурност, ние трябва самите да намираме време да се запознаем по-дълбоко с тези нови документи на Централния комитет. Защото това е едно превъоръжаване на партията.

Що се отнася до другите теоретически положения, които др. Живков разви за нашата страна. Тук се поставят нови въпроси на управлението, поставят се нови въпроси на образованието, на идеологическата работа, нови въпроси на стила на работа в записката и борбата срещу отрицателните явления. Просто един огромен нов теоретически заряд, който трябва да се усвои най-напред от нас. Трябва да намерим начин по-нататък след конгреса да видим какви изменения ще настъпят в нашата работа за практическото изпълнение и подемане на задачите.

С др. Иван Димитров имахме дълъг разговор по стопанската престъпност. Очевидно там също трябва да настъпят някои промени в структурата на това управление, задачите, обхвата. Нови теоретически положения на основата на тази постановка държавата-собственик, колектива-стопанин за нас произтичат как ние ще работим по-нататък със стопанските ръководства на комбинатите, на тези самоуправляващи се системи за защита на социалистическата собственост. Очевидно тук ще се наложат редица нови неща, които ние ще трябва внимателно да започнем да ги оглеждаме, да ги обмисляме. И както сме правили и друг път след конгреса ние ще направим една цялостна оценка на нашата работа и ще разработим задачите, които произтичат от XIII конгрес. Всеки в себе си трябва да

Из архивите на ДС
383

провери тези въпроси, да търси, да изучава, да сравнява, да извежда проблеми, да търси проблеми, да търси практически решения, за да можем ние просто да се подготвим и когато излязат материалите за обсъждане да търсим нашето място още по-определено.

Мисля че правилни са съображенията. Ние не бива да бързаме с положения на управлението. Това трябва да стане може би по-към края на годината, да наберем известен опит, да видим съветските другари тяхното положение ще го утвърдят ли, ще го ползваме и него. Трябва да изходим от досегашните нови документи на Централния комитет за да направим такова положение, а те са в етап на подготовка още.

За др. Кирил Величков аз разбирам, че няма възражения. Единодушни сме за него. Той е един сериозен другар, работник, с богат опит. Подготвили сме оценка за него, ще я приложим към предложението.

По т. 2 от дневния ред

ДР. МАСЛЕНКОВ

Другарю Министър, другари, ръководството на министерството вече назначи втори зам.-началници на ОУ по ДС в Бургас, Варна и Пловдив. По подобие на тях се предлага да се отпусне една бройка за зам.-началник, втори зам.-началник на ДС в ОУ - Бургас.

Предлага се да бъде издигнат майор Димитър Желев Ангелов, началник на отдел "Следствен" при същото окръжно у-ние.

Из архивите на ДС

Чете справка за него. Предложението за др. Ангелов е съгласувано с ОК на партията в Бургас.

ДР. МИНИСТЪР

Сегашния заместник по ДС др. Мартинов поиска разговор с мен и постави въпроса, че желае да се пенсионира. Помолих го да не бърза. Той е здрав. Хората го обичат, помага на младите работници. Той заяви: мога да остана, но вие си гответе човек. При едно обсъждане при др. Жишев (и др. Черкезов участвува) преценихме, че правилно е да се издигне втори заместник по ДС с оглед да се готви паралелно, а другото съображение е, че работата на Бургас по обем е голяма особено с развитието на туризма. Нови обекти създава Балкантурист. Като икономика са много, като граница са също много важни. Като се иматпред вид тези две съображения смятам че е правилно да се реши.

Що се отнася до личностните качества на този другар там се правиха много консултации и всички без изключение бяха положителни за него.

ДР. КОЛАРОВ

Всичко което е казано за др. Ангелов е вярно и кандидатурата е правилно подбрана. Считам че др. Мартинов трябва да остане поне още една година, да въведе в работата др. Ангелов. Др. Ангелов оперативна работа не е работил. Само следовател е бил досега.

ДР. АНАЧКОВ

По-силен, по-авторитетен работник утвърдил се като Мартинов няма в Бургас.

ДР. КОЛАРОВ

Др. Мартинов трябва да остане да работи с др. Ангелов един по-продължителен период.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Докладна записка от 6 листа, в 1 екз.

Отп. в 1 екз.
маш. № 175
24.01.1986 г.

ИЗГОТВИЛА СТЕНОГРАМАТА:
/М.Цинигарова/

Из архивите на ДС

ОУ Кс

78

КОПИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Окръжно Управление ... ХАЛ
№ С 2923 от 27.03.1986 г.

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 0274 Изд. 26
25.МАР.1986 10 год.

ДО

НАЧАЛНИКА НА

_____

Уведомяваме Ви, че в изпълнение на Решение № Б-1 от 16.01.1986 г. на Секретариата на ЦК на БКП, Решение № 36 от 06.02.1986 г. на Бюрото на Министерския съвет и МЗ № I-32/18.03.1986 г. в системата на Държавна сигурност е създадено централно самостоятелно Четвърто управление - ДС за обслужване на икономиката.

В явната номерация управлението ще се води под № поделение 72100.

Четвърто управление - ДС има следната структура:

Отдел 01 - обслужва надведомствените функционални министерства, комитети, банките, науката и техническия прогрес, селското и горското стопанство и хранителната промишленост.

Отдел 02 - обслужва стопанските обединения от подотраслите машиностроене, електроника, енергетика, строителство, химия, металургия, геология и лека промишленост.

Отдел 03 - обслужва Министерството на търговията и поделенията му и работи по контрабандния канал.

Отдел 04 - обслужва отрасъл транспорт и съобщения.

Отдел 05 - работи по опазване на Държавната тайна.

Отдел 06 - "Информация и анализ".

Отдел "Секретариат".

Във връзка с горното цялата информация за подривната дейност на противника,проблемите в производствения процес, отрицателните явления, както и контраразузнавателната работа по линия на икономиката, придобивана от централните и териториални поделения на МВР, следва да се изпраща на Четвърто управление - ДС.

Отп. в 1 екз.
№ 1 - Отдел 06,
Четвърто у-ние
Изп.: С.Стоев-06
Нап.: Христова-9308
25.03.1986 г.

НАЧАЛНИК НА
ЧЕТВЪРТО УПРАВЛЕНИЕ - Д С
Ген.-майор:
(К.Величков)

Размножено в 44 екз.
и изпратени.

Фотокопие в 3 екз.
за РУ МВР-Дим-град,
Св-град, Хармanли

СТРОГО СЕКРЕТНО! 6

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ЧЕТВЪРТО У-НИЕ-ДС
Рег. № 2130 Екз. № 1
13. ЮНИ 1986 19..г.

УТВЪРЖДАВАМ:
МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Ген.-полковник
/Д.Стоянов/

София,_____1986 г.

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Вх. № 19918 от 1706 1986

П Л А Н

ОТНОСНО: Мероприятията, които ще бъдат провеждани от органите на МВР за своевременно предоставяне информация на партийните, административните и стопанските органи за извършени престъпления в икономиката, както и даване гласност за тях в средствата за масова информация и разобличаване извършителите пред трудовите колективи.

Основната задача на предложените мероприятия, е своевременно да бъдат пресечени опитите за посегателства върху социалистическата икономика, като: присвояване, кражби, измами, безстопанственост, разточителство на държавни средства,корупция,валутни престъпления и незаконна търговия, спекулация с дефицитни стоки, както и за повишаване ролята и отговорността на органите на МВР и за актив-

ното включване на партийните, административните и стопанските органи и трудовите колективи в борбата срещу тези нарушения и престъпления.

С оглед ограничаване на отрицателните явления и социалните деформации, както и за пълното им ликвидиране в съответствие с изискванията, поставени в приетите документи на XIII конгрес на БКП, поделенията на МВР да проведат следните МЕРКИ:

1. Четвърто управление - ДС, ГСУ, ДНМ и ЦИОУ задълбочено да изучават всички нормативни актове, свързани с ликвидирането на негативните прояви в икономиката и във връзка с тях да провеждат мероприятия за правилното им приложение.

2. Централните поделения и ОУ на МВР ежегодно да внасят в ЦИОУ предложения за налагащите се изменения в нормативните актове, с оглед да се пресичат всички възможности за посегателство върху социалистическата икономика.

3. Четвърто управление - ДС, СГУ и ОУ на МВР при изготвяне на годишните планове да предвиждат необходимите мероприятия за информиране на партийните, стопанските и административните органи за извършени закононарушения и престъпления в икономиката.

4. Главно следствено управление, съгласувано с Четвърто управление - ДС и ДНМ, след приключване на следствените действия по делата за престъпления в икономиката да информира в подходяща форма партийните и стопански органи в заинтересованите ведомства за запознаване на трудовите колективи и вземане на мерки за отстраняване на причините за извършените закононарушения. В справките да бъдат съобщавани всички факти, както за нарушителите, така и за техните съучастници, помагачи и подбудители, независимо от заеманите

от тях длъжности.

5. Централните поделения, ГСУ и ОУ на МВР да изпращат в ЦИОУ, отдел "Пропаганда" екземпляр от справките за неблагополучията и извършените престъпления в икономиката предадени на партийните и стопански органи.

6. ЦИОУ, отдел "Пропаганда", да организира обработката на получените информации и в подходяща форма те да бъдат предоставени на ръководствата на средствата за масова информация за излъчване по радиото и телевизията или публикуване в ежедневния печат.

7. ЦИОУ-МВР, съвместно с Четвърто управление - ДС, ГСУ и ДНМ ежегодно да разработва конкретни теми по които ще бъдат изготвени студии, статии, филми и други материали за публикуване в печата и излъчване по радиото и телевизията.

8. ЦИОУ-отдел "Пропаганда" да оказва методическа помощ на ОУ-МВР за разработване темите, които ще бъдат публикувани в окръжните вестници по проблемите на борбата срещу престъпленията и закононарушенията в икономиката.

9. До 30.08.1986 г. Четвърто управление - ДС, ДНМ и ГСУ да уточнят приключените през 1985/1986 г. дела за извършени престъпления в икономиката и предоставят справки за същите на ЦИОУ - отдел "Пропаганда" за даване гласност в средствата за масова информация.

10. Главно следствено управление, съгласувано с централните поделения на МВР, да предоставя на партийните, административните и стопански органи, както фактологическа информация за следствените дела, така и статистически данни за структурата и динамиката на видовете престъпления в отделните отрасли на икономиката.

11. Главно средствено управление и ОУ на МВР, съгласувано със съответните прокуратури, да предлагат на съдилищата провеждането на показни процеси сред трудовите колективи и по месторабота на извършителите на престъпления.

12. Четвърто управление - ДС, ДНМ и ОУ на МВР да активизират и разнообразяват превантивно-профилактичната дейност чрез изнасяне на повече правни беседи в трудовите колективи, като за целта използват добре подготвени специалисти.

13. Ръководствата на Четвърто управление - ДС, ГСУ, ДНМ и ЦИОУ - МВР периодично да провеждат срещи за анализиране на извършената работа по информирането на партийните, административните и стопански органи за престъпленията и закононарушенията в икономиката и за набелязване на мерки за нейното усъвършенстване.

14. Четвърто управление - ДС, ГСУ и ОУ на МВР в края на всяка година да отчитат в ЦИОУ-МВР извършената работа по изпълнението на настоящите мерки със съответни оценки и изводи.

Отп. в 2 екз.
№ 1 - ЦИОУ-МВР
№ 2 - Четвърто у-ние-ДС, 06 отдел
Изп.: Д.Стоев-06
Нап.: Борисова-1750
13.06.1986 г.

НАЧАЛНИК НА
ЧЕТВЪРТО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
Ген.-майор
/К.Величков/

124

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МИНИСТЕРСТВО
НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

№ I-2696-78
17.06 1986 г.
СОФИЯ

СЕКРЕТНО!

Окръжно ... 1987
вх. № 5943 от 19.6.1986 г.

ДО
НАЧАЛНИЦИТЕ НА
ЦЕНТРАЛНИТЕ, СОФИЙСКОТО
ГРАДСКО И ОКРЪЖНИТЕ УПРАВЛЕНИЯ
НА МВР

На 23.05.т.г. в унгарското предприятие Микроелектроника - Будапеща, произвеждащо полупроводници, интегрални схеми и други микроелектронни елементи, оборудвано с най-съвършена техника, избухнал пожар, при който предприятието изгоряло напълно. Пожарът възникнал вследствие на неспазването на редица правила и изисквания на противопожарната защита както при проектирането и изграждането на обекта, така и по време на неговата експлоатация. Чрез пожара електронната промишленост на УНР била силно засегната. По мнение на специалисти за изграждането на ново предприятие щели да бъдат необходими около три години и 10 милиарда форинта.

* * *

От началото на май досега в три предприятия на химическата промишленост на Полската народна република възникнали пожари. При първия случай - самозапалване на химически вещества, вследствие на бързата намеса бил предотвратен пожар с тежки последици. Другите два пожара /в завод за изкуствени торове и в азотно-торов завод/, възникнали от неизправности в електрическата инсталация, също били загасени бързо. Непосредствените ма-

125

териални щети били незначителни, но били извадени от строя редица производствени мощности. Дневните загуби само от азотно-торовия завод възлизали на 80 милиона злоти.

Тези случаи са повод ръководството на МВР отново да обърне особено внимание за изпълнение на задачите по охраната и защитата на стопанските обекти от пожари, крупни производствени аварии, от диверсии, вредителства, престъпни посегателства и нарушения.

Извършените в края на миналата и през настоящата година проверки в обекти на икономиката показват, че тяхната охрана и защита все още не отговаря на високите изисквания, поставени в решението на Политбюро на ЦК на БКП от 18.04.1985 г. и националното съвещание от 16.05.1985 г.

Необходимо е отново да се извърши преоценка на равнището на охраната и защитата на обектите, особено на крупните химически и отбранителни заводи, на електронната промишленост и енергетиката, да се отстранят допусканите от нашите органи слабости, да се проявява безкомпромисност към стопанските и административните ръководства по отношение на изпълнението на задълженията им по самоохраната и самозащитата на обектите.

Предвид на предстоящата активна селскостопанска кампания и започналия туристически сезон особено внимание следва да се обърне и на охраната и защитата на селскостопанските и туристическите обекти.

МИНИСТЪР:

Отп. в 1 екз.
Изп.: М.Радичков
Нап.: Атанасова-1232
10.06.1986 г.
Размноже. в 53 екз.

Фотокопие в 7 екз
за РУ окръга
Териториално-ДС
ООР
ПО

МИНИСТЕРСТВО
НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

№ Т-3270-124
22.07.1986 г.
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

126

вх. № 7214 24.7.1986 г.

ДО
НАЧАЛНИЦИТЕ НА ЦЕНТРАЛНИТЕ ПОДЕЛЕНИЯ,
СОФИЙСКОТО ГРАДСКО И ОКРЪЖНИТЕ
УПРАВЛЕНИЯ НА М В Р

Измина почти една година от публикуването на разработения от др.Т.Живков програмен документ "Съображения по някои актуални проблеми на нашето развитие" и Решението на Политбюро на ЦК на БКП "На решителна борба срещу отрицателните явления в нашия живот".

Отчитайки изключително важното политическо, икономическо, социално и идеологическо значение на поставените проблеми, партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации на всички равнища приеха организационно-практически мерки за тяхното решаване.

Както е известно в системата на МВР се провежда сериозна организаторска и партийно-политическа работа, извършени бяха съществени организационно-структурни промени, утвърдиха се и се изпълняват комплексни мероприятия по съответните обекти и направления на работа.

Работата на органите на МВР в борбата срещу престъпленията и другите отрицателни явления придоби по-организиран и целенасочен характер. По някои направления са

постигнати и по-добри практически резултати.

Оценката на ръководството на министерството е, че борбата срещу различните проявни форми на престъпност, негативни явления и социални деформации в икономиката и в другите сфери на обществения живот все още не е придобила необходимата острота и настъпателност и не отговаря на тяхната действителна разпространеност. Не се използват пълно нашите възможности за информиране на партийните, държавните и стопанските органи и организации за наличието на отрицателни явления, за причините и условията, които ги пораждат. По различни причини, предимно от субективен характер, информацията продължава да се забавя и манипулира, с което по същество се прикриват фрапиращи случай на грубо неизпълнение на партийни и правителствени решения. Не се прилагат в пълен обем предоставените ни от закона права за борба с тези явления. Проявява се инертност и недостатъчно разбиране за политическата значимост на поставените задачи.

Ефективността на работата срещу отрицателните явления ще определи до голяма степен приноса на органите на Министерството на вътрешните работи в осигуряване изпълнението на стратегическите решения на XIII конгрес, на икономическата и социалната политика на партията.

Това налага рязко да се подобри дейността на оперативните, следствените и охранителните органи на Министерството на вътрешните работи, като още по-активно, пълно и целенасочено се използуват специфичните форми, методи и средства на работа.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Изминалия едногодишен период изисква централните и окръжните управления на МВР да направят цялостен анализ на състоянието на работата си, на извършеното и на неизвършеното, на пропуските и недостатъците.

Предстои през месец октомври тази година. ръководството на Министерството на вътрешните работи да внесе в Секретариата на ЦК на БКП доклад за състоянието на работата и резултатите в борбата срещу отрицателните явления. За тази цел централните поделения, Софийското градско и окръжните управления на МВР до 15 септември трябва да изпратят в ЦИОУ - МВР задълбочени оценки. Едновременно още сега трябва да се предприемат бързи мерки и да се създаде необходимата организация за решително преустройство и повишаване ефективността на борбата с отрицателните явления.

Следва да се ускори решаването на въпроса за изграждане на агентурно-оперативните позиции на органите на МВР в отраслите и подотраслите на икономиката, секторите и направленията в извън производствената сфера, уязвими от гледна точка на отрицателни явления-за придобиването на изпреварваща оперативна информация, включително за своевременно разкриване на зараждащите се неблагоприятни тенденции и нарушения. Особено внимание в това отношение да се обърне на безстопанствеността и разхищенията, подкупите, спекулата и другите форми на корупция в системата на инженеринговата и задгранична строителна дейност, на търговията и общественото хранене, битовото обслужване и услугите, леката промишленост и строителството, съветите, здравеопазването, културата и образованието.

В изпълнение на предприетите от партията и правителството мерки и указанията на ръководството на министерството, решително да се засили борбата с нетрудовите доходи, безделието и алкохолизма.

Четвърто управление на ДС, Дирекцията на Народната милиция, Главното следствено управление - МВР и окръжните управления на МВР да извършат преглед на наличните оперативни дела и във всички случаи, при наличие на законен повод и достатъчно данни по смисъла на закона да се образуват задължително предварителни производства и се предприема незабавно наказателно преследване срещу виновните лица. За в бъдеще това да стане основен принцип в тяхната работа. В тази връзка по-широко да се използуват възможностите за оперативно профилактиране, като не се допуска в престъпна дейност да се увличат нови лица и нарастване размера на нанасяните на икономиката вреди.

Главните усилия на органите на Държавна сигурност, стопанските и другите служби на Народната милиция и на следствените органи да се насочат към разкриване и своевременно пресичане на крупни, дълбоко замаскирани присвоителни и други престъпления в сферата на икономиката. Това предполага, като се спазват строго изискванията за законност и се отчита спецификата на формите и методите на оперативната и следствената работа, те да се превърнат в единен и непрекъснат процес. Решително да се преодолеят съществуващите сега различия в подходите, което води до неоправдано забавяне реализацията на оперативните материали.

Из архивите на ДС
398

Да се усъвършенствува сигнално-инициативната функция към партийните, държавните и стопанските органи по проблемите на качеството на продукцията, причините и условията за безстопанственост и разхищения, заобикаляне и нарушаване нормативните изисквания на икономическия механизъм и другите отрицателни явления. При новите условия сигнално-инициативната функция на органите на МВР трябва да се издигне в един от първостепенните фактори за пресичане на отрицателните явления и активно подпомагане ускореното развитие на икономиката.

Принципиално ново значение в светлината на партийните решения придобива изискването за разширяване взаимодействието с контролните и другите правозащитни органи, с обществените органи и организации и трудовите колективи, за създаване на единен фронт в борбата срещу отрицателните явления. На тази основа на всички равнища и по направления на работа трябва да се предприемат конкретни практически мерки.

Началниците на централните поделения, Софийското градско и окръжните управления на МВР носят лична отговорност за усъвършенствуване на организацията, формите и методите на работа, за повишаване политическата активност на състава в борбата с отрицателните явления. Това изисква да се извърши оценка и предприемат решителни мерки за изкореняване предпоставките и условията за нарушение на дисциплината, законността и установения ред.

Единоначалниците на поделенията, РК на БКП - МВР и ПК сега, при атестирането да отчитат в пълна степен отно-

Из архивите на ДС
399

Из архивите на ДС
400

шението и приноса на всеки служител в борбата с отрицателните явления, като едновременно с това го съчетават с разгръщането на широка партийно-политическа работа сред състава.

При изготвянето на оценките, които трябва да се изпратят в ЦИОУ - МВР на основата на анализа на причините и условията за извършването на разкрити престъпления, свързани с подкупи, разхищения, получаване на нетрудови доходи, спекулативни сделки и други форми на корупция, да се направят предложения и за необходимите усъвършенствувания в икономическо-правния механизъм за повишаване ефективността на борбата с отрицателните явления.

За единство в подхода, при изготвяне на оценките за състоянието на работата и на резултатите постигнати в борбата с отрицателните явления, да се има предвид и приложеният към настоящото окръжно въпросник.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Въпросник Рег. № I-3268 екз. № 104

М И Н И С Т Ъ Р :

/Д.Стоянов/

ФОТОКОПИЕ В 8 ЕКЗ

1 - 4 - РУ окръга
5 - Б.ВЛАДЕВ
6 - П.АТАНАСОВ
7 - АВРАМОВ
- Г.АНТОНОВ - ИОО

Отп. в 1 екз.
Изп.: Д.Манов
Нап.:Сл.Атанасова
маш.№ 1504
19.07.1986 г.
Размнож. в 158 екз.

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № С 10178 Екз. № 3
09.10 1986 Г.
ХАСКОВО

14У

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: състоянието на контраразузнавателната работа по защитата и опазването на икономиката от посегателствата на противника и другите враждебно-престъпни елементи

Контраразузнавателната работа по линия на икономика през н.г. се провежда в усложнена оперативна обстановка, която се определя от следните по-важни вътрешни и външни фактори:

Продължи да се изостря международната политическа обстановка. Агресивния курс на правителството на САЩ и техните съюзници доведе до критични граници надпреварата във въоръжаването. Мирните инициативи на СССР бяха непрекъснато отхвърляни. Непрекъснато се засилва дейността на политическите, идеологическите и пропагандни институти на противника, специалните служби и враждебните емигрантски центрове, които използуват всички средства за отслабване, разлагане и компрометиране на реалния социализъм. Особено силен бе икономическия и политически натиск срещу НРБ и СССР.

От вътрешните фактори, които оказват осезателновлияние върху оперативната обстановка са мероприятията по възродителния

Из архивите на ДС

процес, които продължават да се провеждат и през настоящата година. Възстановяването на имената на турцизираните в миналото българи създаде определено напрежение сред голяма част от тях. Активната идеологическа и пропагандна дейност на Турция и другите западни държави оказват силно влияние върху тези среди за насаждане на несигурност и недоверие към политиката на БКП, подтикват ги към различни форми на съпротива. Наличието в някои обекти на икономиката в Хасково и окръга на компактни маси от зези лица с формиралите се и протичащи процеси и явления втях чувствително усложниха оперативната обстановка по линията.

Друг важен фактор са терористичните актове от 1984 и 1985 година и неуспешния опит от 1986 година в комплекс "Дружба" Варна, които особено усложняват обстановката и изискват много сили по разкриването на извършителите им и недопускането на нови такива.

Затрудненията, които съществуват в икономиката на страната през н.г. дават своето отражение и върху икономиката на окръга и града. Те се изразяват главно в лошите производствени и финансови резултати на някои основни предприятия главно от отрасъл машиностроене. Нереалните планови задачи и лошите резултати през 9 месечието създадоха неверие в ръководствата относно правилността и обосноваността на разработените планове и залегналите в тях пропорции и темпове на растеж, създаде се напрежение в трудовите колективи поради намаляването на работните заплати.

Из архивите на ДС

14Б

Сложната, остра и динамична оперативна обстановка многообразието, важността и срочността на задачите, които трябваше да се решават по линия "Икономика" изискваха и изискват добра организация на работата, пълно напрежение на силите и здрава дисциплина. Ето защо контраразузнавателната работа по обслужването на икономиката в окръга винаги се е намирала и намира под изключителното внимание на ръководството на Окръжното управление на МВР.

Основните задачи, които стоя пред нас през н.г. е борбата срещу вражеските разузнавателяи, контраразузнавателни и полицейски органи и навременното долавяне и пресичане на всички техни опити да използуват външно-икономическия, научно-техническия и транспортен обмен за събиране на информация и навасяне на щети на икономиката на окръга, изучаване процесите и явленията, които протичат сред лицата с възстановени имена в трудовите колективи и др.

Така например, западно-германските специалисти ГЮНТЕР ЦИТЕРЕР и Б.КАСТНЕР от фирмата "Тюбинген" проявиха интерес към продукцията на Комбината за преработка на полиестерна коприна Димитровград, специалистите с висше образование, техническото и технологично ниво на производството, дали са водени преговори с други фирми и др.

Турският шофьор НЕДРИ БАГЛЪЪ извозващ коприна от КПК Димитровград осъществи контакти с лица с възстановени имена от комбината и прояви интерес към възродителния процес – налагат ли се ограничения спрямо тях, какво е настроението им и т.н.

Из архивите на ДС

Заведена бе сигнална преписка на български граждани с възстановено име и след легализиране на информацията същият бе профилактиран.

През периода няма извършени диверсионни актове или опити за саботажни и вредителски действия.

Заведени са и за изяснени сигнали за лица, работещи в икономиката със следните окраски:

- противодържавна агитация и пропаганда - 4 СП - лицата са профилактирани;

- враждебно националистически прояви - 24 СП - лицата са профилактирани;

- престъпления срещу социалистическата собственост - 3 СП - лицата са профилактирани;

- вредителство - 2 СП - данните не се потвърдиха;

- незаконно притежаване на оръжие и взривни вещества- 3 СП - лицата са профилактирани;

- проявен интерес към сведения представляващи държавна тайна - 1ъ СП - работи се;

- контакти с чужди граждани - 1 СП - лицето е профилактирано;

- съпричастност в терористична дейност - 2ъ СП - за едната данните не сепотвърдиха, а по другата се работи;

Водят се 2 ДОР за противодържавна агитация и пропаганда и на завършил се ИР и 58 ДОН.

ДОР"ДЪРДОРКО" разпространява вражески слухове и вицове, ДОН"КОРАН","ТЕРОРИСТ", "НАГЛИЯ", "НАЦИОНАЛИСТ" и други се

Из архивите на ДС

водят за протурски национализъм. Освен това в различните отделения на Окръжното управление се водят следните дела и сигнали: ДОР"КУЦИЯ" – за валута и контрабанда, подкуп в големи размери. Делото е реализирано, води се следствие. ДОП"ЛИСИЦА"– за валута и контрабанда, ДОП"ЗЛОСТОРНИК" – за сминение за умишлено повреждане на селскостопанска техника, СП"ВЛЪХВА" и "ТЪРГАШ" завалута и контрабанда и др.

От началото досега по линия на ДТ са извършени 21 комплексни , 7 контролни и 28 частични проверки в различни икономически предприятия и организации. Даден е допуск за работа с поверителни материали на 42 лица. През периода завърши напълно процеса на актуализиране на номенклатурните списъци на всички 94 предприятия и организации водени на отчет. Дадено е разрешение за посещение на режимни обекти на 36 лица. По линията се води една сигнална преписка в РУ Димитровград за проявен интерес към сведения представляващи държавна тайна. До сега не са установени случаи на изтичане на сведения, факти и данни представляващи държавна тайна към противника. Проведени са 11 профилактични беседи с ДТ.

Въпросите за защитата и охраната наикономиката през 1986 година стояха на особеното внимание на целия оперативен състав работещ по линията. Това сеизискваше от изостената оперативна обстановка. Работата бе организирана съгласно изискванията на излезлите в тази връзка заповеди, разпореждания и указания на ръководството на Министерството и Окръжното управление.

При провеждането на всички мероприятия и решаването на различните задачи през годината – по вражеския контингент,

Из архивите на ДС

по делата и сигналите, по работата с агентурата, по терора и възпитателния процес, по взаимодействието - винаги се имаше предвид обезпечаването на оперативната и физическа сигурност, защитата и охраната на икономическите обекти. Апарата от секретни сътрудници и ДД работещ полицията беше обучен като му бяха поставени задачи за добиване на признаци за подготовка или извършване на терористична, саботажна или диверсионна дейност, за добиване на предпоставки за тежки произшествия, аварии и пожари, за слабости в пропускателния режим и физическа охрана на обектите, за наблюдението на тесните места в производството, за създадени социални напрежения в колективите и др. През периода продължи работата по изпълнението на мероприятията залегнали в разработената в Окръжното управление програма и планове с оперативни, охранителни и противопожарни мерки за охраната на обектите на икономиката и спазването на селскостопанската продукция. За най-важните икономически, транспортни и селскостопански обекти са открити обектови дела с отговорници ОР по ДС и НМ. Периодично се извършват обследвания на охранителния режим, противопожарната охрана и други и съставят съответни протоколи.

През изтеклия период на 86 г. не бяха решени докрай всички проблеми по защитата и охраната на всички обекти на икономиката в окръга, като се допуснаха и някои слабости. Част от агентурния апарат на ДС работещ в икономиката, а воден по други линии и направлениянебеше включен активно в работата по тези въпроси. Не във всички по-малки икономически обекти се

Из архивите на ДС

установиха уязвимите места и съответно не бяха обезпечени в оперативно и физическо отношение. Продължава да съществуват слабости в някои предприятия по отношение на пропускателния режим, движението на външни лица и физическата охрана, ограждането на районите и други, което крие сериозни опасности, а от наша страна все още не се проявява необходимата твърдост и настойчивост пред съответните ръководства завъвеждане напорядък. Отчитаме като недостатъчна самоохраната на цеховете и корпусите в големите икономически обекти: в Химическия комбинат - Димитровград, поради реконструкция и модернизация работят работници от много предприятия и организации, което допълнително затруднява работата.

Наред с изпълнението напосочените основни задачи през 1986 година на преден план винаги сме поставяли провеждането на профилактична и възпитателна работа в трудовите колективи, с отделната личност. Изнесени са 32 беседи натема "Идеологическата диверсия на противника", стремим се с по-голямата част на лицата, на които сме разрешили да пътуват или работят в капиталистически страни за провеждане на профилактични беседи преди тяхното заминаване и след завръщането им. Досега са решени 360 паспортни преписки за работа в чужбина и още толкова за туристически пътувания. От началото на годината досега в обектите на икономиката на окръга няма възникнали крупни аварии, катастрофи и пожари. Не са констатирани случаи на трайно нарушаване на психоклимата в трудовите колективи. В случаитенавременни състресения с помощта напартийните, профсъюзни и административни ръководства сме успявали навреме даликвидираме причините за

Из архивите на ДС

възникналите социални напрежения.

При решаването настоящите пред нас задачи за защитата и спазването на икономиката на окръга от вражески посегателства основно наше средство е апарата от секретни сътрудници и ДЛ. Същият е придобит, разстанован и се използува съобразно разработените модели за формиране на агентурния апарат. Такива модели има разработени за всички по-важни икономически обекти – СК "Химкан", НИК"Млада гвардия", ДЗЛ Хасково, ТК"Тракия", ТК"Г.Димитров", Химкомбинат – Димитровград, "Марбес" и др. Общия брой на агентурата по линия "икономика" към 30.8.86 година е 143 секретни сътрудници, от които 24 осеводят по перор и по ДТ. От тях 26 са от средите на лицата с възстановени имена. Общия брой на ДЛ е 189.

До сега няма създадени реални предпоставки за провеждането на М–50 и М–100. От наблюденията на западните специалисти в различни обекти наскръга нямаме данни, някои от тях да замислят или провеждат дейност целяща нанасяне на щети на икономиката.

До 30.8.86 година различните предприятия в окръга са посетени от 136 западни специалисти от 11 страни и 29 турски шофьори. Преобладаващата част от тези специалисти– около 120 да посетили окръга задон-два съпровождани от представители на централни ведомства и министерства. Понастоящем се водят 4 оперативни преписки.

През периода е разрешено пътуват в капиталистически и развиващи се страни по различни поводи – екскурзии, командировки на работа и други на около 750 лица. Проведени са около 200 беседи преди и 160 след завръщането им. Досега няма данни чужди разузнавателни служби да са подхождали към тях.

Из архивите на ДС

По линия на "икономика" се водят наотчет като вражески контингент 208 лица, от които 58 на ДОН. Лицата водени на СП са 150. За наблюдението на контингента с възможности за работа са 103 секретни сътрудници и 118 ДП. Досега не са получени сигнали за замисляна или провеждана остра вражеска дейност. Проявите са предимно разпространяване на слухове, националистически изказвания, антипартийни и антисъветски клевети. На всички заслужаващи внимание случаи е реагирано своевременно, като лицата са профилактирали и разобличени пред колективите.

От резултатите на досегашната ни дейност може да се направи извода, че въпроса за координацията и взаимодействието с органите на НМ и НЮ при обслужването наикономиката сапоставени на добрасснова. Изменението и усложняването на оперативната обстановка обаче изисква задълбочаването на тези отношения и натоварването на тези служби с пряка работа, особено при решаването на задачи по възродителния процес и борбата срещу терора.

Успехите в нашата работа са немислими без тясното взаимодействие с партийните, профсъюзни и стопански ръководства. С ръководствата навсички икономически обекти са създадени тесни, делови отношения. Същите се явяват основния двигател при решаването на въпросите за засилване на политическата бдителност, подобряване и усъвършенствуване на пропускателния режим, засилване нафизическата охрана и самосхраната на обектите, преодоляването на някои временни трудности и настроения в колективите. Добро е взаимодействието и координацията при

Из архивите на ДС

410

отстраняването на някои негативни явления свързани с произвежда нето на некачествена продукция, възникнали аварийни ситуации и други, като се анализират съвместно причините за допускането им и се набелязват мероприятия за тяхното отстраняване. За някои по-важни случаи изискващи намесата на по-висшестоящи органи са информирани общинските комитети на БКП и ОК на БКП.

Слабостите и нерешените въпроси, които стоят пред нас в работата ни по контраразузнавателното обезпечаване на икономиката се свеждат главно до необходимостта от получаване на повече по обем и по-навременна информация за негативните процеси и явления в обслужваните обекти , с което се обяснява и липсата на перспективни сигнали и дела на ОП по линията.

Незадоволителна е работата по обезпечаването на чуждите специалисти. Слабо е взаимодействието и координацията в тази насока със съответните отделения и отдели на 4-то управление.

Необходимо е да се провеждат повече и по-целенасочени беседи с излизащите зад граница наши специалисти, с оглед придобиване нанаучно-техническа информация по интересуващите ни технологии, производства и други.

Не е доведена докрай работата по изпълнението назадачите, произтичащи от Съображенията на др.Т.Живков за негативните явления в нашия живот - корупция и разложение, злоупотреби, разхищения и др.

Основните резерви за подобряване нашата контраразузнавателна работа по обслужването на икономиката ние виждаме главно в следните няколко направления:

Из архивите на ДС

 154

1. Актуализиране на всички модели за формиране на агентурния апарат и привеждане на практическата наша работа по разстановката на секретните сътрудници в съответствие с тези модели.

2. Подобряване координацията и взаимодействието със съответните отдели на 4-то управление за провеждането на конкретни и целенасочени мероприятия по обезпечаването на пребиваващите в нашата страна по различни поводи западни специалисти, а така също и по излизащите наши граждани в чужбина.

3. С помощта на У-ние 4-то да се доведе докрай работата по 52 ПМС.

411

Отпечатано в 3 екз.
№1-У-ние 4-то ДС
№2-ИОС
№3-отд.4-то
Инп.П.Атанасов
Нач.Милланова- 7627
7.10.86 г.

НАЧАЛНИК ОУ МВР:
Полковник
(К.ПАЧЕМАНОВ)

КОПИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО! 199

МВР Окръжно у-ние
Вх. № 7897 21.7.87

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ЧЕТВЪРТО У-НИЕ-ДС
Рег. № 9784 Екз. № 26
17 JUL 1987 19.. г.

ДО
НАЧАЛНИКА НА ОУ НА МВР
Гр. Хасково

На 14 юли 1987 г. се проведе заседание на Министерския съвет за резултатите от изпълнението на плана за първото полугодие на текущата година.

Отчетено беше, че са постигнати редица положителни резултати в развитието на националната икономика.

Наред с това още не са преодолени някои отрицателни тенденции, които оказват задържащо влияние на икономическото развитие.

Резултатите от изпълнението на държавния план в частта му за баланса на технологичните връзки показват, че все още са налице бавни темпове на технологическо превъоръжаване и обновяване на продукцията. От предвидените 47 задачи за създаване на научен продукт не са изпълнени 13. Не са изпълнени и 7 от 16-те задачи за внедряване на нови технологии и техника. От предвидените 368 нови и усъвършенствувани изделия, през първото шестмесечие е започнало производството само на около 30 % от тях. Така например за полугодието са произведени едва 20 % от предвидените за годината

матрични процесори, 12 % от металорежещите машини с ЦПУ, 16 % от промишлените роботи, 14 % от готовите лекарствени форми и др.

Въпреки проведените диалози със стопанските организации, не настъпиха подобрения в техните годишни планове. Предприятията предвиждат намаление, вместо увеличение на продукцията за вътрешния пазар спрямо фактическия обем реализиран през 1986 г. Най-силно изразен е този процес в предприятията на СО"Памукотекс", СО"Руен", СО"Булгартабак", СО"Булгарплод", СО"Хранинвест", СО"Пирин", СО"Кварц", СО"Декотекс", СО"Целулоза и хартия", СК"Растителни масла" и др.

В сравнение с първото полугодие на 1986 г., темповете на нарастване за основните икономически показатели са по-ниски от предвидените за годината по държавния план. Те са по-ниски и от темповете за периода 1984-1986 г. Въпреки това се реализира нарастване на фонд "Работна заплата".

Голям брой предприятия не изпълняват формираните от тях планове за полугодието - 827 предприятия не изпълняват плановете си за стокова продукция, 1365 за реализация, 864 за съвкупната печалба и т.н.

Не са изпълнени и голям брой планови задания в натура. От наблюдавани 41 изделия с утвърдена държавна поръчка не са произведени количествата за 14 изделия.

Съществена причина за по-малкия обем производство, са неизпълнени в голямата си част договори за кооперирани доставки и за материално-техническо снабдяване. Над 50 % от неизпълнените доставки са от СО"Комплексна автоматизация на технологичните про-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

цеси", СО"Балканкар", СО"Автомобилостроене" - Шумен, СО"Заводски транспортни системи" - Габрово, СО"Битово машиностроене" - Пловдив и СО"Хидравлика" - Казанлък.

До 30 юни държавният план за валутните постъпления е изпълнен 43,5 %. В това число: I направление - 45,7 % и по II направление - 31,9 %. Най-ниско е изпълнението на плана за износа от предприятията в Ямболски окръг - 29,9 %, Варненски - 30,7 %, Толбухински - 39,2 %.

Изоставане има и в програмата по строителството. Планът за годината на строителните организации е изпълнен 44,2 %. Завършеното жилищно строителство е с 6,5 % по-малко от съответния план за 1986 г.

Годишният план за въвеждане в действие на основните фондове е изпълнен 21,1 %. През полугодието са усвоени 32,8 % от предвидените инвестиции.

Незавършеното строителство се е увеличило от началото на годината с 1275 млн.лева, като общата сума възлиза на 12,7 млрд.лв.

В селското стопанство също има много проблеми. Селскостопанската продукция е с 5,3 % по-малко от шестмесечието на 1986 г.

Забелязва се тенденция на намаляване броя на животните и по-специално животните-майки. Тяхното намаление е както следва: крави с 1,5 %, юници с 3,9 %, свине-майки 25 %, овце 2,7 %, дзвиски 19,1 %. Това ще доведе до намаление общия брой на животните през тази и следващата година.

Като цяло в селското стопанство е допуснато превишение на материалните разходи на 100 лв. животновъдна продукция средно на 108,47 лв. Това е с 2,9 лв. повече от миналата година. В окръзи-

те: Благоевградски, Врачански, Габровски, Кюстендилски, Перницки, Софийски и София-град равнището им е между 110 и 120 лв.

В края на полугодието засетите площи с тютюн са със 126,6 хдка по-малко от 1986 г. По-малки са засетите площи на соята, фасула, захарното цвекло, доматите, пипера.

По данни на банките, съгласно ПМС № 69 от 1986 г. за изпреварващ растеж на средната работна заплата над обществената производителност на труда има санкционирани ръководни кадри и специалисти за 798 хлв. и работници за 287 хлв.

За преразход на фонд "Работна заплата", съгласно т. 7 от Решението на Политбюро на ЦК на БКП и Министерския съвет от 29.05.1987 г. са санкционирани ръководни кадри и специалисти за 1475 хлв. и работници за 494 хлв.

Горните данни се отнасят за месец май 1987 г. Нормативните документи се спазват стриктно и в тази връзка могат да се наблюдават недоволства сред трудовите колективи.

При изпълнението на плана за полугодието на 1987 г. има ярко изразени отрицателни тенденции,в резултат от действието на субективния фактор на всички равнища на икономиката:

1. Развитието на икономиката през годината се извършва без достатъчно резерви, при голямо напрежение на материалните и валутни баланси.

2. Дълбоките преобразования обективно налагат определен период на адаптация към новите икономически условия и прехода към самоуправление.

3. Болшинството от държавните и стопанските органи и организации се оказаха недостатъчно подготвени за работа в новите условия.

5 203

4. Сериозно е безпокойството от проявите на мудност и бюрократизъм, на формално решаване на проблемите, на прехвърляне на отговорностите.

5. Бавно се овладяват и недостатъчно целенасочено се управляват процесите, протичащи в преходния период на преминаване към самоуправление, недостатъчни са мерките за преодоляване на противоречията и ликвидиране на слабостите.

За целта органите на ДС обслужващи икономиката, трябва да насочат агентурния апарат и други източници, в това число и официални, към придобиване на информация по гореказаните проблеми. Чрез своевременно информиране на партийните, държавните и стопанските организации, органите на ДС да подпомагат народното стопанство за изпълнение утвърдените мероприятия на Министерския съвет за догонване изоставането от плана за 1987 г.

Настоящето Ви изпращаме за сведение и вземане мерки.

Отп. в 1 екз.
№ 1 - отдел 06
Изп.: Майор С.Стоев/АЦ-06
Нап.: Борисова-7622
17.07.1987 г.

За НАЧАЛНИК НА
ЧЕТВЪРТО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
Ген.-майор
/К.Величков/

20.07.87
Размножено в 33 екз.
и изпратени. с-к

Фотокопия в 4 екз.
№ 1÷3 РУМВР
№ 4 отд. „Територияло"

89

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ЧЕТВЪРТО У-ШЕ-ДС
Рег. № 11071 Екз. № 3
- 7 ОСТ 1987 г.

23970 . 16.11.87

О Ц Е Н К А

на обстановката по линия на икономиката и предстоящите задачи

Тринадесетият конгрес и Декемврийският пленум 1986 г. на ЦК на БКП поставиха началото на качествено нов етап в социалистическото развитие на страната. Решенията на Юлския пленум /1987 г./ са връх в конкретизацията и по-нататъшното развитие на концепцията за изграждане на социализма в нашата страна. Вече са очертани насоките и са направени първите големи крачки по пътя на революционното преустройство, към създаването на модела на социализма, който ще действува в Народна република България.

Стратегическият курс за качествено нов растеж е продължение и развитие на ленинската генерална априлска линия на партията. Това е курс на дълбоко преустройство в материалния и духовния живот, в обществените отношения, в цялото ни развитие. Този курс е съобразен с обективните закономерности и новите исторически реалности, които съществуват в нашата страна и в света, днес.

Както е известно, процесите на преустройството засягат преди всичко икономическия живот в страната. Макар и да ви съобщавам

Из архивите на ДС

418

известни на всички нас постановки и моменти от нашето развитие, не мога да не спра вашето внимание на по-важните изменения, които настъпват в народното стопанство сега, затова,защото тези изменения представляват съществени елементи на оперативната обстановка по линия на икономиката и дават непосредствено отражение върху дейността на органите на ДС, които я обслужват.

На първо място, след като се създадоха всички необходими организационни и други предпоставки продължава да се утвърждава принципа на самоуправлението, който има определящо значение за цялостното преустройство на общественото производство. Той е основополагащ принцип, който се определя от: изискванията на обективните икономически закономерности, необходимостта от разгръщане на социалистическата демокрация, етапа на развитие на научно-техническата революция, необходимостта от въвличане на трудовите колективи в управлението на икономиката и стимулиране на тяхната активност и творчество.

Самоуправлението е ядрото, фокусът в който се преплитат проблемите на преустройството, проблемите и на трудовите отношения, и на планирането, и на заплащането, и на банковата система, и на кооперациите, и на държавния апарат.

На второ място е създаването на нов модел на икономическите отношения, където въпросът за собствеността стои в основата на цялата система от отношения. Главна негова характеристика е преминаването от предимно административни към икономически методи, регулатори и нормативи при управлението на народното стопанство.

Започна предоставянето на социалистическата собственост на трудовите колективи за стопанисване и управление, както бе обя-

Из архивите на ДС

вено с Декларацията на Народното събрание.

Законът за стойността и свързаните с него стоково-парични отношения заемат подобаващо място в модела на производствените отношения. Направени са първите крачки и към усъвършенствуване и на разпределителните отношения.

Създават се условия за успешно съчетаване на различните категории икономически интереси, които както е известно са движещите сили на общественото развитие.

На трето място са проблемите на планирането. Планът и в новите условия си остава основен инструмент на държавата за ръководство на народното стопанство. Коренно се изменя обаче подходът към разработването на плана и неговото съдържание. Главно значение тук придобиват диалозите между равноправни партньори на всички равнища. Широкото използуване на икономическите нормативи и регулатори е сърцевината при съставянето и изпълнението на плана.

В основни линии вече са изградени новите структурни единици в народното стопанство като самоуправляващи се организации на стокопроизводителите. Това са стопанските обединения, предприятията и бригадите. Изградени са и вече функционират междуотраслевите производствени комплекси и асоциациите от нов тип.

Друг съществен момент на развитието, това е започналото преустройство на банковата система - въпрос от изключително значение за цялото народно стопанство. Превръщането на банките в мощен финансово-кредитен институт ще повиши ефективността на икономиката, ще спомогне за прогресивното преструктуриране и технологичното обновяване на производството. За тази цел нараства ролята на кредита,

Из архивите на ДС

420

който ще се предоставя на търговска основа, при условия, които ще превърнат парите в "горещ" ресурс за всички организации.

Голям замисъл е заложен при извършването на принципните изменения в така наречения среден ешелон - функционалните и отраслови министерства и ведомства, които в материалите на Юлския пленум се характеризират като бюрократични звена, в които постоянно затихват всички инициативи и идеи, свързани с преустройството и качествено новия растеж в икономиката. В това отношение, може би, не всичко е изяснено и уточнено окончателно, но е на път да се реши.

Създадени са новите окрупнени териториални единици - областите, с което се създават условия за хармонично развитие на производителните сили, териториалната инфраструктура и икономически райони.

Всичко това се върши в името на заветната цел - в обозрима перспектива да бъде изградена България като високоразвита и културна социалистическа държава.

Трябва да отбележим, че в същото време се задълбочава участието на нашата страна в международното разделение на труда. Определящо при това е сътрудничеството и сближаването със Съветския съюз и другите страни от социалистическата общност. През следващия период ще се разширяват и разнообразяват икономическите, научно-техническите и търговските връзки и с капиталистическите и развиващите се страни.

Паралелно с традиционните форми на сътрудничество се утвърждават и нови - привличане на чужди капитали чрез изграждане на консорциум между наши предприятия и банки и капиталистически произ-

Из архивите на ДС

421

водствени фирми и банки; създаването на свободни безмитни зони за производствена търговска и друга стопанска дейност, насърчаването на чуждестранните инвестиции в страната. Вече са постигнати договорености между НРБ и ФРГ за създаване на българо-западногермански търговско-промишлена палата като силен орган на деловите среди от двете страни за съдействие на търговско-икономическото сътрудничество, при установяването на преки делови връзки между предприятия, организации и научно-изследователски институти. С тази страна са подписани Договор за взаимно насърчаване на инвестициите, Спогодба за избягване на двойното данъчно облагане и над 90 конкретни договори за промишлено кооперране и 17 генерални споразумения.

Проучвания и стъпки за разширяване на сътрудничество се правят с Англия, Италия и някои други развити капиталистически страни.

Не подлежи на никакво съмнение, че класовия противник ще се възползува от разширяването на връзките на нашата икономика със световния капиталистически пазар, за да провежда още по-активна и разнообразна дейност за подриване на социалистическата икономика. При това въпросът за националната икономическа сигурност излиза с нова сила на настоящия етап. Без да се ограничава активното участие на страната в международното разделение на труда следва да се засилят нейните защитни функции, които да гарантират недопускане на висока степен на икономическа уязвимост, предлазване на икономиката от външни удари, укрепване икономическата независимост на държавата. Главното и основното е да не се допуснат преднамерени икономически действия, които да преследват враждебни политически цели.

Из архивите на ДС

Тези проблеми разкриват широко поле за действие и поставят нови задачи пред органите на ДС по защитата и подпомагането на развитието на народното стопанство.

Извършването на посочените изменения в народното стопанство се съпътствува, сблъсква се със значителни трудности от обективен и субективен характер, които в съзвучие със съществуващите отрицателни явления спъват развитието на икономиката, забавят процесите на преустройството. Поради различни причини продължава да се задълбочава нарушаването на пропорцията "стока-пари"; редица основни производствени фондове не се използуват пълноценно или бездействуват; пилеенето и нерационалното използуване на суровините, материалите и енергията водят до забавяне обръщението на оборотните фондове и затормозяват материалните обвръзки; внедряването на високоефективните технологии се възпрепятствува от бюрократизма, инертността и рутината на някои стопански ръководители; продължава да се произвежда продукция с ниски потребителни качества, което води до изтичане и загуба на национален доход, неконкурентноспособност на международните пазари и недостатъчно задоволяване потребностите на населението; незадоволително е състоянието на трудовата, технологичната и финансовата дисциплина; продължават проявите на корупция и разложение сред някои ръководни и изпълнителски кадри в икономиката.

Да вземем за пример нагласата и подходът на самоуправляващите се стопански организации по формирането на плана за деветата петилетка. Тук пролича, че болшинството от техните ръководства не са се отърсили от старите виждания и подходи, не търсят и не раз-

95

кривят резервите във всички елементи на възпроизводствения процес, не търсят пътища за интензивно развитие.

Оценката на Правителството е, че извършените досега разработки по плана за деветата петилетка от самоуправляващите се стопански организации и асоциациите са незадоволителни. Те не отговарят на Съображенията по проекта на плана изложени от др. Тодор Живков от 30.04.1987 г. и в недостатъчна степен са отразени изискванията за качествено нов растеж и на решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП. Предложените темпове на растеж на националния доход и на произвежданата продукция се базират главно на екстензивни фактори. Предвижда се неоправдано увеличаване на капиталовложенията и материалните разходи, нарастване броя на заетите лица в материалното производство и нарастване на валутните разходи в несоциалистическа валута.

Проведените допълнителни диалози между Държавната планова комисия и самоуправляващите се стопански организации не допринесоха за преодоляване на различията с предварителните разчети. В недостатъчна степен се осигуряват условия за внедряване на високоефективни научно-технически постижения, които да осигурят повишаване на качеството, надеждността и параметрите на изделията до равнището на водещите фирми в света, за укрепване и разширяване на позициите ни на международния пазар. Исканията на самоуправляващите се стопански организации за капитални вложения надвишават с около 11 млрд.лева предвидените разчети по Закона за плана за деветата петилетка. В предложенията личи стария подход - не се търсят ресурсоикономисващи технологии, не се осигурява задоволяване потребностите на вътрешния пазар, увеличаване на експорта и валутните приходи.

Из архивите на ДС

96

Продължава да действа старият стереотип в работата на самоуправляващите се стопански организации и асоциациите - предлагане на занижен план, за да може да бъде изпълнен с по-малко напрежение, а от друга страна се искат необосновано големи инвестиции, свързани с екстензивните фактори за икономически растеж.

Ако продължи прилагането на досегашния подход при новите икономически нормативи и регулатори, някои стокопроизводители не ще могат да осигурят самоиздръжката си, средства за самофинансиране и за фонд "Работна заплата". Това явление е вече факт за някои стопански организации и то доведе до сериозни социални напрежения в редица трудови колективи.

Или да вземем резултатите от изпълнението на плана за 1987 г. Реализмът налага да се посочи, че:

- болшинството от държавните и стопанските органи и организации се оказаха неподготвени за работа при новите условия;

- развитието на икономиката през годината се извършва без достатъчно резерви, с нарушени производствени връзки и при голямо напрежение на материалните и валутни баланси;

- сериозно е безпокойството от проявите на бюрократизъм и мудност, на формално решаване на проблемите, на прехвърляне на отговорностите.

Налице са ярко изразени отрицателни тенденции, резултат преди всичко на действието на субективния фактор на всички равнища в народното стопанство.

Резултатите от изпълнението на Държавния план показват,

че са бавни темповете на технологичното превъоръжаване и обновяване на продукцията. Освен това, голям брой предприятия отчитат вместо увеличение - намаление на продукцията за износ и за вътрешния пазар. Темповете на икономически растеж са по-ниски на редица стопански организации от предвидените за годината по държавния план. Голяма тревога предизвиква неизпълнението на валутния план на държавата, който вместо предвиденото активно салдо по II направление се очертава в края на годината да приключи с около един милиард и 200 милиона валутни лева дефицит. Основна вина за това имат самоуправляващите се стопански организации, които по най-различни причини не изпълняват адресираните към тях от Министерския съвет валутни задачи.

В крайна сметка всичко това може да допринесе за спадане на производството и забавяне на темповете на развитие, до създаване на диспропорции в народното стопанство с непредвидими вредни последици за националната икономика.

От изложеното дотук някои могат да останат с погрешното впечатление, че нашата икономика едва ли не е пред катастрофа. Категорично трябва да подчертаем, че това не е така. Икономиката се е развивала и се развива. Партията умело е ръководила и сега ръководи този процес. И в това никой не трябва да се съмнява. Партията и правителството обаче считат, че това развитие не се извършва с предвидените темпове, преустройството се натъква на сериозни препятствия и трудности от най-различен характер. Други могат да възразят, че ние органите на ДС се занимаваме с несвойствени за нас неща. Ние поставяме тези въпроси не от просветителски съобра-

Из архивите на ДС
425

Из архивите на ДС

жения, а за да се разбере ясно и категорично, че сега, когато под ръководството на ЦК на нашата партия се извършват такива революционни по своята същност промени в базата и надстройката, органите на ДС трябва да изучават и познават тези проблеми за които говорихме и със своите специфични методи, сили и средства да съдействуват за разкриване и премахване на причините, спъващи развитието на икономиката и застрашаващи нейната сигурност.

Революционните процеси на преустройството, които се извършват в икономиката изправят органите на ДС пред една съвършено нова фактическа обстановка, от която произтичат важни и неотложни задачи. Тези задачи ние изложихме подробно и аргументирано на проведения в края на май т.г. семинар с ръководния състав на МВР. Те са актуални и за момента.

Кои са тези задачи аз няма да повтарям, но ще споделя с вас нашите впечатления как те се приемат, осмислят и какви практически мерки се предприемат за тяхното изпълнение.

1. По преустройството и нагласата на ръководния и оперативния състав да работи в новите условия.

Тук, в Центъра, в Четвърто управление - ДС, в ОУ и РУ на МВР същината на преустройството на народното стопанство и проблемите, които възникват във връзка с това, все още се изучават лекционно, а някъде и това не се върши. Нима е възможно да определим своето място и задачи, ако не изучаваме тези проблеми и отрицателните явления, които ги съпътствуват. Основната слабост, която се допуска сега, това е закъснялата констатация, която се прави за зараждането и развитието на негативни процеси и явления в обслужваните обекти, без да се полагат усилия за вникване в същината на нещата и без да се разкриват причините, които ги пораждат. Робува

Из архивите на ДС

се на стереотипи, не се степенуват проблемите, с които трябва да се занимаваме. Оперативният състав все още недостатъчно познава и не живее с проблемите на обслужваните обекти и не изгражда свое оперативно отношение към всички процеси и явления, които забавят, дърпат назад развитието, зад които може да има скрита съпротива към преустройството или умишлено вредителство. За нас, за Държавна сигурност пред всички тези проблеми и отрицателни явления трябва да има едно голямо ЗАЩО, какви са причините.Да се казва "трудности на растежа" - да, това е вярно, но то далеч не обяснява всичко. Защо на някои места самоуправлението трудно се налажда, защо някои самоуправляващи се стопански организации в противовес на партийните решения се връщат към екстензивните фактори и забавят или не внедряват постиженията на научно-техническия прогрес, защо някой не изпълняват държавните поръчки и адресираните към тях валутни задачи, защо други не изпълняват договорите за задоволяване на материалните потребности на населението и още много, много, защо. На тези въпроси ние трябва да търсим и да намираме свои отговори, отговори на органите на Държавна сигурност, да търсим мястото и отношението към тези проблеми на противника, на вражеския контингент, на обектите на разработка, на недоволниците и сеирджиите, на оная част от преименуваните лица, която упорито и безнадеждно се съпротивлява срещу възродителния процес и която е година да провежда крайни подривни действия. В редица наши заводи, бригади и смени преобладаващата част от работещите са именно преименувани лица, но тук в Центъра и в ОУ-МВР има малко информация за тяхното отношение към някои фрапиращи отрицателни явления, като масов брак, аварии, спиране и повреждане на машини, агрегати, възли, предизвикване на пожари и др.

Из архивите на ДС

428

Истина е, че нещо в това отношение беше направено. В 10-15 случая бе установена съпричастността на отявлени протурски националисти в извършването на палежи, унищожаването и повреждането на отделни машини, продукция и материали. Това е добре, но за мащабите на нашата промишленост, селско стопанство и транспорт, и особено ако ги съпоставим с броя на авариите, катастрофите и пожарите с неизяснени причини ще видим, че постигнатото е повече от скромно. За нас си остава изводът, че работата на органите на Държавна сигурност за предотвратяване на произшествията в икономиката и изясняване отношението на вражеските елементи към тях, е незадоволително.

2. По проблемното ориентиране на агентурния апарат.

Мудно се предприемат мерки за придобиването и използването на квалифицирана и компетентна агентура, която да наблюдава възловите и уязвими места в създадените асоциации, стопански обединения, технологични центрове, научни звена и предприятия.

Чрез агентура все още не се изучават явленията и фактите, от които могат да произтекат сериозни събития. Не се извършва налагащият се бърз поврат за проблемната насоченост на агентурния апарат, което се отразява негативно на качеството на получаваната от него информация.

Въпреки изричните указания, разработените планове, програми и модели за контраразузнавателното обезпечаване на обектите, все още важни сфери, дейности, а и някои обекти не са осигурени с агентурно покритие.

Из архивите на ДС

101

Това показва, че в работата с агентурата все още не е настъпил прелом в подхода, мисленето и конкретните действия на ръководния и оперативния състав в Центъра, в ОУ и РУ на МВР.

3. Резултатите от борбата срещу шпионажа в икономиката продължават да са тревожни. Освен констатациите, че долавяме и чувствуваме разузнавателния интерес у противника, не можем да кажем, че имаме непосредствен контакт с него. Продължават да се водят дела с окраска "шпионаж", които се приключват най-често за корупция и разложение.

Основната причина за това незадоволително състояние е, че ръководният и оперативният състав не се занимава задълбочено, че не е станала ежедневна грижа борбата с шпионажа в икономиката. На него му липсват в достатъчна степен професионално умение и оперативно майсторство за разкриване и пресичане на престъпната дейност на противника.

Част от оперативния състав проявява повърхностно отношение при откриването и воденето на делата, липсва му прецизност и високи критерии за оценка. Не се върши системно анализ на придобитата оперативна информация, което пречи на планирането и провеждането на сложни и целенасочени мероприятия - оперативни комбинации и експерименти.

Борбата срещу шпионажа в икономиката трябва да се изведе от утвърдените стереотипи и форми и се съобрази с настъпилите коренни изменения в насочеността, интересите, формите и методите, които противникът използува за провеждането на шпионска дейност, както и съществуващите благоприятни условия, които той използува за събиране на информация за нашето народно стопанство.

Крайно незадоволителните резултати на борбата срещу шпионажа в икономиката и недостатъците, които се допускат по опазването на държавната тайна, застрашават външната сигурност на националната икономика и затрудняват осъществяването на ефективна за страната външноикономическа дейност. Противникът чрез редица специализирани институти, на базата на събраната информация, системно публикува оценки и анализи за състоянието, тенденциите и прогнозира развитието на българската икономика. Данните, които се съдържат в тези анализи се използуват от капиталистическите концерни, фирми и банки в ущърб на нашата страна при осъществяването на делови контакти с българските стопански организации.

4. По защитата и опазването на социалистическата собственост.

В новите условия този въпрос придобива особена важност. Народното стопанство продължава да понася крупни щети поради прояви на безстопанственост и безотговорност, които водят до производствени аварии, катастрофи и пожари. Пресен е примерът със станалия пожар в Щапелния завод на ТХК"Свилоза" - Свищов, където по предварителна оценка преките щети възлизат на около 30-35 млн.лева. Пожарът извади от строя един завод за 2-3 години, който е от изключителна важност за нашето текстилно производство.

Всъщност тук ние трябва да запитаме себе си - какво става в нашата химическа промишленост и може ли тя да издържи всяка година от нея да отпада по един голям завод? Разговорът е излишен. Всеки един от нас, от Държавна сигурност и от Народната милиция, и

Из архивите на ДС

431

от Противопожарната охрана, независимо от причините за това бедствие, трябва да поеме своята част от отговорността, която ние като ведомство носим за опазването на социалистическата собственост.

Такива произшествия възникват постоянно и в другите крупни стопански обекти. В някои от тях те се повтарят, каквито са пожарите на VI енергоблок на АЕК Козлодуй, ТХК"Г.Генов" - Русе, ТХК - Видин и редица други. При разследването на тези произшествия винаги се е установявало, че е могло да бъдат предотвратени, но все нещо е липсвало и някой не си е свършил работата докрай. Ние няма да се занимаваме със задълженията на стопанските и административните ръководства на тези обекти. На тях има кой да им търси отговорност. Нека да огледаме себе си и да видим как изпълняваме нашите задачи и задължения. Оказва се, че или агентурата не е сигнализирала навреме, или режимът и порядъкът не са били каквито трябва да бъдат, или шланговете и налягането на водната струя не стигат до огнището на пожара. Така повече не може и не бива да се работи.

Редица производствени мощности продължават да работят при повишени рискови условия. Това се съпътствува от сериозни пропуски в технологичната и трудовата дисциплина, лошо поддържане на съоръженията, неспазване на сроковете за профилактични прегледи. Ето главните причини, поради които се създават условия и предпоставки за възникване на извънредни произшествия в различни клонове на промишлеността, селското стопанство и транспорта.

От началото на годината ние създадохме централизиран отчет на всички тежки аварии, експлозии, катастрофи, пожари и други

Из архивите на ДС

произшествия. Това се направи по указание на др. Министър и има задачата да се подобри анализът на причините за чрезвичайните произшествия в икономиката, да се подобри контролът и помощта при воденето на издирвателните оперативни дела за установяването на тези причини, когато те не са доказани при разследването.

Тези изрични разпореждания не се изпълняват докрай от редица ОУ на МВР. Очевидна е необходимостта сега да се извършат конкретни проверки и се потърси отговорност за незадоволителната работа по разкриване причините и предпоставките за пожарите, експлозиите, авариите и другите произшествия в народното стопанство.

432

Всичко това задължава органите на МВР, работещи по линия на икономиката да вземат всички възможни мерки за осигуряване на пълен оперативен контрол и за създаване на надежден режим и условия за безаварийна работа на производствените мощности.

Трябва да продължи с неотслабваща енергия и борбата срещу крупните посегателства върху социалистическата собственост, и особено сега, когато в трудовите колективи все още не е развито чувството за собственост.

5. Недостатъчна е помощта, която се оказва на самоуправляващите се стопански организации и научните институти и звена от нашите органи. Сега в новите условия придобиването и предоставянето на икономическа и научно-техническа информация и документация, образци и модели придобиват особено голямо значение. Това е наложително да се върши още повече и заради това, че в обслужваните обекти предстои пълно или частично технологическо обновление на производствените мощности и продукцията, разширяване и увеличаване на износа по I и II направление, ускоряване преустройството на научния

Из архивите на ДС

фронт. Освен това с тази наша дейност ние ще спомогнем за усилване на защитните мерки срещу враждебните икономически санкции, които капиталистическите държави, монополи, фирми и банки прилагат спрямо нашата страна.

6. Придобиването, обобщаването, обработването и предоставянето на партийните, държавните и стопанските органи и организации на проблемна и текуща сигнално-предупредителна, с изпреварващ характер информация от органите на ДС, особено сега в процеса на преустройството, има изключително важно значение. Решаването на нашите задачи, произтичащи от съвременната оперативна обстановка и определянето на нашето отношение към проблемите, за които говорихме, също трябва информационно да се осигуряват. Затова от информацията, която се стича на изхода на информационната система на МВР трябва да се оцени и ефективността на агентурно-оперативната работа по обслужването на икономиката. Тези истини са до болка известни на всички ни, но аз ги повтарям, затова, защото, на практика се получава така - винаги, когато ръководството на министерството постави задачата да се активизира информационната работа, информационно по-обилно да се осветляват събитията, тъкмо тогава информационният поток като че ли секва. Така стана и сега. Динамиката в икономиката се засилва, а информацията в отделите на Четвърто управление - ДС, обратното - намаля. Такова е положението и в окръжните управления на МВР. Или може би те получават информация, но не я изпращат в Центъра.

Това показва най-малкото, че ние много бавно се преустройваме, че трудно се ориентираме в обстановката, ако не става дума за неизпълнение указанията на ръководството и за недооценяване на задачите.

Според това каква информация се получава и реализира, трябва да се оценяват, поощряват и санкционират ръководните и изпълнителските кадри. Получаваната информация следва да се превърне в критерий за оценка на способността на ръководния състав в Четвърто управление - ДС и в териториалните поделения да провеждат целенасочена и ефикасна контраразузнавателна работа в народното стопанство.

Каква трябва да бъде информацията, какви проблеми да засяга, какво отношение да се вземе по нея, аз няма да говоря. За това е говорено достатъчно и вече думи не останаха. Разработени са многобройни програми, планове и мероприятия. Нужно е сега те да се изпълняват. Подходът, който ще се приложи за тяхното изпълнение ще покаже доколко ние сме се преустроили - дълбоко и качествено.

Отп. в 3 екз.
№ 1 - Ръководство
Четвърто управление-ДС
№ 2 - отдел 06
№ 3 - ЦИОУ
Изп.: Подл.С.Стоев-06
Нап.: Борисова-9545
07.10.1987 г.

фотокопие в 1 екз

НАЧАЛНИК НА
ЧЕТВЪРТО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
Ген.-майор
/К.Величков/

Министерство за вътрешните работи
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
№ 14702 Екз. № ед.
27.11 1987 г.
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С Т Е Н О Г Р А М А

от Националното съвещание на МВР, проведено на 05.10.1987 г. от 09.00 ч. в салона на ОТУ - МВР

ДР. МИНИСТЪР

Другари,

Ръководството на министерството реши да се проведе тази среща по някои важни и актуални въпроси, които предстоят пред нас до края на годината до Националната партийна конференция. В нашето съвещание ще участвува др. Палин, др. Радулов, др. Фьодоров и ръководни работници от представителството, членовете на Колегиума, секретарите на РК на партията при министерството, началниците на централните оперативни поделения. От агентурно-оперативните поделения /ПГУ, ВГУ, 03, 04 06, ГСУ, ОТУ, ЦИОУ, СГУ/ участвуват началници, зам.-началници на управленията и началници на отдели. Началниците на окръжните управления на МВР и техните заместници по ДС и НМ, началниците на районните управления в столицата и някои началници на районни управления от окръзите, които обслужват компактни маси лица с възстановени имена. Участвува целия състав на "Инспекторат".

Съвещанието ще продължи цеиля ден и ще премине при следния дневен ред:

1. Оценка за резултатите от работата на органите на Министерството на вътрешните работи в борбата срещу тероризма

Из архивите на ДС

и предстоящи задачи за недопускане на нови терористични и диверсионни актове.

Докладва: др. Джендов

2. Информация за състоянието на контраразузнавателното осигуряване на възродителния процес и задачите на настоящия етап.

Докладва: др. Силянов

3. Информация за оперативната обстановка по линия на икономиката и задачите на органите на МВР до края на годината.

Докладва: др. Величков

436

Допълнения към дневния ред смятаме, че няма да има, тъй като той е достатъчен.

Предлагам да предоставим думата на др. Джендов.

По т. 1-ва от дневния ред др. Джендов прочете доклад, който се прилага към стенограмата.

/изказвания нямаше/

По т. 2-ра от дневния ред др. Силянов прочете доклад, който се прилага към стенограмата.

По доклада на др. Силянов се изказаха другарите Кадирев, Касабов и Григоров.

Из архивите на ДС

437

ДР.МИНИСТЪР:

Уважаеми другари,

Вие разбирате много добре, че целта на днешното наше съвещание е да се направи оценка по състоянието на тези три направления в нашата работа - тероризма, възродителния процес и икономиката и да се поставят задачите, които стоят пред нас до Националната партийна конференция, още повече през последните три месеци - юли, август и септември в някои наши звена работата се отслаби и сега трябва със съответната организираност, стегнатост да се внесе във всички подразделения и поделения необходимата организираност, настъпателност и отговорност.

Сега в нашата страна се извършват крупни обществени преобразования - създадоха се областите, създадоха се асоциациите, самоуправляващите се организации и може би е естествен въпросът да се очаква тук на тази най-отговорна среща да се говори, и аз да говоря, по насоките на преустройството в нашата система.

Аз искам само няколко неща да кажа.

В министерството са създадени две групи, които се занимават и работят по тези въпроси, в изпълнение решенията на Юлския пленум. Едната група се занимава с проблемите - какви изменения ще настъпят във функциите, задачите, правата и отговорностите на централните поделения, какви трябва да бъдат областните и районните управления.

Ние досега работим нашироко, ние същевременно сме длъжни да се вслушваме, да се вглеждаме в това, което се прави

като проекти в ЦК на БКП за областните комитети и и МС за областните съвети, а ние такива проекти, утвърдени, още нямаме, но като се изхожда от това, което др.Т.Живков изнесе на Юлския пленум, неговото заключително слово и няколкото заседания на Политбюро по тези въпроси, още отсега може да се каже, че не бива да се очаква областните управления да бъдат някакви големи управления и едва ли не те да изземат основните дела и да водят основната работа.

Както областните комитети и областните съвети, така и нашите областни управления навярно ще бъдат в един сравнително твърде малък състав, те ще имат навярно преди всичко контролни функции, проверка на изпълнението, директивни функции, а основното в нашата работа, това ще бъдат районните управления, както и основното в системата на управлението ще бъдат общинските народни съвети и общинските комитети на партията.

Преди няколко дни Политбюро утвърди един списък на 250 общини. Ние навярно ще имаме,около 270 случая, покриване на районното управление с общината, а за други 70-80 случая, ще имаме едно районно управление за две или повече общини.

Кое е главното, което трябва да съблюдаваме и което считаме, че за нашата специфичност на работа е много важно?

Ние ще укрепим още повече районните управления, ще придадем на почти всички районни управления функции и задачи свързани с ДС, като там,съобразно мащаба,ще се застъпи териториалният принцип,обектовият и линейният принцип.Ние за всяка община отделно ще обсъдим.

Аз обаче за друго повдигам този въпрос.

Нашият състав, оперативният състав по ДС,НМ, охранителния състав, следствените работници, ще бъде в тези рамки,

в които е сега. Ние не предвиждаме при тази оперативна обстановка да правим съкращаване на апарата. Аз ви моля това да се предаде на хората, другарите да са спокойни по този въпрос. Ние отиваме на известно преразпределение.

Но, ние така трябва да направим това преразпределение от окръжните управления към областните у-ния и общинските, че да запазим това, което имаме досега - оперативен работник, териториален, познава делата, води агентурата, контингента, той там трябва да работи. Разместванията могат да стават само при крайна нужда. Това подчертавам дебело - при крайна необходимост, затова защото не е нужно тук да се убеждаваме, какво значи сега да разместваме нашироко, с лека ръка оперативния състав, който води агентурата, който знае контингента и който отговаря. Най-малко това може да става сега у нас.

Аз казах, областните управления ще бъдат по-малки у-ния, които ще имат контролни функции.Така ще бъде в ПК, така ще бъде и в ОНС. А центъра, основа на основите, това е общината.Там трябва да се решават всички въпроси на ДС,НМ,ПО и в областта трябва да отива само онзи въпрос, който не може да се реши в общината.

Що се отнася до функциите, задачите, правата, задълженията и отговорностите на служителите, аз сега няма да говоря, но това са много сериозни въпроси, ние сега работим по тях, защото постановката за общината като самоуправляваща се общност как ще се впише в нея едно общинско или районно управление.Постановката на др.Живков на конгреса на ОФ, на Юлския пленум, от нея произтичат много въпроси, но сега няма по тях да дискутираме. Или вземете пункт 9 от Закона за народните съвети, че те отговарят за правата, интересите, проб-

лемите на обществения ред, как НМ ще се впише и как ще намери своето място?Какъв трябва да бъде социалния, обществения контрол в дейността на НМ, ПО. Това са важни въпроси.

Ние седнахме и започнахме да изваждаме въпросите, на които трябва да дадем отговор, по материалите на Юлския пленум, но сега не сме готови да го дадем, като станем готови, като се утвърди това в ЦК,ще ви информираме.

Сега от нас се иска, това, което ще го правим в центъра,за уточняване на функциите и задачите,на преструктурираните управления, някои управления ще си работят както и досега, ние трябва нито за миг да не допуснем отслабване на нашата работа.

Затова искам да премина към задачите, които стоят пред нас.

Другари, първият въпрос е ние да използваме всички възможности и на партийните конференции, отчетно-изборните събрания, на служебните съвещания, партийната учебна година в системата за подготовка с откъсване и без откъсване от работа да се разбере същността на Юлския пленум на ЦК на БКП. Това е въпрос над въпросите. И което е много важно, забележете, решенията на Юлския пленум, така както са изнесени в доклада на др.Живков и в решенията, те не са веднаж завинаги дадени понятия, или концепция, или модел както казваме. Те са дадени, но сега ЦК продължава да извършва дешифриране, формулиране, да извършва,а да уточнява подходите и пътищата за прилагане на тази концепция за ново, качествено състояние на социализма в България. Те трябва непрекъснато да се изучават и то дълбоко тези постановки и тези допълнително разработени проблеми, които произтичат от решенията, тъй като става дума

Из архивите на ДС
440

Из архивите на ДС

за нови неща, които ние сме ги учили досега по друг начин.

Примерно, вземете собствеността, проблема за социалистическата собственост. По нашите учебници досега казваме, че най-висшата форма на социалистическата собственост е държавната, след това идва кооперативната, личната и т.н.Сега създаваме и правилно извеждаме ново тълкуване на това понятие "социалистическата собственост"със нейните форми тя е и държавна и кооперативна и за индивидуално ползване, но в края на краищата, кое е главното, да намерим такива лостове,форми и средства за използване на тази социалистическа собственост, която да приведе при най-голям динамизъм, при най-голяма ефективност използването на тази собственост, а не да робуваме на формулата - кое е най-висше и кое не е. Затова ние отиваме на бригадна организация, създава се самоуправляваща се организация в предприятието, разработваме въпросите на самофинансирането, на самоиздръжката. По нов начин се поставя въпроса за търсенето на пазар и пазарната политика и т.н. По този въпрос се внася подобрена нова постановка.

Как досега разбирахме самоиздръжката, самофинансирането? На теория казваме, че ще провеждаме такава политика, но на практика в края на годината досега даваме дотации на тези, които не са изпълнили плана, гарантираме заплащането на кооператорите, които не са изпълнили договорите и накрая всички сме добре. Сега вече нещата стоят съвършено по друг начин.

Предстои в Политбюро да се обсъди въпроса за селското стопанство, където се дава земя, или предприятие, за 10-15 години, за 5 години и съответни средства за производство,това,

Из архивите на ДС
442

което трябва да дава отчисления на държавата, данъци и т.н. и с останалото, което произведе, ще разполага с него.Целта е да се създадат динамична система на основата на интересите. Досега се стремяхме да водим нашата работа на основата на администрирането и убеждението, а интересът на човека, на малкия и големия колектив – беше на втори план.

Другари, още Маркс е казал, че една политика, която не се основава на интересите на обществото или на малкия колектив, тя не може да бъде перспективна.

Тук се разчупват тези подходи и се отива на нови съвременни форми. Но това ще има и положителни и не може да няма и отрицателни явления.

Затова ние трябва да изучаваме тези въпроси, да ги разбираме, да разбираме същността, философията на това преустройство и оттам да търсим своето място.

Знаете, че когато се създаде една бригада и й се даде за 10години, трактори и всичко, тя ще гони печалбата, това е целта, да произведе повече, да получи по-ефтино, по-качествено. Допускаме и не бива да изключваме, че някои хора ще допускат и незаконни действия. Ние трябва да познаваме новите проявни форми на такива незаконни действия.

Друг пример. Ние отиваме на контакти на нашите самоуправляващи се организации с чужди фирми, търсим пазари. Кой няма да знае от нас тук, че в тези контакти, даже и сега, когато се водят от професионалисти-търговци, пак има прояви на лично облагодетелствуване, а при това широко контактуване със западния пазар – ще има. Трябва ли да се изучава това, трябва.

Вземете въпроса за индивидуалния труд.Ние имаме и свой опит.

Не става дума да сме черногледи, а да бъдем обективни,

Из архивите на ДС

443

да изучаваме процесите от тяхната постановка, да ги изучаваме от тяхната реализация и да търсим своето място. В това е и нашето преустройство, на нашите нови подходи, на нашето ново разбиране, на нашето ново обслужване и чрез него ще се борим за спазване на социалистическата законност, но няма да пречим на развитието на инициативата, на стопанския риск.

Това са много деликатни въпроси, изключително сложни. И аз се връщам към мисълта, че това може да се извършва от хора, първо, убедени в правилността на партийната линия, хора дълбоко запознати с проблемите и хора творчески търсещи мястото и приложението на обслужването по линия на ДС, НМ, ПО и т.н.

Публикации има много и ще има още.Възложено е на редакцията на в."Работническо дело" и на други редакции, както виждате извършват се много публикации на директивни статии, разясняване и т.н.

Съществен, един от основните елементи в нашето бъдещо преустройство, на нашата бъдеща работа, това е по-нататъшната широка опора на работата на органите на МВР в обществеността, в трудовите колективи и самоуправляващите се организации, било то в съвети, в трудови колективи, бригади.Без тази опора ние не можем да реализираме голямата цел на Юлския пленум от управление от името на народа, в управление - чрез народа.

Другари, в нашата подготовка за изпълнение решенията на Юлския пленум трябва да се превъоръжат всички наши служители с повече правни и икономически знания. Как може да се разбира, например, такива действия като самофинансирането на стопанската дейност, как могат да се разбират принципите на самоуправлението в трудовия колектив, как могат да се разбират прекия достъп на стокопроизводителите до международния и вът-

Из архивите на ДС
444

решен пазар, това са нови реалности. По нов начин се разбира и се осъществява борбата за опазване на Държавната тайна.

Ние вече имаме сериозни спорове с юристи, какво сме разбирали досега под понятието "държавна тайна", Закона за Държавната тайна, Правилника на Закона за Държавната тайна и сега какво е Държавна тайна. Другарите, които работят в тази област трябва да се превъоръжат с такива знания, за да не изпадат някъде в смешни положения.

Как ще се пригодим да работим в условията на едно смесено предприятие? Това трябва да се разработва от съответните компетентни управления.

Или ние ще имаме на нашата територия, съгласно приетия закон от Народното събрание, свободни икономически зони.Какво значи обслужването на такава зона?

Нашите функции, другари, ще се изменят и по такива линии за подпомагане развитието на асоциациите, на самоуправляващите се организации както с научно-техническа информация и документация, така и с много повече външно-търговска информация, набиране информация за пазарите, валутите.Ние трябва повече да се занимаваме с новия характер на банковото дело, защото досега банките бяха само каси, отива влага и взема пари, а сега банката става вече институция, която има пряко отношение към развитието на финансираното предприятие и тя има право да спира финансирането.

Вземете въпросите за кооперациите, за сдруженията и т.н.

Друга такава група задачи, свързана с осъществяването на надеждна защита на нашата икономика, са как с нашите форми

с нашите оперативни средства трябва да проявяваме повече гъвкавост, повече целенасоченост, за разкриване причините, които забавят, задържат приложението изпълнение решенията на Юлския пленум и преустройството в нашата страна. По какви причини се забавя, защо някъде се задържа, кои са противодействуващите сили в това отношение в нашето общество или в дадена асоциация или стопанска организация? Ще има и противодействуващи сили.

Тук др.К.Величков говори преди мен. Как стоят въпросите за обновяване на производството, за ремонтната дейност. Вземете примерно такава категория "договорна система". Ние трябва да разбираме ролята на договора в нашата стопанска система, която става много съществена.

Как трябва да взаимодействаме, как трябва да се опираме на трудовия колектив, на самоуправляващата се община, за да се включва тя в борбата срещу разхищенията, в борбата срещу безстопанствеността, в борбата за икономии, за качество. Това изменя диапазона на нашата работа, изменя насоките, изменя и създава много по-градивни отношения.

Вие разбирате, че в сегашната обстановка, в която се намираме, е необходимо агентурата да бъде насочена към добиване на изпреварваща социално-икономическа и оперативно-значима информация, за всички процеси и тенденции, особено за тези, които подриват изпълнението на плана, създават условия за възникване на напрежение в трудовите колективи.

Особено внимание следва да се обърне за гарантиране на обслужваните обекти от аварии, пожари и престъпни посегателства. Завчера аз извиках ръководството на ЦУПО, присъствува др.К.Коларов, седнахме и спокойно разгърнахме списъците, за да

Из архивите на ДС
445

Из архивите на ДС

446

видим колко пожара са станали в България. Това са "Монтана" - Михайловград, "Ален мак" - Пловдив, аварията на Козлодуй, в Сливен - големите складове с петрола, комина в Г.Дамянов, м.г.в Девня, сега "Свилоза" - Свищов. Списъкът е голям.

Задавам им въпрос - какви са причините. Те отговарят, че причините са три - огневата работа е едната. Не можем ли да разберем, че когато се прави ремонт, когато се извършват огневи заварки, трябва да има създадени условия, за да не се допусне. Не може ли да се направи такъв план, който строго да се изпълни. Аз питам зам.-н-ка на ЦУПО, всичко това като го знаете няма ли нещо да предложите, няма ли нещо да кажете, повтарят се едни и същи работи - елементарни, прости, убидно даже и милиони отиват. За какво ни е на нас такова ЦУПО, за какво ни е лаборатория, за какво държим там обектови противопожарни охрани, за какво държим отдели в управленията на окръзите, когато не могат да решат най-елементарна работа или я решават така, че ни сервират всеки три месеца големи пожари. Нали от тази трибуна направихме преди няколко месеца точен анализ на доклада на др.Коларов, на основата на доклада на Гр.Стоичков, какво трябва да се прави. Кой ще го прави? Това е формализъм, бюрократизъм, другари, и двете плюс безотговорност в работата. Случаят в Свищов какъв е? Започват да правят ремонт. Знае се, че голяма част от водата, която трябва да се осигури за обекта е отведена в промишлената зона на Свищов, на АЕЦ "Никопол", но прави план, утвърждава план да започнат огневи работи и когато пожарът става - няма вода в достатъчно количество. Аз питам Милев, дали е подписал този план, той казва, че се предоверил на началника на обектовата охрана. Тогава Ти, др.Милев, за какво си сложен там, за какво седиш в този кабинет. Така не може да се работи повече.Който смята

Из архивите на ДС
447

така да работи трябва предварително да му се каже и на него, че не е за него тази работа.

Аз съм наредил на този заместник началник да му се разгледа работата в ПК и в ръководството и да се прецени той повече, след като ни сервира непрекъснато тези крупни аварии и не реагира, може ли да остане там повече. Вероятно трябва да се размести, на друга работа да отиде.

Другари,

Във връзка с това, което стана в Свищов и това, което стана миналата година на 1 ноември в Девня, ние водим 100 обекта като национални. Как ги водим? Очевидно е, че Свилоза са го водили само по списък в ЦУПО, от каквото водене няма смисъл, това водене ни струва повече от 30 млн. трябва да се извикат началниците на ПО, да се приведат в ред и всички обекти, които се водят от ЦУПО и от вашите у-ния да се актуализират програмите и да се разбере кога и кой може да утвърждава план за ремонти, при какви условия се правят огневи работи и т.н. и т.н.

Ние носим отговорност като държавен орган защо в тези въздуховоди, през които мина пожара и завода изгоря, се слагат пластмасови материали, които се топят при високи температури. Обясненията са най-различни. Тук има лаборатория, има академия на науките, да се каже какво ще се прави. Навсякъде сега има въздуховоди, които са от пластмаси. Правят се покриви от горими елементи. А края на краищата, за да се утвърди един проект, независимо на кой проектант е, ако не се подпише органа на ПО, той не може да се реализира.

Аз ги питам защо се подписват, те казват - притискат ни. Това отговор ли е? Той е инженер, завършил е специално

Из архивите на ДС
448

44

висше учебно заведение. Щом той смята, че не може да се подпише, че това е огнеопасно, да не се утвърждава плана. Да се докладва в правителството, ако трябва.Ето другари, това са причините - огневите работи, влагането на пластмасови въздуховоди и др.т. и трето - заверяване на документи за строителство, където се влагат горими материали, опасни при пожар, където не са спазени никакви изисквания.

Сега имаме нов началник на ЦУПО, той е от 2-3 месеца и не можем да търсим от него отговорност и не можем от него да искаме за три дни сам да отиде в окръзите и за три месеца да измени нещата. Затова окръжните началници, като се завърнат да извикат тези хора, да се проверят националните обекти, обектите на окръжно подчинение, да се актуализират плановете и повече обяснения и оправдания от никого няма да приемаме. Всеки трябва да си носи отговорността при тази държава.Още не могат да кажат кои са причините. Причината е една - не сме си свършили работата.Но не смеем да я напишем, не смеем да я кажем, не сме си свършили работата или сме си свършили работата формално.

Още не сме се оправили от Девня, това ни струва валута от стотици милиони, сега отиваме на пожара в Свищов.Като спре такъв завод и не се подава суровина за другите заводи, по тази мултипликация разбирате какво значи за нашата икономика това.

Другари, не бива със сериозни неща да си правим шеги. Щом сме сложени на тези места с вас от партията, трябва да си свършим работата докрай. А който не си свърши работата в тези обекти, ще го освободите, ще намерите друг. Един милиционер получава заплата, която е близо два пъти по-голяма от директор на едно училище. Ние имаме ли право да изискваме от този ми-

Из архивите на ДС
449

лиционер или от този противопожарен орган да си свърши работата или нямаме право? Можем ли да го търпим да си гледа работата формално?

Тези въпроси, разговорите с нас от ЦК,ще бъдат кратки и ясни – можете ли или не можете да свършите тази работа. Кой ще ни търпи така, а после да се обясняваме.

Във връзка с икономиката искам да отбележа и друг път е поставян въпросът за опазване трудовите колективи от формиране и развитие на негативни процеси. Сега се намираме в етап когато ще се предава социалистическата собственост на трудовите колективи, съответните предприятия, бригади за стопанисване. Създават се възможности за противоречия и конфликти, тъй като материалната база и условията на труд в отделните предприятия са различни. Тези ситуации трябва да се наблюдават внимателно, осторожно, да се вземат бързи мерки за сигнализиране и профилактиране, за да не се стигне до неприятни ситуации.

Вече десетина дни овладяваме положението в Русе във връзка с това обгазяване на въздуха от хлор от румънския завод в Гюргево. Чаушеску ще дойде тук, преговори ще се водят. От три години им предлагаме на румънците да го платим този завод, да го построим наново.Всичко сме им предлагали. Но аз сега за друго повдигнах този въпрос. Тук е др.Енев. Той разбра какво значи да се надигнат хора, да тръгнат към Окръжния комитет на партията, да правят демонстрации, да изпращат делегации. Това са сериозни неща. Това са много сериозни неща. И ако ние говорим за проверка на политическа зрялост, ние сега с вас действително се намираме в етап на проверка на нашата политическа зрялост като комунисти и като чекисти,

Из архивите на ДС

450

можеме ли ние в нашите райони, общини, предприятия и т.н. да долавяме, да изпреварваме, да профилактираме, да предотвратяваме и да не допускаме вълнения. Затова става дума.Такава е обстановката. Ние извършваме крупни, дълбоки,революционни промени и трябва да отчитаме, че това нещо не може да няма отражение и да не се използва от враждебно-престъпни елементи за създаване на психози, за създаване на напрежение в страната. Ако това не го оценяваме, ние трудно ще изпълним задачата.

Тук стои и въпроса, който беше поставен, за характера на информацията. Няма информация, която дълбоко да отразява процесите, които се извършват в областта на икономиката.Министерството няма такава информация.

Преди 1-2 месеца извиках ръководството на Четвърто управление. Бяхме подготвили въпросите. Срещнахме се и се каза, че в България се извършват дълбоки процеси в икономиката. Вие трябва да вникнете дълбоко в цялата тази работа и да давате своевременно информация. Не се получи. И не се получава затова защото в самите източници, в самата работа на нашите съответни подразделения в окръзите не се подава значима, оперативно-интересна информация. Не може така текущо,повърхностно, странично да се занимаваме с тези въпроси.Аз се обръщам към началниците на окръжните управления. Не може да не се дава на министерството сериозна информация сега в периода на преустройството на икономиката. И не могат да се приемат никакви обяснения по този въпрос от никого. Има там хора, оперативни работници, аналитични звена, началници на отдели, началници на отделения, те са длъжни да мислят, да събират информация и да подадат това, което е нужно.Защо не го правите? На какво разчитате? Работа така не се върши. В този период, особено, и следващата година, ние трябва дълбоко по

Из архивите на ДС

451

по тези въпроси да вникнем и да работим, а не със старите аршини, с които сме работили преди 5 или 10 години. И когато се говори за бюрократизъм и за формализъм, това се отнася и за нас самите, които присъствуваме в тази зала, без изключение на никого. Ето това е бюрократичното отношение. Пускат се два-три примера, за да се отчете.

Аз мисля, че Четвърто управление, неговото ръководство, с помощта на висшия институт, катедрата, която работи по тези въпроси (икономиката), с помощта на необходимите консултанти, които трябва да се подберат, на опита на окръжните управления на големите обекти в следващите месеци трябва да се опита и да каже по-конкретни неща по обслужване на икономиката, да се опита и да вникне дълбоко не само какво е сега състоянието, но особено от позициите на Държавна сигурност какво трябва да се прави по-нататък, за да подхраним, да подготвим нашия състав още по-пълно, още по-добре да посрещне тази голяма задача. Другарите още работят текущо, от тук, от там, но това няма да свърши работата. Тук става дума, другарю Величков, за функции, нови функции в обслужване на икономиката, нови задачи, нови отговорности на Държавна сигурност. Ние,за да ги искаме от другарите, трябва поне на този етап, това, което можем, по-дълбоко и по-конкретно да кажем, да предложим. По-нататък, ще мине време, отново ще се обобщи, отново ще се каже. Това са процеси, другари, никой няма претенция, че може да го каже на един път. Това е обществена практика, тя трябва да се обобщава, но трябва и да изпреварва, да не вървим след събитията.

62

Ние не можем сега да ги разделим. Не е нужно това. Те там ще си работят, а по-нататък, в движение, в хода на работата, ще се види, но на този етап, в близките 5-6 години очевидно така ще бъде.

Това са въпросите, които исках да поставя.

Аз не мога да кажа дали ще имаме други срещи до Националната партийна конференция, затова ние заделихме днес това време. Нека всичко това да се пренесе в районните управления и да се мобилизират РУ и ОУ за изпълнение на тези задачи.

Благодаря ви за вниманието.

ДР.СТ.СТОЯНОВ:

С това програмата, предвидена за днешното съвещание, е изчерпана. Закривам съвещанието.

СТЕНОГРАФИРАЛ:

Отп. в 1 екз.
маш.№ 1999/13.10.1987 г.
Изготвили протокола: Сл. Виденова и
М. Савова

РАЗМН : 1 екз. на 8.12

Из архивите на ДС
452

КОПИЕ

242

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ЧЕТВЪРТО У-НИЕ-ДС
Рег. № 5530 Екз № 26
25 MAY 1988 19.. г.

П Р И З Н А Ц И

за разкриване на български граждани - специалисти, търговци, научни работници и други лица, работещи в икономиката, които са установили престъпни връзки със специалните служби на противника

- Установяване на връзки, при пребиваване зад граница, с агенти или разузнавачи на противника или лица от вражеската емиграция, които са уличени в сътрудничество с чуждите разузнавания или полицейски служби,или получават съдействие и услуги от същите.

- При пребиваването си в чужбина харчат повече средства, отколкото са получили официално или закупуват и внасят вещи, чиято стойност превишава средствата, с които са разполагали.

- Посещение на места /кафенета, аперитиви и др./, за които се предполага или има данни, че се ползуват от противника за обработка и вербовка на наши граждани.

- Правене на искания да продължат престоя си зад граница, без да имат основателни причини и мотиви за това.

- Облекчения при уреждане на наследствени въпроси в чужби-

на, след като преди това са срещани редица затруднения.

- Наличие на влогове в чужди банки или фирми, които се укриват или чийто произход не може да се докаже.

- Подпомагане и съдействие на наши граждани при настаняването им на работа в международни организации, съдействие при специализации, отпускане на стипендии, изучаване на чужди езици и пр.

- Наличие на близки и роднини, живеещи в капиталистически страни и развиващи се страни, с които лицето поддържа регулярни връзки.

- Поддържане на кореспондентски връзки с роднини и приятели, живеещи в капиталистически страни, за които има подозрения, че се използуват от разузнавателните служби на противника.

- Посещения на капиталистически фирми, дружества и организации при частни пътувания.

- Старателно укриване факта, че при пребиваването си в капиталистически страни е бил задържан и разпитван в полицейските служби за извършени автопроизшествия, за употреба на алкохол при шофиране, нарушения на митническия режим, за участие в действителни или инсценирани кражби и др.

- Поддържане на връзки с лица от капиталистически страни, постоянно или временно пребиваващи в НРБ, установени или подозирани в извършването на разузнавателна или друга подривна дейност срещу НРБ.

- Получаване на необосновани подаръци под благовиден предлог или неоснователно и недоговорено заплащане на част и изцяло разходите на нашите граждани от фирмите и институтите, които са били посетени.

Из архивите на ДС

- Приемане на суми за "дребни" разходи, които не са предвидени в официалните договорки или протоколните задължения.

- Осъществяване на срещи с чужди граждани или подозрителни обстоятелства: срещи и разговори в хотели, леки коли, паркове и заведения, гостувания на чужденците в домовете на български граждани и пр.

- Притежаване на значително количество чужда валута или вещи от западен произход, без да са обосновани и извършване трансфер или продажба на същите чрез свои близки.

- Получаване преводи на чужда валута от "близки" лица, неизвестни фирми, благотворителни дружества и др.

- Насочване на нашите външнотърговски сделки към определена държава или фирма при наличието на по-изгодни конкуренти.

- Договаряне получаването на стипендии или издръжка за лечение от чужда държава, фирма, организация, съюз или фондация, без да са предложени от наши компетентни органи.

- Разполагане с големи суми пари и имущества, надхвърлящи естествените доходи на семейството или извършване на разходи превишаващи финансовите възможности на лицето.

- Необосновани покани за посещения от чужди фирми и организации, както и договарянето на такива покани от страна на български граждани.

- Проявяване колебания по някои принципни въпроси от политиката на партията и правителството, морално-битово разложение, преклонение пред западния начин на живот и пр.

- Склонност към самохвалство, бъбривост по служебни въпроси, нескромност, неудовлетвореност, алчност, склонност към авантюри и пр.

295

- Поддържане на кореспондентски връзки с лица и фирми, институти и фондации от капиталистически страни не по установения ред или под чуждо име, псевдоним или фиктивни адреси.

- Изпращане на писма и картички от други населени пунктове, а не от постоянното пребиваване на лицето.

- Получаване на писма и пратки чрез идващи в страната чужди граждани или писма без печати, от които да е видно, че са минали по официален път.

- Изпращане писма до чужбина, без да се получават обратно или получаване същите чрез пощенски кутии или до поискване.

- Използуване на условност, шифри и кодове в кореспонденцията с граждани на капиталистически и развиващи се страни.

- Водене на телефонни разговори със служители от посолствата, или с временно пребиваващи граждани на капиталистически страни употребявайки условности, както и звънене на даден телефон без провеждане на разговор.

- Присъствие на приеми, коктейли, изложби и др., организирани от представители на капиталистически фирми и посолства, без разрешение на съответните административни органи, както и необоснована промяна в поведението им по време и след напускане на приемите.

- Предаване на търговска и научно-техническа информация срещу получаване на комисионни или скъпи подаръци.

- Лица засечени в коли на дипломати или временнопребиващи чужди граждани в НРБ.

- Неестествено поведение след завръщане от капиталистическа страна /нервно възбуждение, безпокойство, търсене, проследяване и пр./.

Из архивите на ДС

457

- След завръщане говори с неохота за някои моменти от своето пребиваване зад граница.

- Резки промени в начина на живот след дългосрочно пребиваване в чужбина.

- Стремеж към използуване на сложни секретни брави в апартаменти, вили или отделни помещения от тях.

- Валутно-контрабандна дейност, извършвана с граждани на капиталистически и развиващи се страни и други нарушения.

- Проявен интерес към сведения, представляващи държавна тайна, която не влиза в неговата компетентност, като се използуват приятелски отношения или принизена бдителност на някои лица.

- Опити да се събира информация за производството на отделни части и детайли, от което може да се направи извод за цялото производство или отделно направление от промишлеността, представляващи държавна тайна.

- Събиране на данни, съставляващи служебна или държавна тайна под предлог, че ще бъдат използувани за разработка на научни трудове, статии и други материали.

- Опити да бъдат изнесени топографски карти, научни разработки или детайли, имащи научна стойност или представляват държавна тайна, или обобщени данни за производствената и друга дейност из областта на направлението,в което работи.

- Стремеж към запознаване със секретни документи и материали, които нямат отношение към служебната дейност на лицето или същото няма разрешение за достъп до тях.

- Посещаване месторабо тата на лица, които не са свързани конкретно с неговата служебна дейност и разговаряне по въпроси, представляващи държавна и служебна тайна.

Из архивите на ДС

458

- Използуване на радиотехнически и оптически средства с широк обхват от лица, живеещи в райони, където има важни обекти на отбранителната промишленост.

- Притежаване на фототехнически, оптически и други средства, които могат да бъдат използувани за шпионски цели и не съответствуват на служебното положение, образованието и интересите на притежателя.

- Усвояване на знания по радио- и фотодело при наличието на данни, че преди това не е проявен интерес към тези въпроси.

- Регулярно слушане на емисиите на вражеските пропаганди централи "Би Би Си", "Дойче веле", "Свободна Европа" и др.

- Проява на хоби и снобизъм, които не са били присъщи на лицето дълги години преди това.

- Персонално абониране и получаване на списания и каталози и други материали от капиталистически страни.

- Опити за изнасяне в капиталистически и развиващи се страни на ценни документи - дипломи, удостоверения, военно-отчетни книжки, партийни билети и други.

- Неестествен стремеж към установяване контакти с отговорни партийни и държавни служители, в това число и със служители на МВР и МНО и с членове на техните семейства.

- Лица, работещи в държавния апарат, които преди това са работили или специализирали в капиталистически фирми, дружества и институти и съществуват подозрения, че са попаднали под тяхно влияние.

- Стремеж на дадено лице да посети завод или цех, за производство или съхраняване на образци и технологии за отбранителната

промишленост, както и опити да проникне в района, където се провеждат изпитания на секретна продукция.

- Желание да бъде командирован в райони от важно значение за народното стопанство, към които няма служебно отношение.

- Опити за изучаване режима и охраната на закрити обекти, както и слабите места за проникване в същите.

- Проявен интерес за формите, методите и средствата, с които си служат органите на ДС.

- Неоправдана смяна на местожителството и установяване до важни военни и стопански обекти и райони.

- Необичайно посещение на места, където често пребиват дипломати от посолствата на капиталистически страни.

- Немотивирано посещение в посолства на капиталистически страни без разрешение на консулския отдел на МВнР, или опити да се свърже с лица от тези посолства, издирват адреси, телефонни номера и др.

- Повишен и необоснован интерес при провеждане на военни учения, към срещи на високо равнище между социалистическите страни, както и към съвещанията на СИВ.

- Пренасяне на списания,издавани от вражеската емиграция, литература с антисъветско и антибългарско съдържание, видеокасети, както и разпространяване на слухове, отричане или злепоставяне политиката на партията и правителството.

- Други подозрителни прояви от поведението на български граждани в осъществяването на контактите с чужденци, които не са мотивирани или не са регламентирани от съответните административни органи.

Отп. в 1 екз.

№ 1 - Четвърто у-ние
отдел 06
Изп.: отдел 06/ДС
Нап.: Борисова-4939
25.05.1988 г.

НАЧАЛНИК НА
ЧЕТВЪРТО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
Ген.-майор
/К.Величков/

Размножено в 35 екз.
и изпрат. с.к.
26.05.88

фк 54/21.02.1991г.

КОПИЕ

20 23 45

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

№ 793 Екз. № Уникат
7.10 1988 г.

фк 54
21.02.1991

2318
11.10.1988 г.

ДО
КАНДИДАТ-ЧЛЕНА НА ПБ НА ЦК НА БКП И МИНИСТЪР НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ
ДР. АНДРЕЙ ЛУКАНОВ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Н. Н. Крибов
а разговор, след завръщането ми от Москва.

8.X.1988 г.

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Влошеното финансово състояние на ТП "Кинтекс"

Според получена в Министерството на вътрешните работи информация след преминаването на ТП "Кинтекс" към системата на СО "Металхим" финансовото състояние на предприятието сериозно се влошило.

Задълженията на ТП "Кинтекс" рязко са нараснали и сега възлизали на обща стойност 598 млн. лева. По мнение на специалисти това било резултат главно от наложеното от ръководството на обединението решение "Кинтекс" да изкупува от комбинатите-производители продукция, която не се търси на

Из архивите на ДС

2 24 11 46

пазара и не е обезпечена с външни договори. В изпълнение на решението от комбинатите била изкупена и оставена на отговорно пазене такава продукция на стойност 132,5 млн. лева.

Поради затруднения в реализацията на стоките в чужбина, несвоевременно събиране на вземанията за изнесената продукция, както и вследствие забавяне изплащането от комбинатите на доставените им от "Кинтекс" машини и съоръжения по второ направление за над 40 млн. лева от негова страна не били осигурени средствата за погасяване на краткосрочен извънпланов кредит от 300 млн. лева.

В края на август т.г. Българската външнотърговска банка уведомила ТП "Кинтекс", че до окончателното погасяване на кредита преустановява изкупуването на стоки за износ на отговорно пазене и ще изплаща само продукция, която вече е експедирана в чужбина.

При създалото се положение предприятието не било в състояние да заплати на комбинатите произведените през август т.г. изделия. Това неминуемо щяло да се отрази неблагоприятно върху възнаграждението на трудовите колективи и криело опасност от възникване на социални напрежения.

Освен това са получени данни, че с цел изпълнение на сключените между ТП "Кинтекс" и комбинатите комисионни договори СО "Металхим" закупува с рубли от СССР и Чехословакия военни изделия,които отчита като собствена продукция.

Така например чрез Главното инженерно управление били закупени от тези страни и предоставени за износ като

25 3 12 42

производство на МК "Фр. Енгелс" 3 млн. изстрели за ЗУ-23. По същия начин на Комбината за трактори - Карлово били отчетени закупените от Чехословакия 500 броя ПТУРС "Малютка".

При възможност за годишно производство до 15 000 броя на изделие "Град", чрез ТП "Кинтекс" обединението изнасяло 150 - 200 хил. броя. Разликата се допълвала с количества, доставени от СССР в едър разсип, които след сглобяване и премаркиране се отчитали като изработени в системата на СО "Металхим".

В резултат на тези машинации обединението отчитало намаление на материални и производствени разходи с 4-5 на сто, като по този начин били заблуждавани висшестоящите организации за действителния обем на производството и за реалните възможности на комбинатите.

Информацията е изпратена и на другарите Георги Атанасов и Христо Христов.

за МИНИСТЪР:
/Д. Стоянов/

2

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ЧЕТВЪРТО У-ШИЕ-ДС
Рег. № 5007 Екз. № 1
11 MAY 1989 г.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИТЕ
ЦВЪТР. ИНФ. СИГ. УЧАСЪК
Вх. № 6180 от 12.5 1989 г.

Д О К Л А Д

ОТНОСНО: ОПЕРАТИВНАТА ОБСТАНОВКА И ДЕЙНОСТТА НА ОДС ЗА ЗАЩИТА НА ИКОНОМИКАТА И ПОДПОМАГАНЕ НА НЕЙНОТО РАЗВИТИЕ СЛЕД ПРИЕМАНЕТО НА УКАЗА ЗА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ И ВЪВЕЖДАНЕТО НА ФИРМЕНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ЮЛСКАТА КОНЦЕПЦИЯ И РЕШЕНИЯТА НА ДЕКЕМВРИЙСКИЯ ПЛЕНУМ НА ЦК НА БКП ЗА ОСНОВНИТЕ НАСОКИ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА СТРАНАТА ОКАЗВАТ ОПРЕДЕЛЯЩО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ФОРМИРАНЕТО И РАЗВИТИЕТО НА ОПЕРАТИВНАТА ОБСТАНОВКА ПО ЛИНИЯ НА ИКОНОМИКАТА.

ПРЕУСТРОЙСТВОТО НА ЦЯЛОСТНИЯ ОБЩЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧЕСКИ ЖИВОТ НАМИРА ПРЯКО ОТРАЖЕНИЕ ПРЕДИ ВСИЧКО В ИКОНОМИКАТА НА СТРАНАТА. С ПРИЕМАНЕТО НА УКАЗ № 56 СЕ СЪЗДАДОХА УСЛОВИЯ ЗА ЛИКВИДИРАНЕ НА СТАРИТЕ КОМАНДНО-АДМИНИСТРАТИВНИ ФОРМИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО И УТВЪРЖДАВАНЕ ПРИНЦИПИТЕ НА ДЕМОКРАЦИЯ, САМОУПРАВЛЕНИЕ, САМОФИНАНСИРАНЕ И ВАЛУТНА САМОИЗДРЪЖКА. ВЪВЕЖДАТ СЕ ИКОНОМИЧЕСКИТЕ НОРМАТИВИ И РЕГУЛАТОРИ, КАТО ОСНОВНИ ДВИЖЕЩИ ЛОСТОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ИКОНОМИКАТА.

Създадени са или са в процес на изграждане редица държавни фирми в областта на електрониката, биотехнологията и фармацевтиката, машиностроенето, металургията, химията, индустрията за човека и др., които постепенно набират опит в производствената и търговската дейност във вътрешен и международен план. Едновременно с това, трябва да се отбележи, че този процес още в началния етап се сблъска с някои трудности и недостатъци, които могат да станат причина за изграждането на неефективни стопански структури. Действуващата нормативна база не кореспондира с фирмената организация и не способства за нейното въвеждане, поради което е предстоящо внасянето на съществени промени в Конституцията и законите за задълженията и договорите, за собствеността на гражданите, за наследството, за териториалното и селищно устройство, Наказателния кодекс и други.

На много места проектите за създаване на фирми се подготвят от ограничен брой специалисти и не се подлагат на широко предварително обсъждане. Същевременно областните и общинските ръководства и асоциациите в някои случаи необосновано се намесват при образуването на фирмите, без да се съобразяват със специфичните особености на съответните дейности и производства и затварянето на технологичния цикъл.

Проявява се тенденцията в състава на едни фирми да се включват само организации, които имат добри икономически показатели. Други фирми се образуват от предприятия с посредствени производствени резултати главно от първоешелонните, добивни, отрасли - минното дело, металургията, минералните суровини, енергетиката, които още със създаването си са обречени на провал. Същевременно предприятията, които са валутоносни, не желаят да остават като поделения на фирми-

9

ТЕ, А СЕ СТРЕМЯТ ДА СЕ РЕГИСТРИРАТ КАТО САМОСТОЯТЕЛНИ, ТЪЙ КАТО СЕ ОПАСЯВАТ, ЧЕ ВАЛУТАТА ИМ ЩЕ БЪДЕ ПРЕНАСОЧЕНА ЗА ПОКРИВАНЕ ВАЛУТНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДРУГИ ПРЕДПРИЯТИЯ.

Появата на конкуренция между две и повече фирми, произвеждащи еднотипна продукция, способствува за разрушаване на съществуващия монополизъм в народното стопанство, създава стимули за повишаване на качеството и задържа необоснованото повишаване на цените. Същевременно конкуренцията между отделните български фирми и ССО при провеждането на преговори с чуждестранни фирми в някои случаи води до сключване на неизгодни сделки. По този начин се намалява конкурентноспособността ни на международния пазар, изнася се национален доход и се влошава валутният баланс на страната.

Отделни стопански дейци подценяват значимостта на новата фирмена организация, приемат я като "поредна реорганизация", и се стремят да защитят преди всичко личните си интереси, като само преименуват досегашните стопански организации във фирми.

Продължават да съществуват и някои слабости, проявявани в миналото, които задълбочават неблагоприятните тенденции в развитието на икономиката.

В областта на планирането не е преустановена вредната практика да се изготвят нереални планове. Необвръзката между държавните разчети за 1989 година и плановете на стопанските организации за производство на стоки и услуги за вътрешния пазар възлезе на 1,5 млрд.лева. Валутните разходи неколкократно надвишават валутните приходи, което доведе до увеличаване задлъжнялостта на страната с 1-1,5 млрд.долара годишно. Това е реална заплаха за икономическата сигурност на България.

По приблизителни изчисления, официалните темпове на нарастване на националния доход са около 2 пъти по-високи от действителните, което се дължи на неправилно изчисление на индекса на цените и на използваната в някои случаи невярна статистическа информация. На различни нива продължават да се укриват или фалшифицират данни за резултатите от стопанската дейност.

Сериозни несъответствия съществуват в разработените нормативи и регулатори, данъчната система и ценообразуването, които създават значителни диспропорции в производството и потреблението.

Противно на партийната постановка за извеждане на основните производствени фондове и материални ценности от състоянието на анонимна собственост и безотговорност за тяхното стопанисване, народното стопанство продължава да понася големи загуби от проявите на безстопанственост във всички отрасли на материалното производство. Бездейства скъпа високопроизводителна вносна техника и апаратура, не намаляват разхищенията, а енергоемкостта и материалоемкостта на продукцията са сред най-високите в света.

Посочените слабости, независимо от причините, които ги пораждат, следва да се разглеждат като важни елементи на оперативната обстановка по линия на икономиката, главно поради две основни съображения:

Първо, те спъват и забавят процеса на преустройството в икономиката, ангажират много сили на партията и държавата, водят към влошаване на икономическото състояние на страната. Именно по тази причина вниманието на органите на ДС трябва да бъде насочено към тяхното оперативно наблюдение, изучаване, изясняване на причините и своевременно подаване на информация към компетентните органи. Особено внимание тук следва да се отделя на влиянието на субективния

фактор за възникването на тези проблеми. Необходимо е да се повишава бдителността на оперативните работници за своевременно разкриване и пресичане опитите и действията на противниците на преустройството да спъват процесите на демократизиране на обществено-политическия живот.

На второ място, закъснялото решаване на тези проблеми създава условия за провокиране на социално напрежение сред трудещите се, разпространяване на неверни зловредни слухове, безразличие към резултатите от трудовата дейност и съмнения в правилността на партийната икономическа политика.

В международен план, наред с развитието на интеграционните процеси между страните-членки на СИВ, силен тласък получи сътрудничеството с развитите капиталистически страни. Приложение намират новите икономически форми - привличане на чужди капитали, създаване на смесени фирми, банки и консорциуми.

Процесите на преустройството и обновление в икономиката се наблюдават с повишен интерес от политическите и деловите среди в развитите капиталистически страни. Преобладаващото мнение на техните представители - политици, бизнесмени и специалисти, посещавали страната, е положително. В сътрудничеството с България, обаче, техният стремеж е да запазят позициите си на водещи в прилагането на новите прогресивни технологии и запазването на пазарите. Засега те се въздържат от капиталовложения в производството, като се ориентират предимно към сключване на неголеми търговски и посреднически сделки, откриване на валутни магазини и пр. Тази изчаквателна позиция пряко кореспондира със стратегическите цели на НАТО и ЕИО, изра-

Из архивите на ДС
467

зяващи се в провеждане на дългосрочна политика на задържане икономическото и научно-техническото развитие на СССР и страните-членки на СИВ. Не случайно ембаргоната политика на САЩ и другите натовски страни е насочена преди всичко към спъване развитието на стратегическите направления в икономиката на държавите-членки на СИВ. Ограничават достъпа им до авангардните технологии. По линия на научно-техническия обмен не допускат наши учени до водещите научни центрове, работещи по крупни проблеми на научно-техническия прогрес. Същевременно западните научни организации, фирми и специалните служби проявяват неотслабващ интерес към оригинални български научно-технически постижения и разработки. Чрез създаване на по-добри условия за научна дейност и по-високо заплащане те успяват да привличат нарастващ брой български учени. Реална е опасността с демократизирането на паспортния режим този процес да се задълбочи.

В икономическите отношения с отделните социалистически страни, развитите капиталистически страни провеждат избирателна политика. Стремят се да обвързват предоставянето на статута на най-облагодетелствана нация и други икономически отстъпки с политически условия.

Разполагаме с данни, че специалните органи на противника активно се включват в мероприятията по икономическото и научно-техническото сътрудничество със социалистическите страни. Стремят се да оказват въздействие още на етапа на предварителното планиране и да възпрепятстват по-нататъшното му развитие. В новата икономическа обстановка се създават условия за активизиране на тяхната дейност. Съветът на икономическите разузнавания, действащ в рамките на Икономическия комитет на НАТО, е разработил и изпратил на ръководителите на редица промишлени фирми от страните-членки на НАТО директивни

8

указания да сътрудничат на специалните служби от позицията на създадените съвместни фирми със социалистически предприятия. Препоръчва се да подготвят условия за работа на сътрудниците на специалните служби и да отделят необходимите длъжности за тяхното прикритие.

За дейността против социалистическите страни в икономическата област ЦРУ използува над 200 американски ведомства, корпорации, фирми и банки.

Основно внимание в подривната дейност срещу социалистическите страни се обръща на агентурното разузнаване. В една от директивите си ЦРУ поставя в качеството на приоритетна задача в оперативен и в икономически план вербовката на агентура, способна да предоставя достоверна информация по проблемите на икономиката на социалистическите страни.

БНД възлага на своята агентура в НРБ да събира информация относно: процесите на преустройството в икономиката; създадени социални напрежения; конкретни икономически обекти; задачите на Икономическото управление на ДС; вероятни сътрудници на ДС в ТД"Интерпред" и условията за постъпване на работа във ВТО"Кинтекс".

Анализът на постъпващата оперативна информация показва, че специалните служби на противника много внимателно следят хода на икономическите реформи в страната и своевременно пренасочват своята подривна дейност към уязвимите в политическо, икономическо и идеологическо отношение места. От друга страна, "отварянето" на нашата икономика към световните пазари, увеличаващото се участие на страната в международното разделение на труда и създаваната фирмена организация, откриват все по-големи възможности за преки контакти на наши икономически кадри с представители на капиталистическите делови кръгове. Това неминуемо ще доведе до разширяване

възможностите на противника за подриване на политическата, военната и икономическата мощ на страната. Значителен интерес за него ще представлява проникването чрез фирмите в държавните органи, които изпълняват планово-регулиращите функции по стратегията и целите на социално-икономическото ни развитие.

С разширяването на представителската дейност на западните фирми у нас и със създаването на фирми с чуждестранно участие се увеличават възможностите на противниковите специални служби за провеждане на подривна идеологическа дейност, за корумпиране и разлагане на икономическите кадри. Улеснява се достъпът до разнообразна разузнавателна информация по легален път, разширяване на агентурните им позиции в обслужваните икономически обекти.

Нова насока в подривната дейност на противника срещу НРБ представляват и опитите му да използва екологическите проблеми и затрудненията в снабдяването със стоки за народно потребление с цел манипулиране съзнанието на трудещите се и формиране на антипартийни и антиправителствени настроения. За тази цел активно използват вражеските радиостанции и печатните издания. Екстремистки настроените политически и идеологически среди проявяват стремеж към консолидиране в борбата за дестабилизация на социализма и в крайна сметка налагане на друга политическа система.

С приблизителна точност може да се потвърди,че състоянието на микроклимата сред трудовите колективи е нормално.На различни места понякога той се нарушава от неправилни действия на някои стопански ръководства и трудности произтичащи от преустройството главно в сферата на заплащането на труда и отношението към кадрите.Антисоциалистическите инсинуации на противника не са в състояние да внесат смут в трудовите колективи и да нарушат нормалния ритъм на производство.

Из архивите на ДС

По-отрицателно върху настроенията на трудещите се и тяхната производствена дейност се отразяват честите структурни промени и произтичащите от това неблагоприятни последици.

Настъпилите съществени изменения в оперативната обстановка по линия на икономиката поставят повишени изисквания към контраразузнавателната дейност на органите на ДС. В съответствие с новите условия, в Четвърто управление - ДС бяха разработени насоки и задачи за преустройство на оперативната дейност и вече са предприети мерки за адаптирането ѝ към създаващата се фирмена организация в народното стопанство.

471

Активизира се вербовката на агенти сред специалистите, заемащи ключови позиции в обектите на обслужване. Особено внимание се отделя на създаването и укрепването на агентурните ни позиции за покриване канала на външноикономическия обмен, смесените дружества и фирми. Дадени са указания за проблемно ориентиране на агентурата към изучаване на процесите и отрицателните явления, задържащи преустройството. По-голямо значение придобива вербуването на агентура из средите на чуждите специалисти, търговци и учени, участващи в дейността на новообразуваните фирми. Работи се системно и целенасочено за осъществяване на агентурно проникване в западните концерни, фирми, банки и институти, за които има данни, че се използват за прикритие на специалните служби на противника, с цел получаване на изпреварваща информация за неговите замисли и провеждане на дезинформационни мероприятия. Същевременно се разширяват възможностите за придобиване по оперативен път на чуждестранни научно-технически постижения, технологии и икономическа документация с цел подпомагане развитието на народното стопанство.

Борбата срещу шпионажа е изведена като приоритетно направ-

ление в дейността на управлението. Работата по делата на оперативен отчет придобива все по-голяма контраразузнавателна насоченост. При откриването на дела и сигнали стриктно се спазват политическият подход, квалифицираната правна оценка и точното определяне на окраските. Това е гаранция за съблюдаване на социалистическата законност, за ненакърняване правата и свободите на българските граждани.

Важно направление в контраразузнавателната работа е дейността по опазване на държавната тайна. В изпълнение Решението на Секретариата на ЦК на БКП от 25.01.1989 година и издадената Заповед на председателя на Министерския съвет на НРБ зл преработване на нормативната база по опазването на държавната и служебната тайна в НРБ, е създадена необходимата организация и е в ход конкретна практическа работа. Извършва се преглед, оценка и прецизиране на ведомствените списъци за държавната и служебната тайна, след което ще се внесат и предложения за промени в държавния списък.

В условията на изграждащата се фирмена организация възниква и един нов проблем - фирмената тайна, с произтичащите от това въпроси по реда за нейното обявяване, нормативна регламентация, опазване, отговорности и т.н.

При провеждането на превантивно-профилактичната дейност все по-често се ангажират партийните, стопанските и административните ръководства на обслужваните обекти. Усилията са насочени преди всичко към предотвратяване на противодържавните престъпления, повишаване на революционната бдителност, укрепване на защитните и охранителните режими на обектите, отстраняване предпоставките за произшествия и др.

Необходимо е да се отбележи, че въпреки предприетите мерки

и някои положителни резултати - КРР на управлението, областните и общинските управления на МВР по своята активност и което е особено важно, по крайните резултати бележи, ако не друго - застой. Това се потвърждава от незадоволителното състояние на работата по делата, сигналите и агентурата. Даваме си сметка, че периодът на преустройството е сложен и противоречив, но именно поради това на нас сега са ни нужни нови знания и нови критерии за оперативна оценка на фактите, явленията и процесите. Очевидно в това отношение се проявява мудност и недостатъчна способност да се отличава наказуемото от невиновното поведение. Трудно се ориентираме в тази смесица от функции и права в условията на стопанската самостоятелност и самоуправление, демократизма и изискването строго да се съблюдава законът. Затова намаляха сигналите и делата на оперативен отчет. Въпросът е сега какви реализации ще правим? Такива, каквито в миналото ли? Зам.-министри и генерални директори ли ще предаваме на съд, както беше до сега, или ще предотвратяваме бедите в народното стопанство. Ето това е големият въпрос, на който трябва да търсим верния отговор.

Неубедителни са все още резултатите и при провеждането на активни мероприятия за проникване в чуждестранните фирми, концерни, институти, фондации и пр., използвани като прикритие на противниковите специални служби. Недостатъчна е получаваната предварителна информация и анализа за разкриване на планираната дейност срещу икономиката на НРБ.

В борбата за разкриване и премахване на предпоставките за аварии, катастрофи и пожари бяха постигнати известни резултати. По-системно и задълбочено се изучаваха негативните явления в иконо-

Из архивите на ДС
473

 13

миката, на основата на която се готвеха проблемни и сигнални информации. Въз основа на тях компетентните органи предприемаха съответни мерки. Нужно е да подчертаем, че дълбоките структурни и същностни изменения в механизмите за стопанска дейност повлияха в отрицателна насока на нашите органи в Центъра, в областните и общинските управления на МВР. Необходимата съгласуваност, взаимна информираност и оперативно взаимодействие между Четвърто управление - ДС и териториалните органи трудно се налаждат, а сега в новите условия вместо да се засилват, станаха по-неустойчиви. Определено считаме, че причините за това имат чисто субективен характер и се коренят в неспособността на някои ръководства да се ориентират правилно в обстановката и определят задачите си, а в някои случаи се подценява проблемът за защитата на социалистическото стопанство.

Динамичните изменения в оперативната обстановка ще продължават да се разширяват, усложняват и задълбочават. Това налага контраразузнавателната дейност на ДС за защита и подпомагане на народното стопанство да се насочи в следните направления:

- Да се предприемат системни мерки за повишаване на правната и икономическа подготовка и специалната квалификация на оперативния състав, като първостепенно условие за овладяване на сложните и динамични процеси в народното стопанство.

- Непрекъснато и задълбочено следене, изучаване и осмисляне на процесите, явленията и тенденциите в развитието на икономиката при преминаването към фирмената организация и разкриването на причините за отрицателните явления и деформациите.

- Разработване на критерии и определяне на фирмите и ведомствата, които ще се обслужват от Четвърто управление - ДС,областните и общинските управления на МВР. Това да бъдат преди всичко стратегически и жизнеосигуряващи министерства, ведомства и фирми с държавно имущество.

- Създаване на стабилни агентурни позиции в новоизградените фирми, централните ведомства, институтите и други учреждения. Провеждане на целенасочена работа за агентурно проникване в западните концерни, фирми, банки, институти и др., които се използват за прикритие от специалните органи на противника.

- Борбата срещу шпионажа в икономиката да продължава да се счита за приоритетна задача. По-голямо внимание да се обърне на контраразузнавателното обезпечаване на външноикономическите връзки на българските и със смесено участие фирми и чуждите представителства в НРБ.

- Овладяване контактите на фирмите с чуждестранно участие и представителската дейност. Осъществяване на надежден оперативен контрол върху тяхната дейност и защита на икономическите интереси на страната.

- Задълбочаване връзките и взаимодействието на ДС с ръководствата на фирмите, без да се допуска вмешателство в тяхната стопанска дейност. Да не се пречи поради оперативни съображения на развитието на демократизма, гласността, изборното начало на ръководните екипи на фирмите, тяхната самостоятелност да вземат решения, да поемат стопански рискове, свободно да взаимодействат със специалисти и търговци от всички страни и т.н.

 15

- Да се засили сътрудничеството и взаимодействието с КГБ и др. братски органи за сигурност. Усилията да бъдат насочени главно към контраразузнавателното обезпечаване на Комплексната програма за научно-технически прогрес, опазване секретите по линия на СИВ, обслужването на смесените научно-производствени обединения, смесени фирми и пр.

Главното на настоящия етап за органите на Държавна сигурност, обслужващи икономиката, е да не се допуснат преднамерени икономически действия, които преследват враждебни политически цели. Това налага по-нататъшно укрепване сигурността на националната икономика, засилване на нейните защитни функции, гарантиране и укрепване на икономическата независимост на държавата и предпазването ѝ от външни удари.

Сега е необходимо цялостната дейност на управлението и други органи на ДС обслужващи икономиката да се осъществява с висок професионализъм и оперативно майсторство, при строго спазване принципите на конспиративността и социалистическата законност.

Целият ръководен и оперативен състав трябва да осъзнае важността на задачите, които са му възложени и голямата отговорност, която всеки ОР трябва да поеме за извършване на коренен прелом в цялостната контраразузнавателна дейност. Преустройството в мисленето, подходите и действията сега е главно условие за обезпечаване сигурността и защитата на икономиката.

приложение: мероприятия

Отп. в 1 екз.

№ 1 - ЦИОУ - за Колегиум

Изп.: отдел 06

Нлп.: Борисова-4041

11.05.1989 г.

НАЧАЛНИК НА
ЧЕТВЪРТО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
Ген.-майор
/К. Величков/

11.05.89
Разм[illegible] в 2 екз.
и изпра[illegible]

ФОТОКОПИЕ В 1 екз.

ФОТОКОПИЕ В 28 екз. 17.5.

33

Д О К Л А Д

за дейността на органите за ПО по защитата и подпомагане икономическото развитие на страната, в изпълнение на задачите, произтичащи от Указ № 56/1989 г. на Държавния съвет

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИТЕ
ПОДЛЕЛЕНИЕ 72000
Вх. № 7219 от 15.05 1989 г.

С решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП се създадоха необходимите условия за претворяване в живота на Юлската концепция. Главното в тези решения е постановката за фирмената организация в икономиката и останалите сфери. Една от основните задачи е чрез нея да се предадат по-големи права на непосредствените производители, да се разгърне самоуправлението и разшири социалистическата демокрация.

Противопожарната охрана е неразделна част от стопанската дейност, резултатите от която се отразяват, както върху крайния продукт от общественополезния труд, така и върху условията, при които той се упражнява. Поради това дейността на органите за ПО е непосредствено свързана с процесите на извършващото се преустройство, което определя задачата им да съдействуват за развитие и осъществяване на измененията.

Проблемите, които възникват пред противопожарните органи се определят от реално създадените условия в икономиката. Основните фондове, на базата на върховите постижения на научно-техническата революция динамично се обновяват. Въвеждат се в експлоатация нови технологични процеси, често пъти по-пожароопасни от досега съществуващите. Широко се използуват нови материали и източници на енергия,

Из архивите на ДС

478

спрямо които не могат да се приложат досега съществуващите нормативи. Електронизацията и роботизацията набират темпове почти във всички човешки дейности, като поставят и нови изисквания за противопожарната им защита. На значителна част от обектите се извършва реконструкция и модернизация, което нарушава нормалния производствен цикъл и многократно увеличава пожарната опасност. Обстановката се усложнява допълнително от наличието на немалко производствени мощности, работещи в предаварийно или аварийно състояние.

За оперативното и гъвкаво решаване на тези проблеми ръководството на ЦУПО непрекъснато търси и използва нови форми и средства за активизиране на творческия и научен потенциал, както на органите за ПО, така и на стопанските ръководства и съответните научни звена.

От друга страна настъпилите промени в стопанската дейност, преминаването към фирмена организация, почиваща на принципите за децентрализация на ръководство и самоуправление, финансова самостоятелност и регулиране с икономически лостове на производствените отношения, налагат съществени изменения в противопожарната охрана.

Отчитайки тази обстановка и извършените структурни изменения в системата на МВР, бе направен анализ и бяха определени основните проблеми и задачи, стоящи за решаване от специализираните органи за ПО.

Основният извод е, че целите, същността и съдържанието на работата по осигуряване противопожарната охрана на народното стопанство, базиращи се на Закона за ПО, при новите условия не се изменят. От преустройство се нуждае организацията на работа, подходите, формите и методите за обезпечаване пожарната безопасност на фирмите.

Из архивите на ДС

Възникващите проблеми по организацията на противопожарната охрана са предизвикани от появилите се обективни противоречия и неясноти за правата, задълженията и отговорностите вътре във фирмите, между различните органи за ръководство и трудовите колективи, между фирмите и поделенията им, между фирмите и арендаторите и т.н.

Не са редки случаите на неправилно тълкуване на самоуправлението, като възможност за неспазване на противопожарните изисквания. В стремежа за бързи икономически резултати се поема неоправдан риск за сметка на пожарната безопасност и средствата за противопожарна защита необосновано се намаляват. От друга страна не са определени формите за икономическа заинтересованост на трудовите колективи и отделния работник за осигуряване пожарната безопасност на работните места.

На този етап непосредствена задача на органите за ПО е да въздействуват още при изграждането на вътрешните структури на държавните фирми и утвърждаването на устройствените правилници и вътрешните правила, своевременно да се изясняват и конкретно да се решават за всяка фирма възникващите проблеми. Широк кръг от организационни въпроси по линия на ПО стоят за решаване при създаване на кооперативни фирми и фирми на граждани, предоставяне на обекти под аренда, поемане на дейности на акорд и др.

Децентрализацията и самостоятелността на фирмите,както и новата структура на органите на МВР, изискват децентрализация и на противопожарната охрана, като се предоставят по-големи права на териториалните поделения и трудовите колективи от обектите сами да определят организацията, формите и средствата за противопожарна защита.

За решаване на тези проблеми специализираните органи за ПО проведоха редица организационни мероприятия. След излизане на Указ № 56 за стопанската дейност и Правилника за прилагането му, както и послед-

валите ги Постановления № 2 на МС от 15.02.1989 г. и Указания на МИП от 23.03.1989 г., бе организирано изучаването им от служителите на противопожарната охрана. В ЦУПО бе осигурено получаването на информация за динамиката на процесите по създаване на фирмите и произтичащите за органите за ПО проблеми и трудности. Сформирана бе работна група, която има за задача да анализира тези проблеми и извежда задачите и формите за работа в условията на новата фирмена организация на стопанската дейност.

Своевременно бе установена връзка с органите, разработващи нормативните документи, които регламентират дейността на фирмите. Дадено бе становище по проекта за Правилник за прилагане на Указ № 56.

Ръководството на управлението проведе срещи с председатели зам.председатели и главни секретари на редица асоциации и ведомства - "Електроника","Тежко машиностроене","Биотехнологическа и химическа промишленост", "Индустрия за човека", "Строителство и строителна индустрия","Транспортна, селскостопанска и строителна техника","Металургия","Горско стопанство и горска промишленост", НАПС, ЦКС и др. На тези срещи бяха обсъдени възникващите проблеми по организацията на противопожарната охрана в новосъздаващите се фирми. Съвместно с тях бяха изпратени писма до стопанските обединения, новообразуваните фирми и поделенията на ПО, с предложения в устройствените правилници и вътрешните правила на фирмите да се регламентират и въпросите по противопожарното им обезпечаване и прилагането на Закона за ПО.

Ръководни служители от управлението извършиха проверки във всички области. Дадени бяха препоръки и оказана конкретна помощ на териториалните поделения за насочване организацията на противопожарната охрана към изискванията на новата система на стопанска дейност. Проведени бяха срещи с ръководители на редица изградени фирми,

Из архивите на ДС

481

на които се проучваха специфичната организация и проблеми, пътищата и формите за решаване на въпросите на ПО. Този подход спомогна за изясняване на обстановката, придобиване на опит и подбиране на правилн решения за действие.

Въз основа на това се организираше работата на териториалните поделения за привеждане на противопожарната охрана в съответствие с фирмената организация. В тясно взаимодействие с народните съвети и районните съдилища се събира информация за регистрирането и предмета на дейност на фирмите, и диференцирано се определят организацията, формите и методите на пожаропредпазна дейност.

Специализираните органи за ПО обръщат сериозно внимание на държавните, общински и кооперативни фирми, тъй като в тях са концентрирани преобладаващото количество производствени фондове. Приоритетно се обслужват фирмите от структуроопределящите отрасли на икономиката. Установени са контакти с ръководствата на фирмите, предоставят им се оценки за противопожарното състояние на отделните обекти и им се оказва помощ при разработване на устройствените и вътрешни правилници, в частта касаеща пожарната безопасност и прилагането на Закона за ПО. Дават се препоръки за използване на икономически регулатори за активизиране дейността на трудовите колективи и отделния работник за опазване на всяко работно място от пожари.

Поради големия брой и многообразието на регистрираните еднолични и колективни фирми на граждани, е възприет подхода за изборно извършване на проверки, според специфичността и предмета на стопанска дейност, изясняване противопожарното състояние на обектите и предприемане на съответни мерки. При разкриване на нарушения на противопожарните изисквания се дава гласност и наред с административните мерки, се търсят форми за обществено въздействие. Стремежът е по този начин да се активизират собствениците на фирми за вземане на мерки за самозащита.

Из архивите на ДС

482

В този период на динамични промени, отразяващи се в определе-
на степен неблагоприятно на противопожарното състояние на обектите, органите за ПО засилиха упражняването на държавен противопожарен надзор, завишиха взискателността си за спазване на Закона за ПО и противопожарните правила, с цел гарантиране нормалното протичане на производствените процеси и опазване на социалистическата собственост от пожари.

В условията на фирмената организация се създадоха благоприятни предпоставки за решаване на проблемите за производство на противопожарна техника, уреди, съоръжения и средства. В тази връзка ръководствата на МВР и ЦУПО предприеха активни действия за създаване на заинтересованост в производителите, разгръщане на конкуренция между тях, търсене на възможности за кооперираме със СССР и други страни. Извършват се проучвания и се полагат усилия за изграждане на акционерна фирма за производство на противопожарна техника. Първите стъпки дават надежди в близко време да бъдат в значителна степен преодолени затрудненията по материално-техническото обезпечаване на противопожарната охрана на страната.

Извършеното до момента и натрупания опит показват, че процеса на осигуряване пожарната безопасност на икономиката, в условията на фирмената организация е динамичен, продължителен и сложен. В тази насока сериозни затруднения за дейността на органите и поделенията на ПО, в условията на самоуправление и самоиздръжка на стопанските организации, и особено след изграждане на фирмите създава отказването им от издръжката на служители от ведомствената охрана и на тези, които са предоставени на единните противопожарни служби. От началото на 1988

до сега в ЦУПО са постъпили предложения за отказване или съкращаване на длъжности от обектни и единни противопожарни служби от 229 обекта. За неизплатени издръжки са водени 27 арбитражни дела, 9 - не са приключени, а над 50 дела предстои да бъдат заведени. Поради липса на нормативна база, и главно от икономически съображения тази негативна тенденция при фирмите се очаква да се разширява още повече.

Наред с това при самоуправлението съществено се променя ролята,заинтересоваността и отговорността на общините по ръководството на общинските служби и осигуряването на пожарната безопасност на съответната територия. Тези обстоятелства налагат създаването на съвършено нова организационна структура на общата, ведомствената и доброволната противопожарна охрана в страната.

Новите условия, при които са поставени да работят органите за ПО изискват постоянна активност, инициативност и последователно търсене на нови принципи и форми на работа. Това извежда на преден план необходимостта от още по-активната им работа в следните насоки:

- непрекъснато изучаване на нормативните документи и придобитата информация за общите и специфични явления и проблеми при изграждане на фирмите, и на тази основа извличане на задачите по осигуряване на противопожарната охрана и разработване на научно обосновани методи за тяхното решаване;

- извършване на научни проучвания и изследвания, с оглед преработване и привеждане на действуващата нормативна база на ПО, в съответствие с настъпващите изменения;

- оказване на конкретна помощ и активно въздействие на фирмите за създаване на вътрешна организация и внедряване на научно-технически постижения за обезпечаване на пожарната им безопасност;

- разкриване и приоритетно прилагане на икономически форми на въздействие за осигуряване активността на трудовите колективи за защита на обекти от пожари;

- даване на широка гласност по проблемите на пожарната безопасност и активно ангажиране на общественото мнение;

- повишаване ефективността на упражнявания държавен противопожарен надзор от специализираните органи за стриктно прилагане на Закона за ПО и подзаконовите нормативни актове.

За подобряване на работата по обслужването и защитата на обектите при фирмената организация и изпълнението на многообразните задачи, произтичащи за органите на ПО от Указ № 56/1989 г. на Държавния съвет

П Р Е Д Л А Г А М:

1. Началниците на Софийското градско и областните управления на МВР да вземат мерки за постоянно изучаване на обстановката по изграждането на фирми на територията на областта и общините, и на тази основа да усъвършенстват координацията и взаимодействието между органите на ДС, НМ и ПО по изпълнение на задачите за комплексна защита на обектите.

2. До 30.03.1990 г. ЦУПО съвместно с управление "Кадри" и отдел "Финансов" да разработят и представят за внасяне в МС предложение за:

- принципите и начините за привеждане организационната структура и функциониране на общата, ведомствената и доброволната противопожарна охрана, в съответствие с условията на фирмената организация и самоуправлението на териториалните общности;

- реда, начина и източниците на финансиране и материално-техническо осигуряване на специализираните органи от общата, ведомствената и доброволната противопожарна охрана;

- нормативи за минимално необходимите сили и средства на специализираните органи за защита на населените места и обектите.

3. До 30.03.1990 г. ЦУПО-МВР за предложи за разглеждане в Колегиума на МВР мерки за провеждане на единна линия за защита на държавните интереси, чрез усъвършенствуване организацията на противопожарния надзор и ръководството на силите и средствата при пожар.

4. До 30.12.т.г. ЦУПО да извърши проучвания в Министерството на икономиката и планирането, и предложи за обсъждане в Колегиума на МВР система от икономически механизми и регулатори за стимулиране пожаробезопасното стопанисване на социалистическата собственост, чрез по-пълното използуване на застрахователното дело, инвестиционния процес, формирането на работната заплата, завишаването на икономическата отговорност на трудовите колективи и др.

5. ЦУПО да съгласува с Министерство на икономиката и планирането, НС на ОФ, ЦС на БПС, КОПС и други заинтересовани ведомства, органи и организации целесъобразността от изграждане на колективен орган на обществени начала за координиране на работата по осигуряване защитата на социалистическата собственост, живота и здравето на гражданите от пожари и до 30.12. т.г. да направи предложения по този въпрос в ръководството на МВР за внасяне и обсъждане в Министерски съвет.

За извършване цялостно преустройство на противопожарната охрана съществуват и редица други проблеми, решаването на които в голяма степен излиза извън възможностите на противопожарните органи. Във връзка с това и в изпълнение на Плана за заседанията на Колегиума и ръководството на МВР през първото шестмесечие на 1989 г., е разработен и представен за внасяне в МС Доклад за състоянието и развитието

42

на противопожарната охрана в условията на самоуправление и

Проект на Постановление на Министерския съвет.

НАЧАЛНИК:

Полк.инж.Г.БОЗУКОВ

Из архивите на ДС

43

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № С 4951 екз. № 1
01 06 1989г.
ПЛОВДИВ

СТР.СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Вх. № 7410 от 5. 6 1989г.

Д О К Л А Д

за контраразузнавателната работа на областно управление на МВР-Пловдив за защита и подпомагане развитието на икономиката в изпълнение на Юлската концепция

Юлската концепция на партията за по-нататъшно изграждане на социалистическото общество,конкретизирана в решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП /1988г./ и Майския /1989г./, създаде благоприятни условия и предпоставки за цялостно преустройство във всички сфери на икономиката и обществено-политическия живот, за всестранно обновление и мащабни промени в Пловдивската област.

Областта обхваща 13585,44кв.км.площ с население 1,253,435 граждани, разпределени в 34 общини и 436 кметства. Общата промишлена продукция възлиза на 5млд 698 млн и 700 хил.лева, а селскостопанската - 997 млн и 100 хил.лева. Тук се формира 13,8% от националния доход. Икономиката й се характеризира с интензивното развитие на оптико-електрониката и лазерната техника, машиностроенето, електрониката, научното приборостроене, биотехнологиите, енергетиката, металургията, транспорта и селското стопанство.

Оперативната обстановка по линия на икономиката се характеризира с динамика и сложност. Състоянието и тенденциите в нейното развитие се определят преди всичко от процесите на преустройство и засиления интерес на противника към тях.

Създаването на фирмената организация, утвърждаването на принципите на самоуправлението, самофинансирането и валутната самоиздръжка, интензивния търговски обмен, провежданите международни панаири и други крупни прояви, създават условия за разузнавателно проникване на базата на интегриране интересите и действията на западните фирми с разузнавателните и подривно-пропагандни органи на противника. Това предопределя качествено новото съдържание и насоченост , които придобива дейността на ДС по обезпечаване защитата на икономиката и подпомагане на нейното развитие.

Независимо от постигнатите в областта положителни стопански резултати като цяло внедряването на икономическите нормативи и регулатори се забавя поради редица обективни и субективни фактори и причини.

Из архивите на ДС

На много места липсва предварителна организационна, методологическа и друга подготовка.

Трудно става пренастройката на болшинството от стопанските ръководители към фирмената организация.

Наличието на много подзаконови нормативни актове затруднява въвеждането й.

В отделни случаи въвеждането на фирмената организация се характеризира със създаване на напрежение във взаимоотношенията между някой ръководства на предприятията /ДФ"КАМ" и завод "Оптико-електрон" - Панагюрище, СО"Рила" и завод "България" и др./

Поради занижени изисквания и контрол, липса на координация и взаимодействие между отделни икономически структури се допуска внос на морално остаряло оборудване, което се отразява на ефективността и конкурентната способност на произведената продукция /СО"Периферна техника", ТК"Марица" и др./

В голяма част от обслужваните обекти вследствие слабости в организацията на труда, системни нарушения на трудовата, финансова и технологична дисциплина, неизпълнени договорни задължения по кооперираните доставки и производство на неконкурентноспособна и некачествена продукция съществуват сериозни затруднения при изпълнението на производствените планове /ЗССУ, ЗАЕ, ДФ"КАМ", ДФ"Парфюмерия и козметика' ТК"Марица", МП"Д.Благоев", ТМОК"Горубсо"-Мадан, ТККИ"К.Русинов"-Пазарджик, ДП"Д.Благоев"-Велинград, ЗТКИ-Мадан и пр./ Това поражда недостиг на фонд "Работна заплата", санкции от страна на БНБ и негативни настроения сред трудовите колективи.

Особено характерна е неблагоприятната икономическа ситуация и създаденото социално напрежение в МК"ВМЗ"-Сопот, където поради съкращаване на военното производство има залежала готова продукция за над 167 милиона лева, съкратени са 2112 работници и служители и са натрупани свръхнормативни запаси от взривни вещества в размер на 5,343 тона.

Тенденцията за съкращаване на работна ръка е характерна и за другите отрасли на икономиката.

Продължава текучеството на кадрите в редица предприятия на леката, химическата и металургичната промишленост, строителството, в железопътния и автомобилния транспорт поради неблагоприятните условия на труд, нерешени социални проблеми и амортизирано оборудване.

45

Независимо от създадените условия за използуване на чуждестранни инвестиции, западните фирми се въздържат от участие в съвместни производства, предпочитат да изучават условията и да изчакват. Причините са, че техни представители изразяват съмнения в успеха на преустройството, не одобряват честите промени на нормативната база, изтъкват ниското технологично равнище и качество на нашите стоки, считат НРБ за неплатежноспособна и искат сигурни гаранции за ефективността на капиталите, които ще инвестират у нас.

Сериозни екологични проблеми създават МП"Д.Благоев"-Пловдив, АЗ"М.Шаторов" - Пазарджик, ТКМП-Пещера и рудодобивните обекти на територията наобщините Мадан и Рудозем, които замърсяват околната среда с тежки метали, оловен прах и химикали. Това поражда негативни коментарии сред населението и се използва от вражеската радиопропаганда

В новите, радикално изменящи се икономически условия, възродителния процес продължава да оказва влияние върху състоянието и развитието на оперативната обстановка по линия на икономиката. В районите, селищата и обектите с компактни маси от лица с възстановени имена трудовият процес като цяло протича нормално, но в отделни общини са констатирани случаи на обособяване на бригади на етническа основа, изразява се несъгласие с партийните и правителствени мероприятия. Одобряват се събитията в Североизточна България без предприемане на конкретни действия.

Отделни стопански ръководители не работят активно с тази категория лица за приобщаването им към трудовите колективи, не съдействуват в пълна степен за решаването на техните проблеми.

Турското участие в Пловдивските международни панаири оказва негативно влияние върху оперативната обстановка и утвърждаването на възродителния процес.

Анализът на данните показва, че противникът задълбочено изучава процесите на преструктуриране в икономиката, прогнозира ги и активно използва икономическото и научно-техническото сътрудничество за събиране на разузнавателна информация и затрудняване на преустройството. Интересите са насочени към придобиване на информация за общия обем продукция, личен състав и характеристични данни за ръководителите, реализация по първо и второ направление, инвестиционна и ценова политика, конкурентноспособност на външните пазари, внедряване на нови технологии и мощности, готовност за военновременно производство.

Из архивите на ДС

Установени са опити за възпрепятстване на икономическото развитие под различни форми. Характерен е случаят с представител на израелска фирма, за която има данни, че се използува за покритие на МОСАД, който в ущърб на НРБ подтикна наши граждани да направят опит за създаване на сдружение "Интерконтакт".

Американската фирма "ЕСД" забавя доставката на оборудване на ЗИН"Д.Баненкин"-Пазарджик.

Западноберлинката фирма "Балкан-импорт-експорт" се опитва да влияе върху ценовата политика на СО"Млечна промишленост" и да създава несигурност при сключването на сделки.

Френската фирма "Селие" умишлено забавя цялостния пуск на технологичната линия за производство на целофан в СК"Асенова крепост"-Асеновград.

Получени са конкретни данни за интересите на западногерманските, гръцки, френски, турски и ирански специални служби към редица икономически обекти като "Интер-АСУ" СО"Периферна техника", МРЗ"Г. Димитров", МК"ВМЗ"-Сопот, обектите на рудодобивната промишленост на територията на Мадан и Рудозем. Подхожда се към вербовка на отделни лица. Данните задълбочено се анализират и използуват за оперативни цели.

В процеса на създаване на фирмената организация основно внимание се обръща на контраразузнавателното обезпечаване на държавните фирми, като се оценява приоритетното им значение при формирането на националния доход.

Извършва се задълбочен оперативно-икономически анализ на постановките в Указ № 56 с оглед разработването на форми и методи на контрол при създаването и функционирането на смесените фирми. В тази връзка се взимат мерки за недопускане в управителните съвети на фирмите на неподходящи чуждестранни граждани, за които има оперативни данни, че освен към търговска печалба ще се стремят към създаване на трудности в икономическото развитие и предпоставки за социално напрежение в трудовите колективи.

Активизират се контактите с представители на обществените организации, комисиите по промишлеността и селското стопанство в общинските комитети на БКП и ръководствата на обслужваните обекти с цел предварително установяване и изучаване на кандидатите за ръководни кадри във фирмите.

Из архивите на ДС

Вземат се мерки за получаване на изпреварваща информация при определяне състава на курсовете за менажери и уточняване на лицата, заминаващи в чужбина за изучаване на чуждестранния опит.

Полагат се усилия за своевременно узнаване и пресичане опитите на чужди търговци и бизнесмени за сближаване с политически неблагонадеждни и нелоялно настроени български граждани. Предполага се, че в редица случаи ориентировката ще бъде именно към такива граждани, които ще се използуват не само за представителски функции на чужди фирми, но и за провеждане на неизгодни за нас политико-икономически операции.

Изучаването на проблемите на фирмената организация става без да се намалява вниманието към рисковите производства и уязвимите места в икономическите обекти. Те са уточнени и е създадена организация за оперативното, охранително и противопожарно обезпечаване от силите на ДС, НМ и ПО с оглед недопускане на ДТА, крупни аварии и пожари.

При получаване на предварителна информация за предпоставки за аварии и пожари производствения процес се спира до отстраняване на причините.

Извършват се редовни проверки за взривно и пожарната безопасност и за ефективността на охранително-пропускателния режим.

Поддържа се тясно взаимодействие и координация с партийните и държавни органи на територията на областта в рамките на изградената обществено-държавна система за охрана на обществения ред и борба с терористично-диверсионната дейност.

В новите икономически структури и условия се работи за понататъшното преустройване на агентурно-оперативната дейност.

Взети са мерки за актуализиране на моделите за агентурно покритие и оптимална разстановка на агентурния апарат в икономическите обекти за надеждна защита по цялата верига - проучване, разработване, внедряване, производство и реализация.

Извършва се прочистване на агентурния апарат и се придобива качествено нова агентура, способна да решава задачите на ОДС в новите условия.

Особено внимание се отделя за покриване канала на външно-икономическия обмен, за контрола на сделките с капиталистическите фирми и характера на връзките между наши и чужди специалисти.

Количеството на агентите в икономиката /около 1/3 от целия апарат/ отговаря на нуждите на оперативната обстановка. Повечето от тях, особенно нововербуваните, са с добри обективни и субективни

Из архивите на ДС

качества, заемат възлови места, владеят чужди езици и повечето от тях се ползват с името на компетентни специалисти. Тези им качества позволяват по лесно да се маневрира и да се заемат изгодни позиции във важните звена при фирмената организация.

Съществуват някой трудности при разстановката на агентурата поради структурните промени в икономиката и реорганизацията на областното управление. В някой обекти се получи пренасищане с агентура, а други важни участъци остават без агентурно покритие.

Усилията на ръководството са насочени за решаване на този проблем чрез създаване на резидентурни групи, ефективно окомплектоване на същите.

Периодически се оценява работата по ръководството, възпитанието, обучението и проверката на агентурния апарат и се вземат допълнителни мерки за нейното подобряване.

Създадени са добри условия за реализиране на М-50 и М-100, поставено е добро начало, но темпа на работа не отговаря на възможностите.

Постигнатите положителни изменения все още не отговарят на изискванията. Допускат се повтарящи се слабости в агентурната дейност. ОТделни агенти не се срещат редовно и не се използуват цялостно възможностите им. По една част от агентурните сведения не се провеждат целенасочени мероприятия и не се чувствува почерка на ръководния състав.

Организацията по получаването, завеждането и изясняването на сигналите е съобразена с нормативните документи, указания и разпорежданията на Министерството за спазване на социалистическата законност и ненарушаване правата и свободите на гражданите. От получените 86 сигнала от миналата година досега, по-голямата част са от агентурата /около 70%/. Преобладават сигналите с окраска "Вредителство" -22, подозрителна връзка с чужди граждани - 14, престъпления против социалистическата собственост - 10 и др. Значително е намален броя на получените сигнали с окраска "ПАП" в сравнение с миналите години, което говори за по-голяма прецизност при оценката на първичните данни. Ръководния състав активно участвува в работата по сигналите и тяхната оценка. Усилията са насочени за недопускане на вредни последствия в процеса на изясняването им. По-характерна слабост е просрочването на сигналите вследствие на слаба активност и неконцентрирано използване на оперативните сили и средства.

След Юлския пленум на ЦК на БКП и в изпълнение заповедите, решенията и указанията на Министерството и управление 04-ДС бе направен цялостен преглед на делата на оперативен отчет. Тези, които не представляват оперативен интерес в новите икономически и политически условия са снети от отчет.

Завишен е критерия за оценка на данните, даващи основание за завеждане на сигнали или дела на оперативен отчет.

Все повече се налага принципа за спазването на законността, политическия подход, наличието на квалифицирана правна оценка, гарантираща правата и свободата на гражданите.

Активния отчет системно се обсъжда в ръководството на управлението и 04 отдел ДС, а в някой случаи с линейните отдели от 04 управление и ВГУ. На пряк контрол са взети ДОР"Любопитния", ДОР"Белязания", ГДОП"Янки", ДОП"Продажник", ДОП"Амур", ДОП"Бизмесмен" и др. По една част от делатасе провеждат активни мероприятия, в това число оперативни комбинации и експерименти с използването на технически средства. В резултат на това се получиха данни за обектите и се направиха съответни изводи за дейността им.

Общата оценка е, че оперативния отчет все още е недостатъчен. Малко са делата за корупция и разложение. При воденето на делата с тази окраска /ГДОП"Янки" и ДОР"Белязания"/ се срещнаха редица трудности от страна на отговорни стопански органи и ръководители, което попречи на своевременното пресичане на дейността им и бяха нанесени значителни материални и морални щети на страната.

Темповете на воденето на някой дела са незадоволителни. Бавно и мудно се провеждат планираните мероприятия, несвоевременно се реагира на измененията в поведението на обектите.

Обектите по делата са обезпечени с агентура, но в редица случаи поставянето на общи задачи не води до получаване информация разкриваща целите и задачите на противника, формите, методите и каналите, които използва. Липсва задълбоченост в работата по някой от връзките на обектите и несвоевременно се документира и легализира получената информация за тяхната дейност.

Не всичко е решено в организацията на работата по оперативното обезпечаване на пребиваващите в областта чужди специалисти и търговци.

Икономическите затруднения създават условия за изказвания на лица от вражескиконтингент против извършващото се преустройство.

Из архивите на ДС

Сега ръководството на областното управление прави анализ и оценка на цялостната работа по контингента с оглед неговото уточняване в съответствие с новите условия.

В процеса на преустройството сигнално-информационната функция на органите на ДС е един от първостепенните фактори за подпомагане развитието на областната икономика. Утвърждава се практиката да се изпращат регулярно бюлетини, сигнални записки, справки и информации до управление 04-ДС и ОблК на БКП за пропуски, слабости и неудачи във всички сфери на областната икономика.

По оперативен път е придобита значителна по обем техническа, научно-технологическа и търговско-ценова информация от редица западни фирми /"Бош", "БАСФ" и "Новеа"-ФРГ, "Монсанто"-САЩ, "Занзивибай"-Италия, "Сормел"-Франция и др./, която е подадена за реализация на ПГУ-ДС и 04 управление ДС.

Въпреки взетите мерки сигнално-информационната функция все още не е на нивото, което новата икономическа обстановка налага. Малко са случаите, когато се подава изпреварваща информация за зараждащи се негативни процеси, явления и тенденции. В изготвяните бюлетини и справки са недостатъчни задълбочените анализи по отразяваните проблеми.

Към 30.05.1989год. в областното управление са извършени 143 частни и 107 общи профилактики, които като цяло са оказали положително въздействие върху оперативната обстановка в съответните обслужвани обекти.

Ръководството на управлението, оценявайки политическото значение на профилактиката като грижа за обикновения трудов човек полага сериозни усилия тя да стане по-ефективна и резултатна. В тази връзка се утвърждава практиката преимуществено да се използва гласността. Стремежа е профилактиката да се провежда чрез трудовите колективи и административни ръководства. Резултатите в това отношение са положителни.

В условията на сложната и противоречива външнополитическа и оперативна обстановка и динамичното преструктуриране на областната икономика, проблемът за организацията на контраразузнавателната дейност придобива изключително актуално значение.

Обезпечаването на икономиката в оперативно отношение се осъществява на линеен обектов и териториален принцип. Оперативните работници по линията /32 на брой/ имат добри обективни и субективни

51

възможности за работа и всички са с висше образование.

Усилията сега са насочени за разширяване на тяхната специална и икономическа подготовка чрез придобиване на нови знания във връзка с въвеждането на фирмената организация. Провежда се обучение на състава в извънработно време без откъсване от работа.

Създават се условия ОР от областното управление да преодолеят психологическата нагласа да мислят само за обезпечаването на собствените си обекти и да изградят и затвърдят умения за комплексно организиране на агентурно-оперативната дейност в областта по направленията за които отговарят.

Координацията между областното и общинските управления, разглеждана като дълготраен процес, се развива добре, но опита е недостатъчен. Работи се по уеднаквяването на подходите и стила и метода на работа.

Особено важно е сега решително да се издигне нивото на комплексното използване на всички сили и средства на МВР.

Измененията в оперативната обстановка, породени преди всичко от въвеждането на фирмената организация и нарастналата разузнавателна заинтересованост на противника, налагат преустройство в работата на ДС по опазване и защита на икономиката. За целта усилията на областното управление са насочени към:

- По нататъшно усъвършенстваване организацията на контраразузнавателното обезпечаване на икономиката по разкриване, предотвратяване и пресичане подривната дейност на противника, подобряване координацията и взаимодействието с централните, областните и общинските управления на МВР.

- Актуализация на агентурните модели, оптимизиране разстановката на агентурата съобразно структурните промени в икономиката и фирмената организация.

- По-нататъшно усъвършенстваване на сигнално-информационната функция за подпомагане на политическото и стопанско ръководство на страната и областта относно противоречия и проблеми съпътстващи изграждането на новата фирмена организация, негативни процеси и явления на социална деформация пораждащи социални напрежения.

- Създаване на условия, предпоставки и агентурни позиции за придобиване значима за народното стопанство информация и такава, която да бъде полезна за наши организации при водене на преговори и сключване на договори.

52

- Издигане на професионалната, политическа, икономическа, правна и техническа подготовка на оперативния състав в съответствие със завишените изисквания и критерии.

Считаме за целесъобразно да направим следните предложения:

1. За повишаване ефективността от контраразузнавателното обезпечаване на икономиката и неотклоняване на ОР за изпълнение на задачи, които са от компетенциите на фирмите и са изброени в окръжно № 7987/15.06.1987год. на 04 управление-ДС е необходимо те да се преразгледат и някой от тях да отпаднат.

2. Да се преразгледат и съкратят задачите по опазването на ДТ и се определят кои обекти, факти и данни трябва да се защитават при новите икономически условия и отношения.

3. При новите икономически условия предлагаме да се промени статута на офицерите по сигурността и режима и някой от задачите им с оглед по-активното им заангажиране с агентурно-оперативна работа.

ПРИЛОЖЕНИЕ: ТАБЛ. РЕГ.№ 5018; 5019; 5020; 5021

НАЧАЛНИК ОБЛАСТНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
ГЕН.МАЙОР:
/З.Калудов/

гр.Пловдив 2 11 1989год.

отп. в 4 екз.
1 - ЦИОУ-МВР
2 - ген.майор З.Калудов
3 - подп.В.Керин
4 - сектор "ИО"
изп. работна група
нап.ПС

ФОТОКОПИЕ В 1 екз.

ФОТОКОПИЕ В 28 екз. кд 04.7

СПРАВКА 1

ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ ФИРМИ В ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ КЪМ 15/05/89 Г.

ВИД НА ФИРМАТА	ДЪРЖАВНА	ОБЩИНСКА	КООПЕРАТИВНА	НА ОБЩЕСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ	ДРУЖЕСТВЕНА	ДЪЩЕРНА	ЧУЖДЕСТРАННА	СМЕСЕНА (С ЧУЖДЕСТРАННО) УЧАСТИЕ	НА ГРАЖДАНИ: ЕДНОЛИЧНА	НА ГРАЖДАНИ: КОЛЕКТИВНА	НА ГРАЖДАНИ: ДРУЖЕСТВЕНА	НА ГРАЖДАНИ: ОБЩО НА ГРАЖДАНИ	ВСИЧКО ФИРМИ	ПРОИЗВОДСТВО НА СТОК / УСЛУГИ
ПЛОВДИВ	16	13		1	2			1	178	44	3	225	258	156/102
ПАЗАРДЖИК	4	3	7						44	2	1	47	61	28/33
СМОЛЯН	2								5	3	1	9	11	6/5
ВСИЧКО:	22	16	7	1	2			1	227	49	5	281	330	190/140

53

МВР
АРХИВНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 5018 екз. № 1
01.06.1989г.
ПЛОВДИВ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО! 54

ДВИЖЕНИЕ НА АГЕНТУРАТА В ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ В ПЕРИОДА 01.01.1988г.-31.03.1989г.

движение на агентурата	Пловдивски регион	Пазарджишки регион	Смолянски регион	всичко за Пловдивск област
агентура към 01.01.1988г.	445	123	80	648
нововербовани агенти	33	12	7	52
получени агенти	не	3	не	3
възстановена връзка с агенти	не	2	не	2
изключени агенти	95	12	6	113
агентура към 31.03.1989г.	365	124	82	571

55

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ОКРЪЖНО УПР...
Рег. № С5019 ... № 1
01.06 ...89
ПЛОВДИВ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДВИЖЕНИЕ НА ДЕЛАТА ОТ ОПЕРАТИВНИЯ ОТЧЕТ ПО ЛИНИЯ НА ИКОНОМИКАТА ЗА ПЕРИОДА 01.01.1988г.-30.03.1989г. В ОБЛАСТНО УПРАВЛЕНИЕ НА МВР-ПЛОВДИВ

I.Наличност на ДОО към 01.01.1988г.

ГДОР-1 с окраска "корупция"

ДОР-7

по окраски:-"валутно-контрабандна дейност"-4

-"ПАП"-2

-"терор"-1

ДОП-30

по окраски:-"шпионаж"-20

-"валутно-контрабандна дейност"-8

-"корупция"-1

-"терор"-1

II.Новооткрити ДОО за периода

ГДОП-2

по окраски:-"валутно-контрабандна дейност"-1

-"диверсия"-1

ДОП-8

по окраски:-"шпионаж"-3

-"валутно-контрабандна дейност"-4

-"корупция"-1

III.Прерастнали дела

1ДОП с окраска "корупция" в ДОР

1 ДОП с окраска "шпионаж" в ГДОП

Из архивите на ДС

500

IV.Приключени и прекратени ДОО

ДОР-4

по окраски:-"валутно-контрабандна дейност"-3

-"ПАП"-1

ДОП-20

по окраски:-"шпионаж"-13

-"валутно-контрабандна дейност"-6

-"терор"-1

V.Наличност на ДОО към 30.03.1989г.

ГДОР-1 с окраска "корупция"

ДОР-4

по окраски:-"корупция"-1

-"терор"-1

-"валутно-контрабандна дейност"-1

-"ПАП"-1

ГДОП-3

по окраски:-"шпионаж"-1

-"диверсия"-1

-"валутно-контрабандна дейност"-1

ДОП-16

по окраски:-"шпионаж"-10

-"валутно-контрабандна дейност"-4

-"корупция"-2

КОПИЕ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
Щабното у-ние-ДВ
№ 10928 Вх. №
2 а ЧОП отд.

09.01.1990г.

О Р И Е Н Т И Р О В К А

ОПЕРАТИВНАТА ОБСТАНОВКА ПО ЛИНИЯ НА ИКОНОМИКАТА И НАСОКИ ЗА ПЛАНИРАНЕ НА КОНТРАРАЗУЗНАВАТЕЛНАТА РАБОТА ПРЕЗ 1990 ГОДИНА

В ОБЩЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧЕСКИЯ ЖИВОТ НА СТРАНАТА НАСТЪПИХА КОРЕННИ ПРОМЕНИ, КОИТО ЩЕ ОКАЖАТ ВСЕСТРАННО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА СЪСТОЯНИЕТО И РАЗВИТИЕТО НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО.

В НАСТОЯЩИЯ МОМЕНТ ОПЕРАТИВНАТА ОБСТАНОВКА ПО ЛИНИЯ НА ИКОНОМИКАТА СЕ ХАРАКТЕРИЗИРА ГЛАВНО С УТВЪРЖДАВАНЕТО НА ФИРМЕНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ, АКЦИОНЕРНИЯ ПРИНЦИП И СТРУКТУРНОТО ОБНОВЛЕНИЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО.

СЪДЕВРЕМЕННО ОБНОВЛЕНИЕТО СЕ НАТЪКВА НА СЕРИОЗНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ТРУДНОСТИ И ПРОБЛЕМИ, КОИТО ИМАТ ТРАЕН, КРИЗИСЕН ХАРАКТЕР И СПЪВАТ РАЗВИТИЕТО НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО.

БЪРЗО НАРАСТВА ДИСПРОПОРЦИЯТА МЕЖДУ ПАРИЧНИТЕ ДОХОДИ НА НАСЕЛЕНИЕТО И СТОКОВИТЕ ФОНДОВЕ, КОЕТО ВОДИ ДО РЯЗКО ВЛОШАВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР. ПОСТОЯННО СЕ УВЕЛИЧАВА ДЕФИЦИТЪТ В ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ И ЗАСТРАШИТЕЛНО НАРАСТВА ВЪТРЕШНИЯТ ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. СЕРИОЗНО Е РАЗКЛАТЕНО ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА СТРАНАТА.

Из архивите на ДС

Външните задължения на държавата са достигнали горната критична граница, което силно утежнява икономическото състояние и е причина за изнасяне на национален доход в големи размери. Всичко това обуславя засилване на инфлационните процеси и вредните последици от тях.

Нереалното планиране, фалшифицирането на резултатите от стопанската дейност, несъвършенствата в данъчната система и ценообразуването продължават да оказват задържащо въздействие върху утвърждаването на икономическите принципи и стимули за управление и самофинансиране на фирмите.

Посочените негативни процеси и явления в икономиката обуславят възникването на общо напрежение сред населението, което в редица случаи прераства в открити недоволства, неодобрения и несъгласия.

Създадената тежка обстановка в икономиката и нерешените социални проблеми се използват от противниците на преустройството, които поради кариеристични и други користни подбуди, неудовлетворени амбиции, авантюристи и заблудени да поемат инициативи за създаване на различни неформални групи и движения. В редица случаи те използват лозунгите на преустройството, за да прикрият антисоциалистическата си същност.

Сериозни смущения в развитието на икономическото преустройство създаде и възродителния процес. Някои райони на страната се обезлюдиха. Редица производства нарушиха нормалния си ритъм.

Постоянният дефицит на стоки и нарушените материални и финансови баланси стимулират нарастването на корупцията и разложе-

нието сред редица стопански кадри, контрабандната търговия със стоки и незаконен трансфер на валута. Някои от разкритите престъпления в тази сфера носят признаците на организирана престъпност. Допълнителни възможности за увеличаване на този вид престъпления създават разширяването кръга на българските граждани, които имат контакти с представители на чужди фирми, либерализацията на режима за пребиваване на чужденци в страната и изменението на Закона за задграничните паспорти.

Трайният характер на отчуждението на хората от властта, социалистическата собственост и обществените интереси продължава да стимулира проявите на безстопанственост, разхищаване на материални ценности, присвоявания и др.

Не на последно място могат да се поставят и въпросите свързани с тежката екологическа обстановка в страната, което непрекъснато поражда вътрешни и международни проблеми.

Развитието на вътрешнополитическата обстановка и преустройството в народното стопанство се следят с особен интерес от специалните служби на противника. Въпреки политическото затопляне между Изтока и Запада може да се счита, че то не изменя стратегическите цели на противника - компрометиране, подриване и в крайна сметка ликвидиране на социализма като обществен строй. Това той се стреми да постигне чрез създаване на организирани опозиционни сили бътре в социалистическите страни и премахване ръководната роля на Комунистическата партия. ЦРУ и другите разузнавателни органи на САЩ и страните от НАТО засилват разузнавателната си

дейност към глобалните икономически проблеми, тъй като военната конфронтация, според тях, между Изтока и Запада губи своята досегашна актуалност. В тази връзка ръководителят на американското разузнаване наскоро заяви: "Придобиването на разузнавателна информация за икономическото развитие и други проблеми никога не е било толкова важно". Съветът на икономическите разузнавания при НАТО със своя директива препоръча на промишлените и търговски фирми от страните на блока, които контактуват със социалистическите страни да оказват помощ на специалните органи при изпълнение на стоящите пред тях задачи. Особено внимание се отделя на създаваните смесени фирми, дружества и предприятия.

Откритият характер на българската икономика и активното участие на НРБ в международното разделение на труда, включително чрез привличане на чужди капитали, изграждане на консорциуми, смесени фирми, банки и предприятия, създават реална опасност, ако тези процеси не се контролират и ръководят отблизо и компетентни, икономиката на страната да попадне във финансова, суровинна и технологична зависимост от развитите капиталистически страни, което пряко ще засегне сигурността на страната. Разширяват се възможностите за внасянето в страната на неекологични и слабоефективни производства, морално и физически остаряло оборудване, съоръжения и др.

Опитът от преустройството в СССР и другите социалистически страни показва, че преходният етап на демократизацията, гласността и внедряването на новия стопански механизъм се характеризира с възникването на негативни явления и тенденции, които силно забавят икономическото развитие.

Из архивите на ДС
504

Очевидно е, че икономиката на НРБ, независимо от подема и ентусиазма на трудещите се в резултат на историческите решения на Ноемврийския пленум на ЦК на БКП и Народното събрание на НРБ и радикалните мерки, които ще бъдат предприети от новото ръководство на страната, няма да могат бързо да я изведат от кризисното състояние. В същото време специалните служби на противника, западният капитал, антисоциалистическите, антибългарските, националистическите елементи и противниците на преустройството ще предприемат опити да усложняват процеса на преустройството и следва да се очаква, че напрежението в икономиката на страната в течение на определен период ще се задълбочава и ще доведе до влошаване на социално-политическия климат в обслужваните обекти.

Сериозните промени в обществено-политическия живот на страната и провежданите дълбоки икономически реформи изискват органите на държавна сигурност цялостно да преустроят контраразузнавателната си дейност. Това налага икономическите отдели, отделения и групи на територията на страната да насочат своята работа в следните основни направления:

1. Разкриване, предотвратяване и пресичане подривната дейност на противника и неговите специални служби срещу икономиката на страната по каналите на външноикономическото и научно-техническото сътрудничество. Във връзка с това:

- да се провежда целенасочена работа за разширяване и укрепване на агентурните позиции на ДС в ръководните и контролни органи на основните ведомства, фирми, научни институти, стопански организации извената им осъществяващи външноикономическата дейност

Из архивите на ДС
505

Из архивите на ДС

506

и научно-техническия обмен; представителствата на западните фирми на наша територия, смесените дружества и фирми;

- провеждане мероприятия за разкриване на онези звена и структури на капиталистическите фирми, научни институти и други учреждения, които се използват за прикрития на специалните служби на противника.

2. Разкриване и изучаване на съществуващите негативни явления и деформации в отделните стопански обекти, отрасли и в икономиката като цяло. Разкриване причините и факторите, които затрудняват преустройството на народното стопанство, намаляват ефективността от въвеждането на фирмената организация и дейността на фирмите. Разкриване, предотвратяване и пресичане на проявите на безстопанственост, корупция и разложение.

3. Актуализиране на обектите и дейностите в народното стопанство, които подлежат на засилено контраразузнавателно обезпечаване при новите условия, като се изхожда от тяхната важност за икономиката и степен на уязвимост от подривната дейност на противника. На тази основа да се усъвършенствува организацията на контраразузнавателната работа и структурата на икономическите отдели, отделения и групи в териториалните поделения на ДС.

4. Разкриване и изучаване на съществуващите социални напрежения и деформации в трудовите колективи. Изясняване причините за тяхното възникване. Провеждане на целенасочени агентурно-оперативни мероприятия за предотвратяване прерастването им в стачки, открити протестни акции и други негативни действия, които подкопават сигурността на икономиката.

Из архивите на ДС

5. Разкриване, агентурно проникване и осъществяване на оперативен контрол върху дейността на неформални групи и организации с антисоциалистическа насоченост в обслужваните обекти. Оперативно предотвратяване на техни действия, които могат да провокират масови недоволства, стачки и други обществено опасни прояви.

6. Изучаване настроенията на работещите в обекти на икономиката български граждани с възстановени имена. Разширяване на агентурните позиции на ДС сред тях и разкриване на агентурата на турските специални служби. Провеждане на мероприятия за неутрализиране подривната и подстрекателска дейност на Турция и недопускане възникването на масови психози, откази от участие в трудовия процес и други нелоялни прояви в обслужваните обекти.

7. Усъвършенстване на взаимодействието с ръководствата на новоизградените фирми и организации за предпазването им от сключване на неизгодни сделки и установяване на делови отношения с недобре изучени, несъстоятелни или нелоялни към НРБ фирми и учреждения от капиталистическите и развиващи се страни. Да не се допуска вмешателство в стопанската дейност на фирмените ръководства.

8. Осъществяване на целенасочени активни мероприятия за агентурно проникване във водещи фирми, научни институти, лаборатории и други учреждения на капиталистическите и развиващите се страни с цел придобиване на факти и данни за техните върхови постижения и перспективни разработки, както и научно-техническа, технологична, икономическа, пазарна, търговско-ценова и друга информация и документация за подпомагане на нашето развитие.

9. Придобиване изпреварваща информация за създадени пред-

Из архивите на ДС

поставки за производствени аварии, катастрофи и други извънредни произшествия в икономиката. Укрепване агентурните позиции в уязвимите в диверсионно-терористично и аварийно отношение места и производства.

10. Провеждане на целенасочени превантивно-профилактични мероприятия за опазване на нашите икономически кадри от увличането им в противодържавни прояви и престъпления, предприемането на прибързани и необосновани постъпки за напускане на страната и устройване на работа в чужбина. В тази дейност оперативният състав да отчита общата демократизация на обществено-политическия живот у нас.

11. Укрепване института на офицерите по сигурността и режима и тези на прикритие. Актуализиране на техните контраразузнавателни задачи съобразно условията на фирмената организация и демократизацията на стопанския живот.

12. Създаване на адекватна на новите политически и икономически реалности организация на контраразузнавателната работа за опазване на държавната и служебна тайна.

13. Задълбочаване на взаимодействието и координацията на Четвърто управление - ДС, с областните и общинските управления на МВР, органите на НМ и ПО:

14. Издигане ролята и значението на анализа в индивидуалната работа на оперативния състав, на ниво оперативна група, отделение и отдел. Засилване на сигнално-информационната дейност към Четвърто управление - ДС и ръководството на МВР, както и към местните партийни и държавни органи.

508

15. Повишаване икономическите и правни знания на оперативния състав, морално-политическата му устойчивост и професионално майсторство и компетентност.

Отп. в 1 екз.
№ 1 - отдел 06
Изп.: отдел 06/АС
Нап.: Борисова-8806
24.11.1989 г.

НАЧАЛНИК НА
ЧЕТВЪРТО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
Ген.-майор
К. ВЕЛИЧКОВ

27.11.89г. 18 екз.
Ра...
В изпр... С-К

Доразмн в 11 екз
Изпратено по списьк
3 01 90г

1

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА ЗАЩИТА НА КОНСТИТУЦИЯТА

Рег.№ 412 Екз.№ 4.
10.04.90.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИНФОРМАЦИЯ
№ 97

ОТНОСНО: Повишен интерес от някои западни фирми към икономическите връзки с България

Напоследък се наблюдава засилен интерес на японските фирми към българския пазар. Зачестяват контактите между постоянните им представители у нас, като ролята на координатор изпълнява г-н Хишики от фирмата "Джетро".

Нараства и броят на посещаващите страната японски търговци, като същевременно се активизира и дейността на посолството на Япония сред тях. В сравнение с миналата година все по-често в сградата му се провеждат съвещания. Засега не са изяснени въпросите, които се дискутират там.

Председателят на Президиума на холдинга "Инвестиционно машиностроене" към австрийската фирма "Фьост Алпине" д-р Фрьопих изразил желание за участие в разговори на високо равнище с компетентните български органи с цел инвестиране на 4-5 млрд. австрийски шилинга под формата на поръчки за ДФ "Метал"- Радомир. Фирмата "Фьост Алпине", обединяваща държавните машиностроителни заводи в Австрия, до голяма степен наподобява структурата на ДФ "Метал" и, по мнение на специалисти, би могла да възлага големи поръчки за значителна част от мощностите й.

Представителите на "Фьост Алпине" смятали разговорите да се проведат в началото на май т.г. и правели постъпки за

УСТАНОВЯВАНЕ НА КОНТАКТИ С МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ.

Подобно предложение направила и фирмата "Хофман Ларош", както и други австрийски фирми.

Отп. в 5 екз.
№ 1 - др.Семерджиев
№ 2 - др.Саманджиев
№ 3 - ЦИОУ
№ 4 - отдел 12, НСЗК
№ 5 - отдел 15
Изп.: отдел 15/ДС
Нап.: Галева-3062
10.04.1990 г.

ЗАМ.-ДИРЕКТОР НА НСЗК
Полковник
/Ст.Стефанов/

Из архивите на ДС

КОПИЕ
3

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА ЗАЩИТА НА КОНСТИТУЦИЯТА

Национална служба за защита на конституцията
Рег. № 2525 от 16.04.1990

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

По оперативен път бяха придобити проверени данни, че западногерманското разузнаване поставя задачи на свои източници - български граждани да събират информация по предварително изготвен въпросник, състоящ се от два раздела /Икономика на България и Политика на България/.

На тази основа разполагаме с възможност да бъде предоставена на западногерманското разузнаване изгодна за НРБ информация.

Прилагаме въпросника в оригинал и буквален превод на български език.

Считаме за целесъобразно с материала да бъде запознат президентът на НРБ П.Младенов, председателя на МС А.Луканов и председателя на ВПС Ал.Лилов.

ЗАМ.-ДИРЕКТОР НА Н С З К
Полковник
/Ив.Василев/

Отп. в 1 екз.
№ 1 - За др.Министър
Изп.: подп.Канациев/Минков-12
Нап.: Петкова
11.04.1990 г.

13.04.90 г.
Разпределено в 1 екз.
и изпратено

НРБ НСЗК

4

ПРЕВОД ОТ НЕМСКИ ЕЗИК

I.ИКОНОМИКА НА БЪЛГАРИЯ

1. Какви стопанско-политически идеи има новото българско ръководство? Какво следва да се въведе - модифицирано планово стопанство (държавно рамково планиране, управление на икономиката с непреки методи (данъци и т.н.),стопанска свобода за предприятията) или пазарно стопанство по западен образец? (Ако се появят други понятия, напр. социалистическо пазарно стопанство, моля дефинирайте точно съдържанието на понятието).

2. Ще бъде ли преработен валидният досега реформаторски указ №56 или същият ще бъде заместен от нов реформаторски закон? Кога се очаква да влязат в сила новите реформаторски нормативи?

3. Каква роля се очаква да играят в бъдеще различните форми на собственост (държавна, кооперативна, частна)? В каква степен се иска да се разреши частна собственост върху средствата за производство?

4. Какви стопанско-политически идеи има опозицията, респ. имат отделните опозиционни групи? Как са ориентирани те - повече към пазарно стопанство или повече към плановото стопанство? Има ли опозицията изобщо икономическа концепция? В стопанско-политическо отношение кои са водещите "глави" на опозицията, т.е. потенциалните кандидати за министри?

5. Имат ли ръководството на страната,опозицията, предприятията и населението реални представи за начина на функциониране на едно пазарно стопанство и наясно ли са с последиците (инфлация,

5

безработица, натиск върху производителността, повече трудова дисциплина), които би имало неговото въвеждане за България?

6. Как се оценява настоящото състояние на икономиката на България, особено на фона на много високия външен дълг в твърда валута (около 10 милиарда щатски долара). Как се иска да се намали този дълг ?

7. В сферата на външната търговия ще остане ли силната ориентация към СИВ и особено към СССР или се очаква значително засилване на търговията със Запада? Какви последици ще има за България преминаването към цени на световния пазар и към разплащане с твърда валута в търговията в СИВ?

8. Мисли ли се изобщо вече за бъдещето предвид на неясната политическа ситуация, отчитайки предстоящите избори?

II. ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ

1. БКП - вътрешнопартийни проблеми
   - разцепление на партията (3 групи?)
   - състоянието като цяло.

2. Кои опозиционни сили е възможно да се обединят преди изборите?

3. Кои партии ще придобият след изборите национално значение?

4. Възможни стремежи към коалиция, роля на БКП, възгледи/мнения на избирателите.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА ЗАЩИТА НА КОНСТИТУЦИЯТА

Рег.№ 477 Екз.№ 4
19К-90г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Кр. Каравичев

ИНФОРМАЦИЯ № 108

ОТНОСНО: Интереси и дейност на представители на западни страни във връзка с икономическото положение в страната

Австрийски фирми продължават да проявяват повишен интерес и търсят възможности за установяване трайно присъствие на българския пазар. Така например, "Фемег" предлагала да бъдат открити халета на няколко места в страната, в които да се излагат селскостопански машини и инвентар за дребностоковите производители. Фирмата била в състояние да осигури машини, кооперирано производство с други западни компании, на стойност около 15-20 млн. щ.д. срещу износ на подбрана селскостопанска продукция. В момента се търсели подходящи места за изграждането на халета.

Друга австрийска фирма - "Покохаус" водела преговори с ДФ "Балкантурист" за строителство на хотел в София в близост до Централна гара. Предвиждало се той да бъде най-големият в столицата. Фирмата предлагала да инвестира обекта и да осигурява туристите, а изплащането ще става за сметка на приходите от гостите на хотела.

След обявеното от БВТБ прекратяване на разплащанията в конвертируема валута, българските фирми и техните западни партньори търсят начини за благоприятно уреждане на финансовите си взаимоотношения в интерес на бъдещите икономически връзки между тях.

Така например, швейцарската фирма "Ерапа", производител на опаковъчна техника, засега проявявала търпимост и се въздържала от

съдебно решаване на въпроса за плащането. Произведените от нея 10 машини, на обща стойност 210 000 шв.франка, предназначени за Комбината за крепежни изделия в Пловдив и предприятието "Българска роза" - Карлово, стоят на склад във фирмата повече от 6 месеца. За да запази пазара си в България, тя е готова да приеме насрещна продукция, с която да се компенсира поне част от дължимата сума.

По време на преговори за закупуване на влекачи за Летищен комплекс - София представителят на италианската фирма "Ферари" също поставил сериозно въпроса за разплащането. Решено било то да се извърши от сметката на представителството на БГА "Балкан" в Милано.

Засега проблемът с разплащанията не се е отразил на преговорите за изграждане на ново летище. До момента нито една от фирмите, изявили желание да участвуват в конкурса за проект и строителство не се е отказала от своите намерения.

По време на посещение на делегация на департамента по търговията на САЩ и Пентагона в Главния геоложки изчислителен център /ГГИЦ/ към Комитета по геология нейните представители се интересували съществува ли у нас възможност за производство на матрични процесори, които са ембаргови, и обезпечено ли е то с елементна база. Задавани били въпроси дали ГГИЦ е обвързан с договори със СССР или други страни от Източна Европа, които го задължават да им предоставя всички получени технологии; дали машините в центъра са закупени след издаването на съответното експортно разрешение и др.

Подобни въпроси са поставяни и от други американски делегации, посещавали нашата страна през миналата година.

Пребиваващи в страната чужди туристи и търговци с недоумение и задоволство коментирали промяната в курса на лева. Смятали, че в нашата страна липсват далновидни банкови специалисти, тъй като новият курс на лева водел до рязко съкращаване приходите от пребиваването на чужденците в България. Като пример за изключителната изгода, която тези граждани получавали, посочили факта, че за около 40 лева двама души сега можели да вечерят добре в български ресторант, докато за равностойността им / 4 щд/ в собствената си страна чужденецът не можел да купи една кутия цигари.

Зам. ДИРЕКТОР НА НСЗК
ГЕН. МАЙОР
/Г.Пилев/

18.03.92г.
Размножен в ... екз.
и запратен. 05 ж-е, 03 с-р АСС

СПИСЪК НА ПО-ВАЖНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ И ТЕРМИНИ

АЕЦ – Атомна електроцентрала
АЗ – Аварийна защита
АПК – Аграрно-промишлен комплекс
АТЗ – Азотно-торов завод
АТТ – Автотранспортна техника
БАН – Българска академия на науките
БВТБ – Българска външно-търговска банка
БДЖ – Български държавни железници
БЗКБ – Българска земеделска и кооперативна банка
БИБ – Българска инвестиционна банка
БМФ – Български морски флот
БНД – Федерална разузнавателна служба на ГФР
БРП – Българско речно плаване
БРП (к) – Българска работническа партия (комунисти)
ВЕЦ – Водноелектрическа централа
ВК – Вражески контингент
ВМ – Ведомствена милиция
ВСС – Висш стопански съвет (1945–1947 г.)
ВТО – Външнотърговско обединение
ВТП – Външнотърговско предприятие
ГАР – Групова активна разработка
ГДОП – Групово дело за оперативна проверка
ГСУ – МВР – Главно следствено управление на МВР
ГУГК – Главно управление по геодезия и картография
ГУГОЗН – Главно управление по геология и охрана на земните недра
ДАП – Държавно автомобилно предприятие
ДВ – Доверена връзка
ДЗ – Доброволен заявител
ДЗС – Държавно земеделско стопанство
ДИК – Държавен индустриален комбинат
ДИКСИ – Държавна инспекция по качеството на стоките за износ
ДИО – Държавно индустриално обединение
ДИП – Държавно индустриално предприятие
ДКК – Държавен консервен комбинат
ДКНТП – Държавен комитет за наука и технически прогрес
ДКП – Държавен комитет за планиране
ДЛ – Доверено лице
ДМП – Държавно минно предприятие
ДНМ – Дирекция на народната милиция
ДОН – Дело за оперативно наблюдение
ДОП – Дело за оперативна проверка
ДОР – Дело за оперативна разработка
ДПК – Държавна планова комисия
ДСО – Държавно стопанско обединение
ДСП – Държавно стопанско предприятие
ДТ – Държавна тайна
ДТО – Държавно търговско обединение
ДФ – Държавна фирма
ЕИО – Европейска икономическа общност
Земснаб – Земеделско снабдяване
ЗММ – Завод за металорежещи машини
ИД – Идеологическа диверсия
ИМКО – индивидуален микрокомпютър
ИНДПРОЕКТ – Държавна проектантска организация за индустриални строежи
ИНРА – Институт за рационализации и норми
ИТР – Инженерно-технически работници
КА – Картотека и архив
КВИВ – Комитет за външноикономически връзки
КДНК – Комитет за държавен и народен контрол
КДС – Комитет за Държавна сигурност
КИНТЕКС – Кантора за инженерно-технически експорт
КИНТС към МС – Комисията за икономическо и научно-техническо сътрудничество към Министерски съвет

КО – Криминален отдел
КоКом – Координационен комитет за многостранен контрол на износа
КОЛЕНКО – Копринена, конопена и ленена индустрия
КРД – Контра-революционна дейност
КХМ – Комитет по химия и металургия
ЛАР – Лична активна разработка
ЛПР – Лична предварителна разработка
М – Мероприятие
М „Вихрен” – Контрол върху личната и служебна кореспонденция
М „Канал” – Мероприятие по вражеската емиграция
М „Пирин” – Подслушване на домашен и служебен телефон
М „Родопи” – Микрофонно подслушване
М 100 – Подстава, внедряване на агент в чужда специална служба
М 50 – Привличане към сътрудничество на чужд агент
МАТ – Международен автомобилен транспорт
МЕМ – Министерство на електрификацията и мелиорациите
МЗ – Металургичен завод
МЗХП – Министерство на земеделието и хранителната промишленост
МИЗ – Министерство на индустрията и занаятите
МК – Металургичен комбинат
МКСБ – Министерство на комуналното стопанство и благоустройството
МНО – Министерство на народната отбрана
МСП – Министерство на строежите и пътищата
МТС – Машинно-тракторна станция
НАПС – Национален аграрно-промишлен съюз
НД – Наблюдателно дело
НИИЕ – Научноизследователски институт по ечемика, Карнобат
НИМ – Нов икономически механизъм
НИП – Нов икономически подход
НИПКИЕП – Научно-изследователски и проектно-конструкторски институт по електропромишленост
НИПСИИ – Научен институт по проблемите на социалистическата икономическа интеграция
НОР – Нещатен оперативен работник
НПП – Научно-производствено предприятие
НСЗК – Национална служба за защита на конституцията
НТО – Научно-техническа организация
НТС – Научно-техническо сътрудничество
НТУ – Научно-техническо управление
НХК – Нефтохимически комбинат
ОД – Отчетно дело
ОДС – [органите] на Държавна сигурност
ОП – Оперативна преписка
ОПО – Опасен производствен обект
ОТМ – Оперативно-техническо мероприятие
ОТУ – МВР – Оперативно-техническо управление на МВР
п.о. – помощен отчет
ПК – Постоянна комисия
ПМС – Постановление на Министерски съвет
ППО – Първична партийна организация/ Противопожарна охрана
ППС – Противопожарна служба
ПР – Предварителна разработка
ПТТ – Пощенска, телеграфна и телефонна станция
РМС – Работнически младежки съюз
с.с. – секретен сътрудник
СГП – Смесено горско предприятие
СГУ – МВР – Софийско градско управление на МВР
СИВ – Съвет за икономическа взаимопомощ
ССА – Селскостопанска авиация
СТОП – Съюз на товарния и обществения превоз
ТАБСО – Транспортно-авиационно българо-съветско общество
ТЕЦ – Топлоелектрическа централа
ТТ фабрика – Телефонно-телеграфна фабрика
УБО – Управление „Безопасност и охрана“
УСМ – Управление строителна механизация
ЦИНТИ – Централен институт за научно техническа информация
ЦИОУ – Централно информационно-организационно управление
ЦКС – Централен кооперативен съюз
ЦНИИТМАШ – Централен научноизследователски институт по технология на машиностроенето
ЦНИРПД – Център за научноизследователска, развойна и проектантска дейност
ЦСУ – Централно статистическо управление
ЦУПО-МВР – Централно управление за пожарна охрана на МВР

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФОНДОВЕ И АРХИВНИ ЕДИНИЦИ

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 5, а.е. 13; 34
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а.е. 1562; 1878; 2040; 2043
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а.е. 31; 96; 119; 395а; 396 а; 385; 389; 408; 447; 471; 533; 563; 715; 716; 729; 815; 816; 903
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 2, а.е. 62; 201; 202
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 3, а.е. 78; 159; 229; 260; 272; 303; 313; 360; 406
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 4, а.е. 11; 14; 33; 65; 85; 93; 100; 105; 113
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а.е. 15; 16; 17; 22; 29; 35; 36; 40
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 3, оп. 4, а.е. 28; 1041
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 6, оп. 3, а.е. 72
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 10, оп. 7, а.е. 434
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 11, оп. 1, а.е. 307; 360; 387; 411; 710; 854
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 11, оп. 2, а.е. 105
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 13, оп. 1, а.е. 285; 286; 287; 426; 427; 428; 638; 1168; 1170; 1967
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 13, оп. 3, а.е. 6; 7; 82; 193; 195; 196; 197; 203; 474; 620
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 14, оп. 3, а.е. 33; 48; 60; 84; 89; 98; 99; 109; 135
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а.е. 69; 298; 312; 324; 327; 332; 334; 336; 339; 343; 345; 444; 446; 452; 459; 461; 464; 474; 476; 592; 594; 595; 597; 605; 606
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 22, оп. 2а, а.е. 22
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 38, оп. 1, а.е. 56; 57; 58; 59; 202; 204; 236
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 44, оп. 4, а.е. 39
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 58 оп. 1, а.е. 66
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 66, оп. 1, а.е. 107; 141
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-453
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-486
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-734
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-736
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-755
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-898
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-103 (Вд)
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-22 (Мх)
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-4; 10; 18; 30 (Тщ)
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-7 (Хс)

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА (1944–1991 г.)

ЧАСТ III

Документален сборник

Първо издание

Формат 60x90/8
Печатни коли 65
Тираж 300

ISBN – 978-619-7361-49-0

Star®
alfa_star@mail.bg